

การพัฒนารูปแบบการสอนตามแนวคิดของคาร์ล ออร์ฟร่วมกับ
ทักษะปฏิบัติของแฮร์ โรว์เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์
สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

สิริพรรณ ทศนพานิชย์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน
ปีการศึกษา 2558
ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

**THE DEVELOPMENT OF CARL ORFF-BASED
INSTRUCTION WITH HARROW'S PSYCHOMOTOR MODEL
TO ENHANCE CREATIVITY OF
PRATHOMSUKSA 6 STUDENTS**

SIRIPHAN TADSANAPANID

A thesis submitted in partial fulfillment of the requirements
for the Master of Educational program in Curriculum and Instruction

Academic Year 2015

Copyright of Bansomdejchaopraya Rajabhat University

ชื่อเรื่อง การพัฒนารูปแบบการสอนตามแนวคิดของคาร์ล ออร์ฟ ร่วมกับทักษะปฏิบัติของแอร์โรว์เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

ชื่อผู้วิจัย สิริพรรณ ทศนพาณิชย์

สาขาวิชา หลักสูตรและการสอน

อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก อาจารย์ทวีศักดิ์ จงประดับเกียรติ

อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม รองศาสตราจารย์ ดร.บังอร เสรีรัตน์

มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยาอนุมัติให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน

..... คณะศึกษาศาสตร์
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อารีวรรณ เอี่ยมสะอาด)

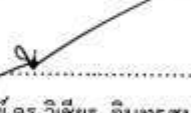
คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.สุรศักดิ์ หลาบมาลา)

..... กรรมการ
(อาจารย์ทวีศักดิ์ จงประดับเกียรติ)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.บังอร เสรีรัตน์)

..... กรรมการ
(ดร.เพ็ญพร ทองคำสุก)

..... กรรมการและเลขานุการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิเชียร อินทรสมพันธ์)

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

ชื่อเรื่อง	การพัฒนารูปแบบการสอนตามแนวคิดของคาร์ล ออร์ฟร่วมกับทักษะปฏิบัติของแฮร์โรว์ เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
ชื่อผู้วิจัย	สิริพรรณ ทศนพานิชย์
สาขาวิชา	หลักสูตรและการสอน
อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก	อาจารย์ทวิศักดิ์ จงประดับเกียรติ
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม	รองศาสตราจารย์ ดร.บังอร เสรีรัตน์
ปีการศึกษา	2558

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนารูปแบบการสอนนาฏศิลป์ตามแนวคิดของคาร์ล ออร์ฟ ร่วมกับทักษะปฏิบัติของแฮร์โรว์ เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และ 2) เปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ก่อนและหลังการใช้รูปแบบการสอนนาฏศิลป์ตามแนวคิดของคาร์ล ออร์ฟร่วมกับทักษะปฏิบัติของแฮร์โรว์ กลุ่มตัวอย่างเป็น นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านปล่องเหล็กม อองค์การบริหารส่วนจังหวัดสมุทรสาคร ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2557 จำนวน 39 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย แผนการจัดการเรียนรู้และแบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ทางนาฏศิลป์ไทย วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ สถิติ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและการทดสอบค่าที

ผลการวิจัยพบว่า

1. รูปแบบการสอนตามแนวคิดของคาร์ล ออร์ฟ ร่วมกับทักษะปฏิบัติของแฮร์โรว์ เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ประกอบด้วย 1) ทฤษฎี/หลักการ/แนวคิดของรูปแบบ คือเพื่อพัฒนาให้ผู้เรียนมีความคิดสร้างสรรค์ทางนาฏศิลป์โดยการปฏิบัติจริง 2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ คือเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความคิดสร้างสรรค์ 3) กระบวนการเรียนการสอนของรูปแบบมี 4 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 ขั้นสังเกต ขั้นที่ 2 ขั้นปฏิบัติตาม ขั้นที่ 3 ขั้นทดลองทำ ขั้นที่ 4 ขั้นปฏิบัติได้ 4) ผลที่ผู้เรียนได้รับตามรูปแบบ คือ ผู้เรียนมีความคิดสร้างสรรค์ทางนาฏศิลป์ไทย

2. นักเรียนที่เรียนตามรูปแบบการสอนตามแนวคิดของคาร์ล ออร์ฟ ร่วมกับทักษะปฏิบัติของแฮร์โรว์มีการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ : การพัฒนารูปแบบการสอน แนวคิดของคาร์ล ออร์ฟ ทักษะปฏิบัติของแฮร์โรว์ พัฒนาความคิดสร้างสรรค์

Title **The Development of Carl Orff-based Instruction with Harrow's Psychomotor Model to Enhance Creativity of Prathomsuksa 6 Students**

Author **Siriphan Tadsanapanid**

Program **Curriculum and Instruction**

Major Advisor **Taweesak Jongpradubkiat**

Co-advisor **Associate Professor Dr.Bangorn Sereerat**

Academic Year **2015**

ABSTRACT

The purposes of this research were 1) to develop Carl Orff-based dance instruction with Harrow's psychomotor model to enhance creativity of Prathomsuksa 6 students and 2) to compare creativity of Prathomsuksa 6 students between before and after using Carl Orff-based dance instruction with Harrow's psychomotor model. The sample group included 39 Prathomsuksa 6 students from Banplongliam School under Samutsakorn Provincial Administrative Organization. Data were collected using 5-point rating scale questionnaire and checklist. The research instruments consisted of lesson plans and achievement test. Data were statistically analyzed in percentage, mean, standard deviation, and t-test for independent group.

The findings revealed as follows:

1. Carl Orff-based instruction with Harrow's psychomotor model to enhance creativity of Prathomsuksa 6 students delineated the followings: 1) theory/principles/concepts of the model focusing on creativity enhancement through practicality 2) the objective of the model enhancing creativity 3) the 4 stages of teaching, i.e., observation, imitation, practice, and application and 4) learning outcomes after using the model for enhancing learners' creativity.

2. After using Carl Orff-based instruction with Harrow's psychomotor model, creativity of Prathomsuksa 6 students was significantly higher at .01 level.

Keywords: Carl Orff Model, Harrow's Psychomotor, Creativity

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เสร็จสมบูรณ์ได้ด้วยดี เพราะได้รับความเมตตากรุณาและความอนุเคราะห์อย่างยิ่งจาก อาจารย์ทวีศักดิ์ จงประดับเกียรติ และรองศาสตราจารย์ ดร.บังอร เสรีรัตน์ โดยได้ให้คำปรึกษา แนะนำ ตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่อง ซึ่งล้วนแต่เป็นสิ่งที่มีความสำคัญอย่างมากในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอกราบขอบพระคุณคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ที่กรุณาตรวจสอบให้คำแนะนำและข้อเสนอแนะต่างๆ เพื่อนำไปปรับปรุงจนเป็นวิทยานิพนธ์ที่สมบูรณ์

ขอกราบขอบพระคุณ นางศรีวรรณ ฉัตรสุริยวงศ์ นายจิรชาติ งามทวี และนางปาจรรย์แสงแก้ว ที่เสียสละเวลาเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบแก้ไขเครื่องมือในการวิจัย

ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ทุกท่านที่ถ่ายทอดความรู้แก่ผู้วิจัย ขอขอบคุณเจ้าหน้าที่ทุกท่านที่ให้ความช่วยเหลือในการประสานงานตลอดจนเพื่อนร่วมรุ่นที่คอยช่วยเหลือ ขอขอบใจนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ตั้งใจร่วมกิจกรรมการเรียนรู้เป็นอย่างดี และขอกราบขอบพระคุณคุณพ่อ คุณแม่ ครอบครัว และครูอาจารย์ผู้มีพระคุณยิ่งในการให้การศึกษาอันเป็นพื้นฐานสำคัญ คอยให้ความรัก กำลังใจ และสนับสนุนเป็นอย่างดีมาตลอด

ศิริพรรณ ทศนพานิชย์

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ค
กิตติกรรมประกาศ.....	ง
สารบัญ	จ
สารบัญตาราง	ช
สารบัญภาพ.....	ฉ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	5
สมมุติฐานการวิจัย	5
ขอบเขตการวิจัย.....	6
ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย	6
นิยามศัพท์เฉพาะ	7
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	8
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	10
การพัฒนารูปแบบการสอน	11
กิจกรรมนาฏศิลป์ตามแนวคิดคาร์ล ออร์ฟ	21
รูปแบบการสอนที่เน้นการพัฒนาด้านทักษะพิสัย	31
แนวคิดเบื้องต้นเกี่ยวกับความคิดสร้างสรรค์	37
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	48
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	52
ขั้นตอนที่ 1 การพัฒนารูปแบบการสอน.....	54
ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	55
ขั้นตอนที่ 3 การทดลองใช้รูปแบบการสอน.....	60

สารบัญ(ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	64
ตอนที่ 1 ผลการพัฒนารูปแบบการสอน	64
ตอนที่ 2 ผลการทดลองใช้รูปแบบการสอน.....	67
บทที่ 5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	73
สรุปผลการวิจัย.....	74
อภิปรายผล	75
ข้อเสนอแนะ.....	76
บรรณานุกรม.....	77
ภาคผนวก.....	83
ภาคผนวก ก รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ	84
ภาคผนวก ข หนังสือราชการ	86
ภาคผนวก ค ผลการวิเคราะห์เครื่องมือ.....	90
ภาคผนวก ง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	105
ภาคผนวก จ แบบตอบรับและบทความวิจัย	157
ประวัติผู้วิจัย.....	169

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1	ลักษณะของความคิดและแสดงลำดับความคิดขององค์ประกอบของ ความคิดสร้างสรรค์แต่ละด้าน 47
2	ความสามารถที่ต้องการวัดความคิดสร้างสรรค์ทางนาฏศิลป์ 58
3	เกณฑ์การให้คะแนนความคิดสร้างสรรค์ทางนาฏศิลป์ 59
4	แบบแผนการทดลองใช้รูปแบบการสอน โดยใช้รูปแบบการสอน ตามแนวคิดของคาร์ล ออร์ฟร่วมกับทักษะปฏิบัติของแฮร์โรว์..... 61
5	กำหนดการสอนตามรูปแบบการสอนตามแนวคิดของคาร์ล ออร์ฟ ร่วมกับทักษะปฏิบัติของแฮร์โรว์..... 62
6	การเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ทางนาฏศิลป์ในแต่ละด้านของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ก่อนและหลังทดลองใช้รูปแบบการสอน 67
7	การวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้อง (ค่า IOC) ของแผนการจัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์..... 92
8	การวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้อง (ค่า IOC) ของเนื้อหาบทพฤติกรรม ที่ต้องการวัดกับ แบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ในการปฏิบัตินาฏศิลป์..... 93
9	การวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้อง (ค่า IOC) ของพฤติกรรมที่ต้องการวัดกับ แบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์..... 94
10	การวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้อง (ค่า IOC) ขององค์ประกอบการให้คะแนน กับเกณฑ์การให้คะแนนแต่ละองค์ประกอบของแบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ 95
11	คะแนนความสามารถในการคิดริเริ่ม ของนักเรียนก่อนและหลังการทดลองใช้ รูปแบบการสอนสอนเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์.....96
12	คะแนนความสามารถในการคิดคล่องแคล่วของนักเรียนก่อนและหลังการทดลอง ใช้รูปแบบการสอนสอนเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์.....98

สารบัญตาราง(ต่อ)

ตารางที่	หน้า
13	คะแนนความสามารถในการคิดยืดหยุ่น ของนักเรียนก่อนและ หลังการทดลองใช้รูปแบบการสอนเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์.....100
14	คะแนนความสามารถในการคิดละเอียดลออ ของนักเรียนก่อนและ หลังการทดลองใช้รูปแบบการสอนเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์.....102
15	คะแนนความสามารถในการคิดสร้างสรรค์ทางนาฏศิลป์ ของนักเรียนก่อนและ หลังการทดลองใช้รูปแบบการสอนเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์.....104

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	9
2 การพัฒนารูปแบบการสอน	16
3 ตารางสังเคราะห์รูปแบบการสอนนฏศิลป์เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ตามแนวคิด ของคาร์ล ออร์ฟร่วมกับทักษะปฏิบัติของแฮร์โรว์.....	36
4 รูปแบบการสอนนฏศิลป์ตามแนวคิดของคาร์ล ออร์ฟร่วมกับทักษะปฏิบัติ ของแฮร์โรว์.....	53

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ICT-Information and Communication Technology) ได้พัฒนาขึ้นอย่างมากในช่วง 10 ปีที่ผ่านมาอย่างรวดเร็วและต่อเนื่อง ส่งผลให้เกิดความพยายามในการนำเอาเทคโนโลยีต่าง ๆ เหล่านี้เข้ามาประยุกต์ใช้ในหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การจัดการศึกษาในปัจจุบันจึงได้นำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้เพื่อพัฒนาการเรียนการสอน ตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และกรอบนโยบายเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อพัฒนาประเทศไทย โดยได้กำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาไว้โดยการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานสารสนเทศเพื่อการศึกษา และลดความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงสารสนเทศ (สำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการเทคโนโลยีสารสนเทศแห่งชาติ, 2545, น.8) โดยเฉพาะในด้านความคิดสร้างสรรค์จึงต้องคำนึงถึงผู้เรียนเป็นสำคัญกล่าวคือรูปแบบการเรียนรู้ (Learning Style) เป็นลักษณะวิธีการเรียนรู้ที่เป็นทักษะความชอบของแต่ละคนที่มีผลต่อการรับรู้ การรวบรวม และประสบการณ์

ความคิดสร้างสรรค์ ถือว่าเป็นผลผลิตของกระบวนการและทักษะทางการคิดขั้นสูงของมนุษย์อย่างหนึ่ง ดังที่ได้ศึกษาทางจิตประสาทวิทยา (Neuropsychology) พบว่าความคิดสร้างสรรค์เป็นกระบวนการในสมองที่ต้องอาศัยการรู้คิด (Cognition) อื่นๆ ประกอบเป็นรากฐานร่วมกันในการคิดสร้างสรรค์ อันได้แก่ ความเป็นเหตุเป็นผล ภาษาและความจำ เป็นต้น แม้ว่าความคิดสร้างสรรค์จะเป็นเพียงความสามารถในการคิดอย่างหนึ่งในความสามารถในการคิดหลายๆ แบบของมนุษย์ แต่ความคิดสร้างสรรค์ก็เป็นสิ่งที่มีความสำคัญกับทั้งบุคคลสังคม รวมทั้งองค์กรด้วยสำหรับบุคคลแต่ละคนสามารถใช้ความคิดสร้างสรรค์ในการแก้ปัญหา และประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ในการทำงานสำหรับสังคมความคิดสร้างสรรค์ทำให้สังคมเกิดความก้าวหน้าและการเปลี่ยนแปลงทำให้เกิดศิลปะวรรณกรรมสิ่งประดิษฐ์และนวัตกรรมดังนั้นความคิดสร้างสรรค์จึงมีประโยชน์อย่างมากที่ควรปลูกฝังให้เกิดกับบุคคลในชาติต่อไป

ทอแรนซ์ (Torrance อ้างถึงในวัชร จารุสาร, 2551, น.1) ให้แนวคิดเกี่ยวกับความคิดสร้างสรรค์ไว้ว่าความคิดสร้างสรรค์สามารถพัฒนาได้ด้วยการสอนการฝึกฝนและการปฏิบัติที่ถูกวิธีและจะได้ผลดีที่สุด หากเริ่มสอนได้ในวัยเด็ก เพราะในวัยเด็กเป็นระยะที่เด็กมีจินตนาการสูง

ศักยภาพในการคิดสร้างสรรค์กำลังพัฒนา ซึ่งสอดคล้องกับ โรเจอร์ (Rogers, 1970, p.124) ที่กล่าวว่า ความคิดสร้างสรรค์เป็นคุณสมบัติที่ล้ำค่าของมวลมนุษยชาติเด็กจึงควรได้รับการส่งเสริมและพัฒนาตั้งแต่เยาว์วัย เด็กทุกคนมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์จินตนาการ และสามารถพัฒนาให้เจริญงอกงามได้เหมือนกับต้นไม้ ถ้าได้รับการรดน้ำ พรวนดิน อยู่ในสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมได้รับอากาศได้รับแสงแดดและอยู่ในอุณหภูมิพอเหมาะ เมล็ดพันธุ์นั้นก็งอกและเจริญเติบโต พร้อมทั้งจะออกดอกออกผลต่อไป เมล็ดพันธุ์พืชบางเมล็ดหากปล่อยทิ้งไว้นานแล้วค่อยมารดน้ำพรวนดิน อาจพบว่าเมล็ดนั้นฝ่อไม่สามารถเจริญเติบโตเป็นต้นพืชได้ หรืออาจงอกและเจริญเติบโตได้แต่ไม่สมบูรณ์ ความคิดสร้างสรรค์ของเด็กก็เช่นกัน ถ้าได้รับการส่งเสริมในช่วงเวลาที่เหมาะสมและด้วยวิธีการที่ถูกต้องแล้ว ความคิดสร้างสรรค์ของเด็กก็จะพัฒนาไปอย่างรวดเร็ว เพราะฉะนั้น หากความคิดสร้างสรรค์ไม่ได้รับการพัฒนามาตั้งแต่วัยเด็กแล้ว อาจกล่าวได้ว่าเป็นการสูญเสียโอกาสที่จะได้รับการพัฒนาตามความสามารถในด้านนี้ ซึ่งสตรอม (Strom, 1969, p.247) กล่าวว่า ทุกคนมีศักยภาพทางความคิดสร้างสรรค์แต่อาจมีปริมาณแตกต่างกัน ถ้าศักยภาพได้รับการส่งเสริมก็จะช่วยให้เกิดการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ เช่นเดียวกับเกล (Gale, 1960, p.430) เชื่อว่าความคิดสร้างสรรค์เป็นสมรรถภาพที่อาจส่งเสริมให้พัฒนาขึ้นได้ แต่ถ้าไม่ได้รับการเอาใจใส่ตั้งแต่เยาว์วัยแล้ว ความสามารถด้านนี้ก็จะไม่พัฒนาขึ้นอาจหยุดชะงัก หรือฝ่อไปในที่สุดความเห็นดังกล่าวสอดคล้องกับทิวชัย วงใหญ่(2533, น.1) ได้กล่าวว่า การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ควรจะได้ฝึกฝนมาตั้งแต่ระยะแรก ๆ และถ้ามิได้รับการช่วยเหลือสร้างเสริมด้วยวิธีการที่ถูกต้องในช่วงเวลาที่เหมาะสมแล้ว จะเป็นการยากต่อการฝึกภายหลังและตามทฤษฎีโครงสร้างทางสติปัญญาของกิลล์ฟอร์ดโดยเน้นเรื่องความคิดสร้างสรรค์ความมีเหตุผลและการแก้ปัญหาจนได้ ดังนั้นจึงควรส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ให้เกิดขึ้นกับเด็กไทย เพื่อเป็นอนาคตของชาติที่มีคุณภาพ สร้างสังคมดีให้กับบ้านเมืองสืบไป การเรียนรู้ในสาระการเรียนรู้ต่างๆ มีกระบวนการและวิธีการที่หลากหลาย ผู้สอนต้องคำนึงถึงพัฒนาการทางด้านร่างกาย และสติปัญญาวิธีการเรียนรู้ความสนใจและความสามารถของผู้เรียนเป็นระยะๆ อย่างต่อเนื่อง ดังนั้น การจัดการเรียนรู้ในแต่ละช่วงชั้น ควรใช้รูปแบบ/วิธีการที่หลากหลาย เน้นการจัดการเรียนการสอนตามสภาพจริง การเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้ร่วมกันการเรียนรู้จากธรรมชาติ การเรียนรู้จากการปฏิบัติจริงและการเรียนรู้แบบบูรณาการ การใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ การเรียนรู้คู่คุณธรรมทั้งนี้ต้องพยายามนำกระบวนการจัดการ กระบวนการอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม กระบวนการการคิดและกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ไปสอดแทรกในการเรียนการสอนทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้เนื้อหาและกระบวนการต่างๆข้ามกลุ่มสาระการเรียนรู้ ซึ่งการเรียนรู้ในลักษณะองค์รวมการบูรณาการ เป็นการกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ร่วมกัน ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยนำกระบวนการเรียนรู้จากกลุ่มสาระ

เดียวกันหรือต่างกลุ่มสาระเรียนรู้มาบูรณาการในการจัดการเรียนการสอน (กองทัพ เคลือบพนิชกุล, 2545, น.36-37 อ้างถึงในวัชรวิ จารุสาร, 2551, น.3) โดยใช้สาระและมาตรฐานการเรียนรู้เป็นเกณฑ์ ในการกำหนดคุณภาพของผู้เรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะสาระนาฏศิลป์ซึ่ง มุ่งเน้นพัฒนาผู้เรียนให้เข้าใจ เห็นคุณค่าและแสดงออกนาฏศิลป์ไทยที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรมของ ชาติได้อย่างสร้างสรรค์ อีกทั้งสามารถประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ด้วย

ในปัจจุบันการหลงไหลเข้ามาของวัฒนธรรมต่างๆ จากภายนอกส่งผลกระทบต่อ การดำเนินชีวิต ทำให้จำเป็นต้องตระหนักถึงความสำคัญของการดำรงเอกลักษณ์ของวัฒนธรรมใน สังคมตนเอง การพัฒนาเด็กที่สอดคล้องกับบริบทของวัฒนธรรมและวิถีชีวิตทางสังคมของเด็กซึ่งมี ลักษณะเฉพาะที่แตกต่างกันไปจึงมีความสำคัญ อาจกล่าวได้ว่าประเทศไทยเป็นประเทศหนึ่งใน โลก ที่มีความโดดเด่นด้านวัฒนธรรมหลายด้าน โดยเฉพาะด้านการแสดง ซึ่งล้วนเป็นสิ่งแสดงออก ให้เห็นสภาพชีวิตความเป็นอยู่ทั้งตามคตินิยมบ้านและตามแบบบทแห่งวัฒนธรรมที่มีอยู่ของสังคม นั้น ๆ จึงเป็นสิ่งผูกพันกับชีวิตของคนไทยมาตั้งแต่อดีตมาจนถึงปัจจุบัน ตลอดช่วงชีวิตของคนรุ่น ต่อๆมาตั้งแต่เกิดจนตายอาจกล่าวได้ว่าธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในสังคมนั้นเป็นผู้อบรมสั่งสอน เราการแสดงนาฏศิลป์ไทยจึงมีส่วนตกแต่งสังคมให้เด่นงามเป็นตัวของตัวเอง โดยแสดงเอกลักษณ์ เฉพาะของชาติออกมาโดยตรง นาฏศิลป์ของไทย คือสิ่งที่ถ่ายทอดค่านิยมมารยาทแบบคนไทย การแสดงท่าทางเยื้องกรายอ่อนนุ่ม ละเมียดละไม ท่าทางที่สง่างาม มีทั้งที่เป็นระดับท้องถิ่นและ ระดับเมืองทั้งสองนี้ล้วนแต่บังเกิดขึ้นจากการรังสรรค์บรรพบุรุษของไทยทั้งสิ้นเป็นการประดิษฐ์ คิดค้นสร้างสรรค์ขึ้นอย่างมีมาตรฐานเทียบได้กับอารยประเทศทั้งหลายในโลก(เรณู โกศินานนท์, 2545, น.1-3) ดังนั้นการปลูกฝังค่านิยมและรสนิยมทางไทยควรเริ่มปลูกฝังตั้งแต่เยาว์วัย เพราะเป็น ช่วงวัยที่พัฒนาการด้านต่างๆพัฒนาอย่างรวดเร็วและเต็มที่ดังที่กล่าวมาแล้วจึงจำเป็นที่จะต้อง ส่งเสริมการแสดงออกด้านนาฏศิลป์ไทยเพื่อธำรงรักษาวัฒนธรรมที่งดงามของประเทศให้คงอยู่สืบ ต่อไป

การนำเสนอที่หลากหลายเข้ามาบูรณาการเข้าด้วยกันจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งในการสอน นาฏศิลป์ เพราะการเรียนรู้ในแต่ละสิ่งนั้นมิได้แยกขาดจากกันโดยสิ้นเชิง ซึ่งรูปแบบการสอน รูปแบบหนึ่งที่มีความน่าสนใจและน่าที่จะนำมาเป็นวิธีที่ช่วยให้เด็กเกิดความคิดสร้างสรรค์ได้ดี คือ ระบบการสอนดนตรีแบบคาร์ล ออร์ฟ(Carl Orff - chulwerk)ที่มีพื้นฐานบนความเข้าใจในการพัฒนาการ ของเด็กโดยเฉพาะพยายามพัฒนาเลือกสรรวิธีการสอนที่เหมาะสมกับเด็กคาร์ล ออร์ฟ (Carl Orff) วางรากฐานในการสอนดนตรีว่าดนตรี (Music) การเคลื่อนไหว (Movement) และ การพูด (Speech) เป็นสิ่งที่แยกออกจากกันไม่ได้ ทั้งสามสิ่งรวมกันเป็นเอกภาพ (Unity) ซึ่งมีรูปแบบ ของทำนองและจังหวะเป็นอย่างดี ถูกกับการสอนของคาร์ล ออร์ฟการสร้างสรรค์ (Creativity)

ถือเป็นสิ่งสำคัญที่สุดหลักสูตรของคาร์ล ออร์ฟจะเปิดโอกาสให้มีการสร้างสรรค์แบบ ต่อเนื่องหลายแบบตั้งอยู่บนรากฐานของการปฏิบัติการสื่อสารในเด็ก (Communicative Performance) และเน้นความเป็นของตัวเองอย่างมาก เป้าหมายหลักของโปรแกรมการสอนแบบ คาร์ล ออร์ฟคือ การที่เด็กแสดงออกถึงความคิดสร้างสรรค์ด้วยการสร้างท่าทาง การแต่งทำนองหรือ จังหวะขึ้นใหม่และการแต่งเพลง(ธวัชชัย นาควงษ์ , 2542 , น.1-3) ซึ่งสอดคล้องกับคาร์ล ออร์ฟ (Carl Orff, 1969, p.386) กล่าวว่าคนทั้งหลายที่ติดกับรูปแบบและความเชื่อจะสามารถหาความ เพลิดเพลินได้น้อยนิด แต่ผู้ที่เป็นศิลปินและนักสร้างสรรค์ โดยธรรมชาติจะหาความเพลิดเพลินได้ มากกว่า ทุกระยะของระบบการสอนดนตรีแบบคาร์ล ออร์ฟเอื้ออำนวยสิ่งเร้าที่จะกระตุ้นให้เกิดการ พัฒนาความเป็นอิสระเสมอ เพราะฉะนั้น วิธีการสอนนาฏศิลป์ในขั้นพื้นฐาน จึงควรใช้วิธีฝึกหลาย อย่างบูรณาการเข้าด้วยกัน ทั้งดนตรีการขับร้อง จังหวะ การเคลื่อนไหว ดังนั้น การปูพื้นฐานเพื่อการ เคลื่อนไหว ต้องอาศัยการฝึกร่างกายทุกส่วนให้คล่องแคล่วฉับไวในการใช้ประสาทสัมผัสต่างๆ การใช้กล้ามเนื้อและทำให้ประสาทมีการรับรู้เพิ่มขึ้น (หม่อมคุณหญิง บริพัตร ณ อยุธยา, 2546, น.1) แนวการสอนนาฏศิลป์โดยใช้แนวทางคาร์ล ออร์ฟ มีจุดมุ่งหมายให้เด็กมีโอกาสคิดเองเป็นสำคัญ เพื่อช่วยเสริมสร้างลักษณะนิสัยให้เป็นคนมีความคิดสร้างสรรค์ อีกทั้งยังถือเป็นนวัตกรรมหรือ วิธีการถ่ายทอดวิชานาฏศิลป์ในแบบใหม่ ซึ่งต่างจากการสอนแบบเก่าโดยมีครูเป็นสำคัญ จากความสำคัญดังกล่าวข้างต้น การบ่มเพาะให้เด็กได้ฝึกปฏิบัติด้วยตนเอง คิดเอง ได้สัมผัสคุณค่า และความงามด้านนาฏศิลป์อย่างไทยผ่านบรรยากาศที่เป็นกันเอง สนุกสนานกล้าแสดงออกและ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์เป็นสิ่งที่เหมาะสมเพื่อช่วยพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ทางด้านนาฏศิลป์ ให้เกิดกับเด็กไทยได้ในอนาคต

ดังนั้นอาจกล่าวสรุปได้ว่าการจัดการเรียนการสอนนาฏศิลป์ไทยตั้งแต่วัยเด็กจึงมี ความจำเป็นและเหมาะสมเป็นอย่างยิ่งหากแต่ครูผู้สอนควรคำนึงถึงรูปแบบและวิธีการสอนที่ส่งผล ต่อพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคมและสติปัญญาของเด็กด้วย ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงมี ความน่าสนใจที่จะนำความรู้เชิงสหวิทยาการของนักพัฒนาการศึกษาที่มีมุมมองอย่างหลากหลาย มาพัฒนาวิธีการจัดการเรียนรู้นาฏศิลป์ไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้กิจกรรม การเรียนการสอนตามแนวคิดของคาร์ล ออร์ฟร่วมกับทักษะปฏิบัติของแฮร์โรว์ในการพัฒนา ความคิดสร้างสรรค์ เป็นการวิจัยและพัฒนากิจการการเรียนให้สอดคล้องกับผู้เรียนและส่งเสริม บริบททางวัฒนธรรม ทั้งนี้ เพื่อนำผลการศึกษาไปใช้เป็นแนวทางในการจัดการศึกษาทางด้าน นาฏศิลป์ไทยให้เหมาะสมกับเด็กไทยต่อมาและเป็นการสร้างเด็กไทยให้รักความเป็นไทยและ เรียนรู้อย่างไทยบนความคิดสร้างสรรค์ด้วย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนารูปแบบการสอนนาฏศิลป์ตามแนวคิดของคาร์ล ออร์ฟ ร่วมกับทักษะปฏิบัติของแฮร์โรว์เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ก่อนและหลังการใช้รูปแบบการสอนนาฏศิลป์ตามแนวคิดของคาร์ล ออร์ฟร่วมกับทักษะปฏิบัติของแฮร์โรว์

สมมติฐานการวิจัย

นักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการสอนนาฏศิลป์ตามแนวคิดของคาร์ล ออร์ฟร่วมกับทักษะปฏิบัติของแฮร์โรว์เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ มีความคิดสร้างสรรค์หลังการใช้รูปแบบการสอนนาฏศิลป์สูงกว่าก่อนการใช้รูปแบบการสอนนาฏศิลป์

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยได้แก่นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2557 โรงเรียนบ้านปล่องเหล็กมสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสมุทรสาคร 3 ห้องเรียน จำนวน 120 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการวิจัยได้แก่นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2557 รวม 39 คน โรงเรียนบ้านปล่องเหล็กมสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสมุทรสาคร ซึ่งได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรอิสระ คือ รูปแบบการสอนนาฏศิลป์ตามแนวคิดของคาร์ล ออร์ฟร่วมกับทักษะปฏิบัติของแฮร์โรว์
2. ตัวแปรตาม คือ ความคิดสร้างสรรค์

ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยดำเนินการทดลองในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2557 โดยใช้ช่วงเวลาการเรียนการสอนชั่วโมงนาฏศิลป์รวมระยะเวลา 12 สัปดาห์สัปดาห์ละ 1 ครั้งใช้เวลารวมทั้งสิ้น 12 ชั่วโมง

เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย

เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ หลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ช่วงชั้นที่ 2 หน่วยวิชานาฏศิลป์ ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ได้แก่ เรื่องนาฏยศัพท์ ภาษาท่ารำทางนาฏศิลป์ไทย ฟ้อนรำไทย และนาฏศิลป์สร้างสรรค์

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. ได้รูปแบบการสอนนาฏศิลป์ตามแนวคิดคาร์ล ออร์ฟร่วมกับทักษะปฏิบัติของแฮร์โรว์ ที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
2. เป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษา

นิยามศัพท์เฉพาะ

การพัฒนา รูปแบบการสอนตามแนวคิดของคาร์ล ออร์ฟร่วมกับทักษะปฏิบัติของแฮร์โรว์เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ หมายถึง การพัฒนา รูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดคาร์ล ออร์ฟที่เน้นให้นักเรียนได้รับประสบการณ์ตรงจากกิจกรรมประกอบกิจกรรมต่าง ๆ ให้นักเรียนได้มีโอกาสแสดงความคิดอย่างอิสระออกมาในรูปแบบการแสดงอย่างสร้างสรรค์ และให้นักเรียนได้คิดประดิษฐ์ท่าทางประกอบเพลงตามแนวคิดของคาร์ล ออร์ฟร่วมกับทักษะปฏิบัติของแฮร์โรว์ ที่มีขั้นตอนของการพัฒนารูปแบบ ได้แก่ การศึกษาวิเคราะห์ ปรัชญา แนวคิด ทฤษฎี การกำหนดองค์ประกอบของรูปแบบการสอน การเชื่อมโยงความสัมพันธ์ขององค์ประกอบ การสร้างรูปแบบการสอน การสร้างเอกสารประกอบการสอน การตรวจสอบคุณภาพ และมีองค์ประกอบของรูปแบบดังต่อไปนี้

1. แนวคิด ทฤษฎี หลักการของรูปแบบการสอน
2. วัตถุประสงค์ของรูปแบบการสอน
3. กระบวนการเรียนการสอนตามรูปแบบ ซึ่งประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ดังนี้

3.1 ขั้นสังเกต หมายถึง ครูเป็นผู้พุดนำเสนอบทเรียนหรือร้องเพลง โดยเริ่มต้นปฏิบัติให้ผู้เรียนสังเกตดูทีละท่า ผู้เรียนจะสังเกตและเลียนแบบจดจำรายละเอียดในขั้นตอนนี้ผู้เรียนจะไม่สามารถจดจำท่าทางต่าง ๆ ได้ครบถ้วนในครั้งแรกแต่จะสามารถบอกขั้นตอนของการปฏิบัติท่าทางต่าง ๆ ได้

3.2 ขั้นปฏิบัติตาม หมายถึง หลังจากที่ผู้เรียนได้สังเกตจากการปฏิบัติของครูแล้ว โดยครูเปิดเพลงให้นักเรียนเคลื่อนไหวร่างกายตามจังหวะเพลงด้วยท่าทางที่ครูกำหนดให้ได้

3.3 ขั้นทดลองทำ หมายถึง ในขั้นนี้เป็นขั้นที่ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ใช้ร่างกายทำท่าทางประกอบจังหวะด้วยตนเอง โดยครูกำหนดเพลงให้นักเรียนเพื่อให้นักเรียนประดิษฐ์ท่าทางประกอบเพลงที่ได้รับได้ด้วยตนเอง

3.4 ขั้นปฏิบัติได้ หมายถึง หลังจากที่ผู้เรียนได้รับการฝึกฝนและทดลอง ปฏิบัติท่าทางต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้องสมบูรณ์แล้ว ครูให้ผู้เรียนเลือกแสดงบทบาทสมมติและออกแบบท่ารำด้วยตนเองคนละ 1 เพลงซึ่งในขั้นนี้ผู้เรียนจะสามารถใช้ไหวพริบดีดแต่งทำนองหรือท่าทางแบบทันทีทันใดโดยมีความกล้าแสดงออกและแสดงอย่างเป็นธรรมชาติ คิดสร้างสรรค์ด้วยตนเองได้

4. ผลที่ได้รับจากรูปแบบ หมายถึง ความสามารถในการคิดสร้างสรรค์ทางนาฏศิลป์เพื่อแสดงความรู้สึกนึกคิด จินตนาการและประสบการณ์ โดยอาศัยความคิดสร้างสรรค์ทั้ง 4 ด้านทำให้ได้ผลงานออกมาอย่างสมบูรณ์ โดยวัดจากแบบทดสอบวัดความคิดสร้างสรรค์ทางนาฏศิลป์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

ความคิดสร้างสรรค์ หมายถึง กระบวนการทางสมองที่คิดในลักษณะอนกนัยอันนำไปสู่การคิดค้นพบสิ่งแปลกใหม่ด้วยการคิดดัดแปลง ประยุกต์จากความคิดเดิมผสมผสานกันให้เกิดสิ่งใหม่ในการประกอบท่าทางโดยมีองค์ประกอบของความคิดสร้างสรรค์ ดังนี้

1. ความคิดริเริ่ม หมายถึง การประดิษฐ์ท่าทางประกอบเพลงที่ถ่ายทอดออกมาเป็นพฤติกรรมที่แปลกใหม่ไม่ซ้ำใครเป็นเอกลักษณ์ของตนเองตามเงื่อนไขที่กำหนด

2. ความคิดคล่องแคล่ว หมายถึง การประดิษฐ์ท่าทางประกอบเพลงที่ถ่ายทอดออกมาเป็นพฤติกรรมที่รวดเร็ว ทันทีทันใด ไม่ซ้ำกันและกระตือรือร้นในการทำกิจกรรมทุกครั้ง

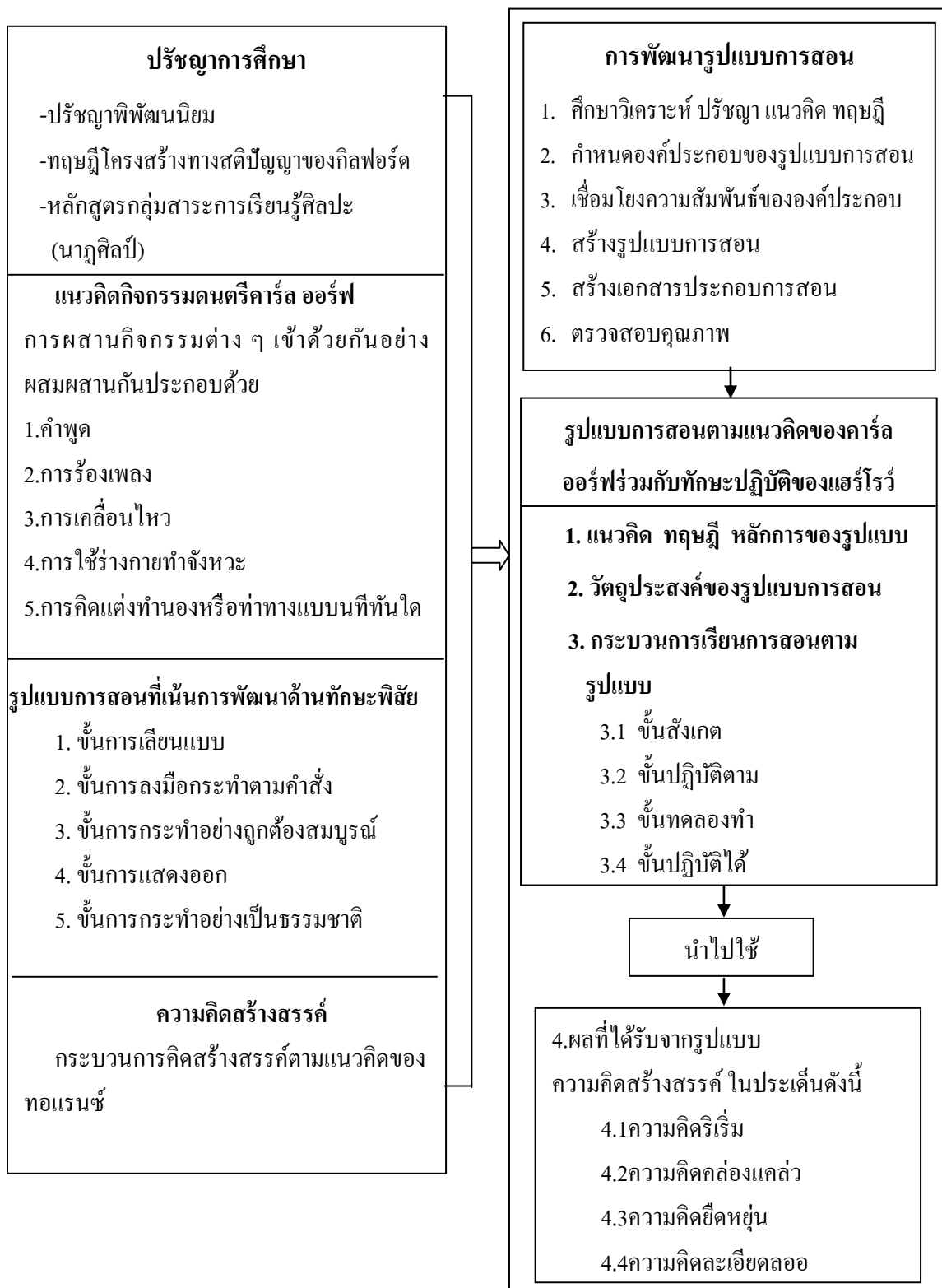
3. ความคิดยืดหยุ่น หมายถึง การประดิษฐ์ท่าทางประกอบเพลงที่ถ่ายทอดออกมาเป็นพฤติกรรมในการดัดแปลงท่าทางที่มีอยู่แล้วให้เกิดท่าทางใหม่หลายรูปแบบหรือใช้วัสดุอุปกรณ์สร้างสรรค์ท่าทางแปลกใหม่ตามเงื่อนไขที่กำหนด

4. ความคิดละเอียดลออ หมายถึง การประดิษฐ์ท่าทางประกอบเพลงที่ถ่ายทอดออกมาเป็นพฤติกรรมในการแสดงออกที่มีลำดับขั้นตอน มีรายละเอียด เป็นเรื่องราวอย่างต่อเนื่องหรือสร้างแบบการเคลื่อนไหวได้อย่างชัดเจน

นักเรียน หมายถึง ผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2557 โรงเรียนบ้านปล่องเหล็ก อำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าปรัชญาพัฒนานิยม ทฤษฎีโครงสร้างทางสติปัญญาของกิลฟอร์ดหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ(นาฏศิลป์) แนวคิดรูปแบบของคาร์ล ออร์ฟ ทักษะปฏิบัติของแฮร์โรว์ กระบวนการคิดสร้างสรรค์ของทอเรนซ์และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมาประยุกต์จัดทำรูปแบบการสอนเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สรุปลักษณะที่ 1 ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการพัฒนารูปแบบการสอนตามแนวคิดของคาร์ล ออร์ฟร่วมกับทักษะปฏิบัติของแฮร์โรว์เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านปล่องเหล็ก โดยผู้วิจัยได้นำเสนอหัวข้อตามลำดับดังนี้

1. การพัฒนารูปแบบการสอน
2. กิจกรรมนาฏศิลป์ตามแนวคิดคาร์ล ออร์ฟ
3. รูปแบบการสอนที่เน้นการพัฒนาค้นทักษะพิสัย
4. แนวคิดเบื้องต้นเกี่ยวกับความคิดสร้างสรรค์
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การพัฒนารูปแบบการสอน

ในการทำวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนารูปแบบการสอนที่พัฒนาความคิดสร้างสรรค์ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษานแนวคิดสำคัญที่เกี่ยวข้อง โดยมีสาระสำคัญ ดังนี้

1. ความหมายของรูปแบบการสอน

รูปแบบการสอนหรือรูปแบบการเรียนการสอนนั้น มีผู้ให้ความหมายไว้หลายท่านดังนี้

วิโรจน์ วัฒนานิมิตกุล (2540 , น.52) กล่าวว่า รูปแบบการสอน หมายถึง แบบแผนของการสอนที่กำหนดไว้ล่วงหน้า โดยจัดทำขึ้นอย่างมีจุดมุ่งหมายเฉพาะในการสอนที่ชัดเจนประกอบด้วยองค์ประกอบต่างๆทางการสอน ได้แก่ หลักการ จุดมุ่งหมาย เนื้อหา ขั้นตอนการสอน การประเมินผล และกิจกรรมสนับสนุนอื่นๆ ที่มีความสัมพันธ์กันอย่างเป็นระบบ เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายของการสอนนั้นๆ

ทิสนา แคมมณี (2545, น.219) กล่าวว่า รูปแบบการสอน หมายถึง สภาพลักษณะของการเรียนการสอนที่ครอบคลุมองค์ประกอบสำคัญซึ่งได้รับการจัดไว้อย่างเป็นระเบียบตามหลักปรัชญา ทฤษฎี หลักการ แนวคิดหรือความเชื่อต่างๆ โดยประกอบด้วยกระบวนการหรือขั้นตอนสำคัญในการเรียนการสอนรวมทั้งวิธีสอนและเทคนิคการสอนต่างๆ ที่สามารถช่วยให้สภาพการเรียนการสอนนั้นเป็นไปตามทฤษฎี หลักการหรือแนวคิดที่ยึดถือ

จอยซ์และวีล (Joyce and Weil, 1986, p.2) กล่าวว่า รูปแบบการสอนเป็นแผนหรือแบบซึ่งสามารถใช้เพื่อการสอนในห้องเรียนทางตรงหรือการสอนเป็นกลุ่มย่อย หรือเพื่อจัดสื่อการสอนซึ่งรวมถึงหนังสือ ภาพยนตร์ เทปบันทึกเสียง โปรแกรมคอมพิวเตอร์ และหลักสูตรรายวิชาแต่ละรูปแบบจะให้แนวทางในการออกแบบการสอนที่ช่วยให้นักเรียนบรรลุวัตถุประสงค์ต่างกัน

จากความหมายดังกล่าว สรุปได้ว่า รูปแบบการสอน หมายถึง การจัดการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ โดยจัดทำขึ้นอย่างมีจุดมุ่งหมายเฉพาะในการสอนจากการออกแบบมาจากการศึกษาปรัชญา ทฤษฎี แนวคิด เทคนิคการสอนต่างๆ มาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสม เพื่อให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลตามที่ต้องการ

2. องค์ประกอบของรูปแบบการสอน

ทิสนา แคมมณี (2545, น.220) กล่าวว่า รูปแบบการเรียนการสอนจะต้องสามารถทำนายผลที่เกิดขึ้นตามมาได้ และมีศักยภาพในการสร้างความคิดรวบยอดและความสัมพันธ์ใหม่ๆ

องค์ประกอบที่ 1 มีปรัชญา ทฤษฎี หลักการ แนวคิด หรือความเชื่อที่เป็นพื้นฐานหรือเป็นหลักการของรูปแบบนั้นๆ

องค์ประกอบที่ 2 มีการบรรยายและอธิบายสภาพหรือลักษณะของการจัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับหลักการที่ยึดถือ

องค์ประกอบที่ 3 มีการจัดระบบ คือ มีการจัดองค์ประกอบและความสัมพันธ์ขององค์ประกอบของระบบให้สามารถนำผู้เรียนไปสู่เป้าหมายของระบบหรือกระบวนการนั้นๆ

องค์ประกอบที่ 4 มีการอธิบายหรือให้ข้อมูลเกี่ยวกับวิธีการสอนและเทคนิคการสอน อันจะช่วยให้กระบวนการเรียนการสอนนั้นๆ เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

นอกจากนี้ จอยซ์และวีล (Joyce and Weil, 1986 อ้างถึงในวิโรจน์ วัฒนานิมิตกุล, 2540, น.53-54) ได้เสนอองค์ประกอบของรูปแบบการสอนไว้ 4 ส่วนคือ

ส่วนที่ 1 ที่มาของรูปแบบการสอน (Orientation to the model) เป็นการอธิบายความสัมพันธ์ของสิ่งต่างๆ ซึ่งเป็นที่มาของรูปแบบการสอน ประกอบด้วย เป้าหมายของรูปแบบ ทฤษฎี ข้อสมมติ หลักการและแนวคิดสำคัญที่เป็นพื้นฐานของรูปแบบการสอน

ส่วนที่ 2 รูปแบบการสอน (The model teaching) เป็นการอธิบายถึงรูปแบบการจัดการเรียนการสอนโดยละเอียด ดังนี้

ขั้นตอนของรูปแบบ (Syntax) เป็นการให้รายละเอียดเกี่ยวกับลำดับขั้นตอนการสอนหรือกิจกรรมการเรียนการสอน

รูปแบบปฏิสัมพันธ์ (Social system) เป็นการอธิบายถึงบทบาทของครูนักเรียน และความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน ซึ่งจะแตกต่างในแต่ละรูปแบบ เช่น บทบาทของครูอาจเป็นผู้นำในการทำกิจกรรม เป็นผู้อำนวยการความสะอาด เป็นผู้แนะแนว เป็นแหล่งข้อมูล เป็นต้น

หลักการตอบสนอง (Principle of reaction) เป็นการบอกถึงการแสดงออกของครูต่อผู้เรียน การตอบสนองต่อสิ่งที่ผู้เรียนกระทำ เช่น การให้รางวัลแก่ผู้เรียน การให้อิสรระในการแสดงความคิดเห็น การไม่ตัดสินว่าถูกหรือผิด

การสนับสนุนการเรียนการสอน (Support system) เป็นการอธิบายถึงเงื่อนไขหรือสิ่งจำเป็นที่จะทำให้การใช้รูปแบบนั้นได้ผล เช่น รูปแบบการสอนแบบทดลองในห้องปฏิบัติการ ต้องใช้ผู้นำที่ได้รับการฝึกฝนมาอย่างดีแล้ว

ส่วนที่ 3 การนำรูปแบบการสอนไปใช้ (Application) เป็นการแนะนำและตั้งข้อสังเกตการใช้รูปแบบการสอนนั้น เช่น จะใช้กับเนื้อหาประเภทใดจึงเหมาะสม รูปแบบนั้นเหมาะกับเด็กระดับอายุใด เป็นต้น นอกจากนี้ยังให้คำแนะนำอื่นๆ เพื่อให้การใช้รูปแบบการสอนนั้นมีประสิทธิผลที่สุด

ส่วนที่ 4 ผลที่จะเกิดกับผู้เรียนทั้งทางตรงและทางอ้อม (Instructional and nurturant effects) รูปแบบการสอนแต่ละรูปแบบจะส่งผลต่อผู้เรียนทั้งทางตรงและทางอ้อมผลโดยตรงเกิดจากการสอนของครู หรือเกิดจากกิจกรรมที่จัดขึ้นตามขั้นตอนของรูปแบบการสอน ส่วนผลทางอ้อมเกิดจากสภาพแวดล้อม ซึ่งถือเป็นผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการสอนตามรูปแบบนั้นเป็นสิ่งที่คาดคะเนไว้ว่าจะเกิดแฝงไปกับการสอน ซึ่งสามารถใช้เป็นสิ่งพิจารณาในการเลือกรูปแบบการสอนไปใช้ด้วย

จากแนวคิดในการจำแนกองค์ประกอบของรูปแบบการสอนของทิสนา แจมมณี และจอยซ์ และวิล ผู้วิจัยพบว่า นักการศึกษาที่มีความเห็นที่สอดคล้องกัน คือ องค์ประกอบของรูปแบบการสอนมี 4 ส่วน มีรายละเอียดดังนี้ 1) ทฤษฎีหรือหลักการของรูปแบบการสอน 2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบการสอน 3) กระบวนการของรูปแบบการสอน 4) ผลที่ผู้เรียนได้รับจากการเรียนรู้ตามรูปแบบการสอน ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจึงพัฒนารูปแบบการสอน โดยยึด 4 ส่วนดังกล่าว

3. หลักการพัฒนารูปแบบการสอน

จอยซ์และวิล (Joyce and Weil, 1986 อ้างถึงในวิโรจน์ วัฒนานิมิตกุล, 2540, น.150-152) ได้กำหนดหลักการพัฒนารูปแบบการสอน สรุปได้ ดังนี้

ประการที่ 1 รูปแบบการสอนต้องมีทฤษฎีรองรับ

ประการที่ 2 เมื่อพัฒนารูปแบบการสอนแล้ว ก่อนนำไปใช้อย่างแพร่หลายต้องมีการวิจัยเพื่อทดสอบทฤษฎีและตรวจสอบคุณภาพในเชิงการใช้สถานการณ์จริงและนำข้อค้นพบมาปรับปรุงแก้ไข

ประการที่ 3 การพัฒนารูปแบบการสอน อาจออกแบบมาให้ใช้ได้อย่างกว้างขวาง หรือเพื่อวัตถุประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่ง

ประการที่ 4 การพัฒนารูปแบบการสอน จะต้องมียุคมุ่งหมายหลักที่ถือเป็นตัวตั้งในการพิจารณาเลือกรูปแบบการสอนไปใช้

ขั้นตอนในการพัฒนารูปแบบการสอน

วิโรจน์ วัฒนานิมิตกุล (2540, น.50-54) ได้เสนอขั้นตอนในการพัฒนารูปแบบการสอนไว้โดยมีหลักการ ดังนี้

1. การศึกษาข้อมูลพื้นฐานเป็นการศึกษาแนวคิดทฤษฎี และข้อค้นพบจากการวิจัยที่เกี่ยวข้องตลอดจนการศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับสภาพปัจจุบันหรือปัญหาจากเอกสารผลการวิจัยหรือการสังเกต สอบถามผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

2. การกำหนดหลักการ เป้าหมายและองค์ประกอบอื่นๆของรูปแบบการสอนให้สอดคล้องกับข้อมูลพื้นฐานและสัมพันธ์กันอย่างเป็นระบบระเบียบ การกำหนดเป้าหมายของรูปแบบการสอนจะช่วยให้ผู้สอนสามารถเลือกรูปแบบการสอนไปใช้ให้ตรงกับจุดมุ่งหมายของการสอนเพื่อให้การสอนบรรลุผลสูงสุด

3. การกำหนดแนวทางในการนำรูปแบบการสอนไปใช้ ประกอบด้วยรายละเอียดเกี่ยวกับเงื่อนไขต่างๆเช่น ใช้กับผู้เรียนกลุ่มใหญ่ หรือกลุ่มย่อยผู้สอนจะต้องเตรียมงานหรือจัดสภาพการเรียนการสอนอย่างไรเพื่อให้การใช้รูปแบบการสอนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

4. การประเมินรูปแบบการสอน เป็นการทดสอบความมีประสิทธิภาพของรูปแบบการสอนที่สร้างขึ้น โดยทั่วไปจะมีวิธีการต่อไปนี้

4.1 ประเมินความเป็นไปได้ในเชิงทฤษฎี โดยคณะผู้เชี่ยวชาญซึ่งจะประเมินความสอดคล้องภายในระหว่างองค์ประกอบต่างๆ

4.2 ประเมินความเป็นไปได้ในเชิงปฏิบัติการ โดยการนำรูปแบบการสอนที่พัฒนาขึ้นไปทดลองใช้ในสถานการณ์จริง ในลักษณะของการวิจัยเชิงทดลอง

4.3 การปรับปรุงรูปแบบการสอน มี 2 ระยะ

4.3.1 ระยะก่อนนำรูปแบบการสอนไปใช้ การปรับปรุงรูปแบบการสอนในระยะนี้ใช้ผลจากการประเมินความเป็นไปได้ในเชิงทฤษฎีเป็นข้อมูลในการปรับปรุง

4.3.2 ภายหลังจากนำรูปแบบการสอนไปทดลองใช้ การปรับปรุงรูปแบบการสอนในระยะนี้อาศัยข้อมูลจากการทดลองใช้เป็นตัวชี้้นำในการปรับปรุง และอาจมีการนำรูปแบบการสอนไปทดลองใช้และปรับปรุงซ้ำจนกว่าจะได้ผลเป็นที่น่าพอใจ

ทิสนา แคมมณี (2545, น.218) ได้สรุปขั้นตอนในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนไว้ 4 ขั้นตอน คือ

1. ศึกษาแนวคิด และองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับการสอน สิ่งที่ต้องการเป็นการศึกษาวิเคราะห์ถึงประเด็นสำคัญสำหรับนำมาใช้ในการกำหนดองค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอนที่จะพัฒนาขึ้น

2. กำหนดองค์ประกอบและความสัมพันธ์ขององค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอนเป็นการระบุงองค์ประกอบที่ผู้พัฒนาเห็นว่ามีความสำคัญจำเป็นต่อผลการเรียนรู้สิ่งนั้นๆ ของผู้เรียน เช่น จุดมุ่งหมาย เนื้อหา กระบวนการเรียนการสอน ขั้นตอนและกิจกรรมการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล เป็นต้น ซึ่งเป็นการกำหนดความสัมพันธ์ของแต่ละองค์ประกอบให้สอดคล้องกันตามแนวคิดหรือหลักการพื้นฐานที่ใช้

3. ตรวจสอบประสิทธิภาพของรูปแบบการเรียนการสอน เป็นการหาข้อมูลเชิงประจักษ์มายืนยันว่าแผนการจัดองค์ประกอบต่างๆ ที่ได้พัฒนาขึ้นอย่างมีระบบนี้มีคุณภาพและประสิทธิภาพจริง คือ สามารถนำไปใช้ปฏิบัติได้ และเกิดผลต่อผู้เรียนตามที่ต้องการหรือตามที่ได้กำหนดจุดมุ่งหมายไว้ การหาข้อมูลเชิงประจักษ์นี้ทำโดยการนำแผนการจัดองค์ประกอบนี้ไปทดลองใช้ในห้องเรียนตามระเบียบวิธีวิจัย ซึ่งเป็นวิธีการทางวิทยาศาสตร์ที่ยอมรับกันโดยทั่วไป และสามารถยืนยันด้วยตัวเลขได้ นอกจากนี้ยังสามารถใช้ในการตรวจสอบประสิทธิภาพของรูปแบบการเรียนการสอนจะเริ่มจากการตรวจสอบเชิงประเมินของผู้เชี่ยวชาญและนำผลการประเมินมาปรับปรุงแก้ไขแผนการจัดองค์ประกอบให้เหมาะสมมากยิ่งขึ้นก่อนนำไปทดลองใช้ในห้องเรียน

4. การปรับปรุงรูปแบบการเรียนการสอน เป็นการปรับปรุงรูปแบบการเรียนการสอนที่ได้พัฒนาขึ้นให้ดียิ่งขึ้น มีข้อบกพร่องน้อยลง โดยการนำสิ่งที่ได้จากการทดลองใช้รูปแบบการเรียนการสอนมาปรับปรุงแก้ไข สิ่งที่ปรับปรุงนี้อาจเป็นองค์ประกอบ ลักษณะความสัมพันธ์ขององค์ประกอบตลอดจนแนวการใช้รูปแบบการเรียนการสอน

จากการศึกษาการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามหลักการของ ทิสนา แคมมณี วิโรจน์ วัฒนานิมิตกุล และจอยซ์และวิล สามารถสรุปเป็นขั้นตอนการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนได้ ดังนี้

1. ศึกษาและวิเคราะห์เอกสาร แนวคิด เกี่ยวกับการออกแบบรูปแบบการเรียนการสอนการศึกษา และวิเคราะห์เอกสารแนวคิดเกี่ยวกับการออกแบบรูปแบบการเรียนการสอนทั่วไปเพื่อนำไปกำหนด

องค์ประกอบของรูปแบบการสอน ผู้วิจัยได้วิเคราะห์และสังเคราะห์จากแนวคิดของนักการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการออกแบบการเรียนการสอนและแนวทางการพัฒนารูปแบบการสอน

2. ศึกษา วิเคราะห์ แนวคิดพื้นฐานของการเรียนการสอนและศึกษาสภาพการณ์ปัจจุบันที่ต้องการพัฒนา

3. สังเคราะห์ เชื่อมโยง องค์ประกอบของรูปแบบการสอนทั่วไป กับแนวคิดทฤษฎีปรัชญา ปรัชญาการศึกษาและข้อมูลพื้นฐานเพื่อกำหนดองค์ประกอบของรูปแบบการสอน

4. กำหนดองค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอน

4.1 หลักการ แนวคิด ทฤษฎีของรูปแบบการเรียนการสอนในการกำหนดองค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอนนั้นจะต้องมีการศึกษาข้อมูลพื้นฐาน วิเคราะห์เอกสารแนวคิด ทฤษฎีปรัชญาต่างๆที่เกี่ยวข้อง

4.2 วัตถุประสงค์ของรูปแบบการเรียนการสอน การกำหนดหลักการ เป้าหมายของรูปแบบการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับข้อมูลพื้นฐานและสัมพันธ์กันอย่างเป็นระบบระเบียบ การกำหนดเป้าหมายของรูปแบบการสอนจะช่วยให้ผู้สอนสามารถเลือกรูปแบบการสอนไปใช้ให้ตรงกับจุดมุ่งหมายของการสอนเพื่อให้การสอนบรรลุผลสูงสุด

4.3 กระบวนการเรียนการสอนตามรูปแบบ เป็นการกำหนดแนวทางในการนำรูปแบบการเรียนการสอนไปใช้ ประกอบด้วยรายละเอียดเกี่ยวกับวิธีและเงื่อนไขต่างๆ เช่น ใช้กับผู้เรียนกลุ่มใหญ่ หรือกลุ่มย่อย ผู้สอนจะต้องเตรียมงาน หรือจัดสภาพการเรียนการสอนอย่างไร เพื่อให้การใช้รูปแบบการสอนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

4.4 ผลที่จะได้รับจากการเรียนการสอนตามรูปแบบ รูปแบบการสอนที่ดีต้องสามารถทำนายผลที่เกิดจากการเรียนการสอนตามรูปแบบได้ ซึ่งจะให้ผลทั้งทางตรง คือเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของรูปแบบและผลทางอ้อมอาจเป็นสิ่งที่คาดคะเนไว้ว่าจะเกิดผลไปกับการสอน

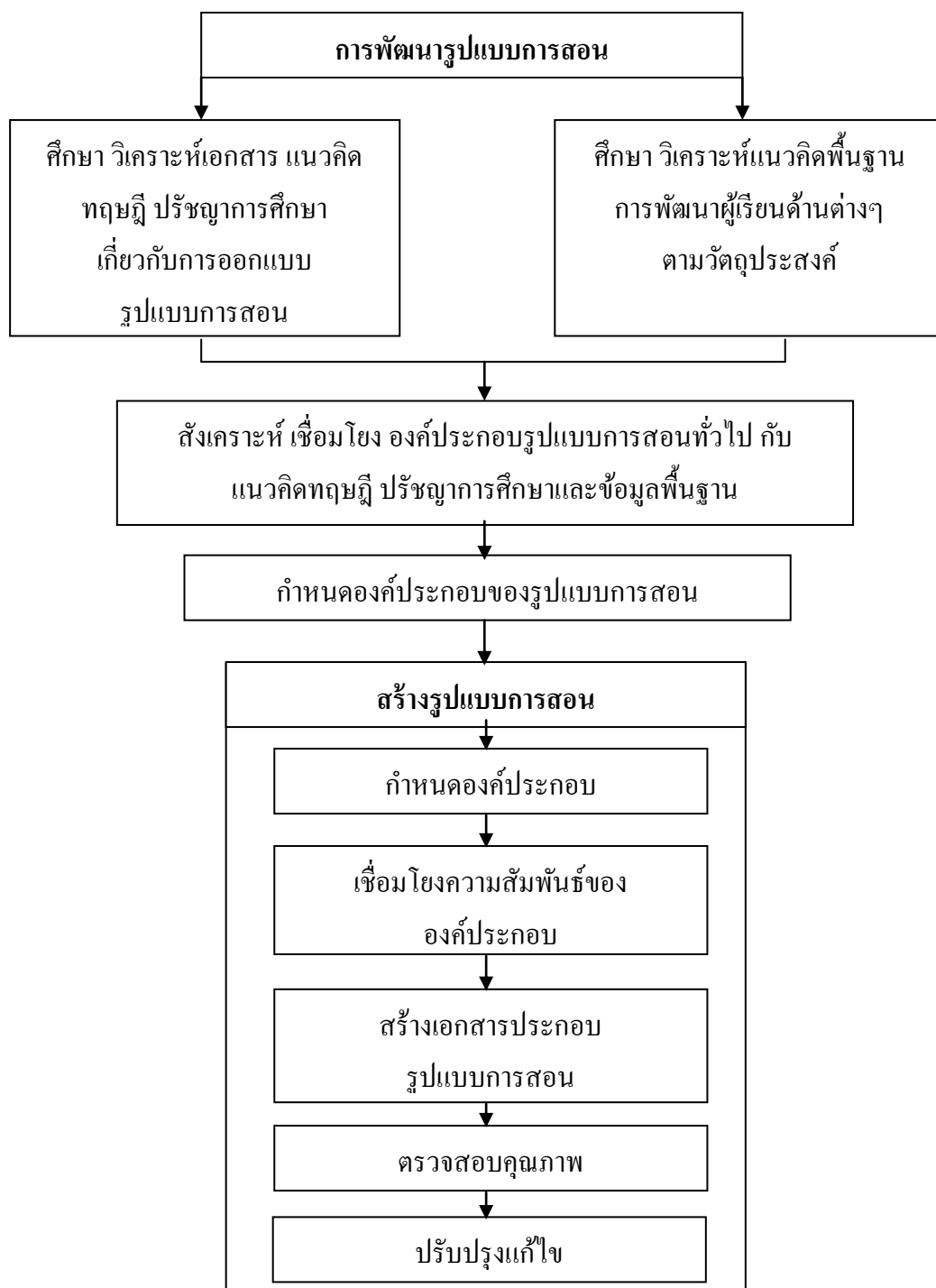
5. สร้างรูปแบบการสอน

5.1 กำหนดองค์ประกอบของรูปแบบการสอนที่ได้จากการวิเคราะห์ สังเคราะห์

5.2 นำองค์ประกอบของรูปแบบการสอนที่ได้มาเชื่อมโยงความสัมพันธ์ขององค์ประกอบต่างๆ

5.3 นำเสนอรายละเอียดของแต่ละองค์ประกอบของรูปแบบการสอนโดยจัดทำเป็นรูปแบบการสอนฉบับร่าง

5.4 นำรูปแบบการสอนฉบับร่างนี้ไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ ซึ่งผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบในเชิงทฤษฎี ประเมินความสอดคล้องภายในระหว่างองค์ประกอบต่างๆ แล้วนำมาแก้ไข ซึ่งผู้วิจัยได้สรุปเป็นภาพที่ 2 ดังนี้

ภาพที่ 2 การพัฒนาแบบการสอน

(วชิรญา ลูติภัทรพงศธร, 2551, น. 15)

4. ปรัชญาการศึกษา

ในการทําวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ทําการศึกษาแนวคิดของปรัชญาการศึกษาสำคัญที่เกี่ยวข้อง โดยมีสาระสำคัญดังนี้

ปรัชญานี้ให้กำเนิดขึ้นเพื่อต่อต้านแนวคิดดั้งเดิมที่การศึกษามักเน้นแต่เนื้อหา สอนให้ท่องจำเพียงอย่างเดียวทำให้เด็กพัฒนาด้านสติปัญญาอย่างเดียวไม่มีความคิดสร้างสรรค์ไม่มีความกล้าและความมั่นใจในตนเองประกอบกับมีความก้าวหน้าในด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีทำให้เกิดแนวความคิด ปรัชญาการศึกษาพัฒนาการนิยมขึ้นปรัชญาการศึกษาพัฒนาการนิยมเกิดขึ้นในค.ศ.1870 โดยฟรานซิส ดับเบิลยูพาร์คเกอร์ (Francis W. Parker) ได้เสนอให้มีการปฏิรูปการศึกษาเสียใหม่ เพราะการเรียนแบบเก่าเข้มงวดเรื่องระเบียบวินัย แต่แนวคิดนี้ไม่ได้รับการยอมรับ ต่อมา จอห์น ดิวอี้ (John Dewey) ได้นำแนวคิดนี้มาทบทวนใหม่ โดยเริ่มงานเขียนชื่อ School of Tomorrow ออกตีพิมพ์ในปีค.ศ.1915 ต่อมาผู้สนับสนุนมากขึ้นจึงตั้งเป็นสมาคมการศึกษาแบบพัฒนาการ (Progressive Education Association) เคลเลอร์ (Kneller, 1971, p.47) และนำแนวคิดไปใช้ในโรงเรียนต่างๆ แต่ก็ถูกโจมตีจากฝ่ายปรัชญาการศึกษาสารัตถนิยม ภายหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ปรัชญาการศึกษา สารัตถนิยมกลับมาได้รับความนิยมอีก จนสมาคมการศึกษาพัฒนาการนิยมต้องยุบเลิกไปแต่แนวคิดทางการศึกษาปรัชญาพัฒนาการนิยมยังคงใช้ในสหรัฐอเมริกา ต่อมาได้รับความนิยมมากขึ้นและแพร่หลายไปยังประเทศต่างๆรวมทั้งประเทศไทยด้วย

ปรัชญาพัฒนาการนิยม มีแนวความคิดพื้นฐานว่า การศึกษาจะต้องพัฒนาผู้เรียนทุกด้าน ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม อาชีพ และสติปัญญาโดยจัดให้ผู้เรียน ได้เรียนตามความสนใจ ความถนัด และคุณลักษณะของเขา สิ่งที่เรียนควรเป็นประโยชน์สัมพันธ์สอดคล้องกับชีวิตประจำวันและสังคมของผู้เรียนให้มากที่สุด รวมทั้งส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตยทั้งในและนอกห้องเรียนบทบาทครูในปรัชญาสาขานี้ คือ เติมนำแนะและให้คำปรึกษาแก่ผู้เรียน สนับสนุนให้ผู้เรียน เกิดการเรียนรู้ เข้าใจและเห็นจริงด้วยตนเอง ผู้เรียนจะเกิดการเรียนรู้ได้ตรงตามความสนใจของผู้เรียน เหมาะสมสอดคล้องกับความถนัดและความสามารถของผู้เรียนมากขึ้น และในขณะที่อยู่กับผู้อื่นอยู่ร่วมกับคนอื่นได้มากขึ้นด้วย (วัฒนาพร ระวังทุกข์, 2542, น.2-3)

ก. จุดมุ่งหมายของการศึกษา ปรัชญาการศึกษาพัฒนาการนิยมไม่มีจุดมุ่งหมายที่ตายตัว เพราะชีวิตเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอตามกระแสการเปลี่ยนแปลงของโลกวัตถุประสงค์ของการศึกษาก็เพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น เพื่อให้ผู้เรียนเกิดแนวทางในการแก้ปัญหาแต่ละครั้ง และเป็นวิถีทางให้เกิดการเรียนรู้ที่ใหม่กว่าต่อไปไม่มีที่สิ้นสุด ส่วนผู้เรียนจะต้องพัฒนาตนเองทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาควบคู่กันไป เรียนรู้ตามความถนัดและความสนใจสามารถ นำความรู้ไปปรับตัวให้เข้ากับสังคมได้อย่างมีความสุข สามารถแก้ปัญหาได้ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ และมีวินัยในตนเอง (Self discipline)

ข. องค์ประกอบของการศึกษา

1) หลักสูตร ประชัญญาต้องการให้ผู้เรียนเรียนจากประสบการณ์ในชีวิตจริง เป็นประสบการณ์ที่สัมพันธ์กับสังคม หลักสูตรจึงครอบคลุมชีวิตประจำวันทุกรูปแบบที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้เข้าร่วมในประสบการณ์การเรียนรู้ทุกรูปแบบ หลักสูตรจะเน้นวิชาที่เสริมสร้างประสบการณ์ทางสังคม ตลอดจนชีวิตประจำวันเนื้อหาได้แก่ สังคมศึกษา วิชาทางภาษา วิทยาศาสตร์ และคณิตศาสตร์ แต่ความสำคัญของการศึกษา พิจารณาในแง่ของวิธีการที่นำมาใช้ คือ กระบวนการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ เพื่อให้ผู้เรียนมีความสามารถในการแก้ปัญหาในบทเรียน และนำเอากระบวนการแก้ปัญหาไปใช้ในชีวิตประจำวัน

2) ครู ไม่เป็นผู้ออกคำสั่ง แต่ทำหน้าที่ในการแนะแนวทางให้แก่ผู้เรียนแล้วจัดประสบการณ์ที่ดีที่เหมาะสมให้แก่ผู้เรียน ครูจะต้องมีความรู้และประสบการณ์อย่างกว้างขวางรู้จักผู้เรียนเป็นอย่างดีและยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคลและวางแผนให้เกิดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับความสามารถและความต้องการของผู้เรียนจัดสภาพในโรงเรียนและในห้องเรียนให้พร้อมที่จะศึกษาเล่าเรียนให้ได้ประสบการณ์ตามที่ต้องการ

3) นักเรียน ประชัญญาให้ความสำคัญแก่ผู้เรียนมาก ถือว่าผู้เรียนโดยธรรมชาติมีอินทรีย์ที่จะสืบเสาะแสวงหาประสบการณ์และพร้อมที่จะรับประสบการณ์ (เมธี ปิรันธนานนท์, 2529, น.90) ผู้เรียนจะได้ประสบการณ์ด้วยการลงมือกระทำด้วยตนเอง (Learning by doing) ผู้เรียนจะต้องมีอิสระในการเลือกตัดสินใจและต้องทำงานร่วมกัน (Participation) เพื่อให้การเรียนการสอนตรงกับความถนัดความสนใจและความสามารถของผู้เรียน

4) โรงเรียน ทำหน้าที่เป็นแบบจำลองสังคม โดยเฉพาะแบบจำลองที่ดึงมาของชีวิตและประสบการณ์ในสังคม โดยการจัดประสบการณ์ให้เหมาะสมกับวุฒิภาวะของผู้เรียนในแต่ละกลุ่ม เริ่มจากการเรียนรู้พื้นฐานของสังคม ลักษณะอื่นๆของสังคม โรงเรียนจะต้องสร้างบรรยากาศที่เป็นประชาธิปไตยโดยให้ผู้เรียนได้มีการเรียนรู้สิ่งแปลกๆ ใหม่ๆมีความพร้อมมีความรู้จัก และเข้าใจสังคมอย่างดี พอที่จะออกไปปรับปรุงและพัฒนาสังคมได้

5) กระบวนการเรียนการสอนเป็นการสอนที่ยึดเด็กเป็นศูนย์กลาง (Child centered) โดยให้ผู้เรียนมีบทบาทมากที่สุดการเรียนเป็นเรื่องการกระทำ (Doing) มากกว่ารู้ (Knowing) การเรียนการสอนจึงให้ผู้เรียนลงมือกระทำเพื่อให้เกิดประสบการณ์และการเรียนรู้ การกระทำทำให้สามารถแก้ปัญหาได้ครูต้องจัดประสบการณ์และสิ่งแวดล้อมที่เอื้ออำนวยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง

จากแนวคิดของปรัชญาพัฒนานิยม ผู้วิจัยได้นำหลักการดังกล่าวมาใช้ในการพัฒนารูปแบบการสอนนาฏศิลป์เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ ตามแนวคิดของคาร์ล ออร์ฟร่วมกับทักษะปฏิบัติของแฮร์โรว์ โดยยึดหลัก ผู้เรียนควรมีบทบาทด้วยตนเองมากที่สุดการเรียนรู้อันเป็นเรื่องราวของการกระทำมากกว่ารู้ ซึ่งกระบวนการเรียนการสอน สามารถสรุปได้ ดังนี้

1. เน้นความสนใจและความถนัดของผู้เรียน
2. จัดให้เด็กมีส่วนร่วมในการวางแผน
3. ครูจัดสิ่งแวดล้อมให้เด็กได้เรียนรู้ด้วยตนเอง
4. จัดให้เด็กได้รับประสบการณ์ที่น่าสนใจ ส่งเสริมเจตคติที่ดีต่อการเรียน
5. จัดให้เด็กได้รู้จักวิถีชีวิตวิเคราะห์ปัญหา หาข้อมูลเพื่อแก้ปัญหา

บทบาทของครูจะเป็นผู้กระตุ้น ก่อหนุน ให้คำปรึกษา ประสานงาน ให้เด็กได้ร่วมมือทำกิจกรรม การนำแนวคิดปรัชญามาใช้ในการจัดรูปแบบการสอนนาฏศิลป์เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ ตามแนวคิดของคาร์ล ออร์ฟร่วมกับทักษะปฏิบัติของแฮร์โรว์

5. หลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ(นาฏศิลป์)

กระทรวงศึกษาธิการ(2552,น.1-7) ได้กำหนดหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ดังนี้

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 นี้ จัดทำขึ้นสำหรับท้องถิ่นและสถานศึกษาได้นำไปใช้เป็นกรอบและทิศทางในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา และจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาเด็กและเยาวชนไทยทุกคนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานให้มีคุณภาพด้านความรู้ และทักษะที่จำเป็นสำหรับการดำรงชีวิตในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลง และแสวงหาความรู้เพื่อพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต การจัดหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานจะประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่คาดหวังได้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งระดับชาติ ชุมชน ครอบครัว และบุคคลต้องร่วมรับผิดชอบ โดยร่วมกันทำงานอย่างเป็นระบบ และต่อเนื่อง ในการวางแผน ดำเนินการ ส่งเสริม สนับสนุน ตรวจสอบ ตลอดจนปรับปรุงแก้ไข เพื่อพัฒนาเยาวชนของชาติไปสู่คุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนดไว้

สำหรับโรงเรียนบ้านปล่องเหล็กตั้งอยู่เลขที่ 5 หมู่ 10 ตำบลท่าไม้ อำเภอกะทู้มแบน จังหวัดสมุทรสาคร เป็นโรงเรียนขนาดใหญ่ สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสมุทรสาคร กระทรวงมหาดไทย จัดการเรียนการสอนระดับชั้นอนุบาล 1-3 ช่วงชั้นที่ 1 ถึงช่วงชั้นที่ 4 จำนวน 31 ห้องเรียน มีนักเรียนทั้งหมด 1,390 คน

สาระการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ

สาระที่ 1 ทัศนศิลป์

มาตรฐาน ศ1.1 สร้างสรรค์งานทัศนศิลป์ตามจินตนาการ และความคิดสร้างสรรค์ วิเคราะห์ วิพากษ์ วิจารณ์คุณค่างานทัศนศิลป์ ถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดต่องานศิลปะอย่างอิสระ ชื่นชม และประยุกต์ใช้ชีวิตประจำวัน

มาตรฐาน ศ1.2 เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างทัศนศิลป์ ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม เห็นคุณค่างานทัศนศิลป์ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยและสากล

สาระที่2ดนตรี

มาตรฐาน ศ2.1 เข้าใจและแสดงออกทางดนตรีอย่างสร้างสรรค์ วิเคราะห์ วิพากษ์วิจารณ์คุณค่าดนตรี ถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดต่อดนตรีอย่างอิสระ ชื่นชม และประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

มาตรฐาน ศ2.2 เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างดนตรี ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม เห็นคุณค่าของดนตรีที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยและสากล

สาระที่ 3 นาฏศิลป์

มาตรฐาน ศ3.1 เข้าใจ และแสดงออกทางนาฏศิลป์อย่างสร้างสรรค์ วิเคราะห์ วิพากษ์วิจารณ์คุณค่านาฏศิลป์ ถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดอย่างอิสระ ชื่นชม และประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

มาตรฐาน ศ 3.2 เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างนาฏศิลป์ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม เห็นคุณค่าของนาฏศิลป์ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยและสากล

คุณภาพผู้เรียน

จบชั้นประถมศึกษาปีที่๖

รู้และเข้าใจการใช้ทัศนธาตุ รูปร่าง รูปทรง พื้นผิว สี แสงเงา มีทักษะพื้นฐานในการใช้วัสดุอุปกรณ์ ถ่ายทอดความคิด อารมณ์ ความรู้สึก สามารถใช้หลักการจัดขนาด สัดส่วนความสมดุล น้ำหนัก แสงเงา ตลอดจนการใช้สีคู่ตรงข้ามที่เหมาะสมในการสร้างงานทัศนศิลป์ 2 มิติ 3 มิติ เช่น งานสื่อผสม งานวาดภาพระบายสี งานปั้น งานพิมพ์ภาพ รวมทั้งสามารถสร้างแผนภาพ แผนผัง และภาพประกอบเพื่อถ่ายทอดความคิดจินตนาการเป็นเรื่องราวเกี่ยวกับเหตุการณ์ต่าง ๆ และสามารถเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างงานทัศนศิลป์ที่สร้างสรรค์ด้วยวัสดุอุปกรณ์และวิธีการที่แตกต่างกัน เข้าใจปัญหาในการจัดองค์ประกอบศิลป์ หลักการลดและเพิ่มในงานปั้นการสื่อความหมายในงานทัศนศิลป์ของตนรู้วิธีการปรับปรุงงานให้ดีขึ้น ตลอดจนรู้และเข้าใจคุณค่าของงานทัศนศิลป์ที่มีผลต่อชีวิตของคนในสังคม

รู้และเข้าใจบทบาทของงานทัศนศิลป์ที่สะท้อนชีวิตและสังคมอิทธิพลของความเชื่อความศรัทธาในศาสนาและวัฒนธรรมที่มีผลต่อการสร้างงานทัศนศิลป์ในท้องถิ่นรู้และเข้าใจเกี่ยวกับเสียงดนตรี เสียงร้อง เครื่องดนตรี และบทบาทหน้าที่ รู้ถึงการเคลื่อนที่ขึ้น ลง ของทำนองเพลง องค์ประกอบของดนตรี ศัพท์สังคีตในบทเพลง ประโยค และอารมณ์ของบทเพลงที่ฟัง ร้อง และบรรเลงเครื่องดนตรี ค้นสดอย่างง่าย ใช้และเก็บรักษาเครื่องดนตรีอย่างถูกวิธี อ่าน เขียน โน้ตไทย

และสากลในรูปแบบต่าง ๆ รู้ลักษณะของผู้ที่จะเล่นดนตรีได้ดี แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับองค์ประกอบดนตรี ถ่ายทอดความรู้สึกของบทเพลงที่ฟัง สามารถใช้ดนตรีประกอบกิจกรรมทางนาฏศิลป์และการเล่าเรื่อง

รู้และเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างดนตรีกับวิถีชีวิต ประเพณี วัฒนธรรมไทยและวัฒนธรรมต่าง ๆ เรื่องราวดนตรีในประวัติศาสตร์ อิทธิพลของวัฒนธรรมต่อดนตรี รู้คุณค่าดนตรีที่มาจากวัฒนธรรมต่างกัน เห็นความสำคัญในการอนุรักษ์

รู้และเข้าใจองค์ประกอบนาฏศิลป์ สามารถแสดงภาษาท่า นาฏยศัพท์พื้นฐาน สร้างสรรค์การเคลื่อนไหวและการแสดงนาฏศิลป์ และการละครง่าย ๆ ถ่ายทอดลีลาหรืออารมณ์ และสามารถออกแบบเครื่องแต่งกายหรืออุปกรณ์ประกอบการแสดงง่าย ๆ เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างนาฏศิลป์และการละครกับสิ่งที่ประสบในชีวิตประจำวัน แสดงความคิดเห็นในการชมการแสดง และบรรยายความรู้สึกของตนเองที่มีต่องานนาฏศิลป์

รู้และเข้าใจความสัมพันธ์และประโยชน์ของนาฏศิลป์และการละคร สามารถเปรียบเทียบการแสดงประเภทต่าง ๆ ของไทยในแต่ละท้องถิ่น และสิ่งที่การแสดงสะท้อนวัฒนธรรมประเพณี เห็นคุณค่าการรักษาและสืบทอดการแสดงนาฏศิลป์ไทย

กิจกรรมนาฏศิลป์ตามแนวคิดคาร์ล ออร์ฟ

1. ประวัติและการพัฒนาระบบ

คาร์ล ออร์ฟ (Carl Orff) ค.ศ.1895 – 1982 เกิดขึ้นที่เมืองมิวนิค ประเทศเยอรมัน ในปี 1895 คาร์ล ออร์ฟ เติบโตในครอบครัวที่สนับสนุนด้านดนตรีและการละคร คาร์ล ออร์ฟ เริ่มเรียนเปียโนกับมารดาตั้งแต่อายุเพียง 5 ขวบ บ่อยครั้งที่สมาชิกในครอบครัว และเพื่อน ๆ มาเล่นดนตรีที่บ้านของคาร์ล ออร์ฟ เรียกการเล่นในลักษณะนี้ว่า Chamber Music ซึ่งเป็นที่แพร่หลายในเยอรมัน ในกลุ่มที่ไม่ใช่ นักดนตรีอาชีพ แต่มีความสนใจทางด้านดนตรีเหมือนกัน

คาร์ล ออร์ฟสนใจในเรื่องของภาษาและบทกวี โดยได้รับการฝึกฝนทางด้านดนตรีที่ Akedmic der TonKunst ในมิวนิคก่อนสงครามโลกครั้งที่ 2 คาร์ล ออร์ฟ พำนักอยู่ใน King of Bavaria ซึ่งเป็นศูนย์กลางของการเล่นละครและดนตรี ในปี 1915 เมื่อคาร์ล ออร์ฟ อายุได้ 20 ปี ได้รับแต่งตั้งให้เป็นผู้อำนวยการเพลงของ Munich Kammerpiele ซึ่งอยู่ภายใต้การดูแลของ Otto Falckenberg หนึ่งในผู้กำกับการแสดงที่ยิ่งใหญ่ในเวลานั้น หลายปีที่ได้ทำงานใน Kammerpiele มีอิทธิพลต่องานของคาร์ล ออร์ฟ ในเวลาต่อมา คาร์ล ออร์ฟได้เข้ารับราชการทหาร ในช่วงสองปีสุดท้ายของสงครามโลกครั้งที่ 2 และเมื่อ คาร์ล ออร์ฟกลับมา คาร์ล ออร์ฟ กลายเป็นคนใหม่ในโลกที่แตกต่างจากเดิม

คาร์ล ออร์ฟ เริ่มเข้ามาเกี่ยวข้องกับดนตรีศึกษาตั้งแต่หลังปี 1920 เมื่อ ดาลโครซ (Dalcroze) กำลังเสนอวิธีการสอนอันแปลกใหม่และเป็นที่ยอมรับของตนเองอยู่ คาร์ล ออร์ฟได้รับอิทธิพลจากดาลโครซและคาร์ล ออร์ฟยังช่วยให้ความคิดของดาลโครซเป็นรูปเป็นร่างขึ้นมา ดาลโครซมีความคิดที่จะหลีกเลี่ยงจากระบบการสอนดนตรีแบบเก่า (Traditional Method) และระบบการสอนแบบโรงเรียนศิลปะ (Conservatory Style) ซึ่งทำกันมาช้านาน วิธีการของ คาร์ล ออร์ฟคือการใช้ยิมนาสติกและการเดินรำแบบโมเดิร์นแดนซ์สอนดนตรี คาร์ล ออร์ฟและดาลโครซร่วมกันทำโรงละคร โดยคาร์ล ออร์ฟทำงานที่โรงโอเปร่าที่ Mannheim และ Darmstadt

ในปี 1924 คาร์ล ออร์ฟร่วมมือกับกุนเธอร์ (Dorothee Guenther) เปิดโรงเรียนขึ้นที่ Guenthersschule โดยมีจุดประสงค์ที่จะเข้าร่วมการเรียนดนตรีเข้าด้วยกันกับการเรียนยิมนาสติกและเดินรำ การเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันระหว่างการเคลื่อนไหวและดนตรีเป็นกุญแจสำคัญที่สนะของ คาร์ล ออร์ฟ เกี่ยวกับดนตรีศึกษา และในที่สุดกลายเป็นทฤษฎีการสอนของคาร์ล ออร์ฟ ที่เรียกว่า ดนตรีเบื้องต้น (Elemental Music)

ในปี 1948 คาร์ล ออร์ฟได้ทบทวนแผนการสอนของตนเองใหม่ จากเดิมที่มุ่งหมายเพื่อฝึกครูพละเป็นเป้าหมายเพื่อเด็กจะได้เรียนดนตรีตามความจำเป็นและความสามารถ จัดรูปแบบดนตรีเบื้องต้นให้มีความชัดเจนยิ่งขึ้น โดยใช้หลักสูตรทดลองสำหรับเด็กที่สถาบัน Mozarteum ใน Salzburg และต่อมาหลักสูตรของคาร์ล ออร์ฟ ได้กลายเป็นหลักสูตรของ Mozarteum อย่างเป็นทางการ โดยมี คีทแมน (Gunild Keetman) เป็นครูใหญ่ Salzburg กลายเป็นศูนย์กลางของการสอนตามแบบคาร์ล ออร์ฟ ผลสำเร็จของหลักสูตรทำให้วิธีการของคาร์ล ออร์ฟแพร่หลายไปยังประเทศอื่น ๆ ปัจจุบัน สถาบันออร์ฟ (Orff Institute) ซึ่งตั้งขึ้นใน Salzburg เมื่อปี 1963 มีงานหลักในการจัดอบรมวิธีการสอนให้กับครูดนตรีจากส่วนต่าง ๆ ของโลก

2. ปรัชญาการศึกษาของคาร์ล ออร์ฟ

หัวใจการศึกษาตามแนวคาร์ล ออร์ฟ(วัชชัย นาควงษ์, 2547, น.8-9) เป็นการสอนดนตรีผ่านการลงมือกระทำ อย่างมีชีวิตชีวาและสร้างสรรค์ ซึ่งสามารถแสดงได้เป็น

Schooling through working = Learning by doing

เด็กมีวิธีการสร้างสรรค์ดนตรีด้วยวิธีของเขาเองก่อนที่เขาจะได้รับการสอนทางด้านดนตรี ครูจึงต้องเรียนรู้ที่จะเข้าใจภาษาของเด็ก รวมถึงวิธีการที่จะใช้ภาษาดนตรีของเด็กเพื่อเป็นกุญแจสำคัญที่จะนำไปสู่กระบวนการสอนที่มีความหมายและประสบความสำเร็จ

การศึกษาวิจัยแสดงให้เห็นว่าการสร้างสรรค์ดนตรีของเด็กมีความคล้ายคลึงกับการสร้างสรรค์ดนตรีพื้นบ้านคือมีลักษณะที่ประกอบด้วยจังหวะ และการเคลื่อนไหวอย่างมีทิศทางทั้งสองส่วนไม่สามารถแยกออกจากกันได้ แต่เป็นการผสมผสานระหว่างการเปล่งเสียง ลีลา ภาษา

บทละคร บทอาชยาน บทกลอน หรือบทเพลง ซึ่งเหล่านี้คือเสียงและการเคลื่อนไหวที่มีจังหวะเป็นองค์ประกอบสำคัญไม่ใช่นามธรรม แต่เป็นสิ่งที่มีความสัมพันธ์กับประสบการณ์ที่ได้รับดนตรีที่เกิดขึ้นจึงไม่ใช่ดนตรีที่แต่งเอาไว้ล่วงหน้า แต่เป็นดนตรีที่ทุกคนมีส่วนร่วมกันอย่างสร้างสรรค์ (Ensemble Music)

สิ่งที่ทำให้การสอนแนวคาร์ล ออร์ฟ มีประสิทธิภาพ

1. ดนตรีของคาร์ล ออร์ฟมีพื้นฐานบนความเข้าใจในพัฒนาการของเด็กโดยพยายามพัฒนาและเลือกสรรดนตรีที่เหมาะสมสำหรับเด็ก จากแนวคิดที่ว่าพัฒนาการของเด็กเริ่มจากแกนกลางของลำตัวแล้วขยายออกไปรอบนอก และจากพฤติกรรมทั่ว ๆ ไปสู่การพัฒนาที่เฉพาะเจาะจง จึงพบว่า คาร์ล ออร์ฟให้เด็กได้ลงมือปฏิบัติโดยเน้นการใช้กล้ามเนื้อใหญ่ (Gross Moto) ก่อนที่จะใช้กล้ามเนื้อเล็กเคลื่อนไหวที่นำไปสู่จังหวะในร่างกายไปสู่จังหวะของเครื่องดนตรี จากเครื่องเคาะที่ไม่มีระดับเสียงไปสู่เครื่องดนตรีที่มีระดับเสียงมากขึ้น และในที่สุดก็นำไปสู่ระนาดเหล็ก ขลุ่ยรีคอร์เดอร์ซึ่งจะต้องใช้การควบคุมกล้ามเนื้อที่ละเอียดอ่อนมากขึ้น

2. ดนตรีของ คาร์ล ออร์ฟ กระตุ้นให้เด็กได้แสดงระดับของความรู้สึกตนเองออกมาชีวิตในปัจจุบันของเด็กที่ถูกบังคับให้อยู่ในกรอบได้แข็งซึ่งพลังความรู้สึกของเด็กไป ความเครียดทางอารมณ์ของเด็กได้แผ่ขยายลงไปสู่กล้ามเนื้อต่าง ๆ เด็กนักเรียนรู้ว่าพวกเขาไม่สามารถสนองตอบต่อสิ่งเร้าต่าง ๆ ได้ดี อาทิ แสง และเสียง ความเครียดในตัวเด็กส่งผลต่อระบบประสาทที่ควบคุมการประสานสัมพันธ์ในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ของเด็ก ทั้งเมื่ออยู่ที่โรงเรียนและอยู่ที่บ้าน นอกจากนั้นความเครียดยังทำให้ความว่องไวต่อความรู้สึกต่างๆ ของเด็กลดลงด้วย รวมทั้งได้เบียดบังเอาความมีชีวิตชีวาของเด็กไป

3. เด็กไม่ได้พัฒนาความสามารถทางดนตรีโดยธรรมชาติหากแต่การสั่งสมประสบการณ์เป็นที่ยอมรับว่าพันธุกรรมเป็นตัวกำหนดความสามารถของเด็ก แต่ประสบการณ์โดยเฉพาะอย่างยิ่งประสบการณ์ในวัยเด็กจะช่วยให้ความสามารถนั้นมีความเจริญงอกงามเต็มศักยภาพ เด็กจำเป็นต้องได้รับประสบการณ์ทางด้านดนตรี ซึ่งความรู้สึกของเขาสามารถที่จะซึมซับ และกักเก็บไว้ภายในเพื่อนำมาใช้ประโยชน์ในอนาคต เหมือนโปรแกรมหนึ่งในคอมพิวเตอร์ทักษะการเคลื่อนไหวที่จำเป็นสำหรับการสร้างสรรค์ทางดนตรีจะมีความสละสลวยไม่เฉพาะในความรู้สึกเท่านั้นแต่โดยผ่านการกระทำ คาร์ล ออร์ฟ พยายามที่จะให้เด็กได้เก็บเกี่ยวประสบการณ์เหล่านี้ให้ได้รับทักษะทางดนตรี ที่ถูกต้องเพื่อช่วยนำทางให้พบกับความสำเร็จของการพัฒนาการเคลื่อนไหว

4. การฝึกฝนตั้งแต่วัยเด็กเป็นสิ่งสำคัญสำหรับการพัฒนาทางด้านดนตรี ผู้เชี่ยวชาญทางด้านดนตรีได้ลงความเห็นว่าการละเอียดย่อยของการได้ยิน รวมถึงประสบการณ์การรับรู้ด้านดนตรียังไม่พัฒนาดีพอเพราะการพัฒนาการได้ยินยังไม่สมบูรณ์และยังไม่ประสานสัมพันธ์กับ

กลไกต่างๆ ในสมอง การสอนดนตรีของ คาร์ล ออร์ฟ ได้ถูกออกแบบมาสำหรับเด็กเล็กโดยเฉพาะ เนื่องจากเด็กเล็กสามารถเข้าใจภาษาท่าทางได้ดีก่อนการพัฒนาทักษะทางภาษาพูดฉะนั้นการสอนก็จะเน้นภาษาท่าทางแทนภาษาพูด ซึ่งเหมาะกับเด็กเล็กมากกว่า

5. สำหรับการพัฒนาของเด็ก “ความคิด” มาทีหลัง “ประสบการณ์” เด็กเล็กควรได้รับการส่งเสริมให้เรียนรู้ผ่านการลงมือกระทำ และมีปฏิสัมพันธ์กับวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ คาร์ล ออร์ฟจะเน้นกระบวนการที่เด็กได้ลงมือปฏิบัติเมื่อทักษะการเคลื่อนไหวได้รับการพัฒนา และเด็กได้รับการสนับสนุน เด็กจะได้รับรู้ถึงความรู้สึกของสิ่งที่เค้าได้ลงมือกระทำ ภาพที่อยู่ในใจรวมถึงข้อมูลต่างๆ ที่อยู่ภายในตัวเขาจะถูกสะสมไว้และสามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้ในเวลาต่อมา

6. ในเด็กเล็กที่พัฒนาทางการได้ยินไม่สมบูรณ์เต็มที่ การมองเห็นจะเป็นจุดเด่นและควบคุมการรับรู้ของร่างกาย เพราะฉะนั้นในเด็กเล็ก การเห็นจึงทำได้ดีกว่าการได้ยิน ถ้าเด็กไม่ได้รับการเลี้ยงดู เอาใจใส่ในด้านของการได้ยิน ความสามารถทางการได้ยินจะไม่ได้รับการพัฒนา และเมื่อเด็กยิ่งโตขึ้นการพัฒนาในส่วนนี้จะลดลงอย่างมาก คาร์ล ออร์ฟ จึงให้ความสำคัญกับการฟังและการเลียนแบบเสียงจากการเล่นเครื่องดนตรี เด็กจะได้รับประสบการณ์จากเสียงที่เป็นระบบโดยเริ่มจากเสียงที่ง่ายจากโน้ต โด เร มี ซอล ลา เพื่อเตรียมพร้อมที่จะเรียนรู้เสียงที่สลับซับซ้อนมากขึ้น

หลักการของคาร์ล ออร์ฟ

หลักการของคาร์ล ออร์ฟ(ณรุทธ์ สุทชจิตต์ , 2544, น.107 - 111) เน้นที่กระบวนการผู้เรียนมีโอกาสในการทดลองสำรวจเกี่ยวกับองค์ประกอบดนตรีซึ่งสัมพันธ์กับการเคลื่อนไหว และได้รับการประสบการณ์ตรงจากการประกอบกิจกรรมต่าง ๆ ในกระบวนการเรียนการสอน เนื้อหาที่ผู้เรียนได้รับในขั้นแรกจึงง่าย ชรรคมากที่สุดและค่อย ๆ ลึกซึ้งไปเรื่อย ๆ จนถึงขั้นที่ผู้เรียนสัมผัสกับสุนทรีयरสของดนตรี กระบวนการที่ใช้เสมอ คือ การที่ผู้เรียนสัมผัสดนตรี และถ่ายทอดเป็นการเคลื่อนไหว ในขั้นที่ 3 การเคลื่อนไหวเป็นไปในรูปการสร้างสรรค์ และมาจบลงที่การสร้างสรรคทางดนตรีซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงประสบการณ์ทางดนตรีแก่ผู้เรียนแต่ละคนมีอยู่และได้รับจากกระบวนการเรียนการสอน

ในการเรียนการสอน ผู้เรียนจะสำรวจทดลองเรื่องดังต่อไปนี้

1. การสำรวจเกี่ยวกับพื้นที่รอบตัว ผู้เรียนจะได้รับคำแนะนำให้ลองเคลื่อนไหวในลักษณะต่าง ๆ เพื่อเรียนรู้และเกิดประสบการณ์ในการแสดงออกซึ่งมีส่วนสัมพันธ์กับองค์ประกอบของดนตรี เช่น การเคลื่อนไหวที่แสดงถึงความหนัก เบา สูง ต่ำ ใน นอก เป็นต้น หลักในการสำรวจทดลองเกี่ยวกับพื้นที่รอบ ๆ เกี่ยวกับการเคลื่อนไหวใน ลักษณะคือ

1.1 การเคลื่อนไหวภายนอก ได้แก่ การเดิน การวิ่ง การคลาน เป็นต้น

1.2 การเคลื่อนไหวภายใน ได้แก่ การเต้นของหัวใจและการหายใจ เป็นต้น

1.3 ความสัมพันธ์ของการเคลื่อนไหวภายนอกและภายใน ได้แก่ การหายใจ เข้าออก ให้สัมพันธ์กับการวิ่ง การเดิน เป็นต้น

2. การสำรวจเกี่ยวกับเสียง ได้แก่ การรับรู้และมีประสบการณ์เกี่ยวกับเรื่องของ เสียงในสิ่งแวดล้อมใกล้ ๆ ตัวผู้เรียน เช่นเสียงคุยกันของคน เสียงลากเก้าอี้ เสียงรถวิ่ง เสียงนกร้อง เป็นต้น และนำมาสู่คุณภาพของเสียงเช่น เสียงเบา เสียงดัง เสียงที่เกิดจากการตี เสียงที่เกิดจากการเป่า เป็นต้น ซึ่งในที่สุดผู้เรียนจะมีประสบการณ์เกี่ยวกับเสียงดนตรี เสียงของมนุษย์ เป็นเสียงอีกประเภทหนึ่งที่ผู้เรียนทดลองใช้ในการทำเป็นเสียงดนตรี และในที่สุดจำนำไปสู่การร้องเพลง

3. การสำรวจเกี่ยวกับรูปลักษณะ ได้แก่การใช้การเคลื่อนไหวเพื่อแสดงถึงรูปแบบของดนตรี ควบคู่ไปกับการสำรวจพื้นที่รอบตัว และการสำรวจเกี่ยวกับเสียง ผู้เรียนทดลองเคลื่อนไหว เพื่อแสดงถึงรูปลักษณะของดนตรี เช่น ประโยคของเพลง รูปแบบของเพลง ทำให้ผู้เรียนมีประสบการณ์และเรียนรู้เกี่ยวกับรูปแบบของดนตรี โดยใช้การเคลื่อนไหวซึ่งมีส่วนสัมพันธ์เกี่ยวกับเรื่องเสียงด้วย

4. การเลียนแบบสู่การสร้างสรรค์ ผู้เรียนจะใช้กระบวนการเริ่มต้นจากการสังเกต การเลียนแบบ การเริ่มทดลองปฏิบัติด้วยตนเอง และท้ายที่สุด คือการสร้างสรรค์ ในระยะเริ่มต้น ผู้สอนเป็นต้นแบบ เพื่อให้ให้นักเรียนดูและปฏิบัติตาม จากนั้นลองให้นักเรียนคิดสร้างสรรค์ขึ้นมาเอง โดยใช้รูปแบบที่ได้เห็นและทดลองปฏิบัติเป็นพื้นฐาน

5. การปฏิบัติเดี่ยวสู่การผสมวง ผู้เรียนแต่ละคนเริ่มสำรวจทดลองเพื่อเรียนรู้และเกิดประสบการณ์แก่ตนเองในระยะแรก ต่อมาผู้เรียนรวมกันเป็นวงเพื่อปฏิบัติกิจกรรม ตลอดจนร่วมกันคิดสร้างสรรค์สิ่งต่าง ๆ ทำให้ผู้เรียนมีประสบการณ์ทั้งการแสดงเดี่ยวและการแสดงรวมวง ซึ่งทั้งสองลักษณะมีความสำคัญเท่าเทียมกันในการดนตรี

6. การอ่านออกเขียนได้ เป็นหลักการสำคัญประการหนึ่งของ คาร์ล ออร์ฟ แต่ไม่ได้กำหนดแน่ชัดว่า เมื่อใดควรให้ผู้เรียนอ่านหรือเขียนได้ ขึ้นอยู่กับผู้สอนเห็นควรว่าเมื่อใดควรเริ่มแนะนำให้นักเรียนอ่านและเขียนโน้ตดนตรี หลังจากที่มีประสบการณ์ในเรื่องการเคลื่อนไหว การเล่น ดนตรี และมีแนวคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบดนตรีแล้ว

สรุปได้ว่าการสอนดนตรีของคาร์ล ออร์ฟ เป็นการสอนดนตรีผ่านการลงมือปฏิบัติอย่างเป็นขั้นตอน โดยอิงพัฒนาการเด็กเป็นสำคัญ

3. ระบบการสอนดนตรีตามแนวคาร์ล ออร์ฟ

คาร์ล ออร์ฟ (Carl Orff, 1895 - 1982 อ้างถึงใน รัชชชัย นาควงษ์, 2542, น.1-4) กำหนดรากฐานการสอนดนตรีของเขาว่าดนตรี (Music) การเคลื่อนไหว (Movement) และการพูด (Speech)

เป็นสิ่งที่แยกออกจากกันไม่ได้ ทั้งสามสิ่งรวมกันเป็นเอกภาพ (Unity) ซึ่งคาร์ล ออร์ฟ เรียกว่า ดนตรีเบื้องต้น (Elemental Music) หมายถึงการแสดงออกทางดนตรีของบุคคลที่เป็นไปโดยธรรมชาติ ฉะนั้นการศึกษาดนตรีควรเริ่มด้วยความรู้ที่ง่าย ๆ จากเพลงที่ง่าย ๆ แล้ววางแผนการศึกษาอย่างเป็นขั้น ๆ ต่อเนื่องกัน โดยเริ่มต้นใช้กับเด็กวัยต้น ๆ (Earl Childhood) และควรใช้ประสบการณ์ของตัวเอง เด็กเองเป็นอุปกรณ์การสอนดนตรี เช่น ใช้ชื่อของเด็ก ค้าง่าย ๆ ที่คุ้นเคย บทร้องเล่นต่างๆ เด็กเรียกชื่อของเขาเองหรือของเพื่อนเป็นจังหวะ เป็นทำนองต่อมาก็อ่านและเขียนจังหวะนั้นโดยใช้สัญลักษณ์แทนจังหวะเด็กจะเรียนท่วงทำนอง (Melodic Intervals) และแบบแผนจังหวะ (Rhythmic Pattern) ด้วยการร้อง ท่อง เคลื่อนไหว และบรรเลงเครื่องดนตรีตั้งแต่คาบแรกของการเรียนและด้วยการใช้ทำนองเพลงสั้น ๆ (Simple Motive) ท่องซ้ำ ๆ แต่งเนื้อเพลงใหม่จากเนื้อร้องเดิม หรือแต่งทำนองเพลงใหม่จากเนื้อร้องเดิม บทเรียนของเด็กจะเกี่ยวข้องกับสิ่งที่เขารู้จักซึ่งจะช่วยให้เขาปฏิบัติได้ และสามารถพัฒนาให้เป็นทำนองและจังหวะอื่นๆที่เขาพอใจได้ คาร์ล ออร์ฟ มีความคิดว่าจังหวะเป็นส่วนประกอบหลักที่สำคัญของดนตรี (Rhythm is the elements of music) การแสดงทางดนตรีของมนุษย์ที่เป็นธรรมชาติที่สุด และสามัญที่สุด คือการใช้จังหวะ ดังนั้นจุดเริ่มต้นของการศึกษาดนตรีจึงควรเริ่มต้นด้วยจังหวะ เนื่องจากจังหวะเป็นส่วนประกอบสำคัญที่อยู่ในคำพูดในการเคลื่อนไหว และในดนตรีจากความเชื่อที่ว่าจังหวะเป็นองค์ประกอบที่จำเป็นยิ่งของดนตรีนำไปสู่การพัฒนาการสร้างเครื่องดนตรีพิเศษได้แก่ ระนาด คาร์ล ออร์ฟ เห็นด้วยกับ ดาลโครซ (Jaques-Dalcroze, 1865-1950) ที่ว่าการเรียนเปียโน ไวโอลินหรือเครื่องดนตรีระดับมาตรฐานอื่นๆ ควรจะหันมาหลังการพัฒนาการของทักษะพื้นฐานที่จำเป็นซึ่งได้แก่ การฟัง การจดจำขั้นคู่ของทำนองเพลง และการจดจำและปฏิบัติตามแบบแผนของจังหวะ (Rhythmic Pattern)

ในระบบการสอนของคาร์ล ออร์ฟ การสร้างสรรค์ (Creativity) ถือเป็นสิ่งสำคัญที่สุด หลักสูตรของ คาร์ล ออร์ฟ เปิดโอกาสให้มี การสร้างสรรค์แบบต่อเนื่องหลายแบบ เด็กจะสำรวจเสียงของคำพูด ทำนองเพลง และเสียงเครื่องดนตรี เลือกแบบแผนของจังหวะและทำนองจากตัวอย่างหรือแต่งขึ้นเอง และใช้ประดิษฐ์ดนตรีประกอบ (Accompaniment Figures) บทขึ้นต้น (Introduction) และ บทจบ (Code) หรือบางที่เด็กอาจแต่งทั้งเพลงเลยก็ได้กิจกรรมขั้นต้นเหมือนกับการเล่นเกมประกอบดนตรี ครูจะต้องช่วยนักเรียนในการจดโน้ต (Notate) ที่เด็กคิดแต่งขึ้น วิเคราะห์ และช่วยปรับปรุงเพลงนั้น พยายามสอดแทรกความรู้เกี่ยวกับรูปแบบและสไตล์ของเพลง (Music Form and Style) ให้กับเด็กขณะเด็กมีความคิดสร้างสรรค์ รู้จักผ่อนปรน และมีใจกว้างที่จะยอมรับความคิดใหม่ ๆ และครูต้องสามารถที่จะสนับสนุนลักษณะที่มีอยู่ในระบบและในตัวครูเหล่านี้ให้พอกพูนในตัวนักเรียน

คาร์ล ออร์ฟ (Carl Orff, 1966,p.386) กล่าวว่าคนทั้งหลายที่ติดกับรูปแบบและความเชื่อจะสามารถหาความเพลิดเพลินได้น้อยนิด แต่ผู้ที่เป็นศิลปินและเป็นนักสร้างสรรค์ (Improvisors) โดยธรรมชาติจะหาความเพลิดเพลินได้มากกว่า ทุกระยะของกิจกรรมดนตรีแนว คาร์ล ออร์ฟ เอื้ออำนวยสิ่งเร้าที่จะกระตุ้นให้เกิดการพัฒนาความเป็นอิสระเสมอ ดังนั้นหลักการของคาร์ล ออร์ฟ โดยตัวมันเองจึงไม่มีวันจบหรือหยุดนิ่ง แต่จะพัฒนา เติบโตและไหลอยู่เสมอ แต่การพัฒนาไปในทิศทางที่ผิดก็เป็นอันตรายอย่างที่สุด ดังนั้น การพัฒนาอย่างเป็นอิสระจะเป็นไปได้โดยที่เด็กจะต้องถูกฝึกฝนจากผู้เชี่ยวชาญที่รู้จักคุ้นเคยกับสไตล์ของคาร์ล ออร์ฟ และรู้จักโอกาสเหมาะสมที่จะใช้ด้วยดนตรีเบื้องต้นอยู่บนรากฐานของการปฏิบัติการสื่อสารในเด็ก (Communicative Performance) และเน้นความเป็นตัวของตัวเองอย่างมาก อุปกรณ์เพลงต่าง ๆ ได้มาจากความคิดของเด็กเอง โดยมีบทเพลงของคาร์ล ออร์ฟซึ่งมีรูปแบบของทำนองและจังหวะที่ถูกออกแบบอย่างดีเป็นตัวอย่าง เพลงของเด็กจะเรียบง่าย ถูกกับจริตของเด็กเป็นธรรมชาติและมีการใช้ร่างกายประกอบเหมือนกับการเล่นของเด็ก การพูด การร้องเพลงการเคลื่อนไหวถูกหลอมรวมกันเหมือนกับการแสดงออกทางดนตรี โดยธรรมชาติ

เป้าหมายหลักการของการสอนดนตรีแบบคาร์ล ออร์ฟ คือ การที่เด็กได้แสดงออกถึงความคิดสร้างสรรค์ ด้วยการแต่งทำนองหรือจังหวะขึ้นมาใหม่จากทำนองหรือจังหวะเดิมที่มีอยู่ (Improvisation)

ส่วนประกอบที่คาร์ล ออร์ฟใช้ในการแต่งเพลงสำหรับเด็กคือ

1. Pentatonic Mode ได้แก่ โน้ต 5 ตัว ที่มีความสัมพันธ์ของเสียงเปียโนเป็นโด เร มี ซอล ลา
 2. Ostinato Patterns และ Burduns ได้แก่แบบแผนของตัวโน้ตซ้ำๆที่เดินอยู่ตลอดทั้งเพลง
- ซึ่งคาร์ล ออร์ฟ ต้องการให้เด็ก คิดขึ้นเอง
3. ใช้เพลงพื้นบ้านที่เด็กเคยชิน
 4. สกัดทำนองเพลงสั้น ๆ ออกจากเพลงแล้วใช้เป็นบทขึ้นต้น (Introduction)
 5. บรรเลงเพลงด้วยระนาดซึ่งเป็นเครื่องดนตรีที่คิดขึ้นเอง
 6. ขึ้นคู่สามไมเนอร์ หรือ Descending minor third
 7. กระสวนคำพูด ได้แก่ คำพูดที่นำมาเรียงกันเป็นท่อนสั้น ๆ โดยเริ่มจากคำ ๆ เดียวแล้วขยายไปสู่กิจกรรมที่สลับซับซ้อนกว่า

4. กิจกรรมดนตรีตามแนวคาร์ล ออร์ฟ

ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนดนตรีแนวคาร์ล ออร์ฟ ครูสามารถประยุกต์วิธีการได้อย่างหลากหลายภายใต้แนวคิดหลักการที่คาร์ล ออร์ฟได้เสนอไว้ โดยควรคำนึงถึงเป้าหมายที่เด็กควรได้รับจากการเรียน (วิทยา ไล่ทอง, 2545 , น.114-115) ดังนี้

1. การทำงานและการอยู่ร่วมกันเป็นหมู่คณะ ในการเล่นดนตรีมีทั้งการเล่นเดี่ยวและเล่นเป็นกลุ่ม เด็กควรได้รับการฝึกฝนให้มีประสบการณ์และสำนึกของการทำงานเป็นหมู่คณะ รู้จักกัน เป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี รู้จักการฟังและการรอคอย กิจกรรมอาจจัดขึ้นในลักษณะเกมและการละเล่นต่าง ๆ ซึ่งนอกจากเด็กจะได้เรียนรู้การทำงานเป็นการอยู่ร่วมกันเป็นหมู่คณะแล้ว เด็กยังได้รับความสนุกสนานเพลิดเพลินและเกิดความสนิทสนมกันในกลุ่มด้วย

2. ความรู้ความเข้าใจในองค์ประกอบของดนตรี เด็กควรได้รับความรู้และความเข้าใจ เนื้อหาสาระของดนตรีซึ่งถูกสร้างขึ้นอย่างเป็นระบบ เช่น การเรียนรู้เรื่องระดับเสียง ความดัง ความเบาของเสียง รูปแบบการประพันธ์ และคำศัพท์ต่าง ๆ เป็นต้น

3. เกิดความสุนทรีย์และซาบซึ้ง กับดนตรีในเชิงศิลปะ เด็กควรเข้าใจและรับรู้ว่าดนตรีเป็นศิลปะที่มีความงดงาม และความไพเราะ สามารถสื่ออารมณ์และความรู้สึกด้วยเสียงที่ถูกสร้างขึ้นด้วยความประณีต เด็กควรเล่นดนตรีด้วยความรู้สึกที่เข้าถึงความหมายและอารมณ์ของเพลง

4. ความคิดสร้างสรรค์อย่างอิสระ เด็กควรได้รับการฝึกฝนให้มีความคิดสร้างสรรค์ทางดนตรีอย่างอิสระ รู้จักคิดวิเคราะห์และถ่ายทอดความรู้สึกด้วยความเป็นตัวของตัวเองเช่นการให้เด็กเล่นดนตรีโดยคิดจังหวะหรือทำนองขึ้นมาทันทีทันใด (Improvisation) หรือกิจกรรมที่จัดขึ้นโดยให้เด็กเป็นผู้อำนวยเพลง ใช้ภาษาท่าทางสื่อสารให้เพื่อนเล่นดนตรีตามท่าทางต่าง ๆ ของตน

5. พัฒนาการทางทักษะดนตรี เด็กทุกคนควรมีพัฒนาการทางทักษะดนตรีเพิ่มขึ้นทั้งทางด้านท่วงทำนอง การเล่นเครื่องดนตรี และการเคลื่อนไหวหรือนาฏศิลป์

6. ความสามารถทางการแสดงออกการแสดงนับเป็นจุดสำคัญอีกอย่างหนึ่งของกิจกรรมดนตรีตามแนวของคาร์ล ออร์ฟ การแสดงออกมิใช่เพียงหมายถึงการแสดงให้ผู้อื่นได้ดูเท่านั้น แต่ควรรวมถึงการที่เด็กได้ใช้ความพยายามอย่างเต็มความสามารถ เพื่อให้เกิดผลงานที่สมบูรณ์แบบและเป็นที่พักใจของตน ถึงแม้จะเป็นการแสดงในห้องเรียนก็ตาม

7. ความเชื่อมั่นและเห็นคุณค่าในตัวเอง เด็กควรมีความรู้สึกที่ดีต่อการเรียน การที่เด็กทุกคนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมและเกิดสัมฤทธิ์ผลจากงานที่เขาได้กระทำเอง จะทำให้เกิดความภาคภูมิใจมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียน มีความเชื่อมั่นและเห็นคุณค่าของตัวเอง

กิจกรรมดนตรีตามแนวของคาร์ล ออร์ฟ ประกอบด้วย

1. คำพูด (Speech)

คาร์ล ออร์ฟ เน้นเรื่องการใช้คำพูด เพราะเขาเห็นว่า ธรรมชาติ ของเด็กนั้นจะมีพัฒนาการจากการใช้คำพูดไปสู่การเคลื่อนไหวตามจังหวะแล้วจึงไปสู่เพลง ยารอส (Yaross, 1982, p.69) ขั้นตอนการสอนเพลงของคาร์ล ออร์ฟ เริ่มจากการใช้คำพูด ตามด้วยการใช้ส่วนต่างๆ ของร่างกายทำจังหวะ (Body Rhythms) ครูดนตรีทุกคนในระบบนี้จะต้องใช้เพลงกล่อมเด็ก คำพังเพย และบท

ร้องเล่นของเด็ก ๆ อาจพัฒนาเป็นเพลง โดยเด็ก จะช่วยกันแต่งเพลงโดยใช้จังหวะที่มีแทรกอยู่ในคำเหล่านั้น ครูจะแนะนำความรู้เกี่ยวกับจังหวะเพลง (Meter) จังหวะเน้น (Accent) และจังหวะยก (Anacrusis) จากกระสวนคำพูด (Speech Patterns หรือคำพูดที่เอามาเรียงเป็นท่อนสั้นๆ) แล้วตอกย้ำความรู้นั้น ๆ ลงในกิจกรรมอื่น ๆ (เช่น การเคลื่อนไหว การทำจังหวะด้วยร่างกาย) และการกระสวนคำพูดนั้นเป็นบทเพลง การใช้คำพูดเป็นสื่อการสอนดนตรี

นอกจากให้ความรู้เกี่ยวกับจังหวะแล้ว ยังให้ความรู้ทางดนตรีด้านอื่นๆ ที่สำคัญเช่น Phrasing, Dynamic Qualities, Staccato และ Legato เมื่อเด็กเริ่มมีความเข้าใจเกี่ยวกับรูปแบบเพลง เขาก็พร้อมที่จะทำให้การเล่นคำพูดของเขามีรูปแบบต่างๆ และรู้จักการใช้ประโยชน์ของการซ้ำ (Repetition) และการให้สีสรรที่ทำให้เกิดความแตกต่าง (Contrast)

2. การร้องเพลง (Singing)

คำพูด (Speech) บทร้องเพลง (Chant) และเพลง (Song) เป็นสิ่งที่สัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด การร้องเพลงจะมาถึงหลังการพูด ดังนั้นทำนองจึงมาถึงหลังจังหวะ เด็กจะท่องคำใดคำ วลี หรือคำร้องเล่น ตบมือตามจังหวะของคำเหล่านั้น แล้วเคาะจังหวะเหล่านั้นลงบนระนาด เขาพบว่าเสียงของเขาเริ่มเปลี่ยนขึ้นลงในขณะที่เขาท่อง พร้อมกับเคาะระนาด ตรงนี้มีการถ่ายทอดจากคำพูดไปสู่การร้องเพลง ประสบการณ์ร้องเพลงแรกสุดจะเหมือนกับการเล่น เช่น เด็กร้องเรียกชื่อเพื่อนกลับไปกลับมาหรือร้องโต้ตอบกัน (Call and Response) ครูสามารถเข้าร่วมกิจกรรมกับเด็กตรงจุดนี้ด้วยการใช้กิจกรรม ร้องโต้ตอบในการสอนเพลง โดยครูร้องเพลงสั้น ๆ วรรคหนึ่ง แล้วให้นักเรียนร้องตาม ครูจะสนับสนุนให้นักเรียนร้องโต้ตอบกันแล้วครูคอยสังเกตเสียงโน้ตที่เด็กใช้ร้องโต้ตอบจากนั้นให้เด็กถ่ายทอดเสียงโน้ต เหล่านี้ลงบนระนาดและเป็นจุดเริ่มต้นของการสร้างสรรค์บทเพลงการฝึกปฏิบัติในเรื่องการพูดการท่องและการตบมือตามจังหวะของคำพูดจะเป็นเครื่องเตรียมตัวเด็กให้พร้อมที่จะผสมความรู้เรื่องจังหวะในคำพูดเข้ากับทำนองเพลงบนระนาด

3. การเคลื่อนไหว (Movement)

การเคลื่อนไหวตามแบบของคาร์ล ออร์ฟ เริ่มจาก การเคลื่อนไหวเบื้องต้น (Element Movement) เป็นการเคลื่อนไหวที่ถูกปรุงแต่งจากการเคลื่อนไหวที่เป็นธรรมชาติของเด็ก เด็กจะรู้สึกสนุกสนานกับการเคลื่อนไหวเหมือนว่าเขากำลังแต่งเพลงของเขาเองด้วยวิธีเขานัด การวิ่ง กระโดด ไถล หมุนตัว จะอยู่ในแผนการสอนดนตรีของคาร์ล ออร์ฟ กระบวนการสอนคงไว้ซึ่งอิสรภาพและความสนุกสนาน การเคลื่อนไหวด้วยการคิดแต่งท่าทางออกมาทันทีทันใด (Improvisation) จะทำให้เด็กรู้จักตัวเองดีขึ้น และช่วยให้เด็กแสดงความรู้สึกของตน

การเคลื่อนไหวตามแนวคาร์ล ออร์ฟ มีรากฐานมาจากแบบแผนการใช้ร่างกายฝึกจังหวะ โดยใช้การเคลื่อนไหวเป็นเครื่องแสดงออกถึงความรู้สึกทางดนตรีที่เขาได้ยิน เขาใช้เชือก ลูกบอล หรือวัตถุอื่น ๆ ประกอบการเคลื่อนไหว จังหวะต่าง ๆ ความเร็ว – ช้า และความหนัก – เบา เด็กเรียนรู้ผ่านการเคลื่อนไหว เด็กมีโอกาที่จะด้นสด (Improvise) ด้วยการเคลื่อนไหวที่ซับซ้อนเพื่อตอบสนองต่อดนตรี

4. การใช้ร่างกายทำจังหวะ (The Use of Body in Percussion)

จากประสบการณ์ดนตรีที่เริ่มต้นด้วยจังหวะของการพูดชื่อคน สัตว์ สิ่งของ ตลอดจนเรื่องราวต่าง ๆ หรือโคลงกลอนสำหรับเด็ก ๆ เพื่อให้ได้ความรู้สึกต่าง ๆ แล้ว จึงเริ่มการเคลื่อนไหวร่างกายที่ง่ายที่สุด ได้แก่การตบมือ โดยจะให้ตบมือพร้อมกับพูดไปด้วย เสียงจากการตบมือมีลักษณะทั้งเสียงกลวงและเสียงแบน ซึ่งเกิดจากการวางรูปแบบมือและท่าทางการตบมือที่แตกต่างกัน เด็กจะต้องคอยสังเกตระดับเสียงหนัก – เบา (Dynamic Graditions) โดยเฉพาะอย่างยิ่งการส่งผ่านหรือการค่อย ๆ เปลี่ยนจากเบาไปหาดังหรือ ดังไปหาเบา (Crescendo and Decrescendo)

นอกจากตบมือแล้ว ยังมีการตีนิ้ว ตบตัก และขำเท้าซึ่งเมื่อมาทำรวมกันหรืออาจรวมกับการร้องและการพูดไปด้วย จะทำให้เด็กต้องใช้ความสามารถในการบังคับประสาทต่างๆ ซึ่งจำเป็นต้องใช้สมาธิในการจำและปฏิบัติได้ถูกต้อง การให้เด็กได้ปฏิบัติกิจกรรมเหล่านี้บ่อยๆจะทำให้เด็กเกิดความรู้สึกในด้านจังหวะซึ่งทำให้การรับรู้ทางด้านดนตรีเป็นไปแบบมีคุณค่าทางคุณภาพ ซึ่งเป็นรากฐานที่สำคัญที่

นำไปสู่ความซาบซึ้งในดนตรี

5. การคิดแต่งทำนองหรือทำทางแบบทันทีทันใด (Improvisation)

จุดประสงค์เบื้องต้นของการศึกษาดนตรีตามทัศนะของคาร์ล ออร์ฟ คือการพัฒนาความคิดอย่างสร้างสรรค์ของเด็ก โดยเด็กจะสามารถแต่งเพลงของเขาเองควบคู่ไปกับการทำกิจกรรม ความคิดสร้างสรรค์จะอยู่ในรูปแบบของการด้นสด (Improvise) โดยการใช้กิจกรรมการเคลื่อนไหว คำพูดการใช้ร่างกายทำจังหวะ การร้องเพลง การบรรเลงเครื่องดนตรีทั้งที่ทำทำนองได้ และแม้เด็กจะสร้างบทเพลงขึ้นมาโดยมีแบบแผนของจังหวะและทำนอง (Rhythmic and Melodic Patterns) แบบแผนของดนตรีประกอบ (Accompaniment Patterns) บทขึ้นต้นและบทจบ เครื่องดนตรีของคาร์ล ออร์ฟช่วยให้อ่านสด (Improvise) เป็นไปด้วยดี บทเพลงที่คาร์ล ออร์ฟแต่งขึ้นเพื่อให้เด็กเกิดความคิดสร้างสรรค์ของตนเองเมื่อเด็กใช้เพลงเหล่านี้เป็นแบบเด็กจะเลือกแนวทำนองหรือจังหวะ (Melodic or Rhythmic Motives) จากเพลงอื่นที่เด็กคุ้นเคยและนำมาใช้ในการสร้างดนตรี

ประกอบ บทขึ้นต้น บทจบ หรือใช้มันในการแปรทำนอง (Variation) เพื่อเป็นการสนับสนุนการสร้างสรรคของเด็กแต่ละคน

จากทฤษฎีและเอกสารดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า การจัดการเรียนรู้ตามแนวการสอนของคาร์ล ออร์ฟ เน้นเรื่องการใช้คำพูดเพื่อนำไปสู่การเคลื่อนไหวตามจังหวะแล้วจึงไปสู่เพลง เนื่องจากคำพูด บทร้องเพลง และเพลงเป็นสิ่งที่สัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด ซึ่งเมื่อทำรวมกันจะทำให้เด็กเกิดการรับรู้ทางด้านดนตรีอย่างมีคุณภาพ โดยการใช้กิจกรรมดังกล่าวจะเป็นพื้นฐานให้เด็กสร้างบทเพลงขึ้นมาโดยมีแบบแผนของจังหวะและทำนองจากเพลงที่คุ้นเคยและนำมาใช้ในการสร้างดนตรีประกอบส่งเสริมให้เกิดความคิดสร้างสรรค์

รูปแบบการสอนที่เน้นการพัฒนาด้านทักษะพิสัย

1. ความหมายของรูปแบบการสอนที่เน้นการพัฒนาด้านทักษะพิสัย

ทิสนา แคมมณี (2545, น.243-244) รูปแบบการสอนที่เน้นการพัฒนาทักษะพิสัยเป็นรูปแบบที่มุ่งช่วยพัฒนาความสามารถของผู้เรียนในด้านการปฏิบัติ การกระทำ หรือการแสดงออกต่าง ๆ ซึ่งจำเป็นต้องใช้หลักการ วิธีการ ที่แตกต่างไปจากการพัฒนาทางด้านจิตพิสัยหรือพุทธิพิสัย รูปแบบที่สามารถช่วยให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาทางด้านนี้ ที่สำคัญๆ มี 3 รูปแบบได้แก่ 1)รูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดการพัฒนาทักษะปฏิบัติของซิมป์สัน(Simpson) 2) รูปแบบการเรียนการสอนทักษะของแฮร์โรว์ Harrow) 3)รูปแบบการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติของเดวิส (Davies)

2. ทฤษฎี หลักการ และแนวคิดของรูปแบบการเรียนการสอนที่เน้นการพัฒนาทักษะพิสัย (Psycho – Motor Domain)

รูปแบบการเรียนการสอนในหมวดนี้เป็นรูปแบบที่มุ่งช่วยพัฒนาผู้เรียนในด้านการปฏิบัติ การกระทำ หรือการแสดงออกต่าง ๆ ซึ่งจำเป็นต้องใช้หลักการวิธีการที่แตกต่างไปจากการพัฒนาทางด้านจิตพิสัยหรือพุทธิพิสัย รูปแบบที่สามารถช่วยให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาในด้านนี้ ที่สำคัญ ซึ่งจะนำเสนอในที่นี้ มี 3 รูปแบบ ดังนี้

2.1 รูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดการพัฒนาทักษะปฏิบัติของซิมป์สัน (Instructional Model Based on Simpson's Process for Psycho – motor Skill Development)

ก. ทฤษฎี / หลักการ / แนวคิดของรูปแบบ

ซิมป์สัน (Simpson , 1972 อ้างถึงในทิสนา แคมมณี, 2545, น. 242- 243)กล่าวว่าทักษะเป็นเรื่องที่มีความเกี่ยวข้องกับการพัฒนาทางกายของผู้เรียน เป็นความสามารถในการประสานการทำงานของกล้ามเนื้อหรือร่างกาย ในการทำงานที่มีความซับซ้อนและต้องอาศัยความสามารถในการ

ใช้กล้ามเนื้อหลาย ๆ ส่วน การทำงานเกิดขึ้นได้จากการสั่งงานของสมอง ซึ่งต้องมีปฏิสัมพันธ์กับความรูสึกที่เกิดขึ้น ทักษะปฏิบัตินี้สามารถพัฒนาได้ด้วยการฝึกฝน ซึ่งหากได้รับการฝึกฝนที่ดีแล้ว จะเกิดความถูกต้อง ความคล่องแคล่ว ความเชี่ยวชาญชำนาญการ และความคงทน ผลของพฤติกรรมหรือการกระทำสามารถสังเกตได้จากความรวดเร็ว ความแม่นยำ ความแรง หรือความราบรื่นในการจัดการ

ข. วัตถุประสงค์ของรูปแบบ

เพื่อช่วยให้ผู้เรียนปฏิบัติหรือทำงานที่ต้องอาศัยการเคลื่อนไหวหรือการประสานงานของกล้ามเนื้อทั้งหลายได้อย่างดี มีความถูกต้อง และมีความชำนาญ

ค. กระบวนการเรียนการสอนของรูปแบบ

ขั้นที่ 1 ขั้นการรับรู้ (preception) เป็นขั้นการให้ผู้เรียนรับรู้ในสิ่งที่จะทำ โดยการให้ผู้เรียนสังเกตการทำงานนั้นอย่างตั้งใจ

ขั้นที่ 2 ขั้นการเตรียมความพร้อม (readiness) เป็น ขั้นการเตรียมตัวให้พร้อมเพื่อการทำงานหรือแสดงพฤติกรรมนั้น ทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ และอารมณ์ โดยการปรับตัวให้พร้อมที่จะทำการเคลื่อนไหวหรือแสดงทักษะนั้น ๆ และมีจิตใจและสภาพอารมณ์ที่ดีต่อการที่จะทำหรือแสดงทักษะนั้น ๆ

ขั้นที่ 3 ขั้นการสนองตอบภายใต้การควบคุม (guided response) เป็น ขั้นที่ให้โอกาสแก่ผู้เรียนในการตอบสนองต่อสิ่งที่รับรู้ ซึ่งอาจใช้วิธีการให้ผู้เรียนเลียนแบบการกระทำ หรือการแสดงทักษะนั้น หรืออาจใช้วิธีการให้ผู้เรียนลองผิดลองถูก (trial and error) จนกระทั่งตอบสนองได้อย่างถูกต้อง

ขั้นที่ 4 ขั้นการให้ลงมือกระทำจนกลายเป็นกลไกที่สามารถกระทำตัวเอง (mechanism) เป็นขั้นที่ช่วยให้ผู้เรียนประสบผลสำเร็จในการปฏิบัติ และเกิดความเชื่อมั่นในการกระทำสิ่งนั้น ๆ

ขั้นที่ 5 ขั้นการกระทำอย่างชำนาญ (complex overt response) เป็น ขั้นที่ช่วยให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนการกระทำนั้น ๆ จนผู้เรียนสามารถทำได้อย่างคล่องแคล่ว ชำนาญเป็นไปโดยอัตโนมัติและด้วยความเชื่อมั่นในตนเอง

ขั้นที่ 6 ขั้นการปรับปรุงและประยุกต์ใช้ เพื่อเป็นขั้นที่ช่วยให้ผู้เรียนปรับปรุงทักษะหรือการปฏิบัติของตนเองให้ดีขึ้น และประยุกต์ใช้ทักษะที่ตนได้รับการพัฒนาในสถานการณ์ต่าง ๆ

ขั้นที่ 7 ขั้นการคิดริเริ่ม เมื่อผู้เรียนสามารถปฏิบัติหรือกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งอย่างชำนาญ และสามารถประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ที่หลากหลายแล้วผู้ปฏิบัติจะเริ่มเกิดความคิดใหม่ ๆ ในการกระทำหรือปรับการกระทำนั้นให้เป็นที่ไปตามที่ตนต้องการ

ง. ผลที่ผู้เรียนจะได้รับจากการเรียนตามรูปแบบ

ผู้เรียนจะสามารถกระทำหรือแสดงออกอย่างคล่องแคล่ว ชำนาญ ในสิ่งสิ่งที่ต้องการให้ผู้เรียนทำได้ นอกจากนั้นยังช่วยพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ และความอกทนให้เกิดขึ้นในตัวผู้เรียนด้วย

2.2 รูปแบบการสอนที่เน้นการพัฒนาด้านทักษะพิสัยตามแนวคิดในการพัฒนาทักษะปฏิบัติของแฮร์โรว์ (Harrow's Instructional Model for Psychomotor Domain)

ทิสนา แคมมณี (2545 , น. 245-246)กล่าวถึงรูปแบบการสอนตามแนวคิดการพัฒนาทักษะปฏิบัติของแฮร์โรว์ (Harrow's Instructional Model for psychomotor Domain)ไว้ดังนี้

ก. ทฤษฎี หลักการ แนวคิดของรูปแบบ

แฮร์โรว์ (Harrow, 1972, p.96-99)ได้จัดลำดับขั้นของการเรียนรู้ทางด้านทักษะปฏิบัติไว้ 5 ขั้นโดยเริ่มจากระดับที่ซับซ้อนน้อยไปจนถึงระดับที่มีความซับซ้อนมาก ดังนั้นการกระทำจึงเริ่มจากการเคลื่อนไหวกล้ามเนื้อใหญ่ไปถึงการเคลื่อนไหวกล้ามเนื้อย่อย ลำดับขั้นดังกล่าวได้แก่การเรียนแบบการลงมือกระทำตามคำสั่งการกระทำอย่างถูกต้องสมบูรณ์ การแสดงออกและการกระทำอย่างเป็นธรรมชาติ

ข. วัตถุประสงค์ของรูปแบบ

รูปแบบนี้มุ่งให้ผู้เรียนเกิดความสามารถทางด้านทักษะปฏิบัติต่าง ๆ กล่าวคือผู้เรียนสามารถปฏิบัติหรือกระทำอย่างถูกต้องสมบูรณ์และชำนาญ

ค. กระบวนการเรียนการสอนของรูปแบบ

ขั้นที่ 1 ขั้นการเรียนแบบเป็นขั้นที่ให้ผู้เรียนสังเกตการกระทำที่ต้องการให้ผู้เรียนทำได้ซึ่งผู้เรียนย่อมจะรับรู้หรือสังเกตเห็นรายละเอียดต่าง ๆ ได้ไม่ครบถ้วน แต่อย่างน้อยผู้เรียนจะสามารถบอกได้ว่าขั้นตอนหลักของการกระทำนั้น ๆ มีอะไรบ้าง

ขั้นที่ 2 ขั้นการลงมือกระทำตามคำสั่ง เมื่อผู้เรียนได้เห็นและสามารถบอกขั้นตอนของการกระทำที่ต้องการเรียนรู้แล้ว ให้ผู้เรียนลงมือทำโดยไม่มีแบบอย่างให้เห็น ผู้เรียนอาจลงมือทำตามคำสั่งของผู้สอน หรือทำตามคำสั่งที่ผู้สอนเขียนไว้ในคู่มือก็ได้ การลงมือปฏิบัติตามคำสั่งนี้แม้ผู้เรียนจะยังไม่สามารถทำได้อย่างสมบูรณ์ แต่อย่างน้อยผู้เรียนก็ได้ประสบการณ์ในการลงมือทำและค้นพบปัญหาต่าง ๆ ซึ่งช่วยให้เกิดการเรียนรู้และปรับการกระทำให้ถูกต้องสมบูรณ์ขึ้น

ขั้นที่ 3 ขั้นการกระทำอย่างถูกต้องสมบูรณ์ ขั้นนี้เป็นขั้นที่ผู้เรียนจะต้องฝึกฝนจนสามารถทำสิ่งนั้น ๆ ได้อย่างถูกต้องสมบูรณ์ โดยไม่จำเป็นต้องมีแบบอย่างหรือมีคำสั่งนำทางการกระทำการกระทำที่ถูกต้อง แม่น ตรง พอดี สมบูรณ์แบบ เป็นสิ่งที่ผู้เรียนจะต้องสามารถทำได้

ขั้นที่ 4 ขั้นการแสดงออก ขั้นนี้เป็นขั้นที่ผู้เรียนมีโอกาสได้ฝึกฝนมากขึ้นจนกระทั่ง

สามารถกระทำสิ่งนั้นได้ถูกต้องสมบูรณ์แบบอย่างคล่องแคล่ว รวดเร็ว ราบรื่น และด้วยความมั่นใจ
 ขั้นที่ 5 ขั้นการกระทำอย่างเป็นธรรมชาติขั้นนี้เป็นขั้นที่ผู้เรียนสามารถกระทำสิ่ง
 นั้น ๆ อย่างสบาย ๆ เป็นไปอย่างอัตโนมัติโดยไม่รู้สึกรู้ว่าต้องใช้ความพยายามเป็นพิเศษซึ่งต้องอาศัย
 การปฏิบัติบ่อย ๆ ในสถานการณ์ต่าง ๆ ที่หลากหลาย

ง. ผลที่ผู้เรียนจะได้รับจากการเรียนตามรูปแบบ

ผู้เรียนจะเกิดการพัฒนาทางด้านทักษะปฏิบัติ จนสามารถกระทำได้อย่างถูกต้อง
 สมบูรณ์

2.3 รูปแบบการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติของเดวีส์ (Davie's Instructional Model for Psychomotor Domain)

ก. ทฤษฎี / หลักการ / แนวคิดของรูปแบบ

เดวีส์ (Davies, 1971, อ้างถึงใน ทิศนา แจมณี, 2545 , น.244-245) ได้นำเสนอแนวคิด
 เกี่ยวกับการพัฒนาทักษะปฏิบัติไว้ว่าทักษะส่วนใหญ่จะประกอบไปด้วยทักษะย่อย ๆ จำนวนมาก
 การฝึกให้ผู้เรียนสามารถทำทักษะย่อย ๆ เหล่านั้นได้ก่อนแล้วค่อยเชื่อมโยงต่อกันไปเป็นทักษะใหญ่
 จะช่วยให้ผู้เรียนประสบผลสำเร็จได้ดีและรวดเร็วขึ้น

ข. วัตถุประสงค์ของรูปแบบ

รูปแบบนี้มุ่งช่วยพัฒนาความสามารถด้านทักษะปฏิบัติของผู้เรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง
 ทักษะที่ประกอบด้วยทักษะย่อยจำนวนมาก

ค. กระบวนการเรียนการสอนของรูปแบบ

ขั้นที่ 1 ขั้นสาธิตทักษะหรือการกระทำ ขั้นนี้เป็นขั้นที่ให้ผู้เรียนได้เห็นทักษะหรือการ
 กระทำที่ต้องการให้ผู้เรียนทำได้ในภาพรวม โดยการสาธิตให้ผู้เรียนดูทั้งหมดตั้งแต่ต้นจนจบ
 ทักษะหรือการกระทำที่สาธิตให้ผู้เรียนดูนั้น จะต้องเป็นการกระทำในลักษณะที่เป็นธรรมชาติ
 ไม่ซ้ำหรือเร็วเกินไปปกติ ก่อนการสาธิต ครูควรให้คำแนะนำแก่ผู้เรียนในการสังเกต ควรชี้แนะ
 จุดสำคัญที่ควรให้ความสนใจเป็นพิเศษในการสังเกต

ขั้นที่ 2 ขั้นสาธิตและให้ผู้เรียนปฏิบัติทักษะย่อย เมื่อผู้เรียนได้เห็นภาพรวมของการ
 กระทำหรือทักษะทั้งหมดแล้วผู้สอนควรแตกทักษะทั้งหมดให้เป็นทักษะย่อย ๆ หรือแบ่งสิ่งที่
 กระทำออกเป็นส่วนย่อย ๆ และสาธิตส่วนย่อยแต่ละส่วนให้ผู้เรียนสังเกตและทำตามไปที่ละส่วน
 อย่างช้า ๆ

ขั้นที่ 3 ขั้นให้ผู้เรียนปฏิบัติทักษะย่อย ผู้เรียนลงมือปฏิบัติทักษะย่อยโดยไม่มี การสาธิต
 หรือการแสดงแบบอย่างให้ดู หากติดขัดจุดใด ผู้สอนควรให้คำชี้แนะ และช่วยแก้ไขจนกระทั่งผู้เรียน

ทำได้ เมื่อได้แล้วผู้สอนจึงเริ่มสาธิตทักษะย่อยส่วนต่อไป และให้ผู้เรียนปฏิบัติทักษะย่อยนั้นจนทำได้ทำเช่นนี้เรื่อยไปจนกระทั่งครบทุกส่วน

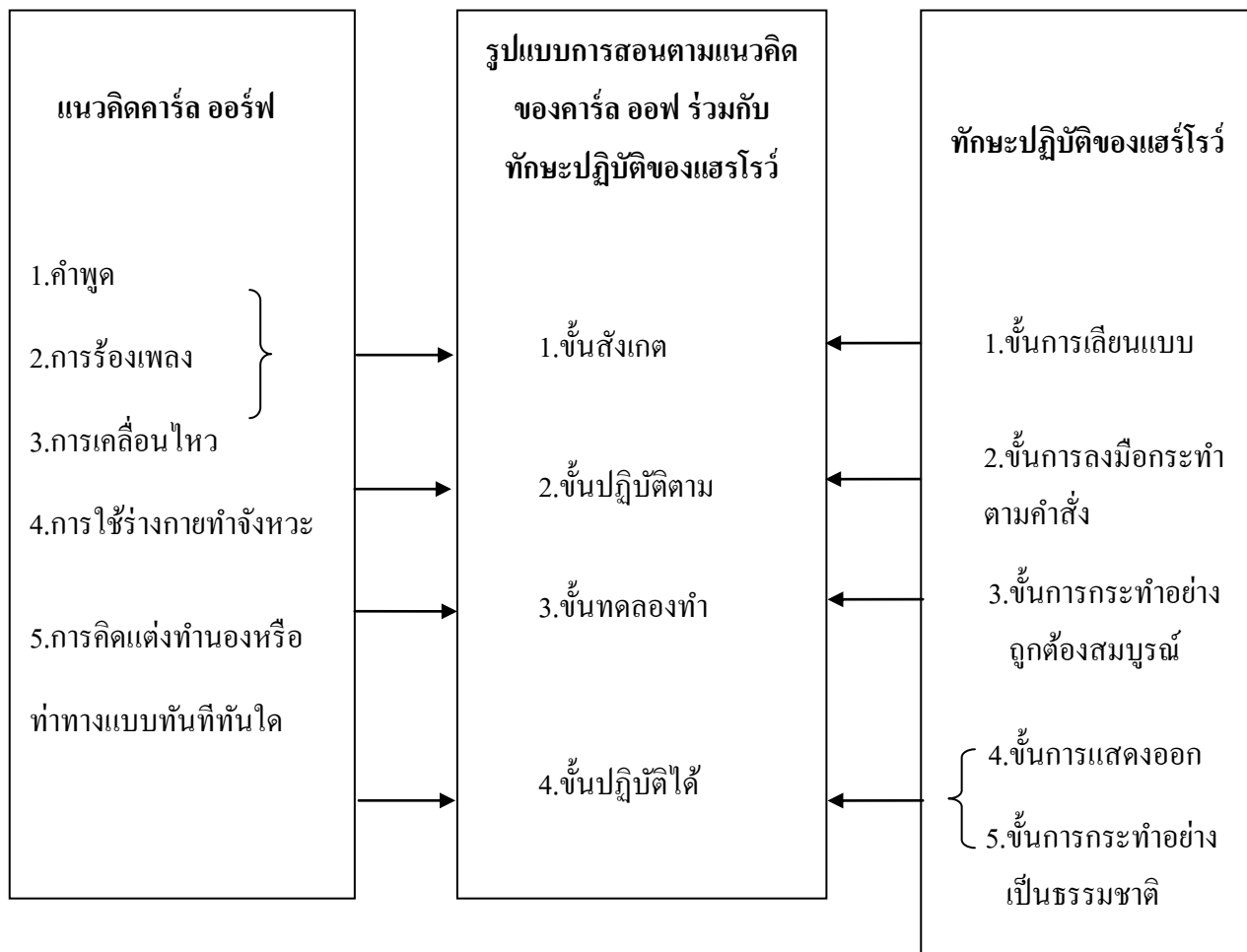
ขั้นที่ 4 ขั้นให้เทคนิควิธีการ เมื่อผู้เรียนปฏิบัติได้แล้ว ผู้สอนอาจจะแนะนำเทคนิควิธีการที่จะช่วยให้ผู้เรียนนั้นทำงานได้ดีขึ้น เช่น ทำได้ประณีตสวยงามขึ้น ทำได้รวดเร็วขึ้น ทำได้ง่ายขึ้น หรือสิ้นเปลืองน้อยลง เป็นต้น

ขั้นที่ 5 ขั้นให้ผู้เรียนเชื่อมโยงทักษะย่อย ๆ เป็นทักษะที่สมบูรณ์ เมื่อผู้เรียนสามารถปฏิบัติแต่ละส่วนได้แล้วจึงให้ผู้เรียนปฏิบัติทักษะย่อย ๆ ต่อเนื่องกันตั้งแต่ต้นจนจบ และฝึกปฏิบัติหลาย ๆ ครั้งจนสามารถปฏิบัติทักษะที่สมบูรณ์ได้อย่างชำนาญ

ง. ผลที่ผู้เรียนจะได้รับจากการเรียนตามรูปแบบ

ผู้เรียนจะสามารถปฏิบัติทักษะได้อย่างดี มีประสิทธิภาพ

จากรูปแบบการสอนและเอกสารดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่ารูปแบบการสอนที่เน้นการพัฒนาทักษะพิสัยในการพัฒนาทักษะปฏิบัติของทิสนา เขมมณี มีความเห็นที่สอดคล้องกันในประเด็น 1) รูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดการพัฒนาทักษะปฏิบัติของซิมป์สัน (Simpson) 2) รูปแบบการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติของแฮร์โรว์ (Harrow) 3) รูปแบบการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติของเดวิส (Davies) ผู้วิจัยจึงเลือกนำรูปแบบการสอนทักษะปฏิบัติของแฮร์โรว์ (Harrow) มาเป็นรูปแบบการสอนจึงได้สังเคราะห์รูปแบบการสอนตามแนวคิดของคาร์ล ออร์ฟร่วมกับทักษะปฏิบัติของแฮร์โรว์เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ สรุปเป็นแผนภาพที่ 3 ได้ดังนี้

ภาพที่ 3 ตารางสังเคราะห์รูปแบบการสอนนาฏศิลป์เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์
ตามแนวคิดของคาร์ล ออร์ฟร่วมกับทักษะปฏิบัติของเซอร์โรว์

แนวคิดเบื้องต้นเกี่ยวกับความคิดสร้างสรรค์

ในปัจจุบันพ่อแม่ ผู้ปกครอง ครู และผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็ก เริ่มยอมรับกันแล้วว่า การพัฒนาเด็กให้เจริญเติบโตเป็นเด็กที่สมบูรณ์ในวันนี้ เพื่อจะได้เจริญเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพในวันข้างหน้า นั้น จะต้องพัฒนาเด็กให้เจริญเติบโตควบคู่กันไปทั้งทางด้านร่างกาย ด้านอารมณ์ ด้านสังคม และด้านสติปัญญา ความคิดสร้างสรรค์เป็นส่วนหนึ่งของพัฒนาการทางด้านสติปัญญาที่ควรส่งเสริมให้พัฒนาขึ้นในเด็กทุกคน (กรมวิชาการ, 2546, น.31) ดังนั้นผู้ที่ทำหน้าที่พ่อแม่ ผู้ปกครอง ครู หรือผู้ที่ทำงานเกี่ยวกับเด็ก จึงควรจะได้ศึกษาเรื่องความคิดสร้างสรรค์ให้เข้าใจอย่างถ่องแท้ จนสามารถนำความรู้ไปใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อไปได้

1. ความหมายของความคิดสร้างสรรค์

เมื่อกล่าวถึงคำว่า “ความคิดสร้างสรรค์” ส่วนมากมักจะคิดถึงสิ่งประดิษฐ์หรือผลงานแปลกๆ ใหม่ๆ การคิดดังกล่าวนั้นเป็นการคิดถึงความคิดสร้างสรรค์ในแง่ของผลผลิตเท่านั้น ตามความหมายที่ถูกต้องแล้ว ความคิดสร้างสรรค์ยังมีความหมายในแง่อื่นๆ อีกด้วย ดังเช่นที่มีผู้ให้ความหมายไว้ต่างๆ กัน ดังนี้

กิลฟอร์ด (Guilford, 1962, p. 135) กล่าวว่าความคิดสร้างสรรค์เป็นความสามารถทางสมอง เป็นความสามารถที่จะคิดได้หลายทิศทางหรือแตกแขนง (Divergent Thinking) และความคิดสร้างสรรค์นี้ประกอบไปด้วย ความคิดคล่อง (Fluency) ความคิดยืดหยุ่น (Flexibility) และความคิดแปลกใหม่ (Originality) คนที่มีลักษณะดังกล่าวต้องเป็นคนที่ไม่กลัวคิด ไม่กลัวถูกวิพากษ์วิจารณ์ และมีอิสระในการคิด

ทอเรนซ์ (Torrance, 1962, p. 211) กล่าวว่าความคิดสร้างสรรค์ คือ ปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นโดยไม่มีขอบเขตจำกัด บุคคลสามารถมีความคิดสร้างสรรค์ในหลายๆ แบบ ผลของความคิดสร้างสรรค์ที่เกิดขึ้นนั้นมีมากมายไม่จำกัด

ไรลีย์และลูอิส (Reilly & Lewis, 1983, p. 76) กล่าวว่าความคิดสร้างสรรค์หมายถึงวิถีคิดหรือกระบวนการคิดซึ่งเป็นความสามารถทางสมองของมนุษย์ในการที่จะคิดได้หลายทิศทางประกอบด้วยความคิดริเริ่ม ความคิดคล่องแคล่ว ความคิดยืดหยุ่น และความคิดละเอียดลออนำไปสู่วิธีการแก้ปัญหาหรือผลงานใหม่ๆ ที่เป็นประโยชน์และมีคุณค่าต่อสังคมมนุษย์

วอลลาซ และ โคแกน (Wallach & Kogan, 2010, p. 18) ได้กล่าวไว้ว่าความคิดสร้างสรรค์หมายถึงความคิดโยงสัมพันธ์ได้คนที่มีความคิดสร้างสรรค์คือคนที่สามารถคิดอะไรได้อย่างสัมพันธ์กันเป็นลูกโซ่ ยิ่งคิดได้มากเท่าไรยิ่งแสดงศักยภาพด้านความคิดสร้างสรรค์มากเท่านั้น

เทพรัดน์ พานิชยิ่ง (2553, น.26) กล่าวว่าความคิดสร้างสรรค์เป็นกระบวนการคิดหรือวิถีคิดซึ่งเป็นความสามารถทางสมองของมนุษย์ในการที่จะคิดได้หลายทิศทางประกอบด้วยความคิดริเริ่ม ความคิด

คล่องแคล่ว ความคิดยืดหยุ่น และความคิดละเอียดลออ ซึ่งนำไปสู่วิธีการแก้ปัญหา หรือผลงานใหม่ๆ ที่เป็นประโยชน์และมีคุณค่าต่อสังคมมนุษย์

ภพ เลหาไพบุลย์ (2540, น.183) ได้กล่าวว่า โดยทั่วไปแล้ว ความคิดสร้างสรรค์สามารถคิดได้เป็นสองแนวทาง บางคนเชื่อว่าความคิดสร้างสรรค์จะต้องเป็นผลผลิตของแนวคิดใหม่ที่มนุษย์ยังไม่เคยทราบมาก่อน บางคนก็บอกว่า ความคิดสร้างสรรค์เป็นความพยายามของบุคคลในการที่จะคิดทำสิ่งใหม่ ๆ

จากแนวคิดที่กล่าวมาข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า ความคิดสร้างสรรค์ หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการผสมผสานความรู้และประสบการณ์ที่มีอยู่มาใช้ในการแก้ปัญหาหรือคิดค้นสิ่งใหม่ที่มีประโยชน์ ด้วยวิธีการที่แปลกใหม่ไม่ซ้ำแบบเดิม ซึ่งอาจอยู่ในรูปของกระบวนการคิดหรือพฤติกรรมที่บุคคลแสดงออกมา หรืออาจอยู่ในรูปของผลิตผล ความสามารถด้านนี้มีอยู่ในตัวบุคคลของแต่ละคนในระดับที่แตกต่างกัน และสามารถพัฒนาขึ้นได้ด้วยการจัดประสบการณ์ที่เหมาะสม

2. ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความคิดสร้างสรรค์

นักการศึกษาได้มีการศึกษาเรื่องความคิดสร้างสรรค์ตั้งแต่ระบบการทำงานของสมอง โครงสร้างของสมอง ตลอดจนปัจจัยที่มีต่อผลความคิดสร้างสรรค์ของมนุษย์ ทฤษฎีที่ค้นพบทำให้นักการศึกษาเห็นความสำคัญของความคิดสร้างสรรค์มากขึ้นและตระหนักในความจำเป็นที่จะต้องพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของมนุษย์ควบคู่ไปกับการพัฒนาด้านอื่น ๆ ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความคิดสร้างสรรค์มีอยู่หลายทฤษฎี ผู้วิจัยขอนำเสนอที่เห็นว่าสำคัญและน่าสนใจมากว่าถึง ดังนี้

2.1 ทฤษฎีโครงสร้างทางสติปัญญาของกิลฟอร์ด(Guilford)

กิลฟอร์ด(Guilford, 1967, p.160) คือนักจิตวิทยาชาวอเมริกันและคณะได้ศึกษาวิจัยการวิเคราะห์ตัวประกอบ (Factor Analysis) ของสติปัญญาการศึกษาครั้งนี้เน้นเรื่องความมีเหตุผล ความคิดสร้างสรรค์และการแก้ปัญหา กิลฟอร์ดได้อธิบายความสามารถของสมองมนุษย์เป็น 3 มิติ

มิติที่ 1 วิธีการคิด

มิติที่ 1 วิธีการคิด เป็นมิติที่แสดงลักษณะการทำงานของสมองในลักษณะต่าง ๆ 5 ลักษณะ คือ

1. การรู้จักและเข้าใจ หมายถึง ความสามารถทางสมองที่จะตีความเมื่อเห็นสิ่งเร้าได้ทันทีทันใด เช่น เมื่อเห็นของเล่นรูปร่างกลมๆ ทำด้วยผิวยางเรียบ ก็บอกได้ว่าเป็นลูกบอล
2. การจำ หมายถึง ความสามารถของบุคคลที่จะเก็บสะสมความรู้ไว้แล้วสามารถระลึกออกมาได้เมื่อมีสิ่งเร้า เช่นการจำหมายเลขประจำตัว การท่องสูตรคูณ การชี้ตัวคนร้าย
3. การคิดแบบอนกนัย หมายถึง ความสามารถของสมองในการให้การตอบสนองได้หลายๆ อย่างจากสิ่งเร้าที่กำหนดให้ โดยไม่จำกัดจำนวนคำตอบเช่น ให้บอกสิ่งที่ขึ้นต้นด้วยคำว่า“น้ำ”มาให้มากที่สุด
4. การคิดแบบเอกนัย (Convergent Thinking) หมายถึง ความสามารถของสมองในการให้การตอบสนองที่ถูกต้อง และดีที่สุดจากข้อมูลที่กำหนดให้

5. การประเมินค่า (Evaluation) หมายถึง ความสามารถของสมองในการตัดสินใจ ข้อมูลที่กำหนดให้ตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้

มิตินี้ 2 เนื้อหา

มิตินี้ 2 เนื้อหา เป็นมิตินี้ที่แทนข้อมูลหรือสิ่งเร้าที่เป็นสื่อในการคิดสมองจะรับสิ่งเหล่านี้เข้าไปคิดแบ่งออกเป็น 4 ลักษณะ ดังนี้

- 1.ภาพ เป็นข้อมูลที่เป็นรูปธรรม สัมผัสได้ด้วยประสาทสัมผัส เช่น ภาพ แสง เสียง
- 2.สัญลักษณ์ เป็นข้อมูลที่ซับซ้อนมากกว่าภาพ เพราะอยู่ในรูปของเครื่องหมาย เช่น ตัวอักษรตัวเลข โน้ตดนตรี และรหัสต่าง ๆ
- 3.ความหมายของภาษา เป็นข้อมูลที่อยู่ในรูปถ้อยคำที่มีความหมายต่าง ๆ กัน ใช้ในการติดต่อสื่อสารได้ เช่น คำว่า พ่อ แม่ ชอบ โกรธ
- 4.พฤติกรรม เป็นข้อมูลที่เป็นการแสดงออกของกริยา อาการ ทักษะคิด การรับรู้ การคิด เช่น การยิ้ม การหัวเราะ การแสดงความคิดเห็น

มิตินี้ 3 ผลของการคิด

มิตินี้ 3 ผลของการคิด เป็นมิตินี้ที่แสดงถึงผลที่ได้จากการทำงานของสมองเมื่อสมองได้รับข้อมูลจากมิตินี้ 2 และใช้ความสามารถในการตอบสนองสิ่งเร้าเป็นวิธีการคิดตามมิตินี้ 1 ผลที่ได้จะออกมาเป็นมิตินี้ 3 ซึ่งมี 6 ลักษณะ คือ

- 1.หน่วย หมายถึง ส่วนย่อย ๆ ที่ถูกแยกออกมามีคุณสมบัติเฉพาะของตนเองที่แตกต่างจากสิ่งอื่น
- 2.กลุ่ม หมายถึง กลุ่มของสิ่งของที่มีคุณสมบัติร่วมกันเช่นจำพวกของมีคม
3. ความสัมพันธ์ หมายถึง ผลของความเชื่อมโยงความคิดแบบต่าง ๆ ตั้งแต่ 2 พวกเข้าด้วยกัน โดยอาศัยลักษณะบางประการเป็นเกณฑ์ความสัมพันธ์อาจอยู่ในรูปของหน่วยกับหน่วย กลุ่มกับกลุ่มหรือระบบกับระบบ เช่น การหาคำตรงข้าม การอุปมาอุปไมย
4. ระบบ หมายถึง การเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของผลกรคิดหลายๆคู่เข้าด้วยกันอย่างมีระบบ
5. การแปลงรูป หมายถึงการเปลี่ยนแปลงปรับปรุง การให้คำนิยามใหม่ การตีความ การขยายความ การเปลี่ยนแปลงข้อมูลไปใช้ในวัตถุประสงค์อื่น
6. การประยุกต์ หมายถึง การคาดหวัง หรือการทำนายเรื่องจากข้อมูลที่กำหนดไว้ให้เกิดความแตกต่างไปจากเดิม

จากโครงสร้างทางสติปัญญาข้างต้น กิลล์ฟอร์ด(Guilford) ได้ทำการศึกษาเรื่องความคิดสร้างสรรค์และพบว่าความคิดสร้างสรรค์ คือการคิดแบบหลายทาง ซึ่งสามารถใช้แก้ปัญหาและนำไปสู่การคิดประดิษฐ์สิ่งแปลกๆใหม่ๆ

2.2 ทฤษฎีการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของทอเรนซ์

ทอเรนซ์(Torrance, 1965 อ้างถึงใน อารี พันธุ์มณี, 2540, น.7) ได้กล่าวถึงกระบวนการ การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ว่ามี โครงสร้างของกระบวนการใช้จินตนาการ เน้นถึงการคิดหาทางเลือกหลายๆแบบก่อนที่จะนำไปเลือกใช้ในการแก้ปัญหา ศึกษาความคิดสร้างสรรค์ในรูปแบบกระบวนการคิดแก้ปัญหา โดยการตั้งสมมติฐานแล้วรวบรวมข้อมูล เพื่อทดสอบสมมติฐานตามขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 การค้นหาข้อเท็จจริง(Fact Finding)เริ่มจากความรู้สึกกังวล สับสน วุ่นวายแต่ยังไม่สามารถหาปัญหาได้ว่าเกิดจากอะไร ต้องคิดว่าสิ่งทำให้เกิดความเครียดคืออะไร

ขั้นที่ 2 การค้นพบปัญหา (Problem – Finding) เมื่อคิดจนเข้าใจจะสามารถบอกได้ว่าปัญหาด้านใดคืออะไร

ขั้นที่ 3 กล้าค้นพบความคิด (Ideal-Finding)คิดและตั้งสมมติฐาน ตลอดจนรวบรวมข้อมูลต่างๆ เพื่อทดสอบความคิด

ขั้นที่ 4 การค้นพบคำตอบ (Solution – Finding) ทดสอบสมมติฐานจนพบคำตอบ

ขั้นที่ 5 การยอมรับจากการค้นพบ (Acceptance – Finding) ยอมรับคำตอบที่ค้นพบ และคิดต่อว่าการค้นพบจะนำไปสู่หนทางที่จะทำให้เกิดแนวความคิดใหม่ที่เรียกว่า การท้าทายในทิศทางใหม่ (New Challenge)

2.3 ทฤษฎีความคิดสองลักษณะ

ทฤษฎีความคิดสองลักษณะเป็นทฤษฎีที่กำลังได้รับความสนใจโดยทั่วไปเพราะเป็นความรู้ใหม่เกี่ยวกับการทำงานของสมองมนุษย์ มีการเริ่มต้นศึกษาและทดลองโดยกลุ่มนักจิตวิทยาคลินิก ซึ่งมีแนวคิดเบื้องต้นว่าผ่าพันธุ์ของมนุษย์อยู่รอดสืบสายมาจนถึงคนรุ่นปัจจุบัน ได้ก็เพราะมีสมองส่วนนั่นเอง (ประมวล ดิกกินสัน, 2527, น.107)

เกียรติวรรณ อมาตยกุล(2529,น. 14) กล่าวว่าจากการพยายามค้นคว้าทดลองเกี่ยวกับการทำงานของสมองสองซีกของมนุษย์เป็นเวลากว่า 15 ปี นักวิทยาศาสตร์ในปัจจุบันสามารถสรุปได้อย่างแน่นอนแล้วว่าคนเราแต่ละคนจะมีสมองซีกทำหน้าที่แตกต่างกันอย่างเด่นชัดในการรับรู้ ความเป็นไปของสิ่งต่างๆรอบตัว สมองซีกซ้ายเป็นส่วนที่คิดและมีการทำงานที่ออกมาเป็นรูปธรรม เช่นการนับจำนวน การบอกเวลา การสรรหา ถ้อยคำการหาเหตุผล กฎเกณฑ์ การวิเคราะห์ การวางแผนเป็นต้น ส่วนสมองซีกขวาเป็นส่วนที่ทำหน้าที่จินตนาการ ใฝ่ฝัน สร้างสรรค์ความคิดแปลกใหม่ การซึบซาบในดนตรีและศิลปะซึ่งความคิดสร้างสรรค์ต่างๆของคนเราเกิดจากการทำงานของสมองซีกขวานี้

เกียรติวรรณ อมาตยกุล(2539,น. 40) ได้ให้ความเห็นไว้สอดคล้องกันว่าคนส่วนใหญ่ในสังคมปัจจุบันมักจะได้รับการพัฒนาเพียงสมองซีกใดซีกหนึ่งเป็นพิเศษ โดยไม่ให้ความสนใจการทำงานของสมองอีกซีกหนึ่งเท่าที่ควรระบบการศึกษาส่วนใหญ่ที่จัดให้กับเด็กในปัจจุบันมักจะมุ่งไปในการพัฒนาสมองซีกซ้ายเป็นส่วนใหญ่โดยจัดให้เด็กรู้จักการท่องจำ คิดเลข สรรหาถ้อยคำ ระเบียบกฎเกณฑ์ การวิเคราะห์ข้อมูลฯลฯ อันเป็นหน้าที่เฉพาะของสมองซีกซ้ายขณะที่สมองซีกขวาซึ่งทำหน้าที่เกี่ยวกับจินตนาการ นึกฝันการคิดแปลกใหม่ความเป็นศิลปินไม่ค่อยมีโอกาสพัฒนาขึ้นทั้งๆที่การคิดของสมองทั้งสองซีกก็มีความสำคัญด้วยกันทั้งคู่

ธำรง บัวศรี (2531, น. 106-107) กล่าวว่าเด็กบางคนแม้โตแล้วก็ยังอ่านหนังสือไม่ออกแต่ปรากฏว่าสามารถวาดภาพได้อย่างละเอียดลออ แสดงถึงการพัฒนาการด้านการมองเห็นสิ่งที่ปรากฏในสายตา และมโนทัศน์เกี่ยวกับเรื่องพื้นที่ ที่เป็นเช่นนี้เพราะว่าสมองซีกขวาของเด็กคนนั้นมีการพัฒนาการไปมากกว่าซีกซ้ายมาก ขณะเดียวกัน โรงเรียนไม่สามารถจัดให้การพัฒนาของสมองสองซีกนั้นได้สมดุล ผลการวิจัยพบว่า ในขณะที่สมองซีกซ้ายทำงาน ทำหน้าที่คิดเลขหรือพูดอยู่ สมองซีกขวาจะเฉื่อยหรือหยุดทำงานในทางตรงกันข้ามผู้ใหญ่หรือเด็กที่มีความถนัดทางศิลปะสมองซีกขวาจะทำได้ดีกว่าซีกซ้ายและมักจะมีปัญหาในการเรียนเลขอ่านและเขียน

ในปัจจุบันนักการศึกษา และนักวิทยาศาสตร์ที่เข้าใจการทำงานของสมองเป็นจำนวนมากกำลังเรียกร้องและสนับสนุนให้มีการพัฒนาสมองทั้งสองซีกของเด็กอย่างเท่าเทียมกัน ซึ่งเป็นที่คาดหมายกันว่าจะให้ผลประโยชน์ที่ยิ่งใหญ่แก่มนุษยชาติเพราะบรรดางานค้นพบทางวิทยาศาสตร์ที่ยิ่งใหญ่งานสร้างสรรค์ทางด้านศิลปะ และความคิดแปลกใหม่ล้วนแต่เกิดขึ้นจากการทำงานของสมองซีกขวาแต่ความคิดสร้างสรรค์ของสมองซีกขวานี้จะสามารถแสดงหรือบอกให้ผู้อื่นทราบได้ต้องเกิดจากการรวบรวมวิเคราะห์และหาถ้อยคำของสมองซีกซ้ายเท่านั้น (เกียรติวรรณ อมาตยกุล, 2529,น. 35) ผู้ที่ค้นพบสิ่งประดิษฐ์ที่มีคุณค่ามากมายขึ้นมาได้ก็ล้วนต้องอาศัยความคิดจากสมองทั้ง 2 ซีก เช่นผู้ที่สามารถประดิษฐ์เครื่องร่อนเครื่องบินขึ้นมาได้ ก็เริ่มมาจากการจินตนาการว่าคนเราบินได้ซึ่งเป็นการคิดของสมองซีกขวาในเรื่องจินตนาการเพื่อฝัน แต่หากจินตนาการนี้ไม่ได้รับการพัฒนาและนำไปผนวกกับความรู้ด้านการคิดคำนวณการใช้เหตุผล และความรู้ทางวิทยาศาสตร์ ซึ่งเป็นการคิดของสมองซีกซ้ายแล้วจินตนาการดังกล่าวก็ไม่สามารถเป็นจริงขึ้นมาได้ ดังนั้นผู้ที่จะสามารถทำประโยชน์ต่างๆแก่มนุษยชาติอย่างมหาศาลได้ก็คือผู้ที่ได้รับการพัฒนาทั้งสองซีกอย่างเหมาะสม

จากทฤษฎีดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า ทฤษฎีโครงสร้างทางสติปัญญาของกิลฟอร์ด อธิบายความสามารถทางสมองของมนุษย์ว่ามี 3 มิติ มิติเนื้อหาแบ่งเป็น 4 มิติการปฏิบัติการแบ่งเป็น 5 และมิติผลผลิตแบ่งเป็น 6 รวมเป็นความสามารถทั้งหมด 120 ความสามารถความคิดสร้างสรรค์เป็น

ความสามารถของสมองลักษณะหนึ่งที่กิลฟอร์ดอธิบายไว้ในส่วนของความคิดอเนกนัยซึ่งหมายถึงความสามารถในการคิดได้กว้างไกล หลายทิศหลายทาง หลายแง่หลายมุมความสามารถในด้านนี้อยู่ในโครงสร้างทางสมองตามทฤษฎีของกิลฟอร์ดของคนทุกคน

ทฤษฎีความคิดสร้างสรรค์ของทอเรนซ์เป็นแนวคิดที่บ่งบอกว่ากระบวนการคิดสร้างสรรค์เป็นกระบวนการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ประกอบด้วย 5 ขั้นตอนคือการค้นพบข้อเท็จจริงการค้นพบปัญหาการค้นพบแนวคิดการค้นพบคำตอบและการยอมรับผลของการค้นพบ

ทฤษฎีความคิดสองลักษณะอธิบายการทำงานของสมองสองซีกที่ทำงานแตกต่างกันสมองซีกขวาจะทำหน้าที่จินตนาการ ใฝ่ฝัน สร้างสรรค์ความคิดแปลกใหม่ สร้างสรรค์ทางด้านศิลปะส่วนสมองซีกซ้ายจะทำหน้าที่เกี่ยวกับการหาเหตุผล การคิดเลข การคิดทางวิทยาศาสตร์การสรรหาถ้อยคำซึ่งการทำงานของสมองทั้ง 2 ซีก ต่างก็มีความสำคัญเท่าเทียมกัน เด็กที่จะเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพสามารถสร้างสรรค์ประโยชน์ต่าง ๆ ให้แก่สังคมและมนุษยชาติได้นั้นควรได้รับการพัฒนาสมองทั้งซีกซ้ายและซีกขวาให้เจริญพัฒนาควบคู่กันไปทั้ง 2 ซีก

ลักษณะของบุคคลที่มีความคิดสร้างสรรค์

นักจิตวิทยาได้รับการศึกษาเพื่อค้นหาคำตอบว่าบุคคลชนิดใดเป็นผู้ที่มีความคิดสร้างสรรค์สูงหรือมีคุณสมบัติประการใดที่ทำให้ผลิตผลงานสร้างสรรค์ที่โดดเด่นและผลการศึกษาสรุปไว้ว่าบุคคลที่มีความคิดสร้างสรรค์สูงนั้นมักมีคุณลักษณะที่เกี่ยวข้องกับความสามารถต่างๆซึ่งได้แก่ความฉลาด (Intelligence) ความเอาใจใส่ใฝ่รู้ (Awareness) ความสามารถที่ตอบสนองความคิดได้อย่างคล่องแคล่ว (Fluency) ปรับสภาพความคิดได้ง่ายมีความคิดริเริ่มและคุณลักษณะประกอบอื่นๆคือความรอบคอบ พิถีพิถัน ช่างสังเกต ความช่างสงสัย ความคื้อน การมีอารมณ์ขันสนุกสนานและความเชื่อมั่นในตนเอง นักวิชาการหลายท่านได้เสนอแนะถึงลักษณะบุคคลที่มีความคิดสร้างสรรค์ดังต่อไปนี้

โลเวนเฟลด์ (Lowenfield, 1955, p.125) ได้กำหนดมาตรการไว้ 8 รายการด้วยกันสำหรับการพิจารณาว่าผู้ใดมีความคิดสร้างสรรค์ซึ่งมาตรการต่างๆมีดังนี้

1. มีความเข้าใจปัญหาต่างๆได้รวดเร็ว
2. มีความคิดรวดเร็วคล่องแคล่ว
3. มีความสามารถในการเปลี่ยนแปลงหรือปรับสิ่งต่างๆได้คล่อง
4. มีความคิดริเริ่มด้วยตัวเอง
5. มีความสามารถในการอธิบายและลำดับเรื่องต่างๆได้ใหม่ตามความต้องการ
6. มีความสามารถในการวิเคราะห์และแยกแยะสิ่งต่างๆ
7. มีความสามารถในการสังเคราะห์หรือเชื่อมโยงประสานสิ่งต่างๆเข้าด้วยกัน
8. มีความคิดแจ่มกระจ่างในการจัดประสบการณ์ต่างๆ

ครอปเลย์ (Cropley, 1976, p.124) ได้สรุปลักษณะของบุคคลที่มีความคิดสร้างสรรค์ไว้ 4 ประการ กล่าวคือ เป็นผู้ที่มีประสบการณ์กว้างขวาง มีความเต็มใจจะเสี่ยง มีความรักที่จะไปข้างหน้า และมีความสามารถที่จะเปลี่ยนแปลงความคิดได้อย่างคล่องแคล่วในระดับสูง

ลินด์เกรน (Lindgrain, 1966, อ้างถึงใน อารี พันธุ์มณี, 2543, น.30) กล่าวว่าผู้ที่มีความคิดสร้างสรรค์ไม่ว่าจะเป็นศิลปินหรือนักวิทยาศาสตร์ จะเป็นผู้มีอิสระในการตัดสินใจด้วยตนเองมากที่สุด ช่างสงสัยและไม่ชอบถูกบังคับ

ฮินการ์ด และแอทกินสัน (Hillgard & Atkinson, 1967, p.388) กล่าวว่าผู้ที่มีความคิดสร้างสรรค์เป็นผู้ที่มีความคิดอิสระ ไม่ชอบตามใคร ชอบคิดหรือทำในสิ่งที่ซับซ้อนแปลกใหม่และมีอารมณ์ขัน

ไรซ์ (Rice, 1970, p.69) กล่าวว่าบุคคลที่มีความคิดสร้างสรรค์จะมีลักษณะเป็นคนมีไหวพริบมีความสามารถในการประยุกต์ มีอิสระในการคิดและการแสดงออก สนใจในประสบการณ์ต่างๆ และสังเคราะห์สิ่งที่พบเห็นรวมกับความรู้ที่ภายในใจมีความสามารถในการหยั่งรู้ มีความรู้ในทฤษฎีของความงามรู้จักตนเองเข้าใจในสภาพของตนในการมีส่วนร่วม

จากแนวคิดต่าง ๆ เกี่ยวกับลักษณะของบุคคลที่มีความคิดสร้างสรรค์ดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่าคุณลักษณะของบุคคลที่มีความคิดสร้างสรรค์จะมีความเป็นตัวของตัวเองชอบอิสระไม่ชอบทำตามแบบที่มีอยู่แล้วไม่ชอบอยู่นิ่งแต่ค้นคว้าทดลองสิ่งใหม่ ๆ ตลอดเวลาที่มีความคิดจินตนาการสูงกล้าที่จะคิดและตัดสินใจตนเอง และชอบสร้างสิ่งใหม่ๆที่เป็นประโยชน์โดยไม่ซ้ำแบบใคร

3 องค์ประกอบของความคิดสร้างสรรค์

องค์ประกอบความคิดสร้างสรรค์ได้มีผู้เสนอแนวคิดและทฤษฎีไว้พอจะสรุปได้ดังนี้ กิลฟอร์ดและฮอฟเนอร์ (Guilford and Hoepfner, 1971, อ้างถึงในเทพรัตน์ พานิชยิ่ง, 2553, น.26-27) ประกอบด้วยความคิด 4 ด้านคือ 1)ความคิดริเริ่ม 2)ความคิดคล่องแคล่ว 3)ความคิดยืดหยุ่น 4)ความคิดละเอียดลออ

3.1 ความคิดริเริ่ม

ความคิดริเริ่มหมายถึงความคิดที่แปลกใหม่แตกต่างจากความคิดธรรมดาหรือความคิดที่แตกต่างจากคนบุคคลอื่น

1. ลักษณะของความคิดริเริ่ม

ความคิดริเริ่มเป็นจุดเริ่มต้นที่ทำให้เกิดความคิดสร้างสรรค์จึงนับเป็นองค์ประกอบที่สำคัญองค์ประกอบหนึ่งของความคิดสร้างสรรค์ที่ควรได้รับการกระตุ้นและส่งเสริมให้เกิดขึ้นกับ

เด็กทุกคนเพื่อจะได้เป็นจุดเริ่มต้นให้เด็กสร้างสรรค์ต่อไป

ความคิดริเริ่มมีลักษณะเฉพาะของตัวเองดังนี้

1.1 เป็นความคิดที่เกิดขึ้นเป็นครั้งแรก

1.2 เป็นความคิดที่แปลก แตกต่างจากความคิดเดิมอาจไม่เคยมีใครเคยนึกหรือคิดถึงมาก่อน ซึ่งทอแรนซ์ ได้อธิบายว่าความคิดริเริ่มเป็นกระบวนการทางสมองที่สามารถคิดได้แตกต่างไปจากสิ่งธรรมดาหรือสิ่งที่เกิดขึ้นแล้ว

1.3 เป็นความคิดที่น่าตื่นเต้น แตกต่างออกไปจากความคิดเก่าก้าวสู่ความคิดใหม่โดยไม่ปิดบังและสกัดกั้นความคิดแต่ยอมเปิดรับความคิดและประสบการณ์ใหม่ๆซึ่งจะนำไปสู่ความคิดที่ไม่ซ้ำกับความคิดเดิม

1.4 เป็นจินตนาการประยุกต์ซึ่งเกิดจากการนำเอาความรู้เดิม และจินตนาการความคิดดัดแปลงประยุกต์ให้เกิดเป็นสิ่งใหม่เกิดเป็นผลงานใหม่

1.5 เป็นลักษณะความคิดที่ไม่ยอมคล้อยตามความคิดของผู้อื่นจนกว่าจะมีเหตุผลสมควร

1.6 จะเกิดขึ้นได้ต้องอาศัยความกล้า กล้าคิด กล้าแสดงออก กล้าทดลอง กล้าเสี่ยง กล้าเล่นกับความคิดของตนเองไม่ขลาดกลัวต่อสิ่งที่ลึกลับ คลุมเครือ แต่กล้าขบขู่และท้าทายให้ลอง

2. ลักษณะบุคคลที่มีความคิดริเริ่ม

บุคคลที่มีความคิดริเริ่มเป็นผู้มีลักษณะและพฤติกรรมคือ

2.1 ไม่ชอบความซ้ำซาก จำเจ แต่จะชอบปรับปรุง เปลี่ยนแปลงงานหรือสิ่งต่างๆของเขามีชีวิตชีวา มีความแปลกไปกว่าเดิม

2.2 ชอบและศรัทธาที่จะทำงานที่ค่อนข้างยาก ซับซ้อน และต้องใช้ความสามารถสูง

2.3 มุ่งมั่นและมีสมาธิในการทำงาน

2.4 ทำงานเพราะความพอใจ ความศรัทธา ความชอบมากกว่าที่จะหวังรางวัลค่าจ้างทำงานเพราะแรงจูงใจภายในมิใช่แรงจูงใจภายนอก

2.5 เป็นคนกล้าเสี่ยง กล้าแสดงออก ชอบเล่นกับความคิดของตนเองชอบสิ่งที่คลุมเครือเพราะท้าทายจินตนาการและความสามารถ

3.2 ความคิดคล่องแคล่ว

ความคิดคล่องแคล่ว หมายถึง ปริมาณความคิดที่ไม่ซ้ำกันในเรื่องเดียวกันกิลฟอร์ด (Guilford, 1969, p.145-151)

ความคิดคล่องแคล่วแบ่งออกเป็นด้านย่อยๆได้ดังนี้

1. ความคิดคล่องแคล่วทางด้านถ้อยคำเป็นความสามารถในการใช้ถ้อยคำได้อย่าง

คล่องแคล่ว

2.ความคิดคล่องแคล่วทางการโยกความสัมพันธ์ เป็นความสามารถที่จะคิดหาถ้อยคำหรือสิ่งของที่เหมือนกันหรือคล้ายกันมากที่สุดเท่าที่จะมากได้ภายในเวลาที่กำหนด

3.ความคิดคล่องแคล่วทางการแสดงออก เป็นความสามารถในการคิดและแสดงออกได้อย่างคล่องแคล่ว เช่น มีความสามารถในการใช้วลีหรือประโยค สามารถนำคำมาเรียงกันอย่างรวดเร็ว เพื่อให้ได้ประโยคที่ต้องการ

4.ความคิดคล่องแคล่วในการคิด เป็นความสามารถที่จะคิดให้สิ่งที่ต้องการภายในเวลาที่กำหนด เช่น ให้คิดประโยชน์ของหนังสือพิมพ์ให้ได้มากที่สุดภายในเวลาที่กำหนดให้

3.3 ความคิดยืดหยุ่น

ความคิดยืดหยุ่น หมายถึง ประเภทหรือแบบของการคิด แบ่งออกเป็น 2 ลักษณะได้แก่ กิลฟอร์ด (Guilford,1969,p.148-151)

ความคิดยืดหยุ่นที่เกิดขึ้นทันที เป็นความสามารถในการคิดได้หลายทางอย่างอิสระ บางคนที่มีความคิดยืดหยุ่นในด้านนี้จะคิดประโยชน์ของหนังสือพิมพ์ว่ามีอะไรบ้างได้หลายทิศทาง ในขณะที่คนที่ไม่มีความคิดยืดหยุ่นจะคิดได้เพียงทิศทางเดียว

ความคิดยืดหยุ่นทางการตัดแปลง หมายถึง ความสามารถในการตัดแปลงความรู้หรือประสบการณ์ให้เกิดประโยชน์หลายๆด้านซึ่งมีประโยชน์ต่อการแก้ปัญหาทำให้คิดได้ไม่ซ้ำกัน

1.ลักษณะของความคิดยืดหยุ่น

1.1 ความคิดที่คิดได้หลายประเภทคิดได้ไม่ซ้ำประเภท

1.2 เป็นความคิดที่เสริมความคิดคล่องแคล่วให้แตกต่างกันออกไป หลีกเลี่ยงการซ้อนซึ่งช่วยเพิ่มคุณภาพของความคิดให้มีคุณภาพมากขึ้นด้วยการจัดเป็นหมวดหมู่และมีหลักเกณฑ์ยิ่งขึ้น

บุคคลที่มีความคิดยืดหยุ่นดีจะสามารถคิดสิ่งต่างๆในเวลาที่กำหนดได้หลากหลายประเภท ยกตัวอย่างเช่นถ้าให้เด็กประถมวัย 2 คนคิดว่าจะนำกล่องยาสีฟันไปประดิษฐ์ หรือใช้ประดิษฐ์บ้างในเวลาที่กำหนดให้เท่ากัน

เด็กคนที่1 คิดออกมาได้ 8 อย่าง คือ รถเก๋ง รถเมล์ รถสองแถว รถบรรทุกสินค้า รถไฟ ที่ใส่ดินสอ ที่พับกระดาษ แจกันดอกไม้แห้ง ซึ่งแยกได้เป็นประเภท ดังนี้

ประเภทที่1 ขานพาหนะ ได้แก่ รถเก๋ง รถเมล์ รถสองแถว รถบรรทุกสินค้า รถไฟ

ประเภทที่2 ของใช้ ได้แก่ ที่ใส่ดินสอ ที่พับกระดาษ แจกันดอกไม้แห้ง

เด็กคนที่2 คิดออกมาได้ 8 อย่างเท่ากัน ได้แก่ รถบรรทุกสิบล้อ รถไฟ ที่ใส่ดินสอ โม่บายเขวน ตุ๊กตาตั้งโชว์ กล่องโยนเล่น กระปุกออมสิน กล่องสำหรับเล่นเกมส่งของซึ่งแยกประเภทได้ดังนี้

ประเภทที่1 ยานพาหนะ ได้แก่ รถบรรทุกสิบล้อ รถไฟ

ประเภทที่2 ของใช้ ได้แก่ ที่ใส่ดินสอ กระปุกอมสกิน

ประเภทที่3 ของเล่น ได้แก่ กล้องโยนเล่น กล้องสำหรับเล่นเกมส่งของ

ประเภทที่4ของประดับห้อง ได้แก่ โคมบายแขวน,ตุ๊กตาตั้งโชว์

การที่เด็ก 2 คนสามารถคิดว่าจะนำกล่องยาสีฟันไปประดิษฐ์หรือหาประโยชน์ต่างๆได้ คนละ 8 อย่างในเวลาที่กำหนดเท่ากัน แสดงว่าเด็กทั้งสองคน มีความคิดคล่องแคล่วพอกันเมื่อพิจารณาในองค์ประกอบด้านความคิดยืดหยุ่นแล้ว เด็กคนที่ 2 จะมีความคิดยืดหยุ่นดีกว่าเด็กคนที่ 1 เพราะสามารถคิดได้ถึง 4 ประเภท ในขณะที่เด็กคนที่ 1 คิดได้เพียง 2 ประเภท

3.4 ความคิดละเอียดลออ

ความคิดละเอียดลออหมายถึงความคิดที่เกี่ยวกับรายละเอียดที่ใช้ในการตกแต่งเพื่อทำให้ความคิดที่เกิดขึ้นสมบูรณ์ยิ่งขึ้นความละเอียดลออเป็นคุณสมบัติที่ช่วยให้การคิดมีความละเอียดลออ มีความพิเศษและมีความเป็นไปได้มากขึ้น ยกตัวอย่างเช่น บุคคลที่มีความคิดสร้างสรรค์ในการประดิษฐ์แจกัน เมื่อมีความคิดที่จะสร้างแจกันที่มีความแปลกใหม่ขึ้นมาสักชิ้นหนึ่ง นอกจากจะคิดให้มีรูปร่าง รูปทรง สีสันน้ำได้ ปิดดอกไม้ได้แล้ว เขายังจะคิดถึงรายละเอียดต่างๆด้วย เช่น แจกันจะมีสีอะไร มีลวดลายอย่างไร ฐานแจกันวาง ยาวหรือมีรัศมีเท่าไร มีความหนาแน่นแค่ไหน ทำด้วยวัสดุอะไร ตกแต่งอย่างไร ขอบแจกันมีความหยักมากน้อยเพียงใด ฯลฯ ซึ่งจะทำให้แจกันที่เขาคิดขึ้นมาชิ้นนั้น มีความพิเศษ มีรายละเอียด มีความสมบูรณ์มากขึ้นทำนองเดียวกันผู้ที่มีความคิดสร้างสรรค์ในการออกแบบเสื้อผ้านอกจากจะคิดออกแบบเสื้อผ้าให้เหมาะสมพอดีกับรูปร่างเหมาะสมกับโอกาสที่ใช้แล้ว เขายังพิถีพิถันต่อรายละเอียดอื่น ๆ ทั้งการเลือกสีสันท่อนเนื้อผ้า การตัดเย็บ การปักตกแต่ง เพื่อเพิ่มความพิเศษให้กับแบบเสื้อผ้าที่เขาคิด นอกจากจะสวมใส่สบายสวยงามแล้วยังมีความน่าสนใจอื่นๆด้วยเด็กที่มีความคิดที่ละเอียดลออเมื่อวาดภาพก็มักจะมีรายละเอียดตกแต่งภาพที่เขาวาดมากกว่าภาพที่เด็กวัยเดียวกันวาด เช่น วาดภาพคน ก็มักจะมีรายละเอียดของสีสันทลวดลายผ้า การตกแต่งลูกไม้ กระจุก กระจเป่า รอยจีบของแขนเสื้อและกระโปรง ลวดลายของรองเท้า เครื่องประดับ รายละเอียดของอวัยวะต่างๆเช่น นิ้วมือ ตา คิ้ว เป็นต้น

ความคิดสร้างสรรค์ประกอบด้วยความคิด 4 ลักษณะหรือ 4 ด้าน แต่ละด้านต่างก็มีลักษณะเฉพาะและมีคุณค่าช่วยให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ในแง่ต่างกันซึ่งสรุปเป็นตารางได้ ดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงลักษณะของความคิดและแสดงลำดับความคิดขององค์ประกอบของความคิดสร้างสรรค์แต่ละด้าน

องค์ประกอบของความคิดสร้างสรรค์	แสดงลักษณะของความคิด	แสดงลำดับความคิด
1.ความคิดริเริ่ม	มีลักษณะเป็นความคิดแปลกใหม่ไม่ซ้ำใคร มีเอกลักษณ์เป็นของตัวเอง	ขั้นที่ 1 เป็นจุดเริ่มต้น
2.ความคิดคล่องแคล่ว	คือปริมาณของความคิด มีลักษณะที่คิดได้จำนวนมาก คิดได้รวดเร็ว ไม่ซ้ำกัน	ขั้นที่ 2 มีข้อมูลมากขึ้น
3. ความคิดยืดหยุ่น	มีลักษณะเป็นการดัดแปลงที่มีอยู่แล้วให้เปิดสิ่งใหม่ได้หลายรูปแบบ	ขั้นที่ 3 เพิ่มคุณภาพของความคิดเสริมข้อ 1,2 ให้มีคุณภาพ
4.ความคิดละเอียดลออ	มีลักษณะเป็นการคิดที่มีรายละเอียด เป็นลำดับขั้นตอน มีความต่อเนื่อง	ขั้นที่ 4 เสริม จัดเกลา ข้อ 1,2,3 ให้สมบูรณ์ขึ้น ละเอียดลออขึ้น

จากเอกสารดังกล่าวข้างต้นพอจะสรุปได้ว่าความคิดสร้างสรรค์ประกอบด้วยความคิด 4 ลักษณะได้แก่ความคิดริเริ่ม ความคิดคล่องแคล่ว ความคิดยืดหยุ่นและความคิดละเอียดลออดังนี้

ความคิดริเริ่มเป็นความคิดแปลกใหม่ที่เกิดขึ้นเป็นครั้งแรก ความคิดริเริ่มจึงเป็นจุดเริ่มต้นของความคิดสร้างสรรค์

ความคิดคล่องแคล่วเป็นลักษณะของความคิดที่คิดได้รวดเร็ว ซึ่งจะช่วยให้ได้ปริมาณของความคิดมาก

ความคิดยืดหยุ่น เป็นลักษณะของความคิดที่คิดได้หลายแบบหลายประเภท ซึ่งจะช่วยให้ความคิดนั้นมีคุณภาพมากขึ้น

ความคิดละเอียดลออ เป็นการคิดในรายละเอียดต่างๆซึ่งจะช่วยให้ความคิดที่ออกมา มีความพิเศษ ละเอียดลออ และสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ความคิดสร้างสรรค์ เป็นความสามารถในการผสมผสานความรู้และประสบการณ์ที่มีอยู่มาใช้ในการแก้ปัญหาหรือคิดค้นสิ่งแปลกใหม่ด้วยวิธีการแปลกใหม่ไม่ซ้ำแบบเดิมซึ่งอาจแสดงออกมาในรูปของกระบวนการคิดหรือพฤติกรรมที่แสดงออกมาหรืออาจอยู่ในรูปผลิตภัณฑ์ได้

กระบวนการคิดสร้างสรรค์ เป็นพฤติกรรมทางการคิดของบุคคลที่มีความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งสามารถแบ่งเป็น 5 ขั้นตอนคือขั้นสำรวจข้อมูล ขั้นค้นพบปัญหา ขั้นตั้งสมมติฐานหรือเกิดจินตนาการ ขั้นยอมรับผลจากการค้นพบและขั้นนำผลที่ได้ไปใช้ประโยชน์ต่อไป

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยขอนำเสนองานวิจัยในประเทศ และต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะความคิดสร้างสรรค์ ดังนี้

งานวิจัยในประเทศ

ศิริรัตน์ ชูชีพ (2533, น.35) ได้ศึกษาพฤติกรรมชอบสังคัมของเด็กปฐมวัยอายุระหว่าง 5-6 ปี ที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวเชิงสร้างสรรค์พบว่า เด็กปฐมวัยหลังการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวเชิงสร้างสรรค์ในแต่ละสัปดาห์เมื่อเทียบกับก่อนจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวเชิงสร้างสรรค์ มีพฤติกรรมชอบสังคัมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ศุภสี ศรีสุคนธ์ (2539, น.63-64) ศึกษาพบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะโดยใช้ดนตรีไทยและเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะตามแผนการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาล มีความเชื่อมั่นในตนเองสูงขึ้นทั้ง 2 กลุ่มโดยที่เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะโดยใช้ดนตรีไทยมีความเชื่อมั่นในตนเองสูงกว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะตามแผนการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาล กล่าวได้ว่ากิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะช่วยให้เด็กเกิดความมั่นใจในตนเองมากขึ้น

วัชรีย์ เลียนบรรจง (2539, น.104-106) ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์และความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่1ที่ได้รับการสอนโดยใช้ชุดกิจกรรมแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์กับการสอนตามคู่มือครูผลการวิจัยพบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์และความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้ชุดฝึกกิจกรรมแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์กับการสอนตามคู่มือครูแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01

ประพฤติ สีลพิพัฒน์ (2540) ได้ศึกษาความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้ชุดกิจกรรมสร้างสิ่งประดิษฐ์ทางวิทยาศาสตร์กับครูเป็นผู้สอนสร้างสิ่งประดิษฐ์ทางวิทยาศาสตร์ ผลการวิจัยพบว่า ความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์ด้านความคิดคล่องแคล่วทางวิทยาศาสตร์และความคิดยืดหยุ่นทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนที่เรียน โดยใช้ชุดกิจกรรมสร้างสิ่งประดิษฐ์ทางวิทยาศาสตร์กับครูเป็นผู้สอนสร้างสิ่งประดิษฐ์ทางวิทยาศาสตร์

แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 ส่วนด้านความคิดริเริ่มทางวิทยาศาสตร์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

กนิษฐา ชูจันทร์ (2541, น.52-54) ได้ศึกษาผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวทางการสอนภาษาธรรมชาติโดยใช้แกนนำในหน่วยการสอนที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย อายุระหว่าง 5-6 ปีซึ่งกำลังเรียนอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2540 โรงเรียนอนุบาลหนูน้อย กรุงเทพมหานคร จำนวน 27 คน ผลการศึกษาพบว่า ความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวทางการสอนภาษาธรรมชาติโดยใช้แกนนำในหน่วยการสอนสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

ทองเลิศ บุญเชิด (2541) ได้ศึกษาผลการใช้ชุดกิจกรรมที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนชัยสุนทร จังหวัดสระบุรี ปีการศึกษา 2541 กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 30 คน ผลการวิจัยพบว่า 1) นักเรียนมีความคิดสร้างสรรค์ด้านความคิดคล่องแคล่ว หลังการทดลองเพิ่มขึ้นกว่าระหว่างทดลอง และก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 2) นักเรียนมีความคิดสร้างสรรค์ด้านความคิดยืดหยุ่น หลังการทดลองเพิ่มขึ้นกว่าระหว่างทดลองและก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 3) นักเรียนมีความคิดสร้างสรรค์ด้านความคิดริเริ่มหลังการทดลองเพิ่มขึ้นกว่าระหว่างทดลองและก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 4) นักเรียนมีความคิดสร้างสรรค์ด้านความละเอียดลออ หลังการทดลองเพิ่มขึ้นกว่าระหว่างทดลองและก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 และ 5) นักเรียนมีความคิดสร้างสรรค์ทุกด้าน หลังการทดลองเพิ่มขึ้นกว่าระหว่างทดลอง และก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

พิมพ์ิกา คงรุ่งเรือง (2542, น.85) ได้ศึกษาลักษณะพฤติกรรมความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัยอายุ 4-5 ปีที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวตามแกนแห่งการเรียนรู้ของไฮสโคป ผลการศึกษาพบว่า เด็กมีพฤติกรรมความเชื่อมั่นใจตนเองมากขึ้นตามระยะเวลา คือ ระยะเวลาที่ 1 เด็กไม่กล้าคิดทำทางด้วยตนเอง ระยะเวลาที่ 2 เด็กเริ่มทำทางด้วยตนเอง ระยะเวลาที่ 3 เด็กแสดงออกด้วยท่าทางที่หลากหลายกล้าที่จะอาสาสมัครเป็นผู้นำทำกิจกรรมเป็นคู่และเป็นกลุ่มได้อย่างมั่นใจ

ละมุล ชัชวาลย์ (2543, น.71-73) ได้ศึกษาผลการจัดกิจกรรมการเล่นพื้นบ้านของไทย ประกอบคำถามปลายเปิดที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย โดยศึกษาชั้นอนุบาลปีที่ 2 ปีการศึกษา 2543 โรงเรียนบ้านโนนป่าซาง จังหวัดเลย จำนวน 30 คน ผลการศึกษาพบว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่นพื้นบ้านของไทย ประกอบคำถามปลายเปิดกับประกอบคำถามอิสระ มีความคิดสร้างสรรค์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01

สายสุดา ตาบัง (2545) ได้ศึกษาการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยโดยใช้ศูนย์กิจกรรมศิลปะเสรีของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 ปีการศึกษา 2543 โรงเรียนบ้านป่าลาน จังหวัดแม่ฮ่องสอน จำนวน 24 คน ผลการวิจัยพบว่า 1)พัฒนาการทางความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์โดยใช้กิจกรรมสร้างสรรค์ตามแผนการจัดกิจกรรมศูนย์ศิลปะเสรีสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 2)พัฒนาการทางด้านความคิดสร้างสรรค์ที่ได้รับการจัดประสบการณ์โดยใช้กิจกรรมสร้างสรรค์ตามแผนการจัดกิจกรรมศูนย์ศิลปะเสรีสูงกว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์โดยใช้กิจกรรมสร้างสรรค์ตามแผนการจัดประสบการณ์ตามเทคนิคการสอนแบบรับภาษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01

ต้องจิตต์ จิตดี (2547) ได้ศึกษาการพัฒนาความมีวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์กิจกรรมดนตรีตามแนวคาร์ล ออร์ฟ ผลการวิจัยพบว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์กิจกรรมดนตรีตามแนวคาร์ล ออร์ฟมีพฤติกรรมความมีวินัยในตนเองได้แก่ความรับผิดชอบ ด้านการรู้จักเวลา ด้านความอดทน อดกลั้น ด้านความเชื่อมั่นในตนเองและด้านความเป็นผู้นำผู้ตามสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ.05และพฤติกรรมความมีวินัยในตนเองมีการเปลี่ยนแปลงในทิศทางที่สูงขึ้นตลอดช่วงของการจัดกิจกรรม

สุทธีวรรณ ควรประดิษฐ์ (2547) ได้ศึกษาการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยโดยการจัดประสบการณ์แบบโครงการสำหรับนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนอนุบาลสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี ปีการศึกษา 2544 จำนวน 43 คน ผลการวิจัยพบว่าความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังได้รับการจัดประสบการณ์แบบโครงการแตกต่างกันอย่าง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 โดยมีคะแนนเฉลี่ยหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง

งานวิจัยต่างประเทศ

ทอแรนซ์(Torrance, อ้างถึงใน กรมวิชาการ, 2532, น.86) ได้ศึกษาความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนหญิงและนักเรียนชาย เกรด 1-เกรด 12 โดยใช้แบบสอบถามชุดการถามและการเดาคำตอบ ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนตั้งแต่เกรด 7 ขึ้นไป จะมีความคิดสร้างสรรค์เพิ่มจนกระทั่งใกล้จบชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (เกรด11-เกรด12)

เกตซ์เทลและแจ๊คสัน(Getzels and Jackson, อ้างถึงใน กรมวิชาการ, 2532, น.87)ได้ศึกษาเด็กที่มีความคิดสร้างสรรค์กับเด็กที่มีระดับสติปัญญาสูงกว่าพบว่าเด็กทั้ง 2 กลุ่ม มีลักษณะเหมือนกันและเก่งกว่านักเรียนอื่นในเรื่องผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแต่แตกต่างกันในเรื่องต่อไปนี้

เด็กที่มีความคิดสร้างสรรค์ มีจินตนาการและความคิดเป็นของตนเองมากกว่าเด็กที่มีระดับสติปัญญาสูง

เด็กที่มีความคิดสร้างสรรค์มีความสนใจในสิ่งต่าง ๆ มากกว่า มีความมั่นคงทางอารมณ์มากกว่า และมีอารมณ์ขันมากกว่า เด็กที่มีระดับสติปัญญาสูงกว่า

เด็กที่มีความคิดสร้างสรรค์ไม่ค่อยนึกถึงเป้าหมายของชีวิตมากนัก เด็กที่มีสติปัญญาสูง มีความปรารถนาอันแรงกล้าที่จะได้มาซึ่งความสำเร็จในชีวิตเมื่อเป็นผู้ใหญ่

เด็กที่มีสติปัญญาสูงนึกถึงเรื่องคะแนนการเรียน เรื่องสติปัญญา เรื่องมีพลังใจในการเรียน และเรื่องเป้าหมายของชีวิตสูงกว่า เด็กที่มีความคิดสร้างสรรค์

เด็กที่มีความคิดสร้างสรรค์ไม่แยแสว่าครูจะชอบตนหรือไม่ตรงข้ามเด็กสติปัญญาสูงคิดอะไร ทำอะไร ก็อยากให้เป็นที่ยอมรับของครูเสมอ

เจนท(Janet, 2004, p.46-53) ได้ศึกษาพัฒนาการทางด้านภาษาของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมดนตรีตามแนวคาร์ล ออฟผลการวิจัยพบว่าการเล่นดนตรี การร้องเพลง และการเคลื่อนไหวมีส่วนทำให้พัฒนาการทางด้านภาษาของเด็กสูงขึ้นทั้งการอ่าน การเขียนและการพูด ดังนั้นการสอนดนตรีการร้องและการเคลื่อนไหวเป็นภาษาหนึ่งที่มีส่วนทำให้เด็กเข้าใจความหมายและสื่อสารออกมาด้วยภาษาได้ดีขึ้น

จากการศึกษางานวิจัยข้างต้นสรุปได้ว่าการเรียนการสอนตามแนวคิดคาร์ล ออร์ฟร่วมกับทักษะปฏิบัติของแฮร์ โรว์ เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ที่สอดคล้องกับรูปแบบการสอนที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นต้องมีปัจจัยหลายๆ อย่างร่วมกันที่ส่งเสริมผู้เรียนได้แก่ ปรัชญา ทฤษฎี วัตถุประสงค์ ทักษะกระบวนการ การจัดกิจกรรมการสอน และการสร้างปฏิสัมพันธ์ทางสังคม ซึ่งกระตุ้นผู้เรียนให้เกิดแรงจูงใจและตั้งใจ มีความคิดสร้างสรรค์ทางการเรียนสูงขึ้น ช่วยพัฒนาทักษะการแก้ปัญหา ทักษะทางสังคมและจิตใจ

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

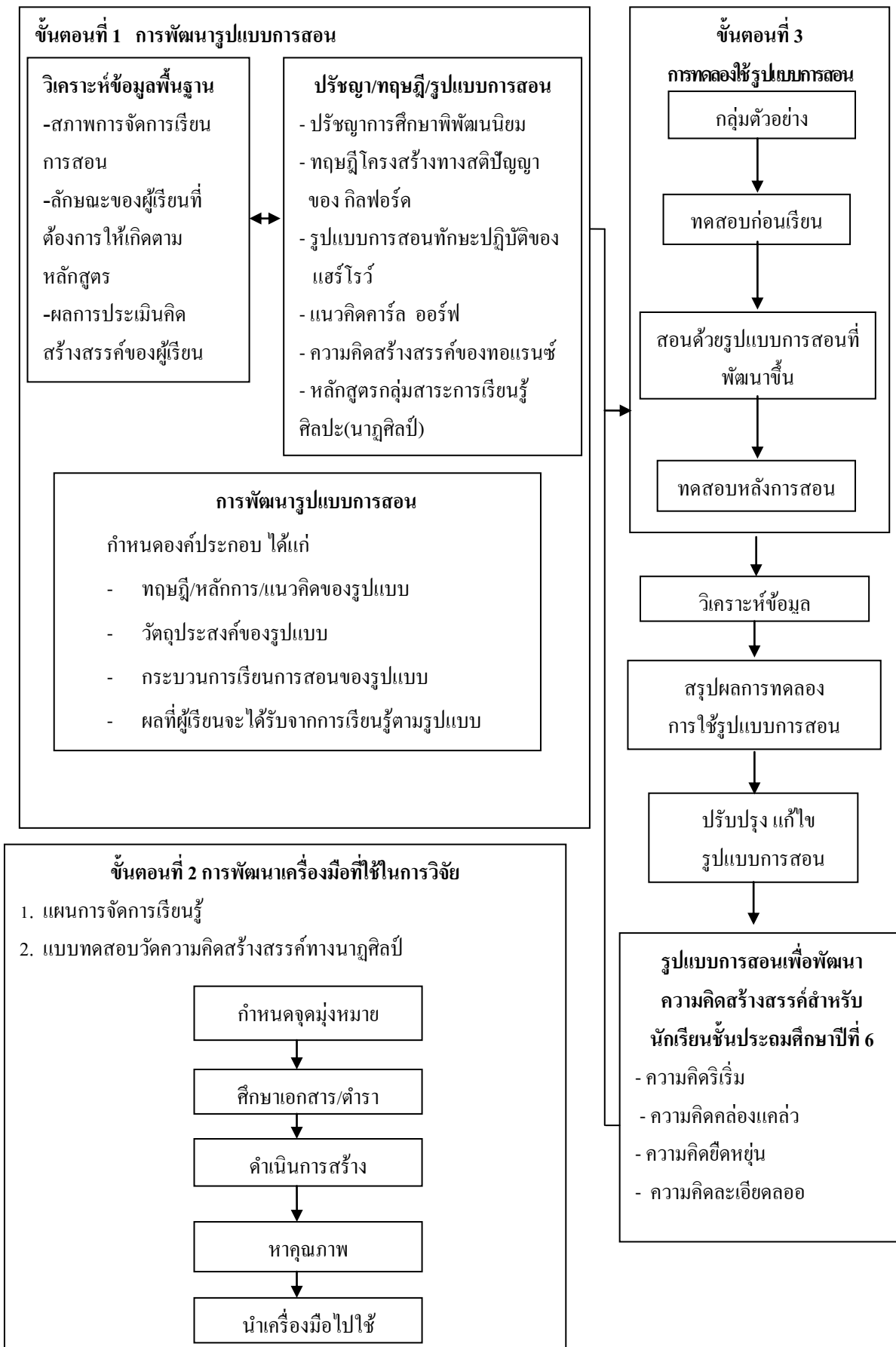
การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง พัฒนารูปแบบการสอนตามแนวคิดของคาร์ล ออร์ฟ ร่วมกับทักษะปฏิบัติของแฮร์โรว์ เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษา แบ่งเป็น 3 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การพัฒนารูปแบบการสอน

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ขั้นตอนที่ 3 การทดลองใช้รูปแบบการสอน

ขั้นตอนการพัฒนารูปแบบการสอนตามแนวคิดของคาร์ล ออร์ฟร่วมกับทักษะปฏิบัติของแฮร์โรว์ เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สามารถนำเสนอในภาพที่ 4 ดังนี้

ภาพที่ 4 การพัฒนารูปแบบการสอนตามแนวคิดของคาร์ล ออร์ฟร่วมกับทักษะปฏิบัติของแฮร์โรว์ เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

ขั้นตอนที่ 1 การพัฒนารูปแบบการสอน

การพัฒนารูปแบบการสอนนาฏศิลป์เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้

1. ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน

ศึกษาเกี่ยวกับสภาพการณ์ปัจจุบัน คุณภาพการศึกษา ปัญหาด้านการคิดสร้างสรรค์ของเด็กไทยในยุคปัจจุบันซึ่งการจัดการศึกษาที่ผ่านมาพบว่าการพัฒนาสติปัญญาของผู้เรียนยังทำได้ในขอบเขตที่จำกัดยังไม่ถึงเป้าหมายที่สูงที่สุด คือ ในส่วนที่ต้องใช้ความคิดและเหตุผลผู้เรียนยังไม่สามารถทำได้ดีสอดคล้องกับผลจากการประเมินคุณภาพภายนอกมาตรฐานที่ 4 เรื่องความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ คิดอย่างมีวิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์คิดไตร่ตรองและมีวิสัยทัศน์ซึ่งผลการประเมินปรากฏว่าการประเมินในด้านนี้มีผลการประเมินที่ต่ำกว่าด้านอื่นๆ

2. ศึกษาปรัชญา/ทฤษฎี/รูปแบบการสอน

โดยศึกษาแนวคิดตามปรัชญาพัฒนานิยม ทฤษฎีโครงสร้างทางสติปัญญาของกิลฟอร์ด รูปแบบการสอนทักษะปฏิบัติของแฮร์โรว์ แนวคิดคาร์ล ออร์ฟความคิดสร้างสรรค์ของทอเรนซ์ และหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (นาฏศิลป์)

3. การสร้างรูปแบบการสอน

ในขั้นตอนนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการจัดทำรายละเอียดของแต่ละองค์ประกอบ ตามปรัชญาการศึกษา แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องโดยนำองค์ประกอบที่ได้มาเรียบเรียงสร้างความสัมพันธ์เป็นขั้นตอนจนได้รูปแบบการสอนที่พัฒนาขึ้น ดังนี้

3.1 การสังเคราะห์ปรัชญาการศึกษา แนวคิด ทฤษฎี เอกสารที่เกี่ยวข้อง ทำให้ได้กรอบแนวคิดที่นำไปสู่การพัฒนารูปแบบการสอน ได้แก่

3.1.1 กรอบแนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์

3.1.2 กรอบแนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามแนวคิดของคาร์ล ออร์ฟ

3.1.3 กรอบแนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติของแฮร์โรว์

3.2 การกำหนดแนวคิดและการสร้างรูปแบบการสอน

รูปแบบการสอนเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นนั้นได้ประยุกต์แนวความคิดของขั้นตอนการสอนตามแนวคิดคาร์ล ออร์ฟและขั้นตอนการสอนทักษะปฏิบัติของแฮร์โรว์โดยมีกระบวนการเรียนการสอน 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นสังเกต หมายถึง ครูเป็นผู้พุดนำเสนอบทเรียนหรือร้องเพลงโดยเริ่มต้นปฏิบัติให้ผู้เรียนสังเกตดูทีละทำผู้เรียนจะสังเกตและเลียนแบบจดจำรายละเอียดในขั้นตอนนี้ผู้เรียนจะไม่สามารถจดจำทำทางต่าง ๆ ได้ครบถ้วนในครั้งแรกแต่จะสามารถบอกขั้นตอนของการปฏิบัติทำทางต่าง ๆ ได้

ขั้นที่ 2 ขั้นปฏิบัติตาม หมายถึง หลังจากที่ผู้เรียนได้สังเกตจากการปฏิบัติของครูแล้วโดยครูเปิดเพลงให้นักเรียนเคลื่อนไหวร่างกายตามจังหวะเพลงด้วยท่าทางที่ครูกำหนดให้ได้

ขั้นที่ 3 ขั้นทดลองทำ หมายถึง ในขั้นนี้เป็นขั้นที่ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ใช้ร่างกายทำท่าทางประกอบจังหวะด้วยตนเองโดยครูกำหนดเพลงให้นักเรียนเพื่อให้ผู้เรียนประดิษฐ์ท่าทางประกอบเพลงที่ได้รับได้ด้วยตนเอง

ขั้นที่ 4 ขั้นปฏิบัติได้ หมายถึง หลังจากที่ผู้เรียนได้รับการฝึกฝนและทดลองปฏิบัติทำทางต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้องสมบูรณ์แล้ว ครูให้ผู้เรียนเลือกแสดงบทบาทสมมติและออกแบบท่ารำด้วยตนเองคนละ 1 เพลงในขั้นนี้ผู้เรียนจะสามารถคิดแต่งทำนองหรือท่าทางแบบทันทีทันใดโดยมีความกล้าแสดงออกและแสดงอย่างเป็นธรรมชาติคิดสร้างสรรค์ด้วยตนเองได้

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่

1. แผนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดคาร์ลอร์ฟร่วมกับทักษะปฏิบัติของแฮร์โรว์

2. แบบทดสอบวัดความคิดสร้างสรรค์ทางนาฏศิลป์

ผู้วิจัยมีขั้นตอนการดำเนินการ ดังนี้

1. แผนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดคาร์ลอร์ฟร่วมกับทักษะปฏิบัติของแฮร์โรว์

1.1 ศึกษารายละเอียดโครงสร้างหลักสูตรกลุ่มสาระศิลปะ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (กรมวิชาการ, 2552)

1.2 ศึกษาจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ขอบข่ายของสาระรายวิชา มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงขั้นที่ 2 สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

1.3 คัดเลือกเนื้อหา โดยคัดเลือกบทเพลงสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีวงเนื้อหาและเกี่ยวกับการประดิษฐ์ท่าทางประกอบบทเพลงตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

1.4 สร้างแผนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดของคาร์ล ออร์ฟร่วมกับทักษะปฏิบัติของแฮร์โรว์เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ โดยในแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย

1.4.1 มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด

1.4.2 จุดประสงค์การเรียนรู้

1.4.3 เนื้อหา และความคิดรวบยอด

1.4.4 กิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นสังเกต

ขั้นปฏิบัติตาม

ขั้นทดลองทำ

ขั้นปฏิบัติได้

1.4.5 สื่อการเรียนรู้

1.4.6 การวัดและการประเมินผล

1.5 การตรวจสอบคุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ผู้วิจัยดำเนินการตรวจสอบ 2 ระยะ ดังนี้

1.5.1 นำแผนการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจจำนวน 3 ท่าน โดยผู้เชี่ยวชาญ จะตรวจสอบความเป็นไปได้ในเชิงทฤษฎี โดยคณะผู้เชี่ยวชาญจะประเมินความสอดคล้องภายใน ระหว่างองค์ประกอบต่างๆ ซึ่งผู้เชี่ยวชาญจะให้คะแนนตามเกณฑ์ ดังนี้ (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ, 2536, น.249)

ให้คะแนน +1 เมื่อผู้เชี่ยวชาญแน่ใจว่าเหมาะสมตามองค์ประกอบ

ให้คะแนน 0 เมื่อผู้เชี่ยวชาญไม่แน่ใจว่าเหมาะสมตามองค์ประกอบ

ให้คะแนน -1 เมื่อผู้เชี่ยวชาญแน่ใจว่าไม่เหมาะสมตามองค์ประกอบ

โดย $IOC = \frac{\text{ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญในข้อนี้ๆ}}{\text{จำนวนผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด}}$

ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องที่มีค่าอยู่ระหว่าง 0.67-1.00 แสดงว่าแผนการจัดการเรียนรู้ นั้นมีความเหมาะสมและมีความสอดคล้องระหว่างองค์ประกอบต่างๆ สามารถนำไปใช้ในการวิจัย ได้ ความเป็นไปได้ในเชิงปฏิบัติการ โดยการนำแผนการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นไปทดลองใช้ใน สถานการณ์จริงในลักษณะของการวิจัยเชิงทดลอง

1.5.2 นำแผนการจัดการเรียนรู้ไปทดลองใช้โดยใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่มีความ ใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างที่เลือก จำนวน 40 คน เพื่อตรวจสอบความเป็นไปได้ในการนำรูปแบบการ สอนไปใช้ในสถานการณ์จริง

1.5.3 วัดผลและประเมินผลแผนการจัดการเรียนรู้ ดึงนำความรู้ความสามารถในการคิดสร้างสรรค์ในการปฏิบัตินาฏศิลป์ที่ได้จากแผนการจัดการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นไปใช้ทดสอบความสามารถรายบุคคลโดยมีเกณฑ์การให้คะแนนและแปลผลคะแนนดังนี้

ด้านความคิดริเริ่ม	1 ส่วน
ด้านความคิดคล่องแคล่ว	1 ส่วน
ด้านความคิดยืดหยุ่น	1 ส่วน
ด้านความคิดละเอียดลออ	1 ส่วน

และได้กำหนดเกณฑ์เพื่อเป็นแบบให้คะแนนความคิดสร้างสรรค์ทางนาฏศิลป์ ดังนี้

6-8	สูง
3-5	กลาง
0-2	ต่ำ

1.5.4 แก้ไขปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้ผู้วิจัยมีแนวทางการแก้ไขแบ่งเป็น 2 ระยะ คือ ระยะก่อนนำแผนการจัดการเรียนรู้ไปทดลองใช้การปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้ในระยะนี้ใช้ผลจากการประเมินความเป็นไปได้ในเชิงทฤษฎีโดยผู้เชี่ยวชาญเป็นข้อมูลในการปรับปรุงและระยะหลังนำแผนการจัดการเรียนรู้ไปทดลองใช้การปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้ในระยะนี้อาศัยข้อมูลจากการทดลองใช้เป็นตัวชี้้นำในการปรับปรุงและนำแผนการจัดการเรียนรู้ไปทดลองใช้และปรับปรุงซ้ำจนได้ผลเป็นที่น่าพอใจ

2. แบบทดสอบวัดความคิดสร้างสรรค์ทางนาฏศิลป์โดยมีขั้นตอนการดำเนินการ ดังนี้

2.1 กำหนดจุดมุ่งหมายในการสร้างแบบทดสอบเพื่อใช้วัดความคิดสร้างสรรค์ทางนาฏศิลป์ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (นาฏศิลป์) ช่วงชั้นที่ 2 ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เรื่องนาฏยศัพท์ ภาษาท่า ฟ้อนรำไทยและนาฏศิลป์สร้างสรรค์

2.2 ศึกษาเอกสารและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

2.3 วิเคราะห์หลักสูตร โดยศึกษาหลักสูตรการเรียนการสอนในระดับประถมศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (นาฏศิลป์) ระดับประถมศึกษาปีที่ 6 คัดเลือกเนื้อหาที่จะนำมาใช้ในการสร้างแบบทดสอบ คือ หน่วยการเรียนรู้ เรื่อง นาฏยศัพท์ ภาษาท่าทางนาฏศิลป์ไทย ฟ้อนรำไทย และนาฏศิลป์สร้างสรรค์

2.4 ดำเนินการสร้างแบบทดสอบวัดความคิดสร้างสรรค์ทางนาฏศิลป์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ชนิดอัตร้อย จำนวน 1 ข้อ ดังนี้

2.4.1 ศึกษาหลักสูตรการเรียนการสอนในระดับประถมศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (นาฏศิลป์) ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เรื่องนาฏยศัพท์ ภาษาท่าทางนาฏศิลป์ไทย พิธีกรไทยและนาฏศิลป์สร้างสรรค์

2.4.2 สร้างตารางวิเคราะห์ความสามารถที่ต้องการวัด โดยให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งเป็นแบบทดสอบที่วัดความคิดสร้างสรรค์ทางนาฏศิลป์ เพื่อแสดงความรู้สึกรู้สึกนึกคิดจินตนาการและประสบการณ์ที่กำหนดไว้ในประเด็นดังนี้ ความคิดริเริ่ม ความคิดคล่องแคล่ว ความคิดยืดหยุ่นและความคิดละเอียดลออ ดังแสดงไว้ในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ความสามารถที่ต้องการวัดความคิดสร้างสรรค์ทางนาฏศิลป์

ความคิดสร้างสรรค์ทางนาฏศิลป์	คะแนน
ความคิดริเริ่ม	2
ความคิดคล่องแคล่ว	2
ความคิดยืดหยุ่น	2
ความคิดละเอียดลออ	2
รวม	8

2.5 สำหรับเกณฑ์การให้คะแนนความคิดสร้างสรรค์นั้นผู้วิจัยได้ปรับมาจากเกณฑ์การประเมินผลของวัชรวิ จารุสาร (2551, น.120-121) ประกอบด้วยเกณฑ์ที่มีความหมายดังนี้

2.5.1 ความคิดริเริ่ม หมายถึง การประดิษฐ์ท่าทางประกอบเพลงที่ถ่ายทอดออกมาเป็นพฤติกรรมที่แปลกใหม่ไม่ซ้ำใครเป็นเอกลักษณ์ของตนเองตามเงื่อนไขที่กำหนด

2.5.2 ความคิดคล่องแคล่ว หมายถึง การประดิษฐ์ท่าทางประกอบเพลงที่ถ่ายทอดออกมาเป็นพฤติกรรมที่รวดเร็วทันที่ทันใดไม่ซ้ำกัน และกระตือรือร้นในการทำกิจกรรมทุกครั้ง

2.5.3 ความคิดยืดหยุ่นหมายถึงการประดิษฐ์ท่าทางประกอบเพลงที่ถ่ายทอดออกมาเป็นพฤติกรรมในการดัดแปลงท่าทางที่มีอยู่แล้วให้เกิดท่าทางใหม่หลายรูปแบบหรือใช้วัสดุอุปกรณ์สร้างสรรค์ท่าทางแปลกใหม่ตามเงื่อนไขที่กำหนด

2.5.4 ความคิดละเอียดลออ หมายถึงการประดิษฐ์ท่าทางประกอบเพลงที่ถ่ายทอดออกมาเป็นพฤติกรรมในการแสดงออกที่มีลำดับขั้นตอนมีรายละเอียดเป็นเรื่องราวอย่างต่อเนื่องหรือสร้างแบบการเคลื่อนไหวได้อย่างชัดเจน

การให้คะแนนได้กำหนดคะแนนตามคุณภาพให้คะแนน 3 ระดับ ดังนี้ สูง มีค่าเท่ากับ 6-8 คะแนน กลาง มีค่าเท่ากับ 3-5 คะแนน ต่ำมีค่าเท่ากับ 0-2 คะแนน ดังแสดงในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 เกณฑ์การให้คะแนนความคิดสร้างสรรค์ทางนาฏศิลป์

องค์ประกอบ	คะแนน	ระดับ	เกณฑ์การพิจารณา
ความคิด สร้างสรรค์ทาง นาฏศิลป์	6-8	สูง	แสดงทำรำประกอบเพลงที่บ่งบอกถึงความแปลกใหม่ ไม่ซ้ำใคร ได้รวดเร็ว ทันที่ทันใจ และตัดแปลงทำทาง หรือใช้วัสดุที่มีอยู่แล้วให้เกิดทำทางแปลกใหม่หลาย รูปแบบตามเงื่อนไขที่กำหนดโดยแสดงออกอย่างมี ลำดับขั้นตอนเป็นเรื่องราวอย่างต่อเนื่องได้อย่างชัดเจน
	3-5	กลาง	แสดงทำรำประกอบเพลงที่บ่งบอกถึงความแปลกแต่มี ส่วนคล้ายคนอื่น ได้ทันเวลาและตัดแปลงทำทางหรือ ใช้วัสดุที่มีอยู่แล้วให้เกิดทำทางได้เล็กน้อยหลาย รูปแบบตามเงื่อนไขที่กำหนดโดยแสดงออกอย่างมี ลำดับขั้นตอนเป็นเรื่องราวไม่ค่อยต่อเนื่อง
	0-2	ต่ำ	แสดงทำรำประกอบเพลงไม่แปลกใหม่ และซ้ำเพื่อน ไม่ทันภายในเวลาที่กำหนด ไม่มีการตัดแปลงทำทาง หรือใช้วัสดุที่มีอยู่แล้วให้เกิดทำทางแปลกใหม่หลาย รูปแบบตามเงื่อนไขที่กำหนดโดยแสดงออกอย่างมี ลำดับขั้นตอนเป็นเรื่องราวแต่ไม่มีความต่อเนื่อง

2.6 ส่งแบบทดสอบให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน พิจารณาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา
ของแบบทดสอบที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น และเสนอแนะเกี่ยวกับแบบทดสอบ โดยคณะผู้เชี่ยวชาญจะ
ประเมินความสอดคล้องภายในระหว่างองค์ประกอบต่างๆซึ่งผู้เชี่ยวชาญจะให้คะแนนตามเกณฑ์
ดังนี้ (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ, 2536, น.249)

ให้คะแนน	+1	เมื่อผู้เชี่ยวชาญแน่ใจว่าเหมาะสมตามองค์ประกอบ
ให้คะแนน	0	เมื่อผู้เชี่ยวชาญไม่แน่ใจว่าเหมาะสมตามองค์ประกอบ
ให้คะแนน	-1	เมื่อผู้เชี่ยวชาญแน่ใจว่าไม่เหมาะสมตามองค์ประกอบ

ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องที่มีค่าอยู่ระหว่าง 0.67-1.00 แสดงว่าแบบทดสอบนั้นมีความ
เหมาะสมและมีความสอดคล้องระหว่างองค์ประกอบต่างๆ สามารถนำไปใช้ในการวิจัยได้

2.7 นำแบบทดสอบที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่มีความใกล้เคียงกับ
กลุ่มตัวอย่างที่คัดเลือกได้จากการสุ่มตัวอย่าง จำนวน 40 คน เพื่อความเหมาะสมของเวลา และหาค่า
อำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.32-0.74 ค่าความยากง่ายตั้งแต่ 0.35-0.78 ของแบบทดสอบ

2.8 นำแบบทดสอบที่คัดเลือกไว้แล้วไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างอีกกลุ่มหนึ่งที่มีความใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างที่เลือก แต่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่ทดสอบครั้งแรก จำนวน 40 คน เพื่อหาความเชื่อมั่นของแบบทดสอบซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นเป็น 0.88

ขั้นตอนที่ 3 การทดลองใช้รูปแบบการสอน

การดำเนินการทดลองใช้รูปแบบการสอน ผู้วิจัยได้ดำเนินการ โดยนำแผนการจัดการเรียนรู้ไปทดลองใช้ในสถานการณ์จริง เพื่อประเมินรูปแบบการสอนที่พัฒนาขึ้น ซึ่งมีขั้นตอน ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2557 ของโรงเรียนบ้านปล่องเหล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสมุทรสาคร จำนวน 3 ห้องเรียน จำนวนนักเรียน 120 คน

กลุ่มตัวอย่าง

นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2557 ของโรงเรียนบ้านปล่องเหล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสมุทรสาครจำนวน 1 ห้องเรียน จำนวนนักเรียน 39 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่

1. แผนการจัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ จำนวน 4 แผน เวลา 12 ชั่วโมง
2. แบบทดสอบความวัดความคิดสร้างสรรค์ทางนาฏศิลป์

3. การดำเนินการทดลอง

3.1 แบบแผนที่ใช้ในการทดลอง

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลองผู้วิจัยดำเนินการทดลองโดยใช้แบบแผนการทดลองแบบกลุ่มเดียวสอบก่อนเรียนและสอบหลังเรียน (One-Group Pretest-Posttest Design) (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ, 2536, น.216) ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 แบบแผนการทดลองใช้ รูปแบบการสอนโดยใช้รูปแบบการสอนตามแนวคิดของ
คาร์ล ออร์ฟร่วมกับทักษะปฏิบัติของแฮร์โรว์

กลุ่มทดลอง	สอบก่อน	การทดลอง	สอบหลัง
E	T ₁	X	T ₂

สัญลักษณ์ที่ใช้ในแบบแผนการวิจัย

E	แทน	กลุ่มทดลอง
T ₁	แทน	การทดลองก่อนเรียน
T ₂	แทน	การทดลองหลังเรียน
X	แทน	การสอนตามแนวคิดของคาร์ล ออร์ฟร่วมกับทักษะปฏิบัติของแฮร์โรว์

3.2 การดำเนินการทดลอง

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการทดลองการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามรูปแบบการสอนเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ ดังนี้

1. ทดสอบวัดคิดสร้างสรรค์ทางนาฏศิลป์ โดยใช้รูปแบบการสอนตามแนวคิดของคาร์ล ออร์ฟ ร่วมกับทักษะปฏิบัติของแฮร์โรว์(Prestest)

2. ดำเนินการสอนตามรูปแบบการสอนตามแนวคิดของคาร์ล ออร์ฟร่วมกับทักษะปฏิบัติของแฮร์โรว์

3. ทดสอบวัดความสามารถในการคิดสร้างสรรค์ทางนาฏศิลป์ของนักเรียนกลุ่มทดลองหลังได้รับการสอนตามแนวคิดของคาร์ล ออร์ฟร่วมกับทักษะปฏิบัติของแฮร์โรว์(Posttest)

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นตามรูปแบบการสอนตามแนวคิดของคาร์ล ออร์ฟ ร่วมกับทักษะปฏิบัติของแฮร์โรว์ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2557 จำนวน 4 แผนการเรียนรู้โดยใช้สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (นาฏศิลป์) มาตรฐาน ศ.3.1 ป.6/1-4เรื่อง นาฏศัพท์ ภาษาทำราทางนาฏศิลป์ไทย ฟ้อนรำไทย และนาฏศิลป์สร้างสรรค์ใช้ระยะเวลาในการสอน 12 สัปดาห์ๆ ละ 1 คาบๆ ละ 60 นาที รวมเวลาทั้งสิ้น 12 ชั่วโมง โดยมีรายละเอียดของสาระการเรียนรู้ มาตรฐานการเรียนรู้ ในตารางที่ 5 ดังนี้

สาระที่ 3 : นาฏศิลป์

มาตรฐานศ.3.1ป.6/1สร้างสรรค์การเคลื่อนไหวและการแสดงโดยเน้นการถ่ายทอดลีลาหรืออารมณ์

มาตรฐานศ 3.1ป.6/2 ออกแบบเครื่องแต่งกายหรืออุปกรณ์ประกอบการแสดงอย่างง่าย
 มาตรฐานศ 3.1 ป.6/3 แสดงนาฏศิลป์และละครง่าย
 มาตรฐานศ 3.1 ป.6/4 บรรยายความรู้สึทึ่กของตนเองที่มีต้งงานนาฏศิลป์และ
 การละครอย่างสร้างสรรค์

**ตารางที่ 5 กำหนดการสอนตามรูปแบบการสอนตามแนวคิดของคาร์ล ออร์ฟร่วมกับทักษะ
 ปฏิบัติของแอร์โรว์**

สัปดาห์ที่	แผนที่	ชื่อแผน	เวลา (ชั่วโมง)	ความคิดสร้างสรรค์ทาง นาฏศิลป์
1	1	นาฏยศัพท์	3	-ความคิดคล่องแคล่ว -ความคิดริเริ่ม -ความคิดยืดหยุ่น -ความคิดละเอียดลออ
2	2	ภาษาท่าร้ทางนาฏศิลป์ ไทย	3	-ความคิดคล่องแคล่ว -ความคิดริเริ่ม -ความคิดยืดหยุ่น -ความคิดละเอียดลออ
3	3	ฟ้อนรำไทย	3	-ความคิดคล่องแคล่ว -ความคิดริเริ่ม -ความคิดยืดหยุ่น -ความคิดละเอียดลออ
4	4	นาฏศิลป์สร้างสรรค์	3	-ความคิดคล่องแคล่ว -ความคิดริเริ่ม -ความคิดยืดหยุ่น -ความคิดละเอียดลออ
รวม 12 สัปดาห์ 4 แผน 12 ชั่วโมง				

ภายหลังการดำเนินการสอนตามที่กำหนด ผู้วิจัยทำการทดสอบวัดคิดสร้างสรรค์ทาง
 นาฏศิลป์โดยใช้เครื่องมือฉบับเดียวกับที่ทดสอบก่อนการสอน นำข้อมูลที่ได้จากการทดลองไป
 วิเคราะห์เพื่อทดสอบสมมติฐาน

5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 สถิติที่ใช้ในการวิจัย

หาค่าสถิติพื้นฐานได้แก่ค่าร้อยละค่าเฉลี่ย(\bar{X})และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน(S.D)

5.2 สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน ทดสอบผลต่างของคะแนนเฉลี่ยความคิดสร้างสรรค์ทางนาฏศิลป์ของนักเรียน กลุ่มทดลองก่อนและหลังได้รับการสอนโดยการทดสอบค่าที (t-test) แบบไม่อิสระจากกัน (t-test for dependent)

5.3 สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

หาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวัดความคิดสร้างสรรค์ทางนาฏศิลป์ โดยใช้การคำนวณตามสูตร ครอนบาค (Cronbach,1970) (ล้วน สายยศและอังคณา สายยศ, 2536, น. 214)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการสอนนาฏศิลป์ตามแนวคิดของคาร์ล ออร์ฟร่วมกับทักษะปฏิบัติของแฮร์โรว์เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ผลการพัฒนารูปแบบการสอน

ตอนที่ 2 ผลการทดลองใช้รูปแบบการสอน

ตอนที่ 1 ผลการพัฒนารูปแบบการสอน

1. ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐานและบริบทของการจัดการศึกษา

ความคิดสร้างสรรค์กับนาฏศิลป์มีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันเพราะกิจกรรมที่ผู้เรียนแสดงความสามารถสร้างสรรค์นั้นมีอยู่ในทุกกิจกรรมที่จัดไว้ในหลักสูตรและทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้เช่น กิจกรรมการเคลื่อนไหว กิจกรรมทางด้านนาฏศิลป์ การร้องเพลงและการเล่นดนตรีทุกชนิดจะเห็นได้ว่าสาระนาฏศิลป์นั้นเป็นสาระการเรียนรู้ที่นำมาบูรณาการจากการสาระการเรียนรู้อื่นๆ มาประกอบเช่นภาษาไทยในการอ่านคำประพันธ์นำมาเป็นการแสดงท่าทางตามคำประพันธ์ทัศนศิลป์ในการออกแบบเครื่องแต่งกายโดยมีกิจกรรมที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์การฟังดนตรีแล้วเคลื่อนไหวเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนฟังอย่างสร้างสรรค์แต่ผู้วิจัยพบว่านักเรียนส่วนใหญ่ไม่ชอบวิชานาฏศิลป์เพราะผู้เรียนขาดความมั่นใจไม่กล้าแสดงออกเนื่องจากผู้เรียนขาดการฝึกฝนอย่างสม่ำเสมอ โดยเฉพาะทักษะด้านความคิดสร้างสรรค์จากการศึกษาและเปรียบเทียบความสามารถในการคิดเชิงสร้างสรรค์โดยการใช้การจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดของคาร์ล ออร์ฟของนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ปีการศึกษา 2551 จำนวน 20 คน พบว่าคะแนนความสามารถในการคิดสร้างสรรค์ทางนาฏศิลป์หลังเรียนสูงขึ้นและผ่านเกณฑ์อยู่ในระดับปานกลาง (วัชร จารุสาร, 2551) ดังนั้นประเด็นที่ตรงการพัฒนาคือ การพัฒนารูปแบบการสอนที่จะช่วยส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียนเพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติและสามารถคิดท่าทางประกอบเพลงได้ด้วยตนเอง

2. ผลการศึกษาปรัชญาการศึกษา แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการสอนปรัชญาการศึกษา แนวคิด และทฤษฎี เป็นแนวทางสำคัญในการจัดการศึกษา ในที่นี้ผู้วิจัยได้เลือกแนวคิดตามปรัชญาพัฒนานิยมทฤษฎีโครงสร้างทางสติปัญญาของกิลฟอร์ด หลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้

ศิลปะ(นาฏศิลป์) แนวคิดรูปแบบของคาร์ล ออร์ฟ ทักษะปฏิบัติของแฮร์โรว์กระบวนการคิดสร้างสรรค์ของทอเรนซ์สืบเนื่องจากเป็นแนวคิดพื้นฐานมีแนวทางการจัดการศึกษาสอดคล้องกับประเด็นที่ต้องการพัฒนา ดังนี้

ปรัชญาพิพัฒน์นิยม (Progressivism) มีสาระสำคัญดังนี้

จากแนวคิดของปรัชญาพิพัฒน์นิยม ผู้วิจัยได้นำหลักการดังกล่าวมาใช้ในการพัฒนารูปแบบการสอนตามแนวคิดของคาร์ล ออร์ฟร่วมกับทักษะปฏิบัติของแฮร์โรว์เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์โดยบทบาทของครูจะเป็นผู้กระตุ้น เกื้อหนุน ให้คำปรึกษา ประสานงานเพื่อให้นักเรียนได้ร่วมมือทำกิจกรรมร่วมกันจนสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

ทฤษฎีโครงสร้างทางสติปัญญาของกิลฟอร์ด มีสาระสำคัญดังนี้

ความคิดสร้างสรรค์เป็นความสามารถทางสมองเป็นความสามารถที่จะคิดได้หลายทิศทางหรืออเนกนัย (Divergent Thinking)และความคิดสร้างสรรค์นี้ประกอบไปด้วย ความคิดคล่อง (Fluency) ความคิดยืดหยุ่น (Flexibility) และความคิดแปลกใหม่ (Originality) คนที่มีลักษณะดังกล่าวต้องเป็นคนที่ไม่กลัวคิดไม่กลัวถูกวิพากษ์วิจารณ์ และมีอิสระในการ

หลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ(นาฏศิลป์) มีสาระสำคัญดังนี้

สาระที่ 3 นาฏศิลป์

มาตรฐาน ศ3.1 เข้าใจและแสดงออกทางนาฏศิลป์อย่างสร้างสรรค์ วิเคราะห์ วิพากษ์วิจารณ์คุณค่านาฏศิลป์ ถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดอย่างอิสระ ชื่นชม และประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

มาตรฐาน ศ 3.2 เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างนาฏศิลป์ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมทำให้เห็นคุณค่าของนาฏศิลป์ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยและสากล

แนวคิดรูปแบบของคาร์ล ออร์ฟ มีสาระสำคัญดังนี้

เน้นที่กระบวนการ ผู้เรียนมีโอกาสในการทดลองสำรวจเกี่ยวกับองค์ประกอบดนตรีซึ่งสัมพันธ์กับการเคลื่อนไหวและได้รับประสบการณ์ตรงจากการประกอบกิจกรรมต่างๆในกระบวนการเรียนการสอน เนื้อหาที่ผู้เรียนได้รับในขั้นแรกจึงง่ายธรรมดาที่สุดและค่อยๆลึกซึ้งไปเรื่อยๆจนถึงขั้นที่ผู้เรียนสัมผัสกับสุนทรียรสของดนตรี กระบวนการที่ใช้เสมอ คือ การที่ผู้เรียนสัมผัสดนตรี และถ่ายทอดเป็นการเคลื่อนไหว การเคลื่อนไหวเป็นไปในรูปการสร้างสรรค์ และมาจบลงที่การสร้างสรรค์ทางดนตรีซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงประสบการณ์ทางดนตรีแก่ผู้เรียนแต่ละคนมีอยู่และได้รับจากกระบวนการเรียนการสอน

ทักษะปฏิบัติของแฮร์โรว์ มีสาระสำคัญดังนี้

เป็นรูปแบบทักษะปฏิบัติโดยเริ่มจากระดับที่ซับซ้อนน้อยไปจนถึงระดับที่มีความซับซ้อนมากการกระทำเริ่มจากการเคลื่อนไหวกล้ามเนื้อใหญ่ไปถึงกล้ามเนื้อย่อย

กระบวนการคิดสร้างสรรค์ของทอเรนซ์ มีสาระสำคัญดังนี้

ความคิดสร้างสรรค์จะแสดงออกตลอดกระบวนการของความรู้สึกรู้สึกหรือการแก้ปัญหา การรวบรวมความคิดเพื่อตั้งเป็นสมมติฐานการสอนและการคัดแปลงสมมติฐานช่วยพัฒนาผู้เรียน ให้ตระหนักรู้ในปัญหาที่จะเกิดขึ้นในอนาคตและเรียนรู้ที่จะคิดแก้ปัญหาาร่วมกันช่วยให้ผู้เรียน พัฒนาทักษะกระบวนการคิดจำนวนมากซึ่งประกอบด้วยความคิด 4 ด้านได้แก่ความคิดริเริ่ม ความคิดคล่องแคล่ว ความคิดยืดหยุ่นและความคิดละเอียดลออ

3. ผลการพัฒนาปรับเปลี่ยนการสอน

รูปแบบการสอนนาฏศิลป์เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มี องค์ประกอบของรูปแบบและรายละเอียดในแต่ละองค์ประกอบ ดังนี้

3.1 ทฤษฎี / หลักการ / แนวคิดของรูปแบบ

รูปแบบการสอนนี้พัฒนาขึ้นมาจากแนวคิดและรูปแบบการสอนตามแนวคิดของ คาร์ล ออร์ฟร่วมกับทักษะปฏิบัติของแฮร์โรว์ที่เน้นให้นักเรียนคิดสร้างสรรค์ทำทางด้วยตนเองโดย เน้นที่กระบวนการให้ผู้เรียนมีโอกาสในการทดลองสำรวจเกี่ยวกับองค์ประกอบของดนตรีซึ่ง สัมพันธ์กับการเคลื่อนไหวและได้รับประสบการณ์ตรงจากการประกอบกิจกรรมต่าง ๆ ใน กระบวนการเรียนการสอน และเปิดโอกาสให้นักเรียนได้คิดสร้างสรรค์ทำทางประกอบเพลงได้ด้วย ตนเอง

3.2 วัตถุประสงค์ของรูปแบบ

มุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดสร้างสรรค์ทำทางนาฏศิลป์

3.3 กระบวนการเรียนการสอนของรูปแบบ

จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้ออกแบบขั้นตอนกระบวนการเรียน การสอนตามรูปแบบเพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ 4 ขั้นตอน ดังนี้

3.3.1 ขั้นสังเกต หมายถึง ครูเป็นผู้พุดนำเสนอบทเรียนหรือร้องเพลงโดยเริ่มต้น ปฏิบัติให้ผู้เรียนสังเกตดูทีละท่าผู้เรียนจะสังเกตและเลียนแบบจดจำรายละเอียดในขั้นตอนนี้ผู้เรียน จะไม่สามารถจดจำทำทางต่างๆ ได้ครบถ้วนในครั้งแรกแต่จะสามารถบอกขั้นตอนของการปฏิบัติ ทำทางต่างๆได้

3.3.2 ขั้นปฏิบัติตาม หมายถึง หลังจากที่ผู้เรียนได้สังเกตจากการปฏิบัติของครูแล้ว โดยครูเปิดเพลง ให้นักเรียนเคลื่อนไหวร่างกายตามจังหวะเพลงด้วยท่าทางที่ครูกำหนดให้ได้

3.3.3 ขั้นทดลองทำ หมายถึง ในขั้นนี้เป็นขั้นที่ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ใช้ ร่างกายทำท่าทางประกอบจังหวะด้วยตนเอง โดยครูกำหนดเพลงให้นักเรียนเพื่อให้นักเรียน ประดิษฐ์ ทำทางประกอบเพลงที่ได้รับได้ด้วยตนเอง

3.3.4 ขั้นปฏิบัติได้ หมายถึง หลังจากที่ผู้เรียนได้รับการฝึกฝนและทดลอง ปฏิบัติทำทางต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้องสมบูรณ์แล้ว ครูให้ผู้เรียนเลือกแสดงบทบาทสมมติและออกแบบทำรำด้วยตนเองคนละ 1 เพลง ในขั้นนี้ผู้เรียนจะสามารถใช้ไหวพริบคิดแต่งทำนองหรือทำทางแบบทันทีทันใดโดยใช้ความคิดสร้างสรรค์ด้วยตนเองได้

4. ผลที่ผู้เรียนจะได้รับจากการเรียนรู้ตามรูปแบบ

ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดสร้างสรรค์ทางนาฏศิลป์

ตอนที่ 2 ผลการทดลองใช้รูปแบบการสอน

การทดลองใช้รูปแบบการสอนตามแนวคิดคาร์ล ออร์ฟร่วมกับทักษะปฏิบัติของแฮร์โรว์ เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ดำเนินการโดยนำการจัดกระบวนการเรียนการสอนตามรูปแบบการสอนที่สร้างขึ้น ไปใช้จัดกิจกรรมการสอนสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เพื่อประเมินประสิทธิภาพของรูปแบบการสอนโดยการเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนที่ได้รับการเรียนรู้จากรูปแบบการสอนก่อนและหลัง ปรากฏผลดังตารางที่ 6

ตารางที่ 6 การเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ทางนาฏศิลป์ของนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 6 ก่อนและหลังทดลองใช้รูปแบบการสอน

ความคิดสร้างสรรค์	ก่อนเรียน		หลังเรียน		$\Sigma D/n$	t
	\bar{X}	S.D	\bar{X}	S.D		
1.คิดริเริ่ม	0.67	0.48	1.79	0.41	1.13	12.36**
2.คิดต่อจนแล้ว	0.64	0.49	1.79	0.41	1.15	14.75**
3.คิดยืดหยุ่น	0.36	0.49	1.62	0.49	1.26	16.67**
4.คิดละเอียดลออ	0.21	0.41	1.41	0.50	1.21	12.24**
รวม	1.87	1.25	6.61	1.23	4.74	36.21**

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 6 พบว่า ความคิดสร้างสรรค์ทางนาฏศิลป์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้รูปแบบการสอนตามแนวคิดของคาร์ล ออร์ฟร่วมกับทักษะปฏิบัติของแฮร์โรว์ด้านความคิดริเริ่มโดยก่อนเรียนมีค่าเฉลี่ย \bar{X} เท่ากับ 0.67 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน(S.D) เท่ากับ 0.48 และหลังเรียนนักเรียนมีความคิดริเริ่มมีค่าเฉลี่ย \bar{X} เท่ากับ 1.79 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน(S.D) เท่ากับ 0.41 และในด้านความคิดคล่องแคล่วก่อนเรียนมีค่าเฉลี่ย \bar{X} เท่ากับ 0.64 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน(S.D) เท่ากับ 0.49 และหลังเรียนนักเรียนมีความคิดคล่องแคล่วมีค่าเฉลี่ย \bar{X} เท่ากับ 0.64 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน(S.D) เท่ากับ 0.41 ด้านความคิดยืดหยุ่นก่อนเรียนมีค่าเฉลี่ย \bar{X} เท่ากับ 0.36 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน(S.D) เท่ากับ 0.49 และหลังเรียนนักเรียนมีความคิดยืดหยุ่นมีค่าเฉลี่ย \bar{X} เท่ากับ 1.62 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน(S.D) เท่ากับ 0.49 ด้านความคิดละเอียดลออก่อนเรียนมีค่าเฉลี่ย \bar{X} เท่ากับ 0.21 โดยมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน(S.D) เท่ากับ 0.41 และหลังเรียนนักเรียนมีความคิดยืดหยุ่นมีค่าเฉลี่ย \bar{X} เท่ากับ 1.41 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน(S.D) เท่ากับ 0.50 และความคิดสร้างสรรค์ก่อนเรียนมีค่าเฉลี่ย \bar{X} เท่ากับ 1.87 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน(S.D) เท่ากับ 1.25 และหลังเรียนปรากฏว่านักเรียนมีความคิดสร้างสรรค์มีค่าเฉลี่ย \bar{X} เท่ากับ 6.61 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน(S.D) เท่ากับ 1.23 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

จากการดำเนินการวิจัยเรื่องการพัฒนา รูปแบบการสอน นาฏศิลป์ตามแนวคิดของคาร์ล ออร์ฟ ร่วมกับทักษะปฏิบัติของแฮร์โรว์เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผู้วิจัยได้สังเกตและบันทึกพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยแยกเป็นขั้นตอนตามกระบวนการเรียนการสอนของรูปแบบการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้ 4 แผนดังนี้

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง นาฏยศัพท์

ขั้นที่ 1 ขั้นสังเกต

ขั้นตอนนี้ ต้องทำให้นักเรียนสังเกตดูทีละท่า ผู้เรียนจะสังเกตและเลียนแบบจดจำรายละเอียดในขั้นตอนนี้ผู้เรียนจะไม่สามารถจดจำท่าทางต่าง ๆ ได้ครบถ้วนในครั้งแรกแต่จะสามารถบอกขั้นตอนของการปฏิบัติท่าทางต่าง ๆ ได้

ผลการจัดกิจกรรม พบว่าก่อนการจัดกิจกรรมนักเรียนบางส่วนไม่มีความสนใจไม่เข้าใจทำให้ไม่อยากร่วมกิจกรรมในช่วงแรกเมื่อผู้วิจัยได้ปฏิบัติตัวอย่างนาฏยศัพท์ให้ผู้เรียนสังเกตและเลียนแบบท่าทาง นักเรียนจึงเริ่มสนใจ เข้าใจ สามารถอธิบายความหมาย ขั้นตอนลักษณะนาฏยศัพท์ได้

ขั้นที่ 2 ขั้นปฏิบัติตาม

ขั้นตอนนี้ ต้องทำให้นักเรียนเคลื่อนไหวร่างกายตามจังหวะเพลงด้วยท่าทางที่กำหนดได้

ผลการจัดกิจกรรม พบว่านักเรียนส่วนใหญ่กระตือรือร้น ตื่นเต้นที่จะได้ลงมือปฏิบัติ ทำนาฏศิลป์ตามคำสั่งที่ครูกำหนดให้

ขั้นที่ 3 ขั้นทดลองทำ

ขั้นตอนนี้ ต้องทำให้นักเรียนได้ใช้ร่างกายทำท่าทางประกอบจังหวะด้วยตนเองโดยครู กำหนดเพลงให้นักเรียนเพื่อให้นักเรียนประดิษฐ์ ท่าทางประกอบเพลงที่ได้รับได้ด้วยตนเอง

ผลการจัดกิจกรรม พบว่านักเรียนส่วนใหญ่สามารถฟังสัญญาณกลองที่มีจังหวะแตกต่างกันและคิดประดิษฐ์ท่าทางจากสัญญาณกลองนำความรู้มาประดิษฐ์ท่าทางประกอบเพลงซึ่งเกิดความคิดสร้างสรรค์ที่ได้ทดลองฝึกแต่มีบางส่วนที่ยังไม่สามารถคิดสร้างสรรค์ท่าทางประกอบเพลงได้แต่สามารถคิดได้คล่องแคล่ว

ขั้นที่ 4 ขั้นปฏิบัติได้

ขั้นตอนนี้ต้องทำให้นักเรียนเลือกแสดงบทบาทสมมติและออกแบบท่ารำด้วยตนเอง คนละ 1 เพลง ในขั้นนี้ผู้เรียนจะสามารถใช้ไหวพริบดีแต่งทำนองหรือท่าทางแบบทันทีทันใดโดยใช้ความคิดสร้างสรรค์ด้วยตนเองได้

ผลการจัดกิจกรรม พบว่านักเรียนทุกคนมีความคิดสร้างสรรค์ที่แตกต่างกันออกไป สามารถคิดการแสดงบทบาทสมมติและท่าทางประกอบเพลงได้อย่างสร้างสรรค์นอกจากนี้นักเรียนยังรู้สึกตื่นตัวสนุกสนานและให้ความสนใจอยากให้มีการสอนตามรูปแบบนี้อีกต่อไป

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง ภาษาท่าทางนาฏศิลป์ไทย

ขั้นที่ 1 ขั้นสังเกต

ขั้นตอนนี้ ต้องทำให้นักเรียนสังเกตดูทีละท่าผู้เรียนจะสังเกตและเลียนแบบจดจำ รายละเอียดในขั้นตอนนี้ผู้เรียนจะไม่สามารถจดจำท่าทางต่าง ๆ ได้ครบถ้วนในครั้งแรกแต่จะสามารถบอกขั้นตอนของการปฏิบัติท่าทางต่างๆได้

ผลการจัดกิจกรรม พบว่าก่อนการจัดกิจกรรมนักเรียนบางส่วนไม่เข้าใจในภาษาท่าทางนาฏศิลป์ทำให้ไม่ยอมรับกิจกรรมในช่วงแรกเมื่อผู้วิจัยได้ปฏิบัติตัวอย่างภาษาทำให้ผู้เรียนสังเกตและเลียนแบบท่าทาง นักเรียนจึงเริ่มสนใจ เข้าใจ สามารถอธิบายขั้นตอนการปฏิบัติภาษาท่าทางนาฏศิลป์ต่างๆได้

ขั้นที่ 2 ขั้นปฏิบัติตาม

ขั้นตอนนี้ ต้องทำให้นักเรียนเคลื่อนไหวร่างกายตามจังหวะเพลงด้วยท่าทางที่ครู กำหนดให้ได้

ผลการจัดกิจกรรม พบว่านักเรียนส่วนใหญ่ตื่นตื่นที่จะได้ลงมือปฏิบัติภาษาท่าทางนาฏศิลป์ไทยตามคำสั่งที่ครูกำหนดให้

ขั้นที่ 3 ขั้นทดลองทำ

ขั้นตอนนี้ ต้องทำให้นักเรียนได้ใช้ร่างกายทำท่าทางประกอบจังหวะด้วยตนเองโดยครูกำหนดเพลงให้นักเรียนเพื่อให้นักเรียนประดิษฐ์ ท่าทางประกอบเพลงที่ได้รับได้ด้วยตนเอง

ผลการจัดกิจกรรม พบว่านักเรียนทั้ง 3 กลุ่มสามารถนำความรู้มาประดิษฐ์ท่ารำประกอบดนตรีได้อย่างรวดเร็วภายในเวลาที่ครูกำหนด มีความสามัคคี เกิดความคิดสร้างสรรค์ที่ได้ทดลองฝึก แต่มีนักเรียนชายบางส่วนที่ยังไม่สามารถคิดสร้างสรรค์ท่าทางประกอบเพลงได้

ขั้นที่ 4 ขั้นปฏิบัติได้

ขั้นตอนนี้ต้องทำให้นักเรียนเลือกแสดงบทบาทสมมติและออกแบบท่ารำด้วยตนเองคนละ 1 เพลง ในขั้นนี้ผู้เรียนจะสามารถใช้ไหวพริบดีแต่งทำนองหรือท่าทางแบบทันทีทันใดโดยใช้ความคิดสร้างสรรค์ด้วยตนเองได้

ผลการจัดกิจกรรม พบว่านักเรียนทุกคนมีความคิดสร้างสรรค์ที่แตกต่างกันออกไปสามารถถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึกและประดิษฐ์ท่ารำประกอบเพลงได้อย่างสร้างสรรค์ สื่อความหมายของภาษาท่าให้ผู้ชมได้เข้าใจ นอกจากนี้ยังรู้สึกตื่นตัวสนุกสนานและให้ความสนใจอยากให้มีการสอนตามรูปแบบนี้อีกต่อไป

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง การเคลื่อนไหวอย่างอิสระ

ขั้นที่ 1 ขั้นสังเกต

ขั้นตอนนี้ ต้องทำให้นักเรียนสังเกตดูทีละท่าผู้เรียนจะสังเกตและเลียนแบบจดจำรายละเอียดในขั้นตอนนี้ผู้เรียนจะไม่สามารถจดจำท่าทางต่าง ๆ ได้ครบถ้วนในครั้งแรกแต่จะสามารถบอกขั้นตอนของการปฏิบัติท่าทางต่าง ๆ ได้

ผลการจัดกิจกรรม พบว่าก่อนการจัดกิจกรรมนักเรียนบางส่วนไม่รู้จักรับแสดงชุดระบำไก่ทำให้ไม่ยอมรับกิจกรรมในช่วงแรกเมื่อผู้วิจัยได้อธิบายประวัติ ที่มาของการแสดง เครื่องแต่งกาย โอกาสที่ใช้ในการแสดง พร้อมร้องเพลงระบำไก่ และปฏิบัติตัวอย่างให้ผู้เรียนสังเกต นักเรียนจึงเริ่มสนใจ เข้าใจ สามารถอธิบายขั้นตอนการปฏิบัติท่าทางต่าง ๆ ได้

ขั้นที่ 2 ขั้นปฏิบัติตาม

ขั้นตอนนี้ ต้องทำให้นักเรียนเคลื่อนไหวร่างกายตามจังหวะเพลงด้วยท่าทางที่ครูกำหนดให้ได้

ผลการจัดกิจกรรม พบว่านักเรียนส่วนใหญ่สามารถร้องเพลง และปฏิบัติท่ารำประกอบเพลงระบำไก่ได้ แต่มีนักเรียนบางส่วนปฏิบัติท่ารำได้ไม่ถูกต้องตามหลักของบทเพลง

ขั้นที่ 3 ขั้นทดลองทำ

ขั้นตอนนี้ ต้องทำให้นักเรียนได้ใช้ร่างกายทำท่าทางประกอบจังหวะด้วยตนเอง โดยครู กำหนดเพลงให้นักเรียนเพื่อให้นักเรียนประดิษฐ์ ท่าทางประกอบเพลงที่ได้รับได้ด้วยตนเอง

ผลการจัดกิจกรรม พบว่านักเรียนส่วนใหญ่สามารถนำความรู้มาคิดประดิษฐ์ท่าทางประกอบเพลงระบำไก่จัดรูปแบบการแปรแถว คิดประดิษฐ์มงกุฎไก่ เกิดความคิดสร้างสรรค์ที่ได้ทดลองฝึกแต่มีบางส่วนที่ยังไม่สามารถคิดสร้างสรรค์ท่าทางประกอบเพลงได้แต่สามารถคิดได้คล่องแคล่ว

ขั้นที่ 4 ขั้นปฏิบัติได้

ขั้นตอนนี้ต้องทำให้นักเรียนเลือกแสดงบทบาทสมมติและออกแบบท่ารำด้วยตนเอง คนละ 1 เพลงในขั้นนี้ผู้เรียนจะสามารถใช้ไหวพริบดีแต่งทำนองหรือท่าทางแบบทันทีทันใดโดยใช้ความคิดสร้างสรรค์ด้วยตนเองได้

ผลการจัดกิจกรรม พบว่านักเรียนทุกคนมีความคิดสร้างสรรค์ที่แตกต่างกันออกไป สามารถคิดการแสดงระบำไก่พร้อมกับใส่มงกุฎที่สร้างสรรค์ขึ้นแสดงออกได้อย่างมั่นใจ นอกจากนี้ นักเรียนยังรู้สึกตื่นตัวสนุกสนานและภาคภูมิใจอยากให้มีการสอนตามรูปแบบนี้อีกต่อไป

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 เรื่อง นาฏศิลป์สร้างสรรค์

ขั้นที่ 1 ขั้นสังเกต

ขั้นตอนนี้ ต้องทำให้นักเรียนสังเกตดูทีละท่าผู้เรียนจะสังเกตและเลียนแบบจดจำรายละเอียดในขั้นตอนนี้ผู้เรียนจะไม่สามารถจดจำท่าทางต่าง ๆ ได้ครบถ้วนในครั้งแรกแต่จะสามารถบอกขั้นตอนของการปฏิบัติท่าทางต่างๆได้

ผลการจัดกิจกรรม พบว่านักเรียนสามารถบอกนาฏยศัพท์ภาษาท่ารำนานาฏศิลป์ไทย ลักษณะการรำรำ สีหน้าท่าทางของผู้แสดง และการจัดรูปแบบแถวของบทเพลงพ้องของแผ่นดินได้

ขั้นที่ 2 ขั้นปฏิบัติตาม

ขั้นตอนนี้ ต้องทำให้นักเรียนเคลื่อนไหวร่างกายตามจังหวะเพลงด้วยท่าทางที่ครู กำหนดให้ได้

ผลการจัดกิจกรรม พบว่านักเรียนได้แบ่งกลุ่มออกเป็นกลุ่มละ 8 คน 4 กลุ่ม 7คน 1 กลุ่ม ตื่นเต้นที่จะได้ลงมือปฏิบัติตามวิธีทัศนประกอบเพลงพ้องของแผ่นดิน

ขั้นที่ 3 ขั้นทดลองทำ

ขั้นตอนนี้ ต้องทำให้นักเรียนได้ใช้ร่างกายทำท่าทางประกอบจังหวะด้วยตนเอง โดยครู กำหนดเพลงให้นักเรียนเพื่อให้นักเรียนประดิษฐ์ ท่าทางประกอบเพลงที่ได้รับได้ด้วยตนเอง

ผลการจัดกิจกรรม พบว่านักเรียนส่วนใหญ่สามารถนำความรู้มาประดิษฐ์ทำทางเกิดความคิดสร้างสรรค์ที่ได้ทดลองฝึกประกอบเพลงพ่อของแผ่นดินและออกแบบอุปกรณ์ประกอบการแสดงได้อย่างสวยงามแต่มีบางส่วนที่ยังไม่สามารถออกแบบอุปกรณ์การแสดงได้

ขั้นที่ 4 ขั้นปฏิบัติได้

ขั้นตอนนี้ต้องทำให้นักเรียนเลือกแสดงบทบาทสมมติและออกแบบทำรำด้วยตนเองคนละ 1 เพลง ในขั้นนี้ผู้เรียนจะสามารถใช้ไหวพริบดีแต่งทำนองหรือทำทางแบบทันทีทันใดโดยใช้ความคิดสร้างสรรค์ด้วยตนเองได้

ผลการจัดกิจกรรม พบว่านักเรียนทุกคนมีความคิดสร้างสรรค์ที่แตกต่างกันออกไปสามารถคิดการแสดงทำทางประกอบเพลงพ่อของแผ่นดินได้อย่างสร้างสรรค์พร้อมมีพวงมาลัยใช้ในการประกอบการแสดงได้อย่างสวยงามนอกจากนี้นักเรียนยังรู้สึกตื่นตัวสนุกสนานและให้ความสนใจอยากให้มีการสอนตามรูปแบบนี้อีกต่อไป

จากข้อมูลดังกล่าวจะเห็นได้ว่า การนำรูปแบบการสอนตามแนวคิดของคาร์ล ออร์ฟ ร่วมกับทักษะปฏิบัติของแฮร์โรว์มาใช้ในการทดลองครั้งนี้เกิดผลที่น่าสนใจหลายประการคือเกิดผลสำเร็จในการเรียนและการทำกิจกรรม จากการประเมินผลหลังเรียน พบว่านักเรียนมีความคิดสร้างสรรค์ลงมือปฏิบัติจริง ด้วยกิจกรรมที่สนุกสนาน แสดงออกได้อย่างมั่นใจ และมีความภาคภูมิใจต่อตนเองและผู้อื่น

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการสอนนาฏศิลป์ตามแนวคิดของคาร์ล ออร์ฟร่วมกับทักษะปฏิบัติของแฮร์โรว์เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีวัตถุประสงค์ในการวิจัย ดังนี้เพื่อพัฒนารูปแบบการสอนนาฏศิลป์ตามแนวคิดของคาร์ล ออร์ฟร่วมกับทักษะปฏิบัติของแฮร์โรว์เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์เพื่อเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนก่อนและหลังเรียนด้วยรูปแบบการสอนตามแนวคิดของคาร์ล ออร์ฟร่วมกับทักษะปฏิบัติของแฮร์โรว์

การดำเนินการวิจัยแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 การพัฒนารูปแบบการสอนโดยการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน ปรัชญาการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องคือ ปรัชญาพัฒนานิยมทฤษฎีโครงสร้างทางสติปัญญาของกิลฟอร์ด หลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ(นาฏศิลป์) แนวคิดรูปแบบของคาร์ล ออร์ฟ ทักษะปฏิบัติของแฮร์โรว์ และกระบวนการคิดสร้างสรรค์ของทอแรนซ์ เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการกำหนดหลักการ เป้าหมาย องค์ประกอบของรูปแบบการสอน ซึ่งประกอบด้วยทฤษฎี/หลักการ/แนวคิดของรูปแบบ วัตถุประสงค์ของรูปแบบการสอน กระบวนการเรียนการสอนตามรูปแบบ 4 ชั้น และผลที่จะได้รับจากการเรียนการสอนตามรูปแบบเมื่อได้รูปแบบการสอนแล้วจึงดำเนินการสร้างเอกสารประกอบการสอนซึ่งได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้จำนวน 4 แผน ใช้เวลาทั้งสิ้น 12 ชั่วโมงเมื่อได้รูปแบบการสอนและเอกสารประกอบรูปแบบการสอนแล้วผู้วิจัยได้นำไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเพื่อหาคุณภาพของรูปแบบการสอนและเอกสารประกอบรูปแบบการสอน

ส่วนที่ 2 การพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบทดสอบวัดความคิดสร้างสรรค์ทางนาฏศิลป์ โดยผู้วิจัยได้ทำการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบทดสอบ วิเคราะห์หลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ(นาฏศิลป์) โดยเลือกใช้นิยามมาตรฐาน ศ.3.1 ป.6/1 ป.6/2 ป.6/3 เรื่องนาฏยศัพท์ ภาษาท่าทางนาฏศิลป์ไทยการเคลื่อนไหวอย่างอิสระและนาฏศิลป์สร้างสรรค์แบบทดสอบวัดความคิดสร้างสรรค์ทางนาฏศิลป์ จะวัดความคิดสร้างสรรค์ 4 ด้านคือ ความคิดริเริ่ม ความคิดคล่องแคล่ว ความคิดยืดหยุ่น และความคิดละเอียดลออ จากนั้นนำแบบทดสอบไปหาคุณภาพของแบบทดสอบจากผู้เชี่ยวชาญ ได้แบบทดสอบที่มีดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.5-1

ส่วนที่ 3 การทดลองใช้รูปแบบการสอนตามแนวคิดของคาร์ล ออร์ฟร่วมกับทักษะปฏิบัติของแฮร์โรว์

ผู้วิจัยดำเนินการ โดยนำรูปแบบการสอนที่พัฒนาขึ้นไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 1 ห้องเรียน จำนวน 39 คน ได้มาโดยวิธีการแบ่งกลุ่ม โดยใช้ห้องเรียนเป็นกลุ่มในการสุ่มจาก 3 ห้องเรียน มา 1 ห้องเรียน จัดการเรียนการสอนโดยใช้รูปแบบการสอนตามแนวคิดของคาร์ล ออร์ฟร่วมกับทักษะปฏิบัติของแฮร์โรว์ ตามขั้นตอนเริ่มจากการทดสอบก่อนเรียน โดยใช้แบบทดสอบวัดความคิดสร้างสรรค์ทางนาฏศิลป์ เพื่อหาค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานแล้วจึงดำเนินการจัดการเรียนการสอนตามรูปแบบการสอนที่พัฒนาขึ้นใช้ระยะเวลาในการสอน 12 สัปดาห์ๆ ละ 1 คาบๆ ละ 1 ชั่วโมงรวมเวลาทั้งสิ้น 12 ชั่วโมงในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2557 หลังจากนั้นจึงทำการทดสอบหลังเรียน โดยใช้แบบทดสอบวัดความคิดสร้างสรรค์ทางนาฏศิลป์ฉบับเดียวกับที่ทดสอบก่อนเรียน แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการคิดสร้างสรรค์ทางนาฏศิลป์ก่อนและหลังเรียน โดยใช้สถิติค่าที (t-test)

สรุปผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่องการพัฒนาการเรียนรู้อารมณ์และทักษะปฏิบัติตามแนวคิดของคาร์ล ออร์ฟร่วมกับทักษะปฏิบัติของแฮร์โรว์เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ได้รูปแบบการสอนเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ทางนาฏศิลป์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ประกอบด้วย 1) ทฤษฎี / หลักการ / แนวคิดของรูปแบบ ซึ่งมุ่งพัฒนาให้ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดสร้างสรรค์ทางนาฏศิลป์ 2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ทางนาฏศิลป์ 3) กระบวนการเรียนการสอนตามรูปแบบ ซึ่งมี 4 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 ขั้นสังเกต ขั้นที่ 2 ขั้นปฏิบัติตาม ขั้นที่ 3 ขั้นทดลองทำ ขั้นที่ 4 ขั้นปฏิบัติได้ 4. ผลที่ผู้เรียนจะได้รับจากการเรียนรู้ตามรูปแบบ ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดสร้างสรรค์ทางนาฏศิลป์

2. ผลการเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ทางนาฏศิลป์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ก่อนและหลังการใช้รูปแบบการสอนเพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ทางนาฏศิลป์ พบว่า ความคิดสร้างสรรค์ทางนาฏศิลป์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่องการพัฒนาารูปแบบการสอนนาฏศิลป์ตามแนวคิดของคาร์ล ออร์ฟร่วมกับทักษะปฏิบัติของแฮร์โรว์เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีประเด็นอภิปราย 2 ด้านคือ 1) ผลการพัฒนาารูปแบบการสอน 2) ผลการทดลองใช้รูปแบบการสอน

1. ผลการพัฒนาารูปแบบการสอนนาฏศิลป์ตามแนวคิดของคาร์ล ออร์ฟร่วมกับทักษะปฏิบัติของแฮร์โรว์ในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ประยุกต์ใช้แนวคิดของคาร์ล ออร์ฟ ทฤษฎีโครงสร้างทางสติปัญญาของกิลฟอร์ด หลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ(นาฏศิลป์) ทักษะปฏิบัติของแฮร์โรว์ และกระบวนการคิดสร้างสรรค์ของทอเรนซ์ ทำให้ได้รูปแบบการสอนเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เป็นแนวทางหนึ่งสำหรับการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ เมื่อผู้เรียนได้เรียนรู้และปฏิบัติกิจกรรมต่างตามขั้นตอนกระบวนการของรูปแบบ ซึ่งมีขั้นตอนการสอน 4 ขั้นตอน โดยเริ่มจากขั้นสังเกต ขั้นปฏิบัติตาม ขั้นทดลองทำ และขั้นปฏิบัติได้ เมื่อผู้เรียนเรียนจนครบทุกขั้นตอนแล้วผู้เรียนจะสามารถสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆที่แตกต่างไปจากเดิมใช้ประโยชน์ได้อย่างเหมาะสมผ่านการเรียนรู้และลงมือปฏิบัติอย่างเป็นขั้นตอน ซึ่งสอดคล้องกับสุทธิวรรณ ควรประดิษฐ์(2547,น.23) กล่าวว่าการเรียนการสอนที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ครูต้องจัดสถานการณ์ตลอดจนกิจกรรมต่าง ๆ ที่ช่วย ทำทนายให้เด็กได้ใช้ความสามารถในการคิดให้เด็กค้นหาวิธีการค้นหาคำตอบได้อย่างอิสระไม่เคร่งครัดเกินไป ซึ่งการเรียนรู้ด้วยตนเองจากการปฏิบัติจริงบ่อยๆ จะช่วยในการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ อันจะส่งผลให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ในการเรียนมากขึ้นด้วย

2. ผลการทดลองใช้รูปแบบการสอนนาฏศิลป์ตามแนวคิดของคาร์ล ออร์ฟร่วมกับทักษะปฏิบัติของแฮร์โรว์ พบว่า นักเรียนมีความสามารถคิดสร้างสรรค์ สูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01สืบเนื่องมาจากการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนด้วยรูปแบบการสอนตามแนวคิดของคาร์ล ออร์ฟร่วมกับทักษะปฏิบัติของแฮร์โรว์ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น ซึ่งรูปแบบกิจกรรมดนตรีของคาร์ล ออร์ฟที่เน้นกระบวนการเรียนการสอนที่เป็นขั้นตอนอย่างต่อเนื่องเรียงลำดับจากสิ่งที่ยากเหมาะสมกับพัฒนาความสามารถของเด็กสู่สิ่งที่ซับซ้อนมากขึ้น จากสิ่งที่อยู่ใกล้ตัวสู่สิ่งที่อยู่ไกลตัว และการเปิดโอกาสให้เด็กได้ลงมือปฏิบัติได้เล่น ได้ร้อง ได้ฟังทำให้เด็กมีสมาธิในการเรียนได้เร็วขึ้นได้แสดงอารมณ์ความรู้สึกโดยมีกิจกรรมดนตรีและการเคลื่อนไหวเป็นสื่อกลาง สิ่งเหล่านี้ทำให้เด็กค่อย ๆ ซึมซับความเข้าใจของเนื้อหาแต่ละกิจกรรม เมื่อถึงคราวที่ต้องแสดงออกก็แสดงได้อย่างมั่นใจ กล่าวคิดที่จะสร้างสรรค์ ซึ่งถือเป็นจุดประสงค์หลักของกิจกรรมตามแนวคิดของคาร์ล ออร์ฟการเคลื่อนไหวตามแบบของคาร์ล ออร์ฟเริ่มจากการเคลื่อนไหวเบื้องต้นเป็นการเคลื่อนไหวที่ปรุงแต่งขึ้นจากการเคลื่อนไหวที่เป็นธรรมชาติของเด็ก เด็กจะรู้สึกสนุกสนานกับ

การเคลื่อนไหว การเคลื่อนไหวที่ให้เกิดแต่งท่าทางออกมาทันทีทันใด จะทำให้เด็กรู้จักตัวเองดีขึ้น และช่วยให้เด็กแสดงความรู้สึกของตนได้อย่างเต็มที่ซึ่งสอดคล้องกับ ฌูรท์ สุทธิจิตต์(2544, น. 107-111) กล่าวว่าหลักการของคาร์ล ออร์ฟจะให้เนื้อหาที่ผู้เรียนได้รับในชั้นแรกเริ่มจากง่าย ธรรมดาที่สุดและค่อย ๆ ลึกซึ้งไปเรื่อย ๆ จนถึงขั้นที่ผู้เรียนสัมผัสกับสุนทรียรสของดนตรี กระบวนการที่ใช้เสมอคือ การที่ผู้เรียนสัมผัสดนตรี และถ่ายทอดเป็นการเคลื่อนไหว นอกจากนี้ หม่อมคุณหญิง บริพัตร ณ อยุธยา(2552,น. 5) การสร้างนวัตกรรมหรือวิธีการถ่ายทอดนาฏศิลป์แบบ ใหม่โดยบูรณาการเนื้อหาและทักษะทุกด้านของดนตรีและนาฏศิลป์เข้าด้วยกันจะช่วยให้เด็กเข้าใจ สาระส่วนรวมได้มากขึ้น ทักษะจะเนียนคมมากขึ้นกว่าการสอนแยกแขนงใดแขนงหนึ่งออกจากกัน ควรจัดให้มีกิจกรรมด้านอื่นมาผสมผสาน ครูต้องวางจุดมุ่งหมายและจัดกิจกรรมให้สอดคล้องไว้ หลาย ๆ อย่างครูควรฝึกทักษะอันเป็นพื้นฐานพอสมควร สร้างเสริมลักษณะอันพึงประสงค์ เช่น ให้มี ความรู้สึกประณีต ละเอียดย่อน เยือกเย็น และมีความคิดสร้างสรรค์เป็นต้น

จากขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนทั้ง 4 ขั้นตอน เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่พัฒนาความคิดสร้างสรรค์ทางนาฏศิลป์ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดสร้างสรรค์ กล้าแสดงออก เข้าใจกระบวนการทำงานกลุ่ม มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เกิดปฏิสัมพันธ์ สามารถนำความรู้ที่ได้ไปใช้ประโยชน์ในการคิดสร้างสรรค์ของตนเอง กิจกรรมที่ จัดขึ้นทำให้นักเรียนเกิดความกระตือรือร้นที่จะร่วมกิจกรรมและส่งผลให้คะแนนความคิด สร้างสรรค์ของนักเรียนสูงขึ้น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อการปฏิบัติ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ 2 ด้าน ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะด้านการนำรูปแบบการสอนไปใช้

1.1 ก่อนที่จะนำรูปแบบการสอนเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 6 ไปใช้ ครูผู้สอนควรศึกษาขั้นตอนการสอนของรูปแบบให้เข้าใจชัดเจน

1.2 ในการสอนครั้งแรกเนื่องจากเป็นวิธีการสอนรูปแบบใหม่นักเรียนยังไม่คุ้นเคยกับ กิจกรรมและการทำแบบทดสอบต่างๆ ครูผู้สอนเป็นผู้มีส่วนสำคัญอย่างยิ่งในการกระตุ้นให้ นักเรียนเกิดการเรียนรู้ ส่งเสริมและพัฒนาให้นักเรียนกล้าแสดงความคิดสร้างสรรค์ความสามารถ ออกมาอย่างเต็มที่ โดยครูผู้สอนต้องเป็นผู้สร้างบรรยากาศในห้องเรียนให้มีความเป็นกันเอง สนุกสนาน ไม่นั่นถูกผิด แต่คำนึงถึงนักเรียนเป็นสำคัญให้นักเรียนทุกคนได้มีส่วนร่วมกับกิจกรรม ตามความสมัครใจ

1.3 การจัดการเรียนรู้นาฏศิลป์ตามแนวคิดของคาร์ล ออร์ฟ สิ่งที่ควรคำนึงคือการแนะนำ กฎ กติกา และการมีการปฏิบัติตัวอย่างให้ดูก่อน จะทำให้นักเรียนเกิดความเข้าใจที่ตรงกันและ สามารถปฏิบัติกิจกรรมได้ถูกต้องเหมาะสม

1.4 การเรียนนาฏศิลป์ไทยขั้นพื้นฐานที่ต้องการปลูกฝังวัฒนธรรมไทยควรเริ่มด้วย กิจกรรมที่สนุกสนานและเหมาะสมกับวัยซึ่งจะสามารถปูพื้นฐานให้นักเรียนเห็นคุณค่าของ วัฒนธรรมไทยตั้งแต่เยาว์วัยสร้างให้นักเรียนเกิดความรักและมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้เมื่อนักเรียนมี ความพร้อมแล้วจึงเข้าสู่การให้รายละเอียดและแบบแผนมาตรฐานต่อไป

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยในครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาผลการนำกิจกรรมนาฏศิลป์ตามแนวคิดของคาร์ล ออร์ฟร่วมกับ ทักษะปฏิบัติของשררוว์ไปทดลองใช้กับนักเรียนในระดับที่แตกต่างกันออกไปหรือนักเรียนที่มี ความต้องการพิเศษโดยปรับกิจกรรมให้เหมาะสมกับอายุ ความสามารถและพัฒนาการของนักเรียน ในกลุ่มนั้น ๆ

2.2 ควรศึกษาวิจัยผลของการจัดการเรียนรู้นาฏศิลป์ตามแนวคิดของคาร์ล ออร์ฟ ที่มี ตัวแปรอื่น ๆ เช่น ความเชื่อมั่นในตนเอง ความกล้าแสดงออก เป็นต้น

2.3 ควรศึกษาวิจัยปัจจัยด้านอื่น ๆ ที่ส่งผลเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการแสดงออกทางด้าน นาฏศิลป์ให้ผู้เรียนชอบและเห็นคุณค่าของวัฒนธรรมไทย

บรรณานุกรม

- กนิษฐา ชูจันทร์. (2541). ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติโดยใช้
แกนนำหน่วยการสอนที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย. ปรินญาณิพนธ์การศึกษา
มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- เกียรติวรรณ อมาตยกุล. (2539). เรียนๆเล่นๆที่อนุบาลอมาตยกุล. กรุงเทพฯ : ที พี พีรินทร์.
- ชัยพร วิชชาวุธ. (2525). มูลสารจิตวิทยา. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชัยยง พรหมวงศ์ และคณะ. (2531). ชุดการสอนระดับประถมศึกษา. เอกสารประกอบการสอนชุด
วิชาสื่อการสอนระดับประถมศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- ชาญณรงค์ พรุ่งโรจน์. (2546). ความคิดสร้างสรรค์. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ณรุทธิ์ สุทธิจิตต์. (2544). พฤติกรรมการสอนดนตรี. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ :
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- คุษฎี บริพัตร ณ อยุรยา, หม่อม. (2552). หนังสืออุเทศวิธีสอน ดนตรี นาฏศิลป์เบื้องต้น. กรุงเทพฯ :
กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ.
- . (2543). การสอนดนตรีสำหรับเด็ก. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- . (2546). ดนตรีนาฏศิลป์ขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพฯ : ประสานกิจ.
- ต้องจิตต์ จิตดี. (2547). การพัฒนาความมีวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์
กิจกรรมดนตรีตามแนวคาร์ล ออร์ฟ. ปรินญาณิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ.
- ทองเลิศ บุญเชิด. (2541). ผลของการใช้ชุดกิจกรรมที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้น
ประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านซับสนุ่น จังหวัดสระบุรี. ปรินญาณิพนธ์การศึกษา
มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ทิสนา เขมมณี. (2545). รูปแบบการเรียนการสอนทางเลือกที่หลากหลาย. กรุงเทพฯ : ด่านสุทธา
การพิมพ์.
- ธวัชชัย นาควงษ์. (2542). การสอนดนตรีตามแนวคิดของคาร์ล ออร์ฟ. กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ทิพาวดี เมฆสวรรค์. (2527). ผลงานวิจัยการบริหารงานบุคคลในข้าราชการพลเรือน.
(พ.ศ.2523-2526). กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน.

- ทศนา เขมมณี. (2545). **ศาสตร์การสอน:องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ**. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เทพรัตน์ พานิชยิ่ง. (2553). **ผลของการใช้กิจกรรมดนตรีตามแนวคิดของออร์ฟ ที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนระดับปฐมวัยของโรงเรียนสาธิต**. สารนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ธำรง บัวศรี. (2531). **ทฤษฎีหลักสูตร การออกแบบและพัฒนา**. กรุงเทพฯ : เอรวิณการพิมพ์.
- นงนุช ชาญวิทิตกุล. (2545). **ผลของการฝึกคิดแบบซีเนคติกส์ที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวัฒนาวิทยาลัย เขตวัฒนากรุงเทพฯ**. ปริญญาานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- นาคยา ภัทรแสงไทย. (2527). **การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์**. ในเอกสารรวมบทความการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของเด็ก (น.1-8). บัณฑิตวิทยาลัย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- บุญเขื่อน ประกอบแสง. (2528). **บทบาทของผู้ปกครองตามการรับรู้ของตนเองในการอบรมเลี้ยงดูเด็กก่อนวัยเรียนในจังหวัดอุบลราชธานี**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตร์มหาบัณฑิต คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประพศิต ศีลพิพัฒน์. (2540). **การศึกษาของการใช้ชุดกิจกรรมสร้างสิ่งประดิษฐ์ในค่ายวิทยาศาสตร์ที่มีต่อความสามารถในการสร้างสิ่งประดิษฐ์และความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1**. ปริญญาานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ประมวล ดิกกินสัน. (2527). **บ้านเด็กการพัฒนาเด็กแบบมอนเตสเซอร์รี่**. กรุงเทพฯ : พิมพ์ดี.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2538). **วิธีวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์**. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ : เจริญผล.
- พิชิต ภูติจันทร์. (2523). **กิจกรรมเข้าจังหวะ**. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- พิทยพันธ์ แวะศรีมา. (2542). **การพัฒนาแบบเรียนและคู่มือครู รายวิชา ส 071 ท้องถิ่นของเรา เรื่องสภาพแวดล้อมทางกายภาพของภูเวียง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 อำเภอภูเวียง จังหวัดขอนแก่น**. ปริญญาานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชามัธยมศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- พิมพ์ิกา คงรุ่งเรือง. (2542). **การศึกษาคุณลักษณะพฤติกรรมที่มีต่อความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะตามแกนแห่งการเรียนรู้ของไฮสโคป**. ปริญญาานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ภพ เลหาไพบุลย์. (2540). **แนวการสอนวิทยาศาสตร์**. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.

- เยาวพา เศษะคุปต์. (2528). *กิจกรรมสำหรับเด็กก่อนวัยเรียน*. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- . (2540). *เอกสารคำสอนวิชาดนตรีและกิจกรรมเข้าจังหวะสำหรับเด็กปฐมวัย*. กรุงเทพฯ : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- เมธี ปลัดธนานนท์. (2529). *การบริหารบุคคลในวงการศึกษ*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ : โอ. เอส. พรินติ้งเฮ้าส์.
- รติรัตน์ ทวีรัตน์. (2549). *ครีเอทีฟรู่นจิ๋ว*. กรุงเทพฯ : รักลูกการพิมพ์.
- เรณู โกศินานนท์. (2545). *นาฏศิลป์ไทย*. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- สำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการเทคโนโลยีสารสนเทศแห่งชาติ. (2545). *กรอบนโยบายเทคโนโลยีสารสนเทศ ระยะ พ.ศ.2544-2553 ของประเทศไทย*. กรุงเทพฯ : ชนาเพรส แอนด์ กราฟฟิค.
- ละมุล ชัชวาล. (2543). *ผลการจัดกิจกรรมการเล่นพื้นบ้านของไทยประกอบคำถามปลายเปิดที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย*. ปรินญาณิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. (2536). *สถิติเพื่อการวิจัย*. กรุงเทพฯ. สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์.
- วชิรญา จิตภัทรพงศธร. (2551). *การพัฒนารูปแบบการสอนโดยใช้ยุทธวิธีเมตาดอกนิชันเพื่อพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา.
- กรมวิชาการ. (2532). *ความคิดสร้างสรรค์ หลักการ ทฤษฎีการเรียนการสอน การวัดผลประเมินผล*. กรุงเทพฯ : ครูสภาลาดพร้าว.
- . (2540). *คู่มือพัฒนาโรงเรียนเข้าสู่มาตรฐานการศึกษา การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์*. กรุงเทพฯ : ครูสภาลาดพร้าว.
- . (2540). *คู่มือหลักสูตรก่อนประถมศึกษา พุทธศักราช 2540 (อายุ 3-6 ปี)*. กรุงเทพฯ : ครูสภาลาดพร้าว.
- . (2546). *ความคิดสร้างสรรค์ : หลักสูตร ทฤษฎีการเรียนการสอน*. กรุงเทพฯ : ครูสภาลาดพร้าว.
- . (2552). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ : สำนักทดสอบทางการศึกษา .
- วิชัย วงษ์ใหญ่. (2533). *กิจกรรมสร้างสรรค์สำหรับเด็กก่อนวัยเรียน*. เอกสารประกอบการเรียน คณะศึกษาศาสตร์. (น.1-5) กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

- วิทยา ไล้ทอง. (2545). **สาระดนตรีศึกษา**. กรุงเทพฯ : ศูนย์ตำราและเอกสารทางวิชาการ คณะครุศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิโรจน์ วัฒนานามิตกุล. (2540). **การพัฒนารูปแบบการสอนโดยใช้สาระอิงบริบท**. วิทยานิพนธ์ปริญญาคุุชฎีบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วัชร จารุสาร. (2551). **การพัฒนาการจัดการเรียนนาฏศิลป์โดยใช้แนวทางคาร์ล ออร์ฟ เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์**. ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาพื้นฐานทางการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วัชร เลียนบรรจง. (2539). **การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์และความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการสอนโดยใช้ชุดฝึกกิจกรรมแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์กับการสอนตามคู่มือครู**. วิทยานิพนธ์การศึกษา มหาบัณฑิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วัฒนาพร ระงับทุกข์. (2542). **แผนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง**. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ : คอมพิวเตอร์กราฟฟิก.
- ศิริรัตน์ ชูชีพ. (2533). **พฤติกรรมชอบสังคมของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวเชิงสร้างสรรค์**. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต ภาควิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ศุภสี ศรีสุคนธ์. (2539). **การศึกษาความเชื่อมั่นของตนเองของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะโดยใช้ดนตรีไทย**. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สายสุดา ดาบัง. (2545). **การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยโดยใช้กิจกรรมศูนย์ศิลปะเสรี**. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาประถมศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2527). **รายงานผลการสัมมนาการจัดการศึกษาชั้นเด็กเล็ก**. กรุงเทพฯ : คุรุสภาลาดพร้าว.
- สุทธิวรรณ ควรประดิษฐ์. (2547). **การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยโดยการจัดประสบการณ์แบบโครงการ**. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการนิเทศ ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- อารี พันธุ์ณี. (2532). **ความคิดสร้างสรรค์**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ 1412.
- . (2540). **ความคิดสร้างสรรค์กับการเรียนรู้**. กรุงเทพฯ : ต้นอ้อ.
- . (2544). **การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์สู่ความเป็นเลิศ**. กรุงเทพฯ : พัฒนาศึกษา

- Anderson, R.D. (1970). **Developing Children's Thinking through Science**. New Jersey: Englewood Cliffs.
- Carley, I.M. (1993). **Orff Re-Echoes**. 2nd ed. NC : American Orff-Schulwerk Association.
- Cropley, A.J. (1976). Creative and Intelligence. **The British Journal of Educational Psychology**.
- Danford, H.G. (1967). **Creative Leadership in Recreation**. Boston : Allyn and Bacon.
- Frazee, J.and K.Kreuter. (1987). **Discovering Orff**. New York : Schott Music Corporation.
- Gale, R.F. (1960). **Developmental Behavior : A Humanistic Approach**. New York : The Macmillan.
- Guilford, J.P. (1959). **Fundamental Statistics in Psychology and Education**. New York : McGraw-Hill.
- (1962). **The Nature of Human Intelligence**. New York : McGraw-Hill.
- (1967). **The Nature of Human Intelligence**. New York : McGraw-Hill.
- (1969). **Creativity and Its cultivation**. New York : Harper and Row.
- Harrow, A.J. (1972). **A taxonomy of the psychomotor domain**. : A Guide for Developing Behavioral Objectives New York: David McKay
- Hilgard E.D. and Atkinson R.C. (1967). **Introduction to Psychology**. New York : Harcourt Brace and World Inc.,
- Hurlock, E.B. (1972). **Child Development**. 5th ed. New York : McGraw-Hill.
- Janet, G. (2004). Teaching English with Music and Movement. **Journal of Educational Psychology**, 46-53.
- Joyce B & Weil Marsha. (1986). **Model of teaching**. London : Prentice-Hall International.
- Kneller, George F.(1971). **The art and science of creativity**. New York : Holt, Rinehart and Winston
- Lindgrain, H.P. (1966). **Psychology**. New York : John. Wiley & Sons. Inc.
- Lowenfeld, V. (1955). **Creation and mental growth**. 6th ed. U.S.A. : Mac Millan.
- Orff, C. (1966). Orff-Schulwerk past and future. **Journal of Perspectives in Music Education Psychology**, 386.
- Reilly, R.R. and Lewis, E L. (1983). **Educational Psychology**. New York: MacmillanPublishing Co, Inc.

- Rice, J.P. (1970). **The Gifted : Developing Total Talent**. Illinois : Charles C. Thomas Publishers.
- Richard, C.S. and Norman. (1977). **Education Psychology : A Developmental Approach**. Massachusetts. Addison Wasley.
- Rogers, Carl R. (1970). **Encounter Groups**. New York : Harper and Row.
- Ryback, D. (1980). Child-Rearing Practices Reported by Students in six Cultures. **Journal of Social Psychologym**, 153-162.
- Strom, R.D. (1969). **Psychology for the Classroom**. Englewood Cliffs : Prentice-Hall.
- Torrance, E.P. (1962). **Guiding Creative Talent**. Eaglewood Cliffs, NJ : Prentice-Hall.
- (1965). **Rewarding Creative Behavior**. Eaglewood Cliffs, NJ : Prentice-Hall.
- Wallach, M.A. and Kogan, N. (2010). **Modes of Thinking in Young Children**. New York : Holt Rinehart and Winston.
- Warner , B. (1991). **Orff-Schulwerk Application for the Classroom**. NJ : A Pearson Education Company.
- Yaross , L. (1982). Speech and song in early childhood music education. **Music for Children**. Orff-Schulwerk Amerrican Edition, Vol 1, Schott Music Corp , 69-70.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
รายนามผู้เชี่ยวชาญ

รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

1. นางศรียรรณ	ฉัตรสุริยวงศ์	ตำแหน่ง ครูค.ศ.3 โรงเรียนบ้านปล่องเหล็ก
อำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร
2. นายจีรชาติ	งามทวี	ตำแหน่ง ครูค.ศ.3 โรงเรียนเทศบาลศรีบุญยานุสรณ์
อำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร
3. นางปาจรีย์	แสงแก้ว	ตำแหน่ง ครูค.ศ.2 โรงเรียนวัดธรรมจริยาภิรมย์
อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร

ภาคผนวก ข
หนังสือราชการ

ที่ ศษ ๐๕๖๔.๑๔/๓๑๖๗

มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
๑๐๖๑ ถนนอิสรภาพ แขวงทวีธรรม
เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร ๑๐๖๐๐

๓ มิถุนายน ๒๕๕๗

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือวิจัย

เรียน นางศิริวรรณ ฉัตรสุริยวงศ์

ด้วยนางสาวสิริพรรณ ทศพนาลัย นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ได้รับการอนุมัติให้ดำเนินการวิจัยตามโครงการวิทยานิพนธ์ เรื่อง "การพัฒนารูปแบบการสอนนาฏศิลป์ตามแนวคิดของคาร์ล ออร์ฟ ร่วมกับทักษะปฏิบัติของแฮร์โรว์ เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖" โดยมีคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ดังนี้

๑. อาจารย์ทวีศักดิ์ จงประดับเกียรติ	ประธานกรรมการ
๒. รองศาสตราจารย์ ดร.บึงอร เสรีรัตน์	กรรมการที่ปรึกษาร่วม

คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ดังกล่าวข้างต้น ได้พิจารณาเห็นว่า ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ ความสามารถ สอดคล้องกับหัวข้อการทำวิทยานิพนธ์ดังกล่าวเป็นอย่างยิ่ง ซึ่งคำแนะนำของท่านจะเกิดประโยชน์ต่อการปรับปรุงแก้ไขในการสร้างเครื่องมือสำหรับกาวิจัยของนักศึกษาให้มีคุณภาพและเหมาะสมเพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ในการตรวจแก้ไขเครื่องมือวิจัย ดังแนบมาพร้อมนี้ และบัณฑิตวิทยาลัย ขอขอบคุณอย่างสูง มา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เสาวณี เรืองไชยศรี)
รองคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย

โทรศัพท์ ๐-๒๔๗๓-๗๐๐๐ ต่อ ๑๘๑๐

ที่ ศธ ๐๕๖๔.๑๔/๓๙๘

มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
๑๐๖๑ ถนนอิสรภาพ แขวงหิรัญรูจี
เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร ๑๐๖๐๐

๓ มิถุนายน ๒๕๕๗

เรื่อง ขอลาอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือวิจัย

เรียน นายจิรชาติ งามทวี

ด้วยนางสาวสิริพรรณ หัตถพนาลัย นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ได้รับการอนุมัติให้ดำเนินการวิจัยตามโครงการวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนารูปแบบการสอนนาฏศิลป์ตามแนวคิดของคาร์ล ออร์ฟ ร่วมกับทักษะปฏิบัติของแฮร์โรว์ เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖” โดยมีคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ดังนี้

๑. อาจารย์ทวีศักดิ์ จงประดับเกียรติ	ประธานกรรมการ
๒. รองศาสตราจารย์ ดร.บังอร เสรีรัตน์	กรรมการที่ปรึกษา

คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ดังกล่าวข้างต้น ได้พิจารณาเห็นว่า ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ ความสามารถ สอดคล้องกับหัวข้อการทำวิทยานิพนธ์ดังกล่าวเป็นอย่างยิ่ง ซึ่งคำแนะนำของท่านจะเกิดประโยชน์ต่อการปรับปรุงแก้ไขในการสร้างเครื่องมือสำหรับการวิจัยของนักศึกษาให้มีคุณภาพและเหมาะสมเพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ในการตรวจแก้ไขเครื่องมือวิจัย ดังแนบมาพร้อมนี้ และบัณฑิตวิทยาลัย ขอขอบคุณอย่างสูง มา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เสาวณี เรืองไชยศรี)
รองคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย

โทรศัพท์ ๐-๒๔๗๓-๗๐๐๐ ต่อ ๓๘๑๐

ที่ ศธ ๐๕๖๔.๑๔/๓๔๗

มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
๑๐๖๓ ถนนอิสรภาพ แขวงหิรัญรูจี
เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร ๑๐๖๐๐

๓ มิถุนายน ๒๕๕๗

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือวิจัย

เรียน นางปจรรย์ แสงแก้ว

ด้วยนางสาวสิริพรรณ ทศพนาศิษย์ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ได้รับการอนุมัติให้ดำเนินการวิจัยตามโครงการวิทยานิพนธ์ เรื่อง "การพัฒนารูปแบบการสอนนาฏศิลป์ตามแนวคิดของคาร์ล ออร์ฟ ร่วมกับทักษะปฏิบัติของแฮร์โรว์ เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖" โดยมีคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ดังนี้

๑. อาจารย์ทวีศักดิ์ จงประดับเกียรติ	ประธานกรรมการ
๒. รองศาสตราจารย์ ดร.บังอร เสรีรัตน์	กรรมการที่ปรึกษาร่วม

คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ดังกล่าวข้างต้น ได้พิจารณาเห็นว่า ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ ความสามารถ สอดคล้องกับหัวข้อการทำวิทยานิพนธ์ดังกล่าวเป็นอย่างยิ่ง ซึ่งคำแนะนำของท่านจะเกิดประโยชน์ต่อการปรับปรุงแก้ไขในการสร้างเครื่องมือสำหรับการวิจัยของนักศึกษาให้มีคุณภาพและเหมาะสมเพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ในการตรวจแก้ไขเครื่องมือวิจัย ดังแนบมาพร้อมนี้ และบัณฑิตวิทยาลัย ขอขอบคุณอย่างสูง มา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เสาวณี เรืองไชยศรี)
รองคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย

โทรศัพท์ ๐-๒๔๗๓-๗๐๐๐ ต่อ ๓๘๑๐

ภาคผนวก ค
ผลการวิเคราะห์เครื่องมือ

ตารางที่ 7 การวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้อง (ค่า IOC) ของแผนการจัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์

รายการประเมิน	ผู้เชี่ยวชาญ			ผลรวมของคะแนน	ค่า IOC
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
1. สาระสำคัญกับผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง	+1	+1	+1	3	1
2. สาระสำคัญกับสาระการเรียนรู้	+1	+1	+1	3	1
3. ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังกับสาระการเรียนรู้	+1	+1	+1	3	1
4. ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังกับกระบวนการเรียนรู้	+1	+1	+1	3	1
5. ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังกับการวัดและประเมินผล	+1	+1	+1	3	1
6. ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังกับสื่อการเรียนรู้	+1	+1	+1	3	1
7. สาระการเรียนรู้กับกระบวนการเรียนรู้	+1	+1	+1	3	1
8. สาระการเรียนรู้กับสื่อการเรียนรู้	+1	+1	+1	3	1
9. สาระการเรียนรู้กับการวัดและประเมินผล	+1	+1	+1	3	1
10. กระบวนการเรียนรู้กับสื่อการเรียนรู้	+1	+1	+1	3	1
11. กระบวนการเรียนรู้กับการวัดผลและประเมินผล	+1	+1	+1	3	1
12. สื่อการเรียนรู้กับการวัดและประเมินผล	+1	+1	+1	3	1

ตารางที่ 8 การวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้อง (ค่า IOC) ของเนื้อหาเกี่ยวกับพฤติกรรม ที่ต้องการ
วัดกับแบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ในการปฏิบัตินาฏศิลป์

เนื้อหา	พฤติกรรมที่ต้องการวัด ข้อที่	คะแนนของผู้เชี่ยวชาญ (คนที่)			IOC
		1	2	3	
1.นาฏยศัพท์	1.ความคิดสร้างสรรค์	+1	+1	+1	1.00
2.ภาษาท่าร่าทาง	-ความคิดคล้องแคล่ว	+1	+1	+1	1.00
นาฏศิลป์ไทย	-ความคิดริเริ่ม	+1	+1	+1	1.00
3.การเคลื่อนไหว	-คิดยืดหยุ่น				
อย่างอิสระ	-คิดละเอียดลออ				
4.นาฏศิลป์ สร้างสรรค์					

ตารางที่ 9 การวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้อง (ค่า IOC) ของพฤติกรรมที่ต้องการวัดกับ
แบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์

พฤติกรรมที่ต้องการวัด	แบบทดสอบข้อที่	คะแนนของผู้เชี่ยวชาญ (คนที่)			IOC
		1	2	3	
1.ความคิดสร้างสรรค์	ให้นักเรียนออกแบบทำทาง	+1	+1	+1	1.00
-ความคิดคล้องแคล่ว	ประกอบเพลงปลุกใจ “กรุงศรี				
-ความคิดริเริ่ม	อยุธยา” โดยวาดรูปประกอบและ				
-คิดยืดหยุ่น	เขียนอธิบายอย่างชัดเจนพร้อม				
-คิดละเอียดลออ	กับวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการแสดง				
	ภายในเวลา 45 นาที				

ตารางที่ 10 การวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้อง (ค่า IOC) ขององค์ประกอบการให้คะแนน
กับเกณฑ์การให้คะแนนแต่ละองค์ประกอบของแบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์

องค์ประกอบ	คะแนน	ระดับ	เกณฑ์การพิจารณา	คะแนนของ ผู้เชี่ยวชาญ (คนที่)			IOC
				1	2	3	
ความคิด สร้างสรรค์ ทางนาฏศิลป์	6-8 คะแนน	สูง	แสดงทำรำประกอบเพลงที่บ่งบอกถึง ถึงความแปลกใหม่ ไม่ซ้ำใคร ได้ รวดเร็ว ทันที่ทันใจ และดัดแปลง ทำทางหรือใช้วัสดุที่มีอยู่แล้วให้เกิด ทำทางแปลกใหม่หลายรูปแบบตาม เงื่อนไขที่กำหนด โดยแสดงออก อย่างมีลำดับขั้นตอนเป็นเรื่องราว อย่างต่อเนื่อง ได้อย่างชัดเจน	+1	+1	+1	1.00
	3-5 คะแนน	กลาง	แสดงทำรำประกอบเพลงที่บ่งบอก ถึงความแปลกแต่มีส่วนคล้ายคนอื่น ได้ทันเวลาและดัดแปลงทำทางหรือ ใช้วัสดุที่มีอยู่แล้วให้เกิดทำทางได้ เล็กน้อยหลายรูปแบบตามเงื่อนไขที่ กำหนด โดยแสดงออกอย่างมีลำดับ ขั้นตอนเป็นเรื่องราวไม่ค่อยต่อเนื่อง	+1	+1	+1	1.00
	0-2 คะแนน	ต่ำ	แสดงทำรำประกอบเพลงไม่แปลก ใหม่ และซ้ำเพื่อน ไม่ทันภายในเวลา ที่กำหนด ไม่มีการดัดแปลงทำทาง หรือใช้วัสดุที่มีอยู่แล้วให้เกิดทำทาง แปลกใหม่หลายรูปแบบตามเงื่อนไข ที่กำหนด โดยแสดงออกอย่างมี ลำดับขั้นตอนเป็นเรื่องราวแต่ไม่มี ความต่อเนื่อง	+1	+1	+1	1.00

ตารางที่ 11 คะแนนความสามารถในการคิดริเริ่ม ของนักเรียนก่อนและหลังการทดลองใช้
รูปแบบการสอนเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์

เลขที่	ชื่อ-สกุล	คะแนน ก่อนเรียน (Pre-test)	คะแนน หลังเรียน (Post-test)	D
1	ค.ช.กรวิษณุ เชียงใจธรรม	0	2	2
2	ค.ช.ชลชาติ ไส้ทอง	1	2	1
3	ค.ช.สิทธิเดช ปุจฉาการ	1	2	1
4	ค.ช.วรชิต สังขาร	0	1	1
5	ค.ญ.ลลิตวดี แซ่ลิ้ม	1	2	1
6	ค.ญ.จิรัชญา พุ่มสะอาด	1	2	1
7	ค.ญ.นพมาศ เจียวท่าไม้	0	2	2
8	ค.ญ.อริสรา กิจสวัสดิ์	1	2	1
9	ค.ญ.อัจฉรากร ไกยะษา	1	2	1
10	ค.ญ.ปัทมา พวงหบา	1	2	1
11	ค.ญ.วรรณภา บุญโห้	1	1	0
12	ค.ช.ชนากร ละมุลละมัย	0	2	2
13	ค.ช.นรากร ศรีสุกใส	0	2	2
14	ค.ช.อัสนี เป้าลี	0	1	1
15	ค.ญ.คณิศร ธรรมสาลี	1	1	0
16	ค.ญ.รัตนชาติ ชูพุดชา	1	2	1
17	ค.ญ.นพรัตน์ แสงสุวรรณ	0	2	2
18	ค.ญ.วรรณา พั้วรักษา	1	2	1
19	ค.ญ.ตฤณรวิ พารำรวาย	1	2	1
20	ค.ญ.วิศรา สิ้นถือนาม	1	2	1
21	ค.ญ.กมลชนก เกตุมณี	1	2	1

ตารางที่ 11 (ต่อ)

เลขที่	ชื่อ-สกุล	คะแนน ก่อนเรียน (Pre-test)	คะแนน หลังเรียน (Post-test)	D
22	ค.ญ.มณีนาค วันชัย	1	2	1
23	ค.ช.อัยฎางค์ แทนนา	1	2	1
24	ค.ช.ณัฐวุฒิ คำมีอ่อน	0	2	2
25	ค.ช.อนันท์ศักดิ์ จันทกุต	1	2	1
26	ค.ช.โชคชัย อร่ามศรี	0	1	1
27	ค.ญ.สุชาวาลี ศรีธนาภิวัดน์	1	2	1
28	ค.ช.จักรกฤษ อยู่ภู่ง่า	0	1	1
29	ค.ช.นพรุจ ดาศรี	0	2	2
30	ค.ญ.สิริภัทร หนูแก้ว	1	2	1
31	ค.ญ.จิราภรณ์ ทองคำ	1	2	1
32	ค.ญ.พรนภา ลิ้มรักษา	1	2	1
33	ค.ช.ศรันยู ตะโกจีน	0	2	2
34	ค.ญ.ชนกนันท์ วิเศษสิงห์	1	1	0
35	ค.ช.นุธิพันธ์ เฟ็งพา	1	2	1
36	ค.ญ.วรวลัญช์ อินทร์โต	1	1	0
37	ค.ญ.พรนภา วงศา	1	2	1
38	ค.ญ.ศศิธร ทองคอนน้อย	1	2	1
39	ค.ช.เจตริน เพชรรักษ์	0	2	2
รวม		26	70	44
ค่าเฉลี่ย		0.67	1.79	1.13
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน		0.48	0.41	0.57

ตารางที่ 12 คะแนนความสามารถในการคิดคล่องแคล่วของนักเรียนก่อนและหลังการทดลอง
ใช้รูปแบบการสอนเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์

เลขที่	ชื่อ-สกุล	คะแนน ก่อนเรียน (Pre-test)	คะแนน หลังเรียน (Post-test)	D
1	ค.ช.กรวิษณุ เชียงใจธรรม	1	1	0
2	ค.ช.ชลชาติ ไส้ทอง	0	2	2
3	ค.ช.สิทธิเดช ปุจฉาการ	1	2	1
4	ค.ช.วรชิต สังขาร	0	2	2
5	ค.ญ.ลลิตวดี แซ่ลิ้ม	1	2	1
6	ค.ญ.จิรัชญา พุ่มสะอาด	1	2	1
7	ค.ญ.นพมาศ เจียวท่าไม้	1	2	1
8	ค.ญ.อริสรา กิจสวัสดิ์	1	2	1
9	ค.ญ.อัจฉรากร ไกยะษา	1	2	1
10	ค.ญ.ปัทมา พวงชบา	1	2	1
11	ค.ญ.วรรณภา บุญโห้	0	2	2
12	ค.ช.ชนากร ละมุลละมัย	0	1	1
13	ค.ช.นรากร ศรีสุขใส	0	1	1
14	ค.ช.อัสนี เป้าลี	0	2	2
15	ค.ญ.คณิศร ธรรมสาลี	0	2	2
16	ค.ญ.รัตนชาติ ชูพุดชา	1	2	1
17	ค.ญ.นพรัตน์ แสงสุวรรณ	1	2	1
18	ค.ญ.วรรณา พัชรักษา	1	2	1
19	ค.ญ.ตฤณรวิ พารารวย	1	2	1
20	ค.ญ.วิศรา สิ้นถือนาม	0	2	2
21	ค.ญ.กมลชนก เกตุมณี	1	2	1

ตารางที่ 12 (ต่อ)

เลขที่	ชื่อ-สกุล	คะแนน ก่อนเรียน (Pre-test)	คะแนน หลังเรียน (Post-test)	D
22	ค.ญ.มณีนาค วันชัย	1	2	1
23	ค.ช.อัยภูงศ์ แทนนา	1	2	1
24	ค.ช.ณัฐวุฒิ คำมีอ่อน	1	2	1
25	ค.ช.อนันท์ศักดิ์ จันทกุด	1	2	1
26	ค.ช.โชคชัย อร่ามศรี	0	1	1
27	ค.ญ.สุชาวาลี ศรีธนาภิวัดน์	1	2	1
28	ค.ช.จักรกฤษ อยู่หน้า	0	1	1
29	ค.ช.นพรุจ ดาศรี	0	1	1
30	ค.ญ.ศิริภัทร หनुแก้ว	1	1	0
31	ค.ญ.จิราภรณ์ ทองคำ	1	2	1
32	ค.ญ.พรนภา ล้อมรักษา	1	2	1
33	ค.ช.สรันยู ตะโกจีน	0	1	1
34	ค.ญ.ชนกนันท์ วิเศษสิงห์	0	2	2
35	ค.ช.นุธิพันธ์ เฟื่องพา	0	2	2
36	ค.ญ.วรวลัญช์ อินทร์โต	1	2	1
37	ค.ญ.พรนภา วงศา	1	2	1
38	ค.ญ.ศศิธร ทองดอนน้อย	1	2	1
39	ค.ช.เจตริน เพชรรักษ์	1	2	1
รวม		25	70	45
ค่าเฉลี่ย		0.64	1.79	1.15
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน		0.49	0.41	0.49

ตารางที่ 13 คะแนนความสามารถในการคิดยืดหยุ่น ของนักเรียนก่อนและหลังการทดลองใช้รูปแบบการสอนเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์

เลขที่	ชื่อ-สกุล	คะแนน ก่อนเรียน (Pre-test)	คะแนน หลังเรียน (Post-test)	D
1	ค.ช.กรวิษณุ เชียงใจธรรม	0	1	1
2	ค.ช.ชลชาติ ไล่ทอง	1	2	1
3	ค.ช.สิทธิเดช ปุจฉาการ	1	2	1
4	ค.ช.วรชิต สังขาร	0	1	1
5	ค.ญ.ถลิตวดี แซ่ลิ้ม	1	2	1
6	ค.ญ.จิรัชญา พุ่มสะอาด	1	2	1
7	ค.ญ.นพมาศ เจียวท่าไม้	1	2	1
8	ค.ญ.อริสรา กิจสวัสดิ์	0	2	2
9	ค.ญ.อัจฉราภร ไกยะษา	0	2	2
10	ค.ญ.ปัทมา พวงชบา	1	2	1
11	ค.ญ.วรรณภา บุญให้	1	2	1
12	ค.ช.ธนากร ละมูลละมัย	0	1	1
13	ค.ช.นรากร ศรีสุกใส	0	1	1
14	ค.ช.อัสนี เป้าดี	0	2	2
15	ค.ญ.กนิศร ธรรมสาลี	0	2	2
16	ค.ญ.รัตนชาติ ชูพุดชา	1	2	1
17	ค.ญ.นพรัตน์ แสงสุวรรณ	0	2	2
18	ค.ญ.วรรณา พัวรักษา	1	2	1
19	ค.ญ.ตฤณรวิ พารารวย	1	2	1
20	ค.ญ.วิศรา สิ้นเดือนาม	1	2	1
21	ค.ญ.กมลชนก เกตุมณี	0	2	2

ตารางที่ 13 (ต่อ)

เลขที่	ชื่อ-สกุล	คะแนน ก่อนเรียน (Pre-test)	คะแนน หลังเรียน (Post-test)	D
22	ด.ญ.มณีนาค วันชัย	1	2	1
23	ด.ช.อัยภูงค์ แทนนา	0	1	1
24	ด.ช.ณัฐวุฒิ คำมีอ่อน	1	2	1
25	ด.ช.อนันตศักดิ์ จันทบุตร	1	2	1
26	ด.ช.โชคชัย อรัมย์ศรี	0	1	1
27	ด.ญ.สุชาวดี ศรีธนาภักดิ์	0	2	2
28	ด.ช.จักรกฤษ อยู่หน้า	0	1	1
29	ด.ช.นพรุจ ศาสตร์	0	1	1
30	ด.ญ.สิริภัทร หนูแก้ว	0	1	1
31	ด.ญ.จิราภรณ์ ทองคำ	0	2	2
32	ด.ญ.พรนภา ลิ้มรักษา	0	2	2
33	ด.ช.ศรันยู ตะโกจิ้น	0	1	1
34	ด.ญ.ชนกนันท์ วิเศษสิงห์	0	1	1
35	ด.ช.นุธิพันธ์ เฟ็งพา	0	2	2
36	ด.ญ.วรวัลย์ อินทร์โต	0	1	1
37	ด.ญ.พรนภา วงศา	0	1	1
38	ด.ญ.ศศิธร ทองดอนน้อย	0	1	1
39	ด.ช.เจตริน เพชรรักษ์	0	1	1
รวม		14	63	49
ค่าเฉลี่ย		0.36	1.62	1.26
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน		0.49	0.49	0.47

ตารางที่ 14 คะแนนความสามารถในการคิดละเอียดลออ ของนักเรียนก่อนและหลังการทดลอง
ใช้รูปแบบการสอนเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์

เลขที่	ชื่อ-สกุล	คะแนน ก่อนเรียน (Pre-test)	คะแนน หลังเรียน (Post-test)	D
1	ค.ช.กรวิษณุ เชียงใจธรรม	0	1	1
2	ค.ช.ชลชาติ ไล่ทอง	1	1	0
3	ค.ช.สิทธิเดช ปุจฉาการ	1	1	0
4	ค.ช.วรชิต สังขาร	0	1	1
5	ค.ญ.ถลิตวดี แซ่ถิ่ม	1	2	1
6	ค.ญ.จิรัชญา พุ่มสะอาด	1	2	1
7	ค.ญ.นพมาศ เจียวท่าไม้	0	2	2
8	ค.ญ.อริสรา กิจสวัสดิ์	0	1	1
9	ค.ญ.อัจฉรากร ไกยะษา	0	1	1
10	ค.ญ.ปัทมา พวงชบา	0	1	1
11	ค.ญ.วรรณภา บุญให้	0	1	1
12	ค.ช.ชนากร ละมุลละมัย	0	1	1
13	ค.ช.นรากร ศรีสุขใส	0	1	1
14	ค.ช.อัสนี เป้าลี	0	1	1
15	ค.ญ.คณิศร ธรรมสาลี	0	1	1
16	ค.ญ.รัตนชาติ ชูพุดชา	0	2	2
17	ค.ญ.นพรัตน์ แสงสุวรรณ	1	1	0
18	ค.ญ.วรรณา พั้วรักษา	0	2	2
19	ค.ญ.ตฤณรวี พารำราย	0	2	2
20	ค.ญ.วิศรา ลินลือนาม	0	2	2
21	ค.ญ.กมลชนก เกตุมณี	0	2	2

ตารางที่ 14 (ต่อ)

เลขที่	ชื่อ-สกุล	คะแนน ก่อนเรียน (Pre-test)	คะแนน หลังเรียน (Post-test)	D
22	ค.ญ.มณีนาค วันชัย	0	2	2
23	ค.ช.อัยภูงศ์ แทนนา	0	1	1
24	ค.ช.ณัฐวุฒิ คำมีอ่อน	0	1	1
25	ค.ช.อนันตศักดิ์ จันทบุตร	0	2	2
26	ค.ช.โชคชัย อรัมย์ศรี	0	1	1
27	ค.ญ.สุชาวดี ศรีธนาภิวัดน์	0	1	1
28	ค.ช.จักรกฤษ อยู่หน้า	0	1	1
29	ค.ช.นพรุจ ดาศรี	0	2	2
30	ค.ญ.สิริภัทร หนูแก้ว	0	2	2
31	ค.ญ.จิราภรณ์ ทองคำ	1	2	1
32	ค.ญ.พรนภา ลิ้มรักษา	1	2	1
33	ค.ช.ศรันยู ตะโกจิ้น	0	1	1
34	ค.ญ.ชนกนันท์ วิเศษสิงห์	0	2	2
35	ค.ช.นุธิพันธ์ เฟ็งพา	0	1	1
36	ค.ญ.วรวัลย์ อินทร์โต	0	1	1
37	ค.ญ.พรนภา วงศา	1	1	0
38	ค.ญ.ศศิธร ทองคอนน้อย	0	2	2
39	ค.ช.เจตริน เพชรรักษ์	0	1	1
รวม		8	55	47
ค่าเฉลี่ย		0.21	1.41	1.21
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน		0.41	0.50	0.61

ตารางที่ 15 คะแนนความสามารถในการคิดสร้างสรรค์ทางนาฏศิลป์ ของนักเรียนก่อนและ
หลังการทดลองใช้รูปแบบการสอนเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์

เลขที่	ชื่อ-สกุล	คะแนน ก่อนเรียน (Pre-test)	คะแนน หลังเรียน (Post-test)	D
1	ค.ช.กรวิษณุ เชียงใจธรรม	1	5	4
2	ค.ช.ชลชาติ ไล่ทอง	3	7	4
3	ค.ช.สิทธิเดช ปุจฉาการ	4	7	3
4	ค.ช.วรชิต สังขาร	0	5	5
5	ค.ญ.ถลิตวดี แซ่ลิ่ม	4	8	4
6	ค.ญ.จิรัชญา พุ่มสะอาด	4	8	4
7	ค.ญ.นพมาศ เจียวท่าไม้	2	8	6
8	ค.ญ.อริสรา กิจสวัสดิ์	2	7	5
9	ค.ญ.อัจฉรากร ไกยะษา	2	7	5
10	ค.ญ.ปัทมา พวงชบา	3	7	4
11	ค.ญ.วรรณภา บุญให้	2	6	4
12	ค.ช.ชนากร ละมุลละมัย	0	5	5
13	ค.ช.นรากร ศรีสุขใส	0	5	5
14	ค.ช.อัสนี เป้าลี	0	6	6
15	ค.ญ.คณิศร ธรรมสาลี	1	6	5
16	ค.ญ.รัตนชาติ ชูพุดชา	3	8	5
17	ค.ญ.นพรัตน์ แสงสุวรรณ	2	7	5
18	ค.ญ.วรรณภา พัชรักษา	3	8	5
19	ค.ญ.ตฤณรวี พารำรวย	3	8	5
20	ค.ญ.วิศรา ลินลีอนาม	2	8	6
21	ค.ญ.กมลชนก เกตุมณี	2	8	6

ตารางที่ 15 (ต่อ)

เลขที่	ชื่อ-สกุล	คะแนน ก่อนเรียน (Pre-test)	คะแนน หลังเรียน (Post-test)	D
22	ด.ญ.มณีนาค วันชัย	3	8	5
23	ด.ช.อภัยวงศ์ แทนนา	2	6	4
24	ด.ช.ณัฐวุฒิ คำมีอ่อน	2	7	5
25	ด.ช.อนันตศักดิ์ จันทบุตร	3	8	5
26	ด.ช.โชคชัย อรัมย์ศรี	0	4	4
27	ด.ญ.สุชาวดี ศรีธนาภิวัดน์	2	7	5
28	ด.ช.จักรกฤษ อยู่หน้า	0	4	4
29	ด.ช.นพรุจ ดาศรี	0	6	6
30	ด.ญ.สิริภัทร หนูแก้ว	2	6	4
31	ด.ญ.จิราภรณ์ ทองคำ	3	8	5
32	ด.ญ.พรนภา ลิ้มรักษา	3	8	5
33	ด.ช.ศรันยู ตะโกจิ้น	0	5	5
34	ด.ญ.ชนกนันท์ วิเศษสิงห์	1	6	5
35	ด.ช.นุธิพันธ์ เฟ็งพา	1	7	6
36	ด.ญ.วรวลัยุช อินทร์โต	2	5	3
37	ด.ญ.พรนภา วงศา	3	6	3
38	ด.ญ.ศศิธร ทองดอนน้อย	2	7	5
39	ด.ช.เจตริน เพชรรักษ์	1	6	5
รวม		73	258	185
ค่าเฉลี่ย		1.87	6.62	4.74
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน		1.25	1.23	0.82

ภาคผนวก ง
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

โรงเรียนบ้านปล่องเหล็ก

แผนการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระศิลปะ (นาฏศิลป์)

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

ภาคเรียนที่ 1

ปีการศึกษา 2557

จำนวน 3 คาบ

ชื่อครูผู้สอน นางสาวสิริพรรณ ทศนพาศิษย์

เรื่อง นาฏยศัพท์

1.สาระสำคัญ

นาฏยศัพท์เป็นคำที่ใช้เรียกชื่อการทำทางในการแสดงนาฏศิลป์ซึ่งเป็นพื้นฐานในการรำและการแสดงนาฏศิลป์ ทำให้การแสดงมีความสวยงามน่าสนใจ

2.ตัวชี้วัด

แสดงนาฏศิลป์และละครง่ายๆ (มฐ.ศ 3.1 ป.6/3)

3.จุดประสงค์การเรียนรู้

- 1.นักเรียนสามารถคิดทำทางประกอบเพลงได้แปลกใหม่
- 2.นักเรียนสามารถออกแบบทำทางประกอบเพลงได้รวดเร็วเสร็จทันเวลา
- 3.นักเรียนสามารถคิดแปลงทำทางได้หลายรูปแบบหรือใช้วัสดุอุปกรณ์สร้างสรรค์ทำทาง
- 4.นักเรียนสามารถประดิษฐ์ทำทางประกอบเพลงพร้อมเคลื่อนไหว

4.สาระการเรียนรู้

1. ฝึกปฏิบัตินาฏยศัพท์ : ลักคอ ห่มเช่า ขยับเท้า ซอยเท้า กระดกเสี้ยว
2. คิดสร้างสรรค์นาฏยศัพท์ประกอบเพลงช้าง

5.กิจกรรมการเรียนรู้ (ใช้รูปแบบการสอนตามแนวคิดของคาร์ล ออร์ฟร่วมกับทักษะปฏิบัติของแฮร์โรว์)

ขั้นที่ 1 ขั้นสังเกต

- 1.ครูเป็นผู้พุดนำเสนอบัตรคำ

นาฏยศัพท์

 ดัดบนกระดาน แล้วอธิบาย

ความหมายของนาฏยศัพท์ให้นักเรียนฟังจนทุกคนเข้าใจ

2. ครูนำบัตรคำ

ลักคอ

ห่มเช่า

ขยับเท้า

ซอยเท้า

กระดกเสี้ยว

ดัดบนกระดาน จากนั้นครูสาธิตนาฏยศัพท์ให้นักเรียนดูทีละท่า

ขั้นที่ 2 ขั้นปฏิบัติตาม

- 1.หลังจากที่ผู้เรียนได้สังเกตจากการปฏิบัติทำนาฏยศัพท์จากครูแล้ว ให้นักเรียนปฏิบัติตามด้วยทำทางที่ครูกำหนด

ขั้นที่ 3 ขั้นทดลองทำ

1.ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ใช้ร่างกายทำท่าทางประกอบจังหวะด้วยตนเองโดยครูให้นักเรียนฟังสัญญาณกลองที่มีจังหวะเร็วและช้าสลับกันไปเพื่อให้นักเรียนประดิษฐ์ ท่าทางประกอบสัญญาณกลอง หลังจากนั้นจึงเปิดเพลงช้าเพื่อให้นักเรียนได้ประดิษฐ์ท่าทางประกอบด้วยตนเอง

ขั้นที่ 4 ขั้นปฏิบัติได้

1.หลังจากที่ผู้เรียนได้รับการฝึกฝนและทดลอง ปฏิบัติท่าทางต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้องสมบูรณ์แล้ว ครูให้ผู้เรียนเลือกแสดงบทบาทสมมติและออกแบบท่ารำด้วยตนเองคนละ 1 เพลง ในขั้นนี้ผู้เรียนจะสามารถคิดออกแบบท่ารำและปฏิบัติได้แปลกใหม่โดยใช้จินตนาการของผู้เรียนเอง

6.สื่อ/อุปกรณ์/แหล่งการเรียนรู้/เอกสารประกอบการเรียน

- 1.ใบความรู้
- 2.แบบทดสอบที่ 1
- 3.บัตรคำ
- 4.กลอง
- 5.CD

7.การวัดผลประเมินผล

ตัวชี้วัด/ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง	เครื่องมือวัด	วิธีการวัด
1.นักเรียนสามารถคิดท่าทางประกอบเพลงได้แปลกใหม่ 2.นักเรียนสามารถออกแบบท่าทางประกอบเพลงได้รวดเร็วเสร็จทันเวลา 3. นักเรียนสามารถคิดแปลงท่าทางได้หลายรูปแบบหรือใช้วัสดุอุปกรณ์สร้างสรรค์ท่าทางแปลกใหม่ได้ 4.นักเรียนสามารถประดิษฐ์ท่าทางประกอบเพลงมีลำดับขั้นตอน มีรายละเอียด เป็นเรื่องราวอย่างต่อเนื่อง	แบบทดสอบวัดความคิดสร้างสรรค์ทางนาฏศิลป์	ตรวจแบบทดสอบวัดความคิดสร้างสรรค์ทางนาฏศิลป์

เกณฑ์การตรวจให้คะแนนความคิดสร้างสรรค์

ด้านความคิดริเริ่ม หมายถึง การประดิษฐ์ทำทางประกอบเพลงที่ถ่ายทอดออกมาเป็นพฤติกรรมที่แปลกใหม่ไม่ซ้ำใคร เป็นเอกลักษณ์ของตนเอง ตามเงื่อนไขที่กำหนด

ช่วงระดับคะแนน 2 นักเรียนสร้างทำทางประกอบเพลงได้ แปลกใหม่ไม่ซ้ำใคร มีรูปแบบเป็นของตนเอง

ช่วงระดับคะแนน 1 นักเรียนสร้างทำทางประกอบเพลงได้

ช่วงระดับคะแนน 0 นักเรียนไม่สามารถสร้างทำทางประกอบเพลงในรูปแบบใดได้เลย

ด้านความคิดคล่องแคล่ว หมายถึง การประดิษฐ์ทำทางประกอบเพลงที่ถ่ายทอดออกมาเป็นพฤติกรรมที่รวดเร็ว ทันทีทันใด ไม่ซ้ำกันและกระตือรือร้นในการทำกิจกรรมทุกครั้ง

ช่วงระดับคะแนน 2 นักเรียนสร้างทำทางประกอบเพลงได้คล่องแคล่ว รวดเร็วเสร็จก่อนตามกำหนดเวลา

ช่วงระดับคะแนน 1 นักเรียนสร้างทำทางประกอบเพลงได้ยังไม่คล่องแคล่ว รวดเร็วเสร็จทันตามกำหนดเวลา

ช่วงระดับคะแนน 0 นักเรียนสร้างทำทางประกอบเพลงได้ยังไม่คล่องแคล่ว รวดเร็ว เสร็จไม่ทันตามกำหนดเวลาหรือไม่สามารถสร้างทำทางประกอบเพลงได้เลย

ด้านความยืดหยุ่น หมายถึง การประดิษฐ์ทำทางประกอบเพลงที่ถ่ายทอดออกมาเป็นพฤติกรรมในการดัดแปลงทำทางที่มีอยู่แล้วให้เกิดทำทางใหม่หลายรูปแบบหรือใช้วัสดุอุปกรณ์สร้างสรรค์ทำทางแปลกใหม่ตามเงื่อนไขที่กำหนด

ช่วงระดับคะแนน 2 นักเรียนออกแบบวัสดุหรืออุปกรณ์ในการแสดงทำทางประกอบเพลงได้สวยงามและน่าสนใจ

ช่วงระดับคะแนน 1 นักเรียนออกแบบวัสดุหรืออุปกรณ์ในการแสดงทำทางประกอบเพลงได้สวยงามและน่าพอใจ

ช่วงระดับคะแนน 0 นักเรียนไม่สามารถออกแบบวัสดุหรืออุปกรณ์ในการแสดงทำทางประกอบเพลงได้

ด้านความคิดละเอียดลออ หมายถึง การประดิษฐ์ทำทางประกอบเพลงที่ถ่ายทอดออกมาเป็นพฤติกรรมในการแสดงออกที่มีลำดับขั้นตอน มีรายละเอียด เป็นเรื่องราวอย่างต่อเนื่อง หรือสร้างแบบการเคลื่อนไหวได้อย่างชัดเจน

ช่วงระดับคะแนน 2 นักเรียนสร้างทำทางประกอบเพลงโดยมีรายละเอียด เป็นลำดับขั้นตอนที่สมบูรณ์

ช่วงระดับคะแนน 1 นักเรียนสร้างทำทางประกอบเพลงได้แต่ไม่มีรายละเอียด และไม่เป็นลำดับ

ช่วงระดับคะแนน 0 นักเรียนไม่สามารถสร้างทำทางประกอบเพลงได้

การให้คะแนนได้กำหนดคะแนนตามคุณภาพ ให้คะแนน 3 ระดับ ดังนี้

คะแนน	ระดับความคิดสร้างสรรค์
6-8	สูง
3-5	กลาง
0-2	ต่ำ

ซึ่งมีการแปลระดับผลคะแนน ดังนี้

ตารางที่ 3 ความคิดสร้างสรรค์ทางนาฏศิลป์

เกณฑ์การประเมิน	คะแนน	ระดับ	เกณฑ์การพิจารณา
ความคิดสร้างสรรค์ทางนาฏศิลป์	6-8 คะแนน	สูง	แสดงท่ารำประกอบเพลงที่บ่งบอกถึงความแปลกใหม่ ไม่ซ้ำใคร ได้รวดเร็ว ทันที่ทันใจ และคิดแปลงท่าทางหรือใช้วัสดุที่มีอยู่แล้วให้เกิดท่าทางแปลกใหม่หลายรูปแบบตามเงื่อนไขที่กำหนด โดยแสดงออกอย่างมีลำดับขั้นตอน เป็นเรื่องราวอย่างต่อเนื่อง ได้อย่างชัดเจน
	3-5 คะแนน	กลาง	แสดงท่ารำประกอบเพลงที่บ่งบอกถึงความแปลกแต่มีส่วนคล้ายคนอื่น ได้ทันเวลาและคิดแปลงท่าทางหรือใช้วัสดุที่มีอยู่แล้วให้เกิดท่าทางได้เล็กน้อยหลายรูปแบบตามเงื่อนไขที่กำหนด โดยแสดงออกอย่างมีลำดับขั้นตอน เป็นเรื่องราวไม่ค่อยต่อเนื่อง
	0-2คะแนน	ต่ำ	แสดงท่ารำประกอบเพลงไม่แปลกใหม่ และซ้ำเพื่อน ไม่ทันภายในเวลาที่กำหนด ไม่มีการคิดแปลงท่าทางหรือใช้วัสดุที่มีอยู่แล้วให้เกิดท่าทางแปลกใหม่หลายรูปแบบตามเงื่อนไขที่กำหนด โดยแสดงออกอย่างมีลำดับขั้นตอน เป็นเรื่องราวแต่ไม่มีความต่อเนื่อง

	ใบความรู้ เรื่องนาฏยศัพท์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ(ดนตรี-นาฏศิลป์) ช่วงชั้นที่ 2 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6/..... ชื่อ.....สกุล..... เลขที่.....
---	---

นาฏยศัพท์

นาฏยศัพท์ เป็นคำที่ใช้เรียกชื่อกิริยาท่าทางในการฝึกหัดการแสดงนาฏศิลป์ไทยเช่น จีบ วง เหลี่ยม ประเท้า จรดเท้า กระทบเท้า เป็นต้น การฝึกปฏิบัตินาฏยศัพท์เป็นประจำจะทำให้ผู้รำนำไปเป็นพื้นฐานในการรำให้ถูกต้องสวยงามมากยิ่งขึ้น

ภาพที่	นาฏยศัพท์	ภาพประกอบ
1	เอียง คือ การเอียงศีรษะที่ต้องกลมกลืนกับไหล่และลำตัวให้เป็นเส้นโค้ง ถ้าเอียงซ้ายให้หน้าเบือนทางขวาเล็กน้อย ถ้าเอียงขวาให้หน้าเบือนทางซ้ายเล็กน้อย	
2	ลักคอก คือ การเอียงคนละข้างกับไหล่ที่กดลง ถ้าเอียงซ้ายให้กดไหล่ขวา ถ้าเอียงขวา ให้กดไหล่ซ้าย	
3	เปิดคาง คือ การกำหนดระดับของใบหน้าที่ไม่ก้มหน้าจนเกินไป โดยการเปิดปลายคางทอดสายตาตรงสูงเท่าระดับตาตนเอง กดคาง คือ การกำหนดระดับของใบหน้าที่ไม่เชิดหน้าหรือ เงยหน้ามากเกินไป	

ส่วนแขน

ตั้งวง คือการยกแขนขึ้นให้ได้ส่วน โคนและเหยียดมือให้ตั้งขึ้นทั้ง 4 นิ้ว เว้นแต่นิ้วหัวแม่มือ ให้หักเข้าหาฝ่ามือเล็กน้อย หักข้อมือเข้าหาลำแขนให้มากที่สุด วงแบ่งออกเป็น

ภาพที่	นาฏยศัพท์	ภาพประกอบ
4	วงบน คือ การยกแขนไปข้างลำตัว ทอดข้อศอกโค้ง มือแบ ตั้งปลายนิ้วขึ้น วงตัวพระปลายนิ้วอยู่ระดับศีรษะ ส่วนวงตัวนางปลายนิ้วอยู่ระดับหางคิ้วและวงแคบกว่าตัวพระ	
5	วงกลาง คือ การตั้งวงที่ปลายนิ้วสูงระดับไหล่ ลำแขน ส่วนบนลาดกว่าวงบน	
6	วงล่าง คือ การตั้งวงระดับต่ำที่สุด โดยทอดส่วนโค้งของลำแขนลงข้างล่างอยู่ระดับเอว มืออยู่ระดับหัวเข่าชิด ตัวพระ กั้นศอกให้ห่างตัว	
7	วงบัวบาน คือ การยกแขนขึ้นข้างลำตัว ให้ศอกสูงระดับไหล่ หักศอกให้แขนท่อนล่างพับเข้าหาตัว ตั้งฉากกับแขนท่อนบน มือแบหงายปลายนิ้วชี้ไปข้างๆ ตัว วงตัวนางแคบกว่าวงตัวพระ	
8	วงหน้า คือ การตั้งวงที่ยก ลำแขนทอดโค้งอยู่ข้างหน้า วงตัวพระแยกมือทั้ง 2 ออกจากกันกว้างกว่าตัวนาง ปลายนิ้วอยู่ระดับแก้ม วงนางปลายนิ้วอยู่ระดับปาก	

ส่วนมือ

มือแบ

ภาพที่	นาฏยศัพท์	ภาพประกอบ
9	มือแบ คือ อาการของนิ้วมือที่ นิ้วชี้ นิ้วกลาง นิ้วนาง นิ้วก้อย ติดกัน ดึงนิ้วหัวแม่มือเข้าหาฝ่ามือ หักข้อมือไปทางหลังมือ แต่มีบางท่าที่หักข้อมือไปทางฝ่ามือ เช่น ทำปองหน้าเป็นต้น	

จิบ คือ กิริยาของมือ โดยการเอานิ้วชี้และนิ้วหัวแม่มือบรรจบกัน ปล่อยให้ปลายนิ้วหัวแม่มือจรดข้อแรกของปลายนิ้วชี้ ให้ดึงนิ้ว นิ้วกลาง นาง ก้อย กรีดห่างกัน หักข้อมือเข้าหาฝ่ามือ จิบแบ่งเป็น 5 ลักษณะ ได้แก่

ภาพที่	นาฏยศัพท์	ภาพประกอบ
10	จิบหงาย คือ การหงายฝ่ามือให้ปลายนิ้วชี้ขึ้นข้างบน กรณีที่จิบหงายระดับหน้าท้องเรียกว่า จิบหงายชายพก	
11	จิบคว่ำ คือ การจิบที่คว่ำ ฝ่ามือให้ปลายนิ้วชี้ลง หักข้อมือเข้าหาลำแขน	

ภาพที่	นาฏยศัพท์	ภาพประกอบ
12	จิบปรกหน้า คือ การจิบที่คล้ายกับจิบหงาย แต่หันจิบเข้าหาหน้าผาก ทั้งแขนและมือชูอยู่ด้านหน้าตั้งลำแขนขึ้น	
13	จิบปรกข้าง คือ การจิบที่คล้ายกับจิบปรกหน้า แต่หันจิบเข้าหาแง่ศีรษะ ลำแขนอยู่ข้าง ๆ ระดับเดียวกับวงบน	
14	จิบหลัง คือ การส่งจิบที่แขนไปข้างหลัง ตั้งแขน พลิกข้อมือให้ปลายนิ้วชี้ขึ้น แขนตั้งและส่งแขนให้สูงไปด้านหลัง	
15	ล่อแก้ว คือ ลักษณะกิริยาท่าทางคล้ายจิบ หักปลายนิ้วหัวแม่มือกดปลายนิ้วกลาง จะเกิดเป็นวงกลมเล็กๆ คล้ายวงแหวนขึ้น นิ้วที่เหลือเหยียดตั้ง หักข้อมือเข้าหาลำแขน	

นอกจากนี้ยังมีนาฏยศัพท์ที่เกี่ยวกับมือที่แสดงถึงการเปลี่ยนท่าทางในลักษณะเดินมือลักษณะต่างๆ ที่นำไปใช้ในการรำร่าและเชื่อมท่า ได้แก่

ภาพที่	นาฏยศัพท์	ภาพประกอบ
16	<p>คล้ายมือ หมายถึง กริยาของมือที่มาจากจิบหงายหรือจิบคว่ำก็ได้ แล้วคล้ายมือจิบออก พลิกข้อมือหงายให้ปลายนิ้วตกลงด้านล่างก่อนพลิกข้อมือขึ้นตั้งวง</p>	

ภาพที่	นาฏยศัพท์	ภาพประกอบ
17	<p>ม้วนมือ หมายถึง กริยาของมือที่จีบอยู่แล้วค่อยๆ บิดมือที่จีบอยู่ไปทางนิ้วก้อยแล้วคลายมือออก ก่อนตั้งมือขึ้น</p>	

ภาพที่	นาฏยศัพท์	ภาพประกอบ
18	<p>ป้องหน้า หมายถึง การสื่อความหมายให้ผู้ชมทราบว่า ได้เดินทางมาถึงที่หมายแล้ว และเป็นสัญญาณให้นักดนตรีทราบว่าต้องจบการบรรเลงหรือเปลี่ยนไปบรรเลงเพลงอื่น ซึ่งใช้การแบ่มือคว่ำ</p>	
19	<p>ส่ายแขน หมายถึง กริยาการเคลื่อนไหวของแขนและมือ ที่เรียกกันว่า ท่ารำส่าย มี 2 ลักษณะ คือ</p> <p>ส่ายแขนข้างเดียว หมายถึง การตั้งข้อมือ ดึงแขนระดับไหล่ ลดแขนลงมาระดับเอว แล้วจึงกลับหงายท้องแขนขึ้นระดับไหล่ให้ปลายนิ้วชี้ตกลงล่าง เพียงข้างเดียว</p> <p>ส่ายแขนสองข้าง หมายถึง การดึงแขนทั้งสองข้างระดับไหล่ ตั้งข้อมือขึ้นข้างหนึ่ง ส่วนอีกข้างหนึ่งหักข้อมือลงให้ปลายนิ้วตกลงล่าง ลดแขนที่ตั้งข้อมือลงมาระดับเอว พร้อมกับหงายท้องแขนกลับข้อมือให้ปลายนิ้วชี้ตกลงล่าง แล้วเคลื่อนไหวอีกข้างที่หงายข้อมือระดับไหล่กลับข้อมือขึ้น</p> <p>วาดแขน หมายถึง กริยาของการเคลื่อนไหวของแขน จะวาดแขนเดียวหรือสองแขนก็ได้ ปฏิบัติคล้ายกับการส่ายมือต่างกันที่การวาดแขนจะต้องวาดลงกับวาดขึ้นครั้งเดียวเท่านั้น</p>	

ส่วนลำตัว

ภาพที่	นาฏยศัพท์	ภาพประกอบ
20	ทรงตัว คือ การยืนให้นิ่ง เป็นการใช้ลำตัวตั้งแต่ศีรษะ ตลอดถึงปลายเท้าในท่าที่สวยงาม ไม่เอนไปทางใดทางหนึ่งขณะที่ยืน ในละครชาตรีมักใช้แทนด้วยคำว่า "โน้มหน้า"	
21	ดิ่งไหล่ คือ การรื้อหลังดิ่ง หรือคั่นหลังขึ้น ไม่ปล่อยให้ไหล่ค่อม	
22	กดไหล่ คือ กิริยากดไหล่โน้มตัวไปข้างใดข้างหนึ่ง ทำพร้อมกับการเอียงศีรษะ กดลงเฉพาะไหล่ ไม่ให้สะโพกเอียงไปด้วย	
23	ตีไหล่ คือ การกดไหล่ แล้วบิดไหล่ข้างที่กดไปข้างหลัง กล่อมไหล่ คือ กดไหล่ แล้วบิดไหล่ข้างที่กดมาข้างหน้า	

ส่วนเข่าและขา นาฏยศัพท์ที่เกี่ยวกับเข่าและขา ผู้เรียนจึงต้องเรียนรู้ให้เข้าใจความหมายและวิธีปฏิบัติที่ถูกต้อง จะทำให้การเรียนรู้ดำเนินไปได้ง่ายและสวยงาม นาฏยศัพท์ที่เกี่ยวกับเข่าและขา มีมากมายหลายคำที่ต้องศึกษา และมีเพียงบางคำที่จำเป็นต้องศึกษา ได้แก่

ภาพที่	นาฏยศัพท์	ภาพประกอบ
24	<p>ชอยเท้า คือ กิริยาของเท้าที่ยืนด้วยจมูกเท้า และ ยกส้นเท้า ทั้ง 2 ข้าง เล็กน้อย แล้วย่ำเท้าถี่ๆ</p>	
25	<p>ขยันเท้า คือ กิริยาของเท้าที่ปฏิบัติเหมือนชอยเท้า ต่างกันที่ ขยันเท้าต้องไขว้เท้าข้างใดข้างหนึ่งไปข้างหน้า ในกรณีที่ต้องการเคลื่อนตัว ไปทางขวาให้ขยันเท้าซ้ายอยู่หน้า ถ้าขยันเคลื่อนที่ไปทางซ้ายก็ให้เท้าขวาอยู่หน้า</p>	
26	<p>ห่มเข่า เป็นกิริยาเพื่อเน้นจังหวะในการรำ อยู่ในกิริยาการยกเท้าหรือกระดกเท้า โดยเริ่มจากยึดตัวและยุบตัวลงเล็กน้อยอย่างรวดเร็ว คล้ายกับการกระตุกหัวเข่า</p>	

ภาพที่	นาฏยศัพท์	ภาพประกอบ
27	<p>ตบเท้า คือ กิริยาของการใช้เท้าคล้ายกับประเท้า แต่ไม่ต้องยกเท้า ปฏิบัติต่อเนื่องหลาย ๆ ครั้งพร้อมย่อและยืดตัวตามจังหวะ</p>	
28	<p>ยกเท้า คือ การยกเท้าขึ้นไว้ข้างหน้า เชิดปลายเท้าให้ตึง หักข้อเท้าขึ้น ตัวพระกันเข่าออกไปข้างๆ ส่วนสูงระดับเข่าข้างที่ยืน ตัวนางไม่ต้องกันเข่า ส่วนสูงอยู่ต่ำกว่าเข่าข้างที่ยืน เกร็งสันเท้าเข้าหาเข่า เชิดปลายนิ้วเท้า</p>	
29	<p>กระดกเดี่ยว มีลักษณะคล้ายกระดกหลัง แต่เบี่ยงขามาข้างๆ และไม่ต้องกระทุ้งเท้า มักทำเนื่องต่อจากการก้าวข้าง หรือนั่งกระดกก็ได้</p>	

โรงเรียนบ้านปล่องเหลียม

แผนการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระศิลปะ(นาฏศิลป์)

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

ภาคเรียนที่ 1

ปีการศึกษา 2557

จำนวน 3 คาบ

ชื่อครูผู้สอน นางสาวสิริพรรณ ทศนพณิชย์

เรื่อง ภาษาท่าทางนาฏศิลป์ไทย

1.สาระสำคัญ

ภาษาท่าทางนาฏศิลป์ไทย เป็นการนำท่าทางการเคลื่อนไหวอารมณ์ความรู้สึกของมนุษย์มาประดิษฐ์เป็นท่ารำเพื่อสื่อความหมายให้ผู้ชมเข้าใจการแสดง

2.ตัวชี้วัด

แสดงนาฏศิลป์และละครง่ายๆ (มฐ.ศ3.1ป.6/3)

3.จุดประสงค์การเรียนรู้

- 1.นักเรียนสามารถคิดท่าทางประกอบเพลงได้แปลกใหม่
- 2.นักเรียนสามารถออกแบบท่าทางประกอบเพลงได้รวดเร็วเสร็จทันเวลา
3. นักเรียนสามารถดัดแปลงท่าทางได้หลายรูปแบบหรือใช้วัสดุอุปกรณ์สร้างสรรค์ท่าทาง
- 4.นักเรียนสามารถประดิษฐ์ท่าทางประกอบเพลงพร้อมเคลื่อนไหว

4.สาระการเรียนรู้

ภาษาท่าทางนาฏศิลป์ไทย : สวยงาม ท่าน กิดกัน ขอโทษ รัก

5.กิจกรรมการเรียนรู้ (ใช้รูปแบบการสอนตามแนวคิดของคาร์ล ออร์ฟร่วมกับทักษะปฏิบัติของแฮร์โรว์)

ขั้นที่ 1 ขั้นสังเกต

1.ครูคิดบัตรคำ

ภาษาท่าทางนาฏศิลป์ไทย

 บนกระดาน แล้วอธิบายเกี่ยวกับ

ภาษาท่าทางนาฏศิลป์ไทยให้นักเรียนฟังจนทุกคนเข้าใจ

2.ครูคิดบัตรคำ

สวยงาม

ท่าน

กิดกัน

ขอโทษ

รัก

บนกระดานแล้วครูสาธิตท่ารำทีละท่าจนถูกต้องพร้อมเพรียงกัน

ขั้นที่ 2 ขั้นปฏิบัติตาม

1.หลังจากที่ผู้เรียนได้สังเกตจากการปฏิบัติภาษาท่าจากครูแล้วให้นักเรียนปฏิบัติตามด้วยท่าทางที่ครูกำหนด

ขั้นที่ 3 ขั้นทดลองทำ

1.ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ใช้ร่างกายทำท่าทางประกอบจังหวะด้วยตนเองโดยครูเปิดโอกาสให้นักเรียนแบ่งกลุ่ม 3 กลุ่ม และให้แต่ละกลุ่มคิดประดิษฐ์ท่ารำประกอบดนตรีให้ต่อเนื่อง

สลับกันจนครบทุกกลุ่มโดยครูเป็นผู้ตรวจสอบความถูกต้องและให้คำแนะนำแก้ไขเพิ่มเติมถ้าพบข้อบกพร่อง

ขั้นที่ 4 ขั้นปฏิบัติได้

1.หลังจากที่ผู้เรียนได้ฝึกฝนและทดลองปฏิบัติภาษาท่าทางนาฏศิลป์ไทยแล้ว ครูให้นักเรียนจับคู่กับเพื่อน ออกแบบท่าทางการเคลื่อนไหวอารมณ์ความรู้สึกของมนุษย์มาประดิษฐ์เป็นท่าทางอย่างสร้างสรรค์เพื่อสื่อความหมายให้ผู้ชมเข้าใจการแสดงแล้วบันทึกผลการปฏิบัติลงในแผนบันทึกการปฏิบัติภาษานาฏศิลป์ไทย

6.สื่อ/อุปกรณ์/แหล่งการเรียนรู้/เอกสารประกอบการเรียน

1. แถบบันทึกภาพ
2. บัตรคำ
3. สลาก
4. แบบทดสอบที่ 2

7.การวัดผลประเมินผล

ตัวชี้วัด/ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง	เครื่องมือวัด	วิธีการวัด
<p>1.นักเรียนสามารถคิดท่าทางประกอบเพลงได้แปลกใหม่</p> <p>2.นักเรียนสามารถออกแบบท่าทางประกอบเพลงได้รวดเร็วเสร็จทันเวลา</p> <p>3. นักเรียนสามารถดัดแปลงท่าทางได้หลายรูปแบบหรือใช้วัสดุอุปกรณ์สร้างสรรค์ท่าทางแปลกใหม่ได้</p> <p>4.นักเรียนสามารถประดิษฐ์ท่าทางประกอบเพลงมีลำดับขั้นตอน มีรายละเอียด เป็นเรื่องราวอย่างต่อเนื่อง</p>	<p>แบบทดสอบวัดความคิดสร้างสรรค์ทางนาฏศิลป์</p>	<p>ตรวจแบบทดสอบวัดความคิดสร้างสรรค์ทางนาฏศิลป์</p>

เกณฑ์การตรวจให้คะแนนความคิดสร้างสรรค์

ด้านความคิดริเริ่ม หมายถึง การประดิษฐ์ทำทางประกอบเพลงที่ถ่ายทอดออกมาเป็นพฤติกรรมที่แปลกใหม่ไม่ซ้ำใคร เป็นเอกลักษณ์ของตนเอง ตามเงื่อนไขที่กำหนด

ช่วงระดับคะแนน 2 นักเรียนสร้างทำทางประกอบเพลงได้ แปลกใหม่ไม่ซ้ำใคร มีรูปแบบเป็นของตนเอง

ช่วงระดับคะแนน 1 นักเรียนสร้างทำทางประกอบเพลงได้

ช่วงระดับคะแนน 0 นักเรียนไม่สามารถสร้างทำทางประกอบเพลงในรูปแบบใดได้เลย

ด้านความคิดคล่องแคล่ว หมายถึง การประดิษฐ์ทำทางประกอบเพลงที่ถ่ายทอดออกมาเป็นพฤติกรรมที่รวดเร็ว ทันที่ทันใจ ไม่ซ้ำกันและกระตือรือร้นในการทำกิจกรรมทุกครั้ง

ช่วงระดับคะแนน 2 นักเรียนสร้างทำทางประกอบเพลงได้คล่องแคล่ว รวดเร็วเสร็จก่อนตามกำหนดเวลา

ช่วงระดับคะแนน 1 นักเรียนสร้างทำทางประกอบเพลงได้ยังไม่คล่องแคล่ว รวดเร็วเสร็จทันตามกำหนดเวลา

ช่วงระดับคะแนน 0 นักเรียนสร้างทำทางประกอบเพลงได้ยังไม่คล่องแคล่ว รวดเร็ว เสร็จไม่ทันตามกำหนดเวลาหรือไม่สามารถสร้างทำทางประกอบเพลงได้เลย

ด้านความยืดหยุ่น หมายถึง การประดิษฐ์ทำทางประกอบเพลงที่ถ่ายทอดออกมาเป็นพฤติกรรมในการดัดแปลงทำทางที่มีอยู่แล้วให้เกิดทำทางใหม่หลายรูปแบบหรือใช้วัสดุอุปกรณ์สร้างสรรค์ทำทางแปลกใหม่ตามเงื่อนไขที่กำหนด

ช่วงระดับคะแนน 2 นักเรียนออกแบบวัสดุหรืออุปกรณ์ในการแสดงทำทางประกอบเพลงได้สวยงามและน่าสนใจ

ช่วงระดับคะแนน 1 นักเรียนออกแบบวัสดุหรืออุปกรณ์ในการแสดงทำทางประกอบเพลงได้สวยงามและน่าพอใจ

ช่วงระดับคะแนน 0 นักเรียนไม่สามารถออกแบบวัสดุหรืออุปกรณ์ในการแสดงทำทางประกอบเพลงได้

ด้านความคิดละเอียดลออ หมายถึง การประดิษฐ์ทำทางประกอบเพลงที่ถ่ายทอดออกมาเป็นพฤติกรรมในการแสดงออกที่มีลำดับขั้นตอน มีรายละเอียด เป็นเรื่องราวอย่างต่อเนื่อง หรือสร้างแบบการเคลื่อนไหวได้อย่างชัดเจน

ช่วงระดับคะแนน 2 นักเรียนสร้างทำทางประกอบเพลงโดยมีรายละเอียด เป็นลำดับขั้นตอนที่สมบูรณ์

ช่วงระดับคะแนน 1 นักเรียนสร้างทำทางประกอบเพลงได้แต่ไม่มีรายละเอียด และไม่เป็ลำดับ

ช่วงระดับคะแนน 0 นักเรียนไม่สามารถสร้างทำทางประกอบเพลงได้

การให้คะแนนได้กำหนดคะแนนตามคุณภาพ ให้คะแนน 3 ระดับ ดังนี้

คะแนน	ระดับความคิดสร้างสรรค์
6-8	สูง
3-5	กลาง
0-2	ต่ำ

ซึ่งมีการแปลระดับผลคะแนน ดังนี้

ตารางที่ 3 ความคิดสร้างสรรค์ทางนาฏศิลป์

เกณฑ์การประเมิน	คะแนน	ระดับ	เกณฑ์การพิจารณา
ความคิดสร้างสรรค์ทางนาฏศิลป์	6-8 คะแนน	สูง	แสดงทำรำประกอบเพลงที่บ่งบอกถึงความแปลกใหม่ ไม่ซ้ำใคร ได้รวดเร็ว ทันที่ทันใจ และคิดแปลงท่าทางหรือใช้วัสดุที่มีอยู่แล้วให้เกิดท่าทางแปลกใหม่หลายรูปแบบตามเงื่อนไขที่กำหนด โดยแสดงออกอย่างมีลำดับขั้นตอน เป็นเรื่องราวอย่างต่อเนื่อง ได้อย่างชัดเจน
	3-5 คะแนน	กลาง	แสดงทำรำประกอบเพลงที่บ่งบอกถึงความแปลกแต่มีส่วนคล้ายคนอื่น ได้ทันเวลาและคิดแปลงท่าทางหรือใช้วัสดุที่มีอยู่แล้วให้เกิดท่าทางได้เล็กน้อยหลายรูปแบบตามเงื่อนไขที่กำหนด โดยแสดงออกอย่างมีลำดับขั้นตอน เป็นเรื่องราวไม่ค่อยต่อเนื่อง
	0-2คะแนน	ต่ำ	แสดงทำรำประกอบเพลงไม่แปลกใหม่ และซ้ำเพื่อน ไม่ทันภายในเวลาที่กำหนด ไม่มีการคิดแปลงท่าทางหรือใช้วัสดุที่มีอยู่แล้วให้เกิดท่าทางแปลกใหม่หลายรูปแบบตามเงื่อนไขที่กำหนด โดยแสดงออกอย่างมีลำดับขั้นตอน เป็นเรื่องราวแต่ไม่มีความต่อเนื่อง

	<p style="text-align: center;">ใบความรู้ เรื่องนาฏยศัพท์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ(ดนตรี-นาฏศิลป์) ช่วงชั้นที่ 2 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6/.....</p> <p>ชื่อ.....สกุล..... เลขที่.....</p>
---	---

ภาษาท่าทางนาฏศิลป์ไทย

ภาษาท่าทางนาฏศิลป์ไทย เป็นการนำท่าทางการเคลื่อนไหว อารมณ์ การแสดงออกที่แตกต่างกันของมนุษย์มาประดิษฐ์เป็นท่าทางให้สวยงาม มีรูปแบบมาตรฐานมากขึ้นทำให้สามารถสื่อความหมายให้ผู้ชมเข้าใจว่าภาษานาฏศิลป์นั้นหมายถึงอะไร ภาษานาฏศิลป์ที่ควรรู้จักและนำไปฝึกปฏิบัติมีดังนี้

ภาพที่	ภาษาท่า	ภาพประกอบ
1	ตัวเรา (ฉันทะ) - จีบหงายมือซ้าย กลางอก แขนงตัว (จะต้องเป็นมือซ้ายเท่านั้น)	
2	ตัวท่าน - (ระดับสูงกว่า) แขนงมือ ปลายนิ้วทั้งสี่ ชี้ไปที่บุคคลที่เราพูดด้วย มือสูงระดับอก	
3	คอยหา - สองมือ เท้าเอว ยืนชะเง้อ	

ภาพที่	ภาษาท่า	ภาพประกอบ
4	<p>เธอ - (ระดับเท่ากัน) ชี้นิ้วไปยังบุคคลนั้น</p> <p>เขา - ชี้นิ้วไปยังทิศที่คาดว่าเขาอยู่</p>	
5	<p>คิดถึง, รู้สึก, ชีวิต, จิตใจ - จีบมือซ้าย กลางอก แขนบ</p> <p>ตัวแบสองมือ ประทับซ้อนกัน กลางอก แขนบตัว</p>	
6	<p>เสียใจ ร้องไห้ - ให้งมือซ้ายแตะหน้าผาก มือขวา</p> <p>กุมที่ชายพกหรือหัวเข็มขัดและสะดุ้งตัวขึ้นลงพร้อม</p> <p>ด้วย แสดงว่า กำลังสะอื้น</p>	
7	<p>รัก - ใช้ลักษณะของการประสานมือให้ปลายนิ้วทั้ง</p> <p>สองมือทาบแตะที่ฐานไหล่ กิริยานี้มีความหมายถึง</p> <p>การห่มผ้าก็ได้</p>	

ภาพที่	ภาษาท่า	ภาพประกอบ
8	<p>ท่าขอโทษ - ผู้แสดงฝ่ายชายมือขวาเท้าเอว แขนซ้ายงอข้อศอกเล็กน้อย มือซ้ายตั้งวงอยู่ในระดับหน้าอก ใบหน้าตรงมาด้านหลัง</p> <p>-ผู้แสดงฝ่ายหญิง มือซ้ายจับหงายส่งหลัง แขนขวาอวอข้อศอกเล็กน้อย มือขวาตั้งวงอยู่ในระดับหน้าอก เอียงศีรษะไปทางขวา</p>	
9	<p>กีดกัน - ผู้แสดงฝ่ายชายและฝ่ายหญิง มือขวากาง แขนออกระดับไหล่ แขนซ้ายตั้งวงระดับชายพก ศีรษะเอียงขวา</p>	
10	<p>ปฏิบัติ - มือแบตั้งปลายนิ้วขึ้น หันฝ่ามือไปข้างหน้า โบกปลายนิ้วเล็กน้อย</p>	
11	<p>ท่าเดิน</p>	

ภาพที่	ภาษาท่า	ภาพประกอบ
12	ทำนั่ง	
13	สวयงาม มือขวาตั้งวงอยู่ระดับศีรษะ โดยที่ แขนฝ่ามือ หงายขึ้น มือซ้ายตั้งวงอยู่ระดับหน้าเอียงศีรษะ ด้านซ้าย	
14	โกรธ มือซ้ายแบฝ่ามือแตะที่แก้มพร้อมกับลูที่แก้ม เล็กน้อยมือขวาจับที่ชายพก	
15	เศร้า มือทั้งสองข้างประสานกันอยู่ที่ชายพกหรือที่ สะเอว	
16	ทำยืน	

โรงเรียนบ้านปล่องเหล็ก

แผนการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระศิลปะ(นาฏศิลป์)

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

ภาคเรียนที่ 1

ปีการศึกษา 2557

จำนวน 3 คาบ

ชื่อครูผู้สอน นางสาวสิริพรรณ ทักษณพณิชย์

เรื่อง การเคลื่อนไหวอย่างอิสระ

1.สาระสำคัญ

การเคลื่อนไหวอย่างอิสระจะช่วยส่งเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการในการประดิษฐ์ทำรำประกอบเพลง

2.ตัวชี้วัด

1.บรรยายความรู้สึกรู้สึกของตนเองที่มีต่องานนาฏศิลป์และการละครอย่างสร้างสรรค์ (มฐ.ศ3.1 ป.6/4)

3.จุดประสงค์การเรียนรู้

- 1.นักเรียนสามารถคิดท่าทางประกอบเพลงได้แปลกใหม่
- 2.นักเรียนสามารถออกแบบท่าทางประกอบเพลงได้รวดเร็วเสร็จทันเวลา
- 3.นักเรียนสามารถดัดแปลงท่าทางได้หลายรูปแบบหรือใช้วัสดุอุปกรณ์สร้างสรรค์ท่าทาง
- 4.นักเรียนสามารถประดิษฐ์ท่าทางประกอบเพลงพร้อมเคลื่อนไหว

4.สาระการเรียนรู้

ระบำไก่

5.กิจกรรมการเรียนรู้การสอน (ใช้รูปแบบการสอนตามแนวคิดของคาร์ล ออร์ฟร่วมกับทักษะปฏิบัติของแฮร์โรว์)

ขั้นที่ 1 ขั้นสังเกต

1.ครูเป็นผู้พุดนำเสนอบทเรียน อธิบายประวัติที่มาของระบำไก่ ลักษณะของเครื่องแต่งกายโอกาสที่ใช้ในการแสดง

2.ครูเปิดแถบบันทึกเสียงให้นักเรียนฟังเพลง และร้องเพลงระบำไก่ให้นักเรียนฟังทีละวรรค

3.ครูสาธิตทำรำเพลงระบำไก่ให้นักเรียนดูทีละวรรค

ขั้นที่ 2 ขั้นปฏิบัติตาม

1.หลังจากที่ผู้เรียนได้สังเกตจากการปฏิบัติ ร้องเพลง และทำรำระบำไก่แล้วครูให้นักเรียนอ่านบทขับร้องเพลงระบำไก่ทีละวรรคหลังจากนั้นครูสอนร้องเพลงระบำไก่ทีละวรรคจนครบเพลง

2.ครูเปิดแถบบันทึกเสียงให้นักเรียนฟังเพลงแล้วให้นักเรียนร้องคลอตามเพลงและให้นักเรียนปฏิบัติกรรองเพลงเองพร้อมกับการปรบมือตามจังหวะ

3.ครูและนักเรียนปฏิบัติทำระบำไก่พร้อมกันจนจบเพลง

ขั้นที่ 3 ขั้นทดลองทำ

1.ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนศึกษาทำรำระบำไก่จากวีซีดี หรือวิดีโอ ที่ครูจัดเตรียมไว้โดยให้นักเรียนดูลักษณะท่ารำ รูปแบบการจัดแถวและการแต่งกาย เพื่อให้นักเรียนคิดประดิษฐ์มงกุฎไก่ และท่ารำเพื่อใช้ประกอบในการแสดงระบำไก่ด้วยตนเอง

ขั้นที่ 4 ขั้นปฏิบัติได้

1.หลังจากที่ผู้เรียนได้รับการฝึกฝนและทดลอง ปฏิบัติท่าทางต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้องสมบูรณ์แล้ว ครูให้นักเรียนแบ่งกลุ่มนำเสนอการแสดงระบำไก่พร้อมกับใส่มงกุฎที่นักเรียนสร้างสรรค์ขึ้น ในขั้นนี้ผู้เรียนจะสามารถคิดออกแบบท่ารำโดยใช้จินตนาการของผู้เรียน

6.สื่อ/อุปกรณ์/แหล่งการเรียนรู้/เอกสารประกอบการเรียน

1. ใบความรู้เรื่องประวัติ ระบำไก่
2. วีซีดี หรือวิดีโอ เพลงระบำไก่
3. แถบบันทึกเสียงเพลงระบำไก่
4. อุปกรณ์ประดิษฐ์ (กระดาษแข็ง สี กรรไกร ที่เย็บกระดาษ)
5. แบบทดสอบที่ 3
6. หนังสือเรียนสาระการเรียนรู้พื้นฐานดนตรี-นาฏศิลป์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

7.การวัดผลประเมินผล

ตัวชี้วัด/ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง	เครื่องมือวัด	วิธีการวัด
1.นักเรียนสามารถคิดท่าทางประกอบเพลงได้แปลกใหม่ 2.นักเรียนสามารถออกแบบท่าทางประกอบเพลงได้รวดเร็วเสร็จทันเวลา 3. นักเรียนสามารถดัดแปลงท่าทางได้หลายรูปแบบหรือใช้วัสดุอุปกรณ์สร้างสรรค์ท่าทาง 4.นักเรียนสามารถประดิษฐ์ท่าทางประกอบเพลงพร้อมเคลื่อนไหว	แบบทดสอบวัดความคิดสร้างสรรค์ในการปฏิบัตินาฏศิลป์	ตรวจแบบทดสอบวัดความคิดสร้างสรรค์ในการปฏิบัตินาฏศิลป์

เกณฑ์การตรวจให้คะแนนความคิดสร้างสรรค์

ด้านความคิดริเริ่ม หมายถึง การประดิษฐ์ทำทางประกอบเพลงที่ถ่ายทอดออกมาเป็นพฤติกรรมที่แปลกใหม่ไม่ซ้ำใคร เป็นเอกลักษณ์ของตนเอง ตามเงื่อนไขที่กำหนด

ช่วงระดับคะแนน 2 นักเรียนสร้างทำทางประกอบเพลงได้ แปลกใหม่ไม่ซ้ำใคร มีรูปแบบเป็นของตนเอง

ช่วงระดับคะแนน 1 นักเรียนสร้างทำทางประกอบเพลงได้

ช่วงระดับคะแนน 0 นักเรียนไม่สามารถสร้างทำทางประกอบเพลงในรูปแบบใดได้เลย

ด้านความคิดคล่องแคล่ว หมายถึง การประดิษฐ์ทำทางประกอบเพลงที่ถ่ายทอดออกมาเป็นพฤติกรรมที่รวดเร็ว ทันที่ทันใจ ไม่ซ้ำกันและกระตือรือร้นในการทำกิจกรรมทุกครั้ง

ช่วงระดับคะแนน 2 นักเรียนสร้างทำทางประกอบเพลงได้คล่องแคล่ว รวดเร็วเสร็จก่อนตามกำหนดเวลา

ช่วงระดับคะแนน 1 นักเรียนสร้างทำทางประกอบเพลงได้ยังไม่คล่องแคล่ว รวดเร็วเสร็จทันตามกำหนดเวลา

ช่วงระดับคะแนน 0 นักเรียนสร้างทำทางประกอบเพลงได้ยังไม่คล่องแคล่ว รวดเร็ว เสร็จไม่ทันตามกำหนดเวลาหรือไม่สามารถสร้างทำทางประกอบเพลงได้เลย

ด้านความยืดหยุ่น หมายถึง การประดิษฐ์ทำทางประกอบเพลงที่ถ่ายทอดออกมาเป็นพฤติกรรมในการดัดแปลงทำทางที่มีอยู่แล้วให้เกิดทำทางใหม่หลายรูปแบบหรือใช้วัสดุอุปกรณ์สร้างสรรค์ทำทางแปลกใหม่ตามเงื่อนไขที่กำหนด

ช่วงระดับคะแนน 2 นักเรียนออกแบบวัสดุหรืออุปกรณ์ในการแสดงทำทางประกอบเพลงได้สวยงามและน่าสนใจ

ช่วงระดับคะแนน 1 นักเรียนออกแบบวัสดุหรืออุปกรณ์ในการแสดงทำทางประกอบเพลงได้สวยงามและน่าพอใจ

ช่วงระดับคะแนน 0 นักเรียนไม่สามารถออกแบบวัสดุหรืออุปกรณ์ในการแสดงทำทางประกอบเพลงได้

ด้านความคิดละเอียดลออ หมายถึง การประดิษฐ์ทำทางประกอบเพลงที่ถ่ายทอดออกมาเป็นพฤติกรรมในการแสดงออกที่มีลำดับขั้นตอน มีรายละเอียด เป็นเรื่องราวอย่างต่อเนื่อง หรือสร้างแบบการเคลื่อนไหวได้อย่างชัดเจน

ช่วงระดับคะแนน 2 นักเรียนสร้างทำทางประกอบเพลงโดยมีรายละเอียด เป็นลำดับขั้นตอนที่สมบูรณ์

ช่วงระดับคะแนน 1 นักเรียนสร้างทำทางประกอบเพลงได้แต่ไม่มีรายละเอียด และไม่เป็นลำดับ

ช่วงระดับคะแนน 0 นักเรียนไม่สามารถสร้างทำทางประกอบเพลงได้

การให้คะแนนได้กำหนดคะแนนตามคุณภาพ ให้คะแนน 3 ระดับ ดังนี้

คะแนน	ระดับความคิดสร้างสรรค์
6-8	สูง
3-5	กลาง
0-2	ต่ำ

ซึ่งมีการแปลระดับผลคะแนน ดังนี้

ตารางที่ 3 ความคิดสร้างสรรค์ทางนาฏศิลป์

เกณฑ์การประเมิน	คะแนน	ระดับ	เกณฑ์การพิจารณา
ความคิดสร้างสรรค์ทางนาฏศิลป์	6-8 คะแนน	สูง	แสดงทำรำประกอบเพลงที่บ่งบอกถึงความแปลกใหม่ ไม่ซ้ำใคร ได้รวดเร็ว ทันที่ทันใจ และคิดแปลงท่าทางหรือใช้วัสดุที่มีอยู่แล้วให้เกิดท่าทางแปลกใหม่หลายรูปแบบตามเงื่อนไขที่กำหนด โดยแสดงออกอย่างมีลำดับขั้นตอน เป็นเรื่องราวอย่างต่อเนื่อง ได้อย่างชัดเจน
	3-5 คะแนน	กลาง	แสดงทำรำประกอบเพลงที่บ่งบอกถึงความแปลกแต่มีส่วนคล้ายคนอื่น ได้ทันเวลาและคิดแปลงท่าทางหรือใช้วัสดุที่มีอยู่แล้วให้เกิดท่าทางได้เล็กน้อยหลายรูปแบบตามเงื่อนไขที่กำหนด โดยแสดงออกอย่างมีลำดับขั้นตอน เป็นเรื่องราวไม่ค่อยต่อเนื่อง
	0-2คะแนน	ต่ำ	แสดงทำรำประกอบเพลงไม่แปลกใหม่ และซ้ำเพื่อน ไม่ทันภายในเวลาที่กำหนด ไม่มีการคิดแปลงท่าทางหรือใช้วัสดุที่มีอยู่แล้วให้เกิดท่าทางแปลกใหม่หลายรูปแบบตามเงื่อนไขที่กำหนด โดยแสดงออกอย่างมีลำดับขั้นตอน เป็นเรื่องราวแต่ไม่มีความต่อเนื่อง

	<p style="text-align: center;">ใบความรู้ เรื่องนาฏยศัพท์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ(ดนตรี-นาฏศิลป์) ช่วงชั้นที่ 2 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6/.....</p> <p>ชื่อ.....สกุล..... เลขที่.....</p>
---	---

ประวัติความเป็นมา

ระบำไก่อเป็นการแสดงประเภทระบำชุดหนึ่งในละครเรื่องพระลอ ตอนพระลอตามไก่อ ซึ่งมีเนื้อเรื่องว่า พระเพื่อน พระแพง เจ้าหญิงแห่งเมืองสรอง สั่งให้นางริน นางโรย สองพี่เลี้ยงไปเร่งรัดให้ปู่เจ้าสมิงพรายใช้เวทมนต์คาถาไปล่อพระลอมา ปู่เจ้าสมิงพรายใช้พิณส่งในไก่อแก้วและไก่อบริวาร แล้วใช้ให้ไปล่อพระลอมา ซึ่งพระลอกับพี่เลี้ยงคือ นายแก้วและนายขวัญกำลังเดินทางมาหาพระเพื่อน พระแพง เมื่อพระลอเห็นไก่อแก้วแล้วก็ตามจับ ไก่อแก้วก็หนีและล่อให้พระลอมาเมืองสรองในตอนนี้มีไก่อแก้วและบริวาร ไก่อออกมารำในเพลงระบำไก่อ

ลักษณะรูปแบบการแสดง

ระบำไก่อมีลักษณะรูปแบบการแสดง ๒

แบบที่ ๑ เป็นการแสดงประเภทระบำ ที่มีลีลาทำรำเลียนแบบท่ากิริยาของไก่อ ลักษณะรูปแบบการแสดงเป็นระบำเบ็ดเตล็ดชุดหนึ่งที่ใช้ในการแสดงในโอกาสต่างๆ

แบบที่ ๒ เป็นการแสดงประกอบการแสดงละครเรื่องพระลอ โดยมีไก่อแก้วและบริวาร ไก่อออกมารำรวมกันแล้วไก่อแก้วก็จะเข้าไปหลอกล่อพระลอให้ไปหาพระเพื่อน พระแพง ลักษณะการรำก็จะเป็นการรำเลียนแบบท่าทางของไก่อ เมื่อพระลอตามไก่อแก้วแล้วบรรดาบริวารไก่อก็จะบินเข้า

การแต่งกาย

สวมเสื้อคอกลมแขนสั้น นุ่งกางเกงขาสามส่วน สวมกรองคอ จินาง เข็มขัด ข้อมือ
 ข้อเท้า เก้ามวย สวมเกี้ยวติดหัวไก่อ ติดปีกและหาง

เครื่องดนตรี

เครื่องดนตรี ที่ใช้บรรเลงประกอบระบำไก่อคือวงปี่พาทย์เครื่องห้า ประกอบด้วยปี่ใน
 ระนาดเอก ฉิ่งวงใหญ่ กลองทัด ตะโพนและฉิ่ง

เนื้อร้องและทำนองเพลง

เนื้อร้องเพลงระบำไก่อเป็นพระนิพนธ์ของสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระนราธิปประพันธ์พงศ์ ทรงนำบทละครเรื่องลิลิตพระลอมาสร้างและปรับปรุงเป็นบทละคร มีเนื้อร้องและทำนองเพลงดังนี้ (กรมศิลปากร ๒๕๒๕:๕๑-๕๒)

พาทย์ทำนองเพลงลาวจ้อย

ร้องลาวจ้อย

สร้อยแสงแดงพระพราย	ชนเขียวลายระยิบ
ปีกสลับเบญจรงค์	เลื่อมลายของหงสบาท
ขอบตาชาคพะพริ้ง	สิงคสิงหงอนพรายพรรณ
ขานขับเสียงเอาใจ	เดือยหงอนใสสีลำยอง
สองเท้าเทียมนพมาศ	ปานฉลุชาดทวารงค์
บุ๋กใช้ให้ฝัง	ผีก็ลงแก่ไก่
ไก่แก้วไซร์บ่มักแล้ว	ขุกผกหัวองอาจ
ผาดผันตีปีกป้อง	ร้องเรื่อยเฉื่อยฉาดฉาน

โน้ตเพลงระบำไก่ โดยนายชุมพล ปัญจะ

--- ฟ	ซ ล - ซ	----	- ล - ซ	--- ฟ	- ล ล ล	ซ ล - ซ	- ล - ค
--- ล	ค ี - ค	--- ล	ซ ฟ ซ ล	-- คร	- ฟ - ซ	ล ซ ฟ ร	ฟ ค ค ค
----	----	- ค - ร	ฟ ซ ล ร	----	- ค - ร	-- คร	ฟ ค ค ค
----	----	ค ล ซ ฟ	- ซ - ล	----	- ฟ - ซ	ล ซ ฟ ซ	- ล - ฟ

ความหมายของเนื้อเพลง

ชนไก่งามสีแดงระเรื่อผสมสีเขียวมันระยิบ ปีกของไก่สลับสีเบญจรงค์ (๕ สี) งดงามด้วยลวดลายงดงาม ขอบตาสีแดงชาด มีหงอนสวยงาม ขันได้ไพเราะ มีเดือยสีเหลืองเท้าทั้งสองมีลวดลาย งดงามดังทองเนื้อแท้ มีลวดลายฉลุ ลงสีงดงาม บุ๋กเจ้าสุมิงพรายสั่งให้ฝังสิงไก่ ให้ไปต่อพระลอมมา

โอกาสที่ใช้แสดง

ระบำไก่ใช้แสดงได้สองโอกาสคือ

๑. เป็นระบำประกอบการแสดงละครเรื่องลิลิตพระลอ ตอนพระลอตามไก่
๒. เป็นระบำเบ็ดเตล็ดใช้แสดงในโอกาสทั่วไป

	<p style="text-align: center;">ใบความรู้ เรื่องนาฏยศัพท์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ(ดนตรี-นาฏศิลป์) ช่วงชั้นที่ 2 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6/.....</p> <p>ชื่อ.....สกุล..... เลขที่.....</p>
---	---

ทำรำประกอบเพลงระบำไก่

เนื้อเพลง	คำอธิบายท่ารำ
<p>1. ท่าออก</p> 	<p>ผู้แสดงตั้งวงบนมือขวา มือซ้ายจับหางที่ชายพก เอียงขวา ยกขาซ้าย จากนั้นก้าวเท้าซ้ายไปข้างหน้าตามด้วยเท้าขวา วางเท้าซ้ายลงข้างหลังแล้วยกขาขวา พร้อมกับเปลี่ยนมือซ้ายตั้งวงบน มือขวาจับหางที่ชายพก เอียงซ้าย ปฏิบัติทำดังกล่าวสลับซ้าย-ขวา จนกระทั่งหมดจังหวะ</p>
<p>2. ท่ารำบทร้อง “สร้อยแสงแดง”</p> 	<p>ผู้แสดงก้าวเท้าขวาไขว้และทำท่าสอดสร้อยตั้งวงขวาเอียงซ้าย</p>
<p>3. ท่ารำบทร้อง “พริบพราย”</p> 	<p>ผู้แสดงก้าวซ้ายไขว้และทำท่าสอดสร้อยตั้งวงซ้ายเอียงขวา</p>

เนื้อเพลง	คำอธิบายท่ารำ
<p>4. ทำรำบทร้อง “ชนเขี้ยวลาย”</p> 	<p>ผู้แสดงจับหงายระดับอก เท้าคงเดิม</p>
<p>5. ทำรำบทร้อง “ระยับ”</p> 	<p>ผู้แสดงหักข้อมือขึ้นตั้งวง กางออก ตั้งแขน กระดกเท้า</p>
<p>6. ทำรำบทร้อง “ปีกสลับ”</p> 	<p>ผู้แสดงก้าวน้ำด้วยเท้าขวา หันขวามือ มือทั้ง 2 จับ หงายด้านข้าง งอแขนระดับไหล่ เอียง ขวา หักข้อมือลงม้วนมือขึ้น</p>
<p>7. ทำรำบทร้อง “เบญจรงค์”</p> 	<p>ผู้แสดงกระทันท์เท้าซ้ายแล้วนำมาวางข้างหน้า ม้วนมือจับออกเป็นตั้งวงกลาง เอียงซ้าย</p>

เนื้อเพลง	คำอธิบายท่ารำ
<p>8. ทำรำบทร้อง “เลื่อมลายขง”</p> 	<p>ผู้แสดงหันซ้าย จีบหงายด้านข้างระดับไหล่ เอียงซ้าย</p>
<p>9. ทำรำบทร้อง “หงสบาท”</p> 	<p>ผู้แสดงวางเท้าในลักษณะเดิมแต่สลับข้าง ม้วนมือขึ้นตั้งวง กางออก พร้อมกับสั่นมือ</p>
<p>10. “คนกรับ”</p> 	<p>ผู้แสดงปรบมือข้างลำตัว ก้าวเท้าเหมือนกับทำออก</p>
<p>11. ทำรำบทร้อง “ขอบดาชาด”</p> 	<p>ผู้แสดงจีบหงาย ด้านข้างระดับหางตา ก้มหน้าลง เปิดสันเท้า</p>

เนื้อเพลง	คำอธิบายท่ารำ
<p>12. ท่ารำหรือ "หรับพริ้ง"</p> 	<p>ผู้แสดงม้วนมือขึ้นตั้งวงกางออก ยกเท้าซ้ายก้าวไปข้างหน้า</p>
<p>13. ท่ารำหรือ "สิงคังพอนพรายพรม"</p> 	<p>ผู้แสดงปฏิบัติโดยมือซ้ายตั้งวงระดับหน้า มือขวาจับหงายด้านหน้าระดับเดียวกัน จากนั้นกระดกเท้าซ้าย ม้วนมือซ้ายจับขึ้น มือขวาจับส่งหลังเอียงขวา</p>
<p>14. ท่ารำหรือ "สามชั้นเสียงฮาใจ"</p> 	<p>ผู้แสดงก้าวเท้าหากัน นำมือด้านในจับเข้าหาตัวระดับปาก มืออีกข้างตั้งวงระดับเดียวกัน เอียงศีรษะเข้าหากัน จากนั้นเปลี่ยนมือที่จับออกเป็นตั้งวงบน ส่วนมือที่ตั้งวงนำไปจับส่งหลัง กลับเอียงศีรษะอีกข้าง</p>
<p>15. ท่ารำหรือ "เดือยพอนโฮสียอง"</p> 	<p>ผู้แสดงเดินข้างออกด้านนอกวง จากนั้นม้วนมือขึ้นตั้งวงและหักข้อมือลงจับส่งหลัง เท้าวางในลักษณะเดิม</p> <p>หมายเหตุ: ผู้แสดงร้อง "เอก อี เอ็ก เอ็ก"</p>

เนื้อเพลง	คำอธิบายท่ารำ
<p>16. "คนตรีบ"</p> 	<p>ผู้แสดงหันหน้าตรง ยกขาซ้ายกำมือทั้ง 2 โดยมือขวาวางแนบแก้ม มือซ้ายวางใต้ศอก เอียงขวา จากนั้นก้าวขาซ้ายลง ตามด้วยเท้าขวา วางเท้าซ้ายลงหลังแล้วยกขาขวา พร้อมกับเปลี่ยนเป็นมือซ้ายวางแนบแก้ม มือขวาวางใต้ศอก ปฏิบัติทำดังกล่าวสลับซ้าย-ขวา จนหมดจังหวะ</p>
<p>17. ท่ารำบทร้อง "สองเท้าเทียบม"</p> 	<p>ผู้แสดงยกเท้าซ้ายขึ้น แบนมือแต่ละบริเวณเอว เอียงไปด้านซ้ายมือ</p>
<p>18. ท่ารำบทร้อง "นพมาศ"</p> 	<p>ผู้แสดงปฏิบัติท่าเดิมแต่เอียงไปด้านขวามือ เท้าสลับข้าง</p>
<p>19. ท่ารำบทร้อง "ปานฉลุขาดทรง"</p> 	<p>ผู้แสดงก้าวเท้าขวา-ซ้าย-ขวาวางหลัง มือปฏิบัติเหมือนเดิม</p>

เนื้อเพลง	คำอธิบายท่ารำ
<p>20. ท่ารำบทร้อง “ปู่ก็ไซให้ผีลง”</p> 	<p>ผู้แสดงวางขาหลังเท้าซ้าย-ขวา-ซ้ายวางหลัง มือปฏิบัติเหมือนเดิม</p>
<p>21. ท่ารำบทร้อง “ผีก็ลง”</p> 	<p>ผู้แสดงกระโดดแล้วนำเท้ามาวางชิดกัน</p>
<p>22. ท่ารำบทร้อง “นกไก่อ”</p> 	<p>ผู้แสดงเคลื่อนตัวเข้าวง ตั้งเข่า มือจับเป็นวงกลม</p>
<p>23. ท่ารำบทร้อง “ท่อนเอื่อน”</p> 	<p>ผู้แสดงเคลื่อนวงกลมตามจังหวะ โดยปฏิบัติทำดังนี้ เมื่อยกมือทั้ง 2 ชูขึ้น ให้ยกเท้าขวาศีรษะตรง จากนั้นกระโดดลง 2 เท้า ลดมือที่จับลง วิ่งวนทางขวาตามวง แล้วยกมือชูขึ้น พร้อมกับยกขาขวาอีกครั้ง ปฏิบัติทำดังกล่าวสลับกันจนหมดจังหวะ</p>

เนื้อเพลง	คำอธิบายท่ารำ
<p>24. "คนครึ่งปี"</p> 	<p>ผู้แสดงมือซ้ายตั้งวงระดับชายพก มือขวาจับคว่ำ ตั้งแขนระดับไหล่ เอียงขวา ยกเท้าขวา แล้วปฏิบัติท่าสลับกัน พร้อมกับเดินเหมือนทำออก ค่อย ๆ คลายวงมาอยู่แถวเดิม ผู้แสดงไก่แก้วออกในท่าเดียวกัน</p>
<p>25. ท่ารำบทร้อง "ไก่แก้วไซร์"</p> 	<p>ผู้แสดงวางขาขวาลงม้วนมือตั้งวง ตั้งแขนระดับไหล่ก้มศีรษะเล็กน้อย</p>
<p>26. ท่ารำบทร้อง "บ่มีกลัว"</p> 	<p>ผู้แสดงอยู่ในท่าเดิมยกศีรษะขึ้น พร้อมกับส่ายศีรษะเล็กน้อย</p>

เนื้อเพลง	คำอธิบายท่ารำ
<p>27. ท่ารำบทร้อง “ซุกผกหัว”</p> 	<p>ผู้แสดงไก่อแก้วก๊าวเท้า ขวา-ซ้าย-ขวาางหลัง มืออยู่ในลักษณะเดิม ไก่อรริวารหันหน้าเข้าหา กัน ก๊าวขาเหมือนผู้แสดงไก่อแก้ว มืออยู่ใน ลักษณะเดิม ก้มหน้าเล็กน้อย</p>
<p>28. ท่ารำบทร้อง “องอาจ”</p> 	<p>ผู้แสดงวางเท้าปฏิบัติท่าเดิม แต่เงยศีรษะขึ้น เล็กน้อย</p>
<p>29. ท่ารำบทร้อง “ผาดผั่นตีปีกป้อง”</p> 	<p>ผู้แสดงไก่อรริวารหันลำตัวออก ไก่อทั้งหมด โยกขาพร้อมกับขยับปีก</p>

เนื้อเพลง	คำอธิบายท่ารำ
<p>30. ท่ารำบทร้อง “ร้องเรื่อยเฉื่อยฉาดฉาน”</p> 	<p>ผู้แสดงปฏิบัติท่าเดิมแต่สลับด้านปฏิบัติ</p>
<p>31. ท่ารำบทร้อง “ท่อนเอื่อน”</p> 	<p>ผู้แสดงก้าวข้างออกด้านนอกและปฏิบัติท่ารับ เปิดสันเท้า ม้วนมือขึ้นตั้งวงและม้วนมือลงจับ ส่งหลัง</p>
<p>32. ท่ารำประกอบดนตรีรับ</p> 	<p>ผู้แสดงหันหน้าไปด้านขวามือ ยกเท้าขวา ม้วน มือขึ้นตั้งวง ระดับไหล่ และไกวบริวารหันออก นอกวง มือปฏิบัติในท่าเดิม</p>

โรงเรียนบ้านปล่องเหล็ก

แผนการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระศิลปะ(นาฏศิลป์)

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

ภาคเรียนที่ 1

ปีการศึกษา 2557

จำนวน 3 คาบ

ชื่อครูผู้สอน นางสาวสิริพรรณ ทศนพณิชย์

เรื่อง นาฏศิลป์สร้างสรรค์

1.สาระสำคัญ

การสร้างสรรค์ทำรำทางนาฏศิลป์ไทย หมายถึง การประดิษฐ์ ดัดแปลง หรือ ปรับปรุงทำรำขึ้นใหม่ให้มีความสวยงามและถูกต้องตามหลักนาฏศิลป์ไทย ซึ่งสิ่งสำคัญในการสร้างสรรค์ทำรำทางนาฏศิลป์ไทย คือ ผู้สร้างสรรค์จะต้องมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องของทำรำพื้นฐานและสามารถปฏิบัติทำรำพื้นฐานได้ซึ่ง ได้แก่ นาฏยศัพท์และภาษาท่าทางนาฏศิลป์ และมีความเข้าใจหลักในการสร้างสรรค์ทำรำทางนาฏศิลป์ไทย คือ การใช้ทำรำที่ง่าย ไม่ซับซ้อน มีจังหวะเพลงไม่ยาว เนื้อเพลงที่ไม่ยาวและทำรำที่สร้างสรรค์ขึ้นก็ไม่ควรซ้ำทำกันมากเกินไป

2.ตัวชี้วัด

- 1.สร้างสรรค์การเคลื่อนไหวและการแสดง โดยเน้นการถ่ายทอดลีลาหรืออารมณ์(ศ1.2 ป. 6/1)
2. ออกแบบเครื่องแต่งกายหรืออุปกรณ์ประกอบการแสดงอย่างง่าย ๆ (ศ 3.1 ป. 6/2)

3.จุดประสงค์การเรียนรู้

- 1.นักเรียนสามารถคิดท่าทางประกอบเพลงได้แปลกใหม่
- 2.นักเรียนสามารถออกแบบท่าทางประกอบเพลงได้รวดเร็วเสร็จทันเวลา
- 3.นักเรียนสามารถดัดแปลงท่าทางได้หลายรูปแบบหรือใช้วัสดุอุปกรณ์สร้างสรรค์ท่าทาง
- 4.นักเรียนสามารถประดิษฐ์ท่าทางประกอบเพลงพร้อมเคลื่อนไหว

4.สาระการเรียนรู้

การประดิษฐ์ท่าทางประกอบเพลงพื้นเมืองหรือท้องถิ่นเน้นลีลาหรืออารมณ์

5.กิจกรรมการเรียนการสอน (ใช้รูปแบบการสอนตามแนวคิดของคาร์ล ออร์ฟร่วมกับทักษะปฏิบัติของแฮร์โรว์)

ขั้นที่1ขั้นสังเกต

1.ครูให้นักเรียนชมสื่อวีดิทัศน์การแสดงฟอของแผ่นดิน แล้วให้พิจารณาที่นักเรียนได้ชมไปนั้นว่ามีนาฏยศัพท์ และภาษาท่าทางนาฏศิลป์ มีลักษณะการรำรำและลีลาท่าทาง โดยผู้แสดงแต่ละคนแสดงสีหน้าท่าทางอารมณ์ความรู้สึกอย่างไรและการแปรแถวเป็นอย่างไรบ้าง

ขั้นที่ 2 ขั้นปฏิบัติตาม

1.หลังจากที่ผู้เรียนได้สังเกตการแสดงฟอของแผ่นดิน จากสื่อวีดิทัศน์ แล้วครูให้นักเรียนเคลื่อนไหวร่างกายตามวีดิทัศน์เป็นกลุ่ม กลุ่มละ 8 คน

ขั้นที่ 3 ขั้นทดลองทำ

1.ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ใช้ร่างกายทำท่าทางประกอบจังหวะด้วยตนเองโดยครูให้นักเรียนคิดสร้างสรรค์ท่ารำขึ้นใหม่พร้อมกับออกแบบพวงมาลัยเพื่อใช้เป็นอุปกรณ์ประกอบการรำรำเพลงพ้อของแผ่นดินหลังจากนั้นจึงเปิดเพลงพ้อของแผ่นดินเพื่อให้นักเรียนได้ประดิษฐ์ท่าทางประกอบด้วยตนเอง

ขั้นที่ 4 ขั้นปฏิบัติได้

1.หลังจากที่ผู้เรียนได้รับการฝึกฝนและทดลอง ปฏิบัติท่าทางต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้องสมบูรณ์แล้ว ครูให้ผู้เรียนนำเสนอท่ารำพร้อมกับพวงมาลัยที่นักเรียนออกแบบด้วยตนเอง ในขั้นนี้ผู้เรียนจะสามารถคิดออกแบบท่าทางแบบทันทีทันใดโดยใช้ความคิดสร้างสรรค์ด้วยตนเอง

6.สื่อ/อุปกรณ์/แหล่งการเรียนรู้/เอกสารประกอบการเรียน

1. วัตถุประสงค์การแสดงนาฏศิลป์ไทย เพลงพ้อของแผ่นดิน
2. แบบทดสอบที่ 4

7.การวัดผลประเมินผล

ตัวชี้วัด/ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง	เครื่องมือวัด	วิธีการวัด
1.นักเรียนสามารถคิดท่าทางประกอบเพลงได้แปลกใหม่ 2.นักเรียนสามารถออกแบบท่าทางประกอบเพลงได้รวดเร็วเสร็จทันเวลา 3. นักเรียนสามารถดัดแปลงท่าทางได้หลายรูปแบบหรือใช้วัสดุอุปกรณ์สร้างสรรค์ท่าทาง 4.นักเรียนสามารถสร้างประดิษฐ์ประกอบเพลงพร้อมเคลื่อนไหว	แบบทดสอบวัดความคิดสร้างสรรค์ในการปฏิบัตินาฏศิลป์	ตรวจแบบทดสอบวัดความคิดสร้างสรรค์ในการปฏิบัตินาฏศิลป์

เกณฑ์การตรวจให้คะแนนความคิดสร้างสรรค์

ด้านความคิดริเริ่ม หมายถึง การประดิษฐ์ทำทางประกอบเพลงที่ถ่ายทอดออกมาเป็นพฤติกรรมที่แปลกใหม่ไม่ซ้ำใคร เป็นเอกลักษณ์ของตนเอง ตามเงื่อนไขที่กำหนด

ช่วงระดับคะแนน 2 นักเรียนสร้างทำทางประกอบเพลงได้ แปลกใหม่ไม่ซ้ำใคร มีรูปแบบเป็นของตนเอง

ช่วงระดับคะแนน 1 นักเรียนสร้างทำทางประกอบเพลงได้

ช่วงระดับคะแนน 0 นักเรียนไม่สามารถสร้างทำทางประกอบเพลงในรูปแบบใดได้เลย

ด้านความคิดคล่องแคล่ว หมายถึง การประดิษฐ์ทำทางประกอบเพลงที่ถ่ายทอดออกมาเป็นพฤติกรรมที่รวดเร็ว ทันที่ทันใจ ไม่ซ้ำกันและกระตือรือร้นในการทำกิจกรรมทุกครั้ง

ช่วงระดับคะแนน 2 นักเรียนสร้างทำทางประกอบเพลงได้คล่องแคล่ว รวดเร็วเสร็จก่อนตามกำหนดเวลา

ช่วงระดับคะแนน 1 นักเรียนสร้างทำทางประกอบเพลงได้ยังไม่คล่องแคล่ว รวดเร็วเสร็จทันตามกำหนดเวลา

ช่วงระดับคะแนน 0 นักเรียนสร้างทำทางประกอบเพลงได้ยังไม่คล่องแคล่ว รวดเร็ว เสร็จไม่ทันตามกำหนดเวลาหรือไม่สามารถสร้างทำทางประกอบเพลงได้เลย

ด้านความยืดหยุ่น หมายถึง การประดิษฐ์ทำทางประกอบเพลงที่ถ่ายทอดออกมาเป็นพฤติกรรมในการดัดแปลงทำทางที่มีอยู่แล้วให้เกิดทำทางใหม่หลายรูปแบบหรือใช้วัสดุอุปกรณ์สร้างสรรค์ทำทางแปลกใหม่ตามเงื่อนไขที่กำหนด

ช่วงระดับคะแนน 2 นักเรียนออกแบบวัสดุหรืออุปกรณ์ในการแสดงทำทางประกอบเพลงได้สวยงามและน่าสนใจ

ช่วงระดับคะแนน 1 นักเรียนออกแบบวัสดุหรืออุปกรณ์ในการแสดงทำทางประกอบเพลงได้สวยงามและน่าพอใจ

ช่วงระดับคะแนน 0 นักเรียนไม่สามารถออกแบบวัสดุหรืออุปกรณ์ในการแสดงทำทางประกอบเพลงได้

ด้านความคิดละเอียดลออ หมายถึง การประดิษฐ์ทำทางประกอบเพลงที่ถ่ายทอดออกมาเป็นพฤติกรรมในการแสดงออกที่มีลำดับขั้นตอน มีรายละเอียด เป็นเรื่องราวอย่างต่อเนื่อง หรือสร้างแบบการเคลื่อนไหวได้อย่างชัดเจน

ช่วงระดับคะแนน 2 นักเรียนสร้างทำทางประกอบเพลงโดยมีรายละเอียด เป็นลำดับขั้นตอนที่สมบูรณ์

ช่วงระดับคะแนน 1 นักเรียนสร้างทำทางประกอบเพลงได้แต่ไม่มีรายละเอียด และไม่เป็นลำดับ

ช่วงระดับคะแนน 0 นักเรียนไม่สามารถสร้างทำทางประกอบเพลงได้

การให้คะแนนได้กำหนดคะแนนตามคุณภาพ ให้คะแนน 3 ระดับ ดังนี้

คะแนน	ระดับความคิดสร้างสรรค์
6-8	สูง
3-5	กลาง
0-2	ต่ำ

ซึ่งมีการแปลระดับผลคะแนน ดังนี้

ตารางที่ 3 ความคิดสร้างสรรค์ทางนาฏศิลป์

เกณฑ์การประเมิน	คะแนน	ระดับ	เกณฑ์การพิจารณา
ความคิดสร้างสรรค์ทางนาฏศิลป์	6-8 คะแนน	สูง	แสดงทำรำประกอบเพลงที่บ่งบอกถึงความแปลกใหม่ ไม่ซ้ำใคร ได้รวดเร็ว ทันที่ทันใจ และดัดแปลงท่าทางหรือใช้วัสดุที่มีอยู่แล้วให้เกิดท่าทางแปลกใหม่หลายรูปแบบตามเงื่อนไขที่กำหนด โดยแสดงออกอย่างมีลำดับขั้นตอน เป็นเรื่องราวอย่างต่อเนื่อง ได้อย่างชัดเจน
	3-5 คะแนน	กลาง	แสดงทำรำประกอบเพลงที่บ่งบอกถึงความแปลกแต่มีส่วนคล้ายคนอื่น ได้ทันเวลาและดัดแปลงท่าทางหรือใช้วัสดุที่มีอยู่แล้วให้เกิดท่าทางได้เล็กน้อยหลายรูปแบบตามเงื่อนไขที่กำหนด โดยแสดงออกอย่างมีลำดับขั้นตอน เป็นเรื่องราวไม่ค่อยต่อเนื่อง
	0-2คะแนน	ต่ำ	แสดงทำรำประกอบเพลงไม่แปลกใหม่ และซ้ำเพื่อน ไม่ทันภายในเวลาที่กำหนด ไม่มีการดัดแปลงท่าทางหรือใช้วัสดุที่มีอยู่แล้วให้เกิดท่าทางแปลกใหม่หลายรูปแบบตามเงื่อนไขที่กำหนด โดยแสดงออกอย่างมีลำดับขั้นตอน เป็นเรื่องราวแต่ไม่มีความต่อเนื่อง

	<p style="text-align: center;">ใบความรู้ เรื่องนาฏยศัพท์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ(ดนตรี-นาฏศิลป์) ช่วงชั้นที่ 2 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6/.....</p> <p>ชื่อ.....สกุล..... เลขที่.....</p>
---	---

เพลงพ่อของแผ่นดิน

ขับร้องโดย คุณพลอยไพลิน เจนเซน

เนื้อเพลง

ยามแผ่นดินเป็นไฟ ฆ ทรงนำเมืองไทยพินฝ่า
 เป็นมิ่งขวัญประชา พระราชาแห่งจักรีวงศ์
 ทรงลำบากตรากตรำ นำประเทศให้ธำรง
 พระบารมีสูงส่ง ทุกพระองค์ปกเกล้าชาวไทย

เฮ...เอ๋ย พระบารมียิ่งใหญ่

เฮ...เอ๋ย บุญของชาวไทย (ซ้ำ 2 รอบ)

น้ำพระทัยกว้างใหญ่ คุ้มสายธารา
 ทรงภูมิปัญญา รู้คุณค่าแห่งวาริ
 ดำริชลประทาน พลิกแดนกำเนิดเปลี่ยนสี
 แผ่นดินเขียวขจี พืชผลอุดมสมบูรณ์

เฮ...เอ๋ย พระบารมียิ่งใหญ่

เฮ...เอ๋ย พ่อหลวงของปวงชาวไทย (ซ้ำ 2 รอบ)

ฆ ทรงนำชีวิต เศรษฐกิจพอเพียง
 หล่อเลี้ยงกสิกรรม ด้วยดินค้ำน้ำชุ่ม
 ทรงประทานฝนหลวง ดับแล้งแผ่นดินร้อนรุ่ม
 ในน้ำชุ่มแหล่งปลา ในนาล้วนมีข้าว
 ในน้ำชุ่มแหล่งปลา ในนาล้วนมีข้าว

ดนตรี

พ่อหลวงของปวงไทยพระองค์สถิตในใจประชา
 ทั่วแคว้นแดนไทยเหนือกลางอีสานใต้ดำรงสืบมา (ซ้ำ 2 รอบ)

ข้าภูมิใจ ใค้อยู่รับใช้พระยุคลบาท

แห่งพ่อ ของ.....แห่งพ่อ พ่อของแผ่นดิน

ความหมายของบทเพลงพ่อของแผ่นดิน

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงทุ่มเทพระวรกายตรากตรำ ทรงงานหนักและเหนื่อย เพื่อราษฎรของพระองค์ให้เป็นสุขและมุ่งมั่นเพื่อแก้ไขปัญหาคความเดือดร้อนของพสกนิกรชาวไทยจากความแห้งแล้งกลับกลายมาชุ่มชื้น จากผืนดินที่แห้งแล้งให้กลายเป็นดินที่อุดมสมบูรณ์ ด้วยพระบารมีของพระองค์ไทยเรามีสถาบันพระมหากษัตริย์ ทรงเป็นประมุขปกครองประเทศมาช้านาน ทรงเป็นศูนย์รวมดวงใจของคนทั้งชาติ ชาติไทยผ่านพ้นวิกฤตมาหลายคราด้วยพระบารมีของล้นเกล้าในหลวง พระองค์ทรงเป็นผู้นำตามแนวพระราชดำริ ให้เจริญรอยตามเบื้องพระยุคลบาทด้วยเศรษฐกิจพอเพียง พระองค์ทรงมีแนวพระราชดำริด้านการเกษตรเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพการผลิตทางการเกษตรมากมาย พระองค์ได้พระราชทานพระราชดำริเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อเป็นแนวทางก้าวไปข้างหน้าอย่างมั่นคง ก่อเกิดโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริด้านการพัฒนาแหล่งน้ำ เป็นโครงการที่มีประโยชน์อย่างยิ่งของประเทศ พระองค์ทรงเป็นศูนย์รวมจิตใจของคนไทยทั้งชาติ ร้อยรัดดวงใจเพื่อเทิดไถ่องค์ราชัน ที่พระองค์ทรงฝ่าฟันให้ไทยนั้นได้ร่มเย็น พระองค์ทรงเป็นพระมหากษัตริย์ที่สถิตในดวงใจของปวงประชา

โรงเรียนบ้านปล่องเหลียม

แบบทดสอบวัดความคิดสร้างสรรค์ทางนาฏศิลป์

ชื่อ.....นามสกุล.....ชั้นป.6/.... เลขที่.....

คำชี้แจง 1.ให้นักเรียนออกแบบท่าทางประกอบเพลงปลุกใจ “กรุงศรีอยุธยา” โดยวาดรูปประกอบและเขียนอธิบายอย่างชัดเจนพร้อมทั้งวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการแสดง ภายในเวลา 45 นาที

เนื้อเพลง	ท่ารำ	คำอธิบายท่ารำ

เนื้อเพลง	ทำร่ำ	คำอธิบายทำร่ำ

ภาพที่ 1 กิจกรรมนาฏยศัพท์

ภาพที่ 2 กิจกรรมภาษาทำนาฏศิลป์ไทย

ภาพที่ 3-4 กิจกรรมการใช้ร่างกายกับอุปกรณ์

ภาคผนวก จ
แบบตอบรับและบทความวิจัย

ที่ ศธ 0563.06/ว213.58

สถาบันวิจัยและพัฒนา
มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี
172 ถนนอิสรภาพ เขตธนบุรี
กรุงเทพฯ 10600

15 กรกฎาคม 2558

เรื่อง ตอบรับบทความเพื่อเผยแพร่

เรียน คุณสิริพรรณ ทศนพานิชย์

ตามที่สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี ได้กำหนดจัดประชุมวิชาการและนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ 2558 “การวิจัยรับใช้ชุมชน สร้างสังคมฐานความรู้” ในวันที่ 24 กรกฎาคม 2558 นั้น และท่านได้ส่งบทความเรื่อง การพัฒนารูปแบบการสอนตามแนวคิดของคาร์ล ออร์ฟร่วมกับทักษะปฏิบัติของแฮร์โรว์เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เพื่อพิจารณาเข้าร่วมการประชุมวิชาการดังกล่าว

บัดนี้ทางสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี ได้พิจารณาบทความของท่านเพื่อเข้าร่วมนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ 2558 เป็นที่เรียบร้อยแล้ว เพื่อเผยแพร่องค์ความรู้แก่คณาจารย์ นักวิชาการ นักวิจัย นักศึกษา และบุคคลทั่วไป ในการนำไปใช้ประโยชน์ต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถือ

ดร.พรศิริ กองนวล

(ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนา)

สถาบันวิจัยและพัฒนา

โทร. 02-8900001, 02-8901801 ต่อ 2082

โทรสาร. 02-8902303

การพัฒนาารูปแบบการสอนตามแนวคิดของคาร์ล ออร์ฟร่วมกับทักษะปฏิบัติ
ของแฮร์โรว์เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

**The Development of Carl Orff-Based Instruction with Harrow's Psychomotor
Model to Enhance Creativity of Prathomsuksa 6 Students**

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อพัฒนารูปแบบการสอนนาฏศิลป์ตามแนวคิดของคาร์ล ออร์ฟร่วมกับทักษะปฏิบัติของแฮร์โรว์เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และ 2) เพื่อเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ก่อนและหลังการใช้รูปแบบการสอนนาฏศิลป์ตามแนวคิดของคาร์ล ออร์ฟ ร่วมกับทักษะปฏิบัติของแฮร์โรว์ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านปล่องเหล็ก องค์กรบริหารส่วนจังหวัดสมุทรสาคร ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2557 จำนวน 39 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วยแผนการจัดการเรียนรู้และแบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ทางนาฏศิลป์ไทย วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที (t-test) แบบ Dependent

ผลการวิจัยพบว่า

1. รูปแบบการสอนตามแนวคิดของคาร์ล ออร์ฟ ร่วมกับทักษะปฏิบัติของแฮร์โรว์เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ประกอบด้วย 1) ทฤษฎี/หลักการ/แนวคิดของรูปแบบ ซึ่งมุ่งพัฒนาให้ผู้เรียนมีความคิดสร้างสรรค์ทางนาฏศิลป์โดยการปฏิบัติจริง 2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบมุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความคิดสร้างสรรค์ 3) กระบวนการเรียนการสอนของรูปแบบมี 4 ขั้นตอนคือขั้นที่ 1 ขั้นสังเกต ขั้นที่ 2 ขั้นปฏิบัติตาม ขั้นที่ 3 ขั้นทดลองทำขั้นที่ 4 ขั้นปฏิบัติได้ 4) ผลที่ผู้เรียนได้รับตามรูปแบบ ผู้เรียนมีความคิดสร้างสรรค์ทางนาฏศิลป์ไทย

2. นักเรียนที่เรียนตามรูปแบบการสอนตามแนวคิดของคาร์ล ออร์ฟร่วมกับทักษะปฏิบัติของแฮร์โรว์เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01

คำสำคัญ : การพัฒนารูปแบบการสอน แนวคิดของคาร์ล ออร์ฟ ทักษะปฏิบัติของแฮร์โรว์ การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์

¹ศศ.บ.(นาฏศิลป์และการละคร)

นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

Abstract

Tadsanapaid, S.

The Development of Carl Orff-Based Instruction with Harrow's Psychomotor Model to Enhance Creativity of Prathomsuksa 6 Students

The purposes of this research were 1) to develop Carl Orff-based dance instruction with Harrow's psychomotor model to enhance creativity of Prathomsuksa 6 students and 2) to compare creativity of Prathomsuksa 6 students between before and after using Carl Orff-based dance instruction with Harrow's psychomotor model. The sample group included 39 Prathomsuksa 6 students from Banplongliam School under Samutsakorn Provincial Administrative Organization. Data was collected using 5-point rating scale questionnaire and checklist. The research instruments consisted of lesson plans and achievement test. Data was statistically analyzed in percentage, mean, standard deviation, and t-test for dependent group.

The findings revealed as follows:

1. Carl Orff-based instruction with Harrow's psychomotor model to enhance creativity of Prathomsuksa 6 students delineated the followings: 1) theory/principles/concepts of the model focusing on creativity enhancement through practicality 2) the objective of the model enhancing creativity 3) the 4 stages of teaching i.e. observation, imitation, practice, and application and 4) learning outcomes after using the model for enhancing learners' creativity.
2. After using Carl Orff-based instruction with Harrow's psychomotor model, creativity of Prathomsuksa 6 students was significantly higher at .01.

KEYWORDS: The Development Carl Orff Model, Harrow's Psychomotor, Creativity

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ความคิดสร้างสรรค์ ถือว่าเป็นผลผลิตของกระบวนการและทักษะทางการคิดขั้นสูงของมนุษย์อย่างหนึ่ง ดังที่ได้ศึกษาทางจิตประสาทวิทยา (Neuropsychology) พบว่าความคิดสร้างสรรค์เป็นกระบวนการในสมองที่ต้องอาศัยการรู้คิด (Cognition) อื่นๆ ประกอบเป็นรากฐานร่วมกันในการคิดสร้างสรรค์อันได้แก่ เซาว์ปัญญา ภาษาและความจำ เป็นต้น แม้ว่าความคิดสร้างสรรค์จะเป็นเพียงความสามารถในการคิดอย่างหนึ่งในความสามารถในการคิดหลายๆ แบบของมนุษย์ แต่ความคิดสร้างสรรค์ก็เป็นสิ่งที่มีความสำคัญกับทั้งบุคคล สังคม รวมทั้งองค์กรด้วย สำหรับบุคคลแต่ละคนสามารถใช้ความคิดสร้างสรรค์ในการแก้ปัญหา และประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ในการทำงานสำหรับสังคมความคิดสร้างสรรค์ทำให้สังคมเกิดความก้าวหน้าและการเปลี่ยนแปลงทำให้เกิดศิลปะวรรณกรรมสิ่งประดิษฐ์และนวัตกรรม ดังนั้นความคิดสร้างสรรค์จึงมีประโยชน์อย่างมากที่ควรปลูกฝังให้เกิดกับบุคคลในชาติต่อไป ทอเรนซ์ (Torrance อ้างถึงใน วัชร จารุสาร, 2551, น.1) ให้แนวคิดเกี่ยวกับความคิดสร้างสรรค์ไว้ว่าความคิดสร้างสรรค์สามารถพัฒนาได้ด้วยการสอน การฝึกฝนและการปฏิบัติที่ถูกต้องและจะได้ผลดีที่สุด หากเริ่มสอนได้ในวัยเด็กเพราะในวัยเด็กเป็นระยะที่เด็กมีจินตนาการสูงศักยภาพในการคิดสร้างสรรค์กำลังพัฒนาซึ่งสอดคล้องกับ โรเจอร์ (Rogers, 1970, p.124) ที่กล่าวว่า ความคิดสร้างสรรค์เป็นคุณสมบัติที่ล้ำค่าของมวลมนุษยชาติเด็กจึงควรได้รับการส่งเสริมและพัฒนาตั้งแต่เยาว์วัยเด็กทุกคนมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์จินตนาการการนำเสนอที่หลากหลายเข้ามาบูรณาการเข้าด้วยกันจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งในการสอนนาฏศิลป์ เพราะการเรียนรู้ในแต่ละสิ่งนั้นมิได้แยกขาดจากกันโดยสิ้นเชิง ซึ่งรูปแบบการสอนรูปแบบหนึ่งที่มีความน่าสนใจและน่าที่จะนำมาเป็นวิธีที่ช่วยให้เด็กเกิดความคิดสร้างสรรค์ได้ดี คือ ระบบการสอนดนตรีแบบคาร์ล ออร์ฟ (Orff- chulwerk) ที่มีพื้นฐานบนความเข้าใจในการพัฒนาการของเด็ก โดยเฉพาะพยายามพัฒนาเลือกสรรวิธีการสอนที่เหมาะสมกับเด็ก คาร์ล ออร์ฟ (Carl Orff) วางรากฐานในการสอนดนตรีว่าดนตรี (Music) การเคลื่อนไหว (Movement) และการพูด (Speech) เป็นสิ่งที่แยกออกจากกันไม่ได้ทั้งสามสิ่งรวมกันเป็นเอกภาพ (Unity) ซึ่งมีรูปแบบของทำนองและจังหวะเป็นอย่างดีถูกกับการสอนของคาร์ล ออร์ฟ การสร้างสรรค์ (Creativity) ถือเป็นสิ่งสำคัญที่สุดหลักสูตรของคาร์ล ออร์ฟจะเปิดโอกาสให้มีการสร้างสรรค์แบบต่อเนื่องหลายแบบตั้งอยู่บนรากฐานของการปฏิบัติการสื่อสารในเด็ก (Communicative Performance) และเน้นความเป็นของตัวเองอย่างมาก เป้าหมายหลักของโปรแกรมการสอนแบบคาร์ล ออร์ฟคือ การที่เด็กแสดงออกถึงความคิดสร้างสรรค์ด้วยการสร้างท่าทาง แนวการสอนนาฏศิลป์ โดยใช้แนวทางคาร์ล ออร์ฟ มีจุดมุ่งหมายให้เด็กมีโอกาสคิดเองเป็นสำคัญ เพื่อช่วยเสริมสร้างลักษณะนิสัยให้เป็นคนมีความคิดสร้างสรรค์อีกทั้งยังถือเป็นนวัตกรรมหรือวิธีการถ่ายทอดวิชานาฏศิลป์ในแบบใหม่

ซึ่งต่างจากการสอนแบบเก่าโดยมีครูเป็นสำคัญจากความสำคัญดังกล่าวข้างต้น การบ่มเพาะให้เด็กได้ฝึกปฏิบัติด้วยตนเอง คิดเอง ได้ซึมซับคุณค่าและความงามด้านนาฏศิลป์อย่างไทยผ่านบรรยากาศที่เป็นกันเอง สนุกสนาน กล้าแสดงออกและมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์น่าจะเป็นสิ่งที่เหมาะสมเพื่อช่วยพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ทางด้านนาฏศิลป์ไทยให้เกิดขึ้นกับเด็กไทยได้ในอนาคต

ดังนั้นอาจกล่าวสรุปได้ว่าการจัดการเรียนการสอนนาฏศิลป์ไทยตั้งแต่วัยเด็กจึงมีความจำเป็นและเหมาะสมเป็นอย่างยิ่งหากแต่ครูผู้สอนควรคำนึงถึงรูปแบบและวิธีการสอนที่ส่งผลต่อพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคมและสติปัญญาของเด็กด้วย ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะนำความรู้เชิงสหวิทยาการของนักพัฒนาศึกษาที่มีมุมมองอย่างหลากหลายมาพัฒนาวิธีการจัดการเรียนรู้นาฏศิลป์ไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้กิจกรรมการเรียนการสอนตามแนวคิดของคาร์ล ออร์ฟร่วมกับทักษะปฏิบัติของแฮร์โรว์ในการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์

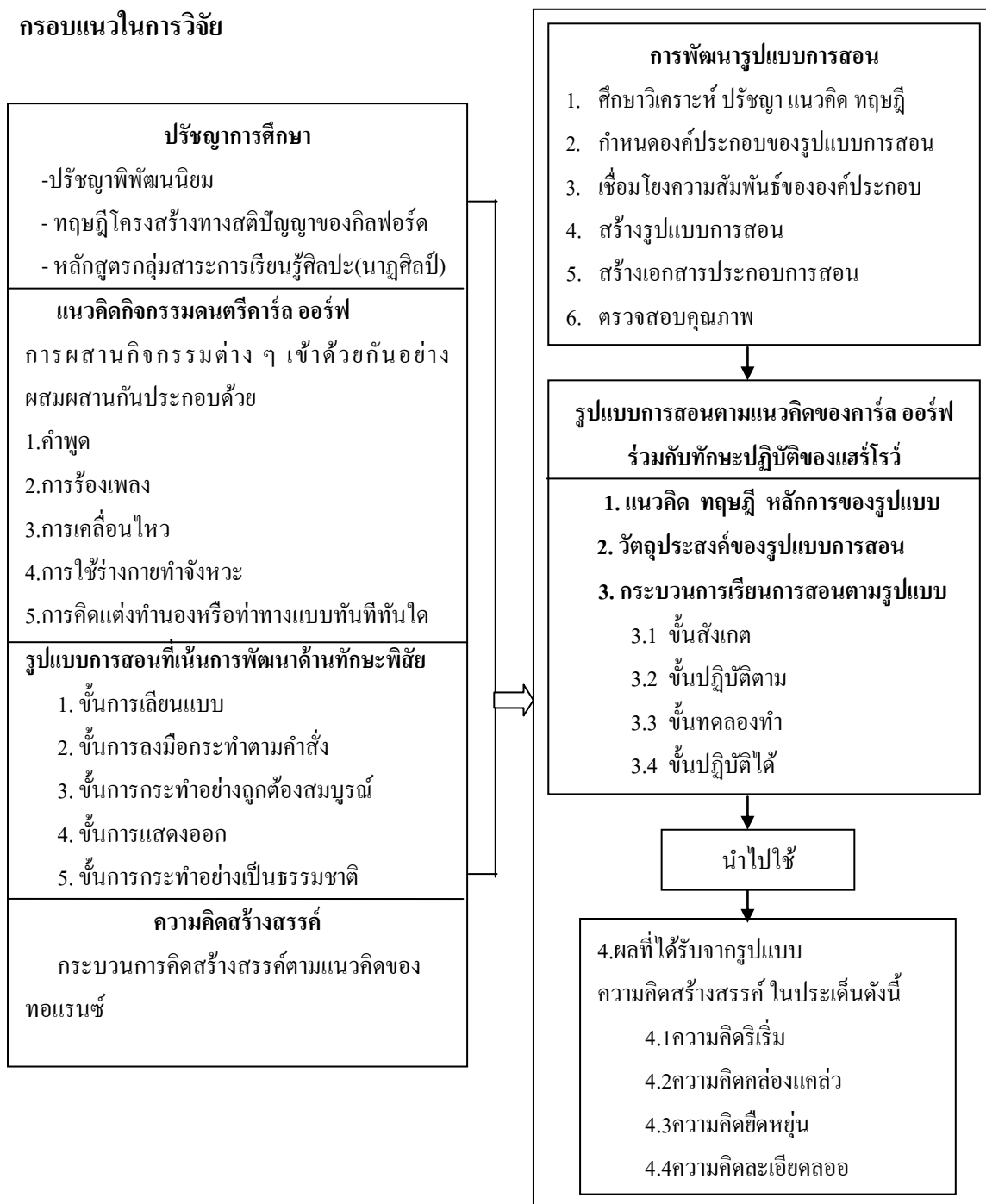
วัตถุประสงค์ในการวิจัย

1. เพื่อพัฒนารูปแบบการสอนนาฏศิลป์ตามแนวคิดของคาร์ล ออร์ฟร่วมกับทักษะปฏิบัติของแฮร์โรว์เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ก่อนและหลังการใช้รูปแบบการสอนนาฏศิลป์ตามแนวคิดของคาร์ล ออร์ฟร่วมกับทักษะปฏิบัติของแฮร์โรว์

สมมติฐานการวิจัย

นักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการสอนนาฏศิลป์ตามแนวคิดของคาร์ล ออร์ฟร่วมกับทักษะปฏิบัติของแฮร์โรว์เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ มีความคิดสร้างสรรค์หลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

กรอบแนวในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการสอนนาฏศิลป์ตามแนวคิดของคาร์ล ออร์ฟร่วมกับทักษะปฏิบัติของแฮร์โรว์เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านป่องเหลียมจำนวน 39 คน

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านป่องเหลียม สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสมุทรสาคร ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2557 จำนวน 120 คน จำนวน 3 ห้องเรียน

กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านป่องเหลียม สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสมุทรสาคร ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2557 รวม 39 คน ซึ่งเป็นการสุ่มอย่างง่าย โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยในการสุ่ม(Sampling Unit)

เครื่องมือการวิจัย

ได้แก่แผนการจัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ จำนวน 4 แผน เวลา 12 ชั่วโมงและแบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ทางนาฏศิลป์ไทย โดยหาค่าความเที่ยงตรง (IOC) เท่ากับ 1.00 และค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวัดความคิดสร้างสรรค์ทางนาฏศิลป์ โดยใช้การคำนวณตามสูตร ครอนบาค(Cronbach,1970) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบเท่ากับ 0.97 (ล้วน สายยศและอังคณา สายยศ, 2543, น. 214)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นตามรูปแบบการสอนตามแนวคิดของคาร์ล ออร์ฟ ร่วมกับทักษะปฏิบัติของแฮร์โรว์ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2557 จำนวน 4 แผนการเรียนรู้โดยใช้สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (นาฏศิลป์) มาตรฐาน ศ.3.1 ป.6/1-4 เรื่อง นาฏยศัพท์ ภาษาท่าทางนาฏศิลป์ไทย ฟ้อนรำไทย และนาฏศิลป์สร้างสรรค์ใช้ระยะเวลาในการสอน 12 สัปดาห์ๆ ละ 1 คาบๆ ละ 60 นาที รวมเวลาทั้งสิ้น 12 ชั่วโมง

การวิเคราะห์ข้อมูล

จากการวิจัยเรื่องการพัฒนาแบบการสอนตามแนวคิดของคาร์ล ออร์ฟร่วมกับทักษะปฏิบัติของ แฮร์โรว์เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ได้รูปแบบการสอนเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ทางนาฏศิลป์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ประกอบด้วย 1) ทฤษฎี / หลักการ / แนวคิดของรูปแบบ ซึ่งมุ่งพัฒนาให้ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดสร้างสรรค์ทางนาฏศิลป์ 2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ทางนาฏศิลป์ 3) กระบวนการเรียนการสอนตามรูปแบบ ซึ่งมี 4 ขั้นตอน คือ

ขั้นที่ 1 ขั้นสังเกต ขั้นที่ 2 ขั้นปฏิบัติตาม ขั้นที่ 3 ขั้นทดลองทำ ขั้นที่ 4 ขั้นปฏิบัติได้ 4. ผลที่ผู้เรียนจะได้รับจากการเรียนรู้ตามรูปแบบ ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดสร้างสรรค์ทางนาฏศิลป์

2. ผลการเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ทางนาฏศิลป์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ก่อนและหลังการใช้รูปแบบการสอนเพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ทางนาฏศิลป์ พบว่าความคิดสร้างสรรค์ทางนาฏศิลป์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตารางที่ 1 การเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ทางนาฏศิลป์ของนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 6 ก่อนและหลังทดลองใช้รูปแบบการสอน

สรุปผล

ความคิดสร้างสรรค์	คะแนนเต็ม	ก่อนเรียน		หลังเรียน		$\Sigma D/n$	t
		\bar{x}	S.D	\bar{x}	S.D		
1.คิดริเริ่ม	2	0.67	0.48	1.79	0.41	1.13	12.36**
2.คิดคล่องแคล่ว	2	0.64	0.49	1.79	0.41	1.15	14.75**
3.คิดยืดหยุ่น	2	0.36	0.49	1.62	0.49	1.26	16.67**
4.คิดละเอียดลออ	2	0.21	0.41	1.41	0.50	1.21	12.24**
รวม	8	1.87	1.25	6.61	1.23	4.74	36.21**

**แทนมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01

อภิปรายผล

จากการวิจัยเรื่องการพัฒนา รูปแบบการสอนนาฏศิลป์ตามแนวคิดของคาร์ล ออร์ฟ ร่วมกับทักษะปฏิบัติของแฮร์โรว์ เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีประเด็นอภิปราย 2 ด้าน คือ 1) ผลการพัฒนา รูปแบบการสอน 2) ผลการทดลองใช้รูปแบบการสอน

1. ผลการพัฒนา รูปแบบการสอนนาฏศิลป์ตามแนวคิดของคาร์ล ออร์ฟร่วมกับทักษะปฏิบัติของแฮร์โรว์ในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ประยุกต์ใช้แนวคิดของคาร์ล ออร์ฟ ทฤษฎีโครงสร้างทางสติปัญญาของกิลฟอร์ด หลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ(นาฏศิลป์) ทักษะปฏิบัติของแฮร์โรว์ และกระบวนการคิดสร้างสรรค์ของทอแรนซ์ ทำให้ได้รูปแบบการสอนเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เป็นแนวทางหนึ่งสำหรับการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ เมื่อผู้เรียนได้เรียนรู้และปฏิบัติกิจกรรมตามขั้นตอนกระบวนการของ

รูปแบบซึ่งมีขั้นตอนการสอน 4 ขั้นตอน โดยเริ่มจากขั้นสังเกต ขั้นปฏิบัติตาม ขั้นทดลองทำ และขั้นปฏิบัติได้เมื่อผู้เรียนเรียนจนครบทุกขั้นตอนแล้วผู้เรียนจะสามารถสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆที่แตกต่างไปจากเดิมใช้ประโยชน์ได้อย่างเหมาะสมผ่านการเรียนรู้และลงมือปฏิบัติอย่างเป็นขั้นตอน ซึ่งสอดคล้องกับ สุทธิวรรณ ควรประดิษฐ์(2547,น.23) กล่าวว่าการเรียนการสอนที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ ครูต้องจัดสถานการณ์กิจกรรมต่าง ๆ ที่ท้าทายให้เด็กได้ใช้ความสามารถในการคิดให้เด็กค้นหาวิธีการค้นหาคำตอบได้อย่างอิสระไม่เคร่งครัดเกินไป ซึ่งการเรียนรู้ด้วยตนเองจากการปฏิบัติจริงบ่อยๆจะช่วยให้พัฒนาความคิดสร้างสรรค์ อันจะส่งผลให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ในการเรียนมากขึ้นด้วย

2. ผลการทดลองใช้รูปแบบการสอนนาฏศิลป์ตามแนวคิดของคาร์ล ออร์ฟร่วมกับทักษะปฏิบัติของ แอร์โรว์ พบว่า นักเรียนมีความสามารถคิดสร้างสรรค์ สูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01สืบเนื่องมาจากการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนด้วยรูปแบบการสอนตามแนวคิดของคาร์ล ออร์ฟร่วมกับทักษะปฏิบัติของแอร์โรว์ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ ณรุทธิ์ สุทธิจิตต์(2544, น. 107-111) กล่าวว่าหลักการของคาร์ ออร์ฟจะให้เนื้อหาที่ผู้เรียนได้รับในขั้นแรกเริ่มจากง่าย ธรรมดาที่สุดและค่อยๆลึกซึ้งไปเรื่อย ๆ จนถึงขั้นที่ผู้เรียนสัมผัสกับสุนทรียรสของดนตรี กระบวนการที่ใช้เสมอคือการทำที่ผู้เรียนสัมผัสดนตรีและถ่ายทอดเป็นการเคลื่อนไหว นอกจากนี้หม่อมดุษฎี บริพัตร ณ อุรุทยา(2552,น. 5) การสร้างนวัตกรรมหรือวิธีการถ่ายทอดนาฏศิลป์แบบใหม่โดยบูรณาการเนื้อหาและทักษะทุกด้านของดนตรีและนาฏศิลป์เข้าด้วยกันจะช่วยให้เด็กเข้าใจสาระส่วนรวมได้มากขึ้น ทักษะจะเฉียบคมมากขึ้นกว่าการสอนแยกแขนงใดแขนงหนึ่งออกจากกัน ควรจัดให้มีกิจกรรมด้านอื่นมาผสมผสาน ครูต้องวางจุดมุ่งหมายและจัดกิจกรรมให้สอดคล้องไว้หลาย ๆ อย่างครูควรฝึกทักษะอันเป็นพื้นฐานพอสมควร สร้างเสริมลักษณะอันพึงประสงค์ เช่น ให้มีความรู้สึกประณีต ละเอียดย่อน เยือกเย็น และมีความคิดสร้างสรรค์เป็นต้น

จากขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนทั้ง 4 ขั้นตอน เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่พัฒนาความคิดสร้างสรรค์ทางนาฏศิลป์ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดสร้างสรรค์กล้าแสดงออก เข้าใจกระบวนการทำงานกลุ่ม มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เกิดปฏิสัมพันธ์ สามารถนำความรู้ที่ได้ไปใช้ประโยชน์ในการคิดสร้างสรรค์ของตนเอง กิจกรรมที่จัดขึ้นทำให้นักเรียนเกิดความกระตือรือร้นที่จะร่วมกิจกรรมและส่งผลให้คะแนนความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนสูงขึ้น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำไปใช้

1. ก่อนที่จะนำรูปแบบการสอนเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ไปใช้ ครูผู้สอนควรศึกษาขั้นตอนการสอนของรูปแบบให้เข้าใจชัดเจน
2. ในการสอนครั้งแรกเนื่องจากเป็นวิธีการสอนรูปแบบใหม่นักเรียนยังไม่คุ้นเคยกับกิจกรรมและการทำแบบทดสอบต่างๆ ครูผู้สอนเป็นผู้มีส่วนสำคัญอย่างยิ่ง ในการกระตุ้นให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ ส่งเสริมและพัฒนาให้นักเรียนกล้าแสดงความคิดสร้างสรรค์ความสามารถออกมาอย่างเต็มที่ โดยครูผู้สอนต้องเป็นผู้สร้างบรรยากาศในห้องเรียนให้มีความเป็นกันเอง สนุกสนาน ไม่นั่นถูกผิด แต่คำนึงถึงนักเรียนเป็นสำคัญ ให้นักเรียนทุกคนได้มีส่วนร่วมกับกิจกรรมตามความสมัครใจ

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัย

1. ควรมีการศึกษาผลการนำกิจกรรมนาฏศิลป์ตามแนวคิดของคาร์ล ออร์ฟร่วมกับทักษะปฏิบัติของ แฮร์โรว์ ไปทดลองใช้กับนักเรียนในระดับที่แตกต่างกันออกไปหรือนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษโดยปรับกิจกรรมให้เหมาะสมกับอายุ ความสามารถและพัฒนาการของนักเรียนในกลุ่มนั้น ๆ
2. ควรศึกษาวิจัยผลของการจัดการเรียนรู้นาฏศิลป์ตามแนวคิดของคาร์ล ออร์ฟ ที่มีตัวแปรอื่น ๆ เช่น ความเชื่อมั่นในตนเอง ความกล้าแสดงออก เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- ณรุทธิ์ สุทธิจิตต์. (2544). พฤติกรรมการสอนดนตรี. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ดุขฎี บริพัตร ณ อยุธยา,หม่อม. (2552). หนังสืออุเทศวิธีสอน ดนตรี นาฏศิลป์เบื้องต้น. กรุงเทพฯ : กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ.
- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. (2536). สถิติเพื่อการวิจัย. กรุงเทพฯ. สำนักพิมพ์ไอเดียนสโตร์.
- วัชร จารุสาร. (2551). การพัฒนาการจัดการเรียนนาฏศิลป์โดยใช้แนวทางคาร์ล ออร์ฟ เพื่อพัฒนาความคิด สร้างสรรค์. ปรินญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาพื้นฐานทางการศึกษามหาวิทยาลัยศิลปากร.

สุทธิวรรณ ควระประดิษฐ์. (2547). การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยโดยการจัด
ประสบการณ์แบบโครงการ. ปรินญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตร
และการนิเทศ ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน มหาวิทยาลัยศิลปากร.

Rogers, Carl R. (1970). **Encounter Groups**. New York : Harper and Row.

Torrance, E. P. (1962). **Guiding Creative Talent**. Eaglewood Cliffs, NJ : Prentice-Hall.

Torrance, E. P. (1965). **Rewarding Creative Behavior**. Eaglewood Cliffs, NJ : Prentice-Hall.